

jo, så
här
tycker
vi!

BILAGA 2

INKOMNA SVAR FRÅN
UNGDOMSPOLITISKA
KOMMITTÉNS KAMPANJ
VAD TYCKER DU?

Ref KB
Occ son



Statens offentliga utredningar
1997:71
Inrikesdepartementet

Jo, så här tycker vi!

Inkomna svar från Ungdomspolitiska
kommitténs rapport – Vad tycker du?

Bilaga 2

Bilaga 2 till slutbetänkande av Ungdomspolitiska kommittén
Stockholm 1997

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes, Offentliga Publikationer, på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress: Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-690 91 91
Ordertel: 08-690 91 90

Svara på remiss. Hur och Varför. Statsrådsberedningen, 1993.
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som skall svara på remiss.

Broschyren kan beställas hos:
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Distributionscentralen
103 33 Stockholm
Fax: 08-405 10 10
Telefon: 08-405 10 25

ISBN 91-38-20603-X
ISSN 0375-250X

Ett stort tack!

Så är vårt arbete i Ungdomspolitiska kommittén avslutat. Det har varit ett roligt arbete på många sätt. Främst därför att vi har haft möjligheten att fråga och tala med så många unga om deras syn på vad som är viktigt för den framtida ungdomspolitiken.

Vi vill inleda bilagorna till vårt slutbetänkande med ett stort tack till alla er som bidragit till vårt arbete genom att genomföra och delta i rådslag, diskutera och svara på vår rapport om mål för ungdomspolitiken och som deltagit i vår enkätundersökning. Utan er medverkan hade vårt arbete blivit svårare och resultatet sämre!

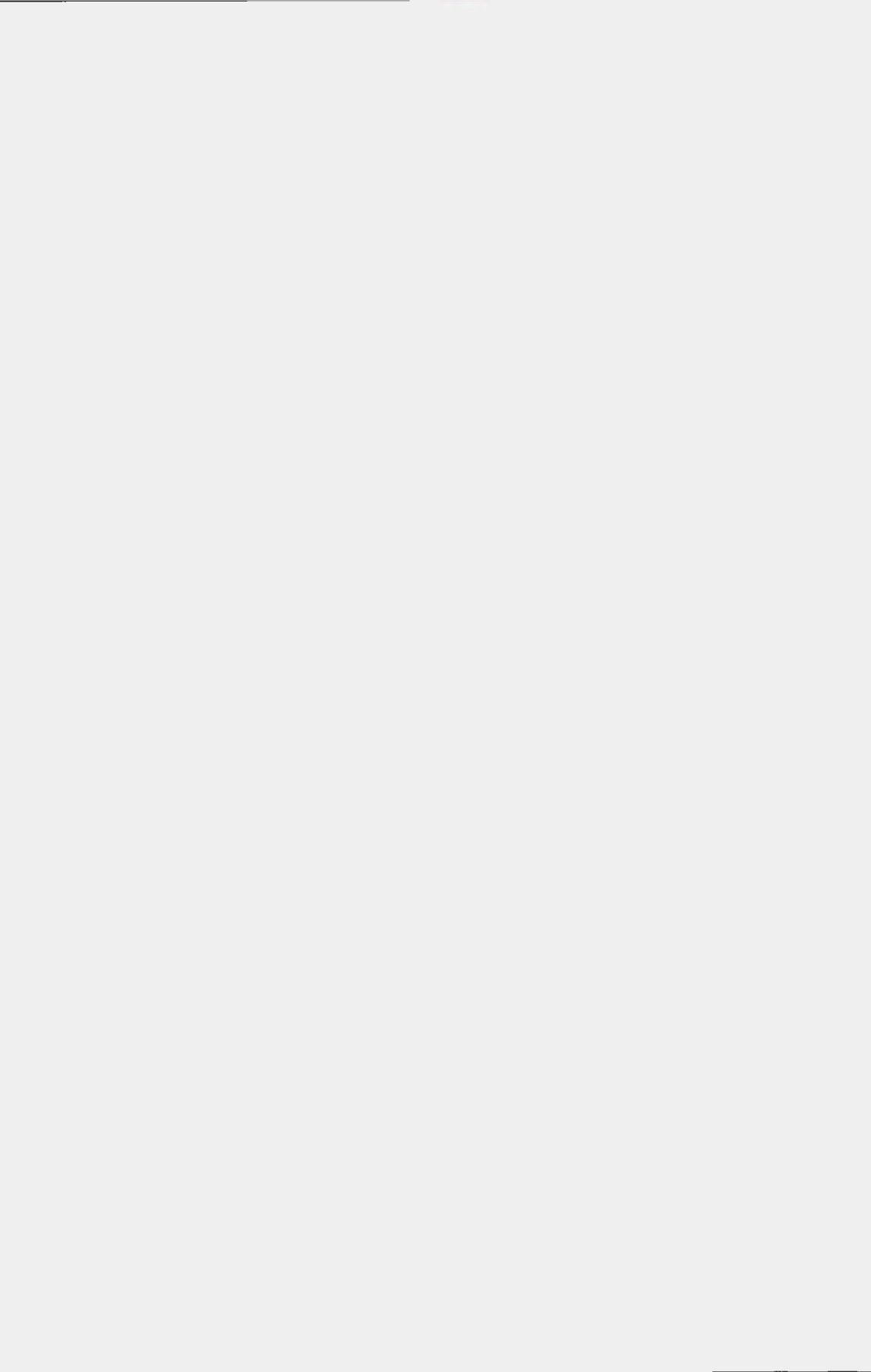
Från det att de första svaren började droppa in i oktober 1996 tills resultatet kom från den uppsamlade rådslagskonferensen i Rinkeby några dagar innan vi hade vårt sista sammanträde i maj 1997, har era tankar, idéer och förslag funnits med. Dels som en kompass som har talat om för oss åt vilket håll vi bör gå. Dels som en inspirationskälla. Den som läser våra överväganden och förslag och jämför med texterna i dessa två bilagor kommer att se att det arbete som ni, cirka 4 000 unga, har lagt ner inte har varit förgäves. Vi tror att många av er kommer att känna igen idéer och tankegångar.

Vår förhoppning är att dessa två bilagor ska spridas och läsas i såväl riksdag som kommuner. De innehåller för det första en ovärderlig samling nutidsbeskrivningar från unga människor. För det andra finns här mängder av förslag till förändringar som kan inspirera till fortsatt arbete bland unga och politiker.

Till slut vill vi från Ungdomspolitiska kommittén än en gång säga tack till alla er som bidragit. Utan era insatser hade vårt arbete inte blivit lika bra. Nu vet vi att våra resonemang och förslag har rätt inriktning.

Åke Gustavsson

Ordförande i Ungdomspolitiska kommittén



Innehållsförteckning

1 KAMPANJEN VAD TYCKER DU?	5
1.1 Rådslag om den framtida ungdomspolitiken	5
1.2 Vad tycker du?	6
1.3 En enkätundersökning med ett representativt urval	7
1.4 Diskussionsfrågor om den framtida ungdomspolitiken	7
1.5 Diskussionsfrågorna i Vad tycker du?	9
1.6 Ett värdefullt material	12
2 KOMMITTÉNS FÖRSLAG I KORTHET	13
3 RAPPORTSVAR FRÅN DATORTEK	21
4 UNGDOMSORGANISATIONERNA	59
5 UNGDOMSORGANISATIONERNAS DISTRIKT	121
6 SVAR FRÅN SKOLOR	147
7 ÖVRIGA SVAR	157
8 VÅR ENKÄTUNDERSÖKNING	169
9 UNGAS INFLYTANDE I KOMMUNAL VERKSAMHET	195
9.1 Inledning	195
9.2 Syfte	195
9.3 Utgångspunkt	196
9.4 Projektets förankring	196
9.5 Projektets steg	196

9.5.1 Deltagare i processen	197
9.5.2 Personalutbildning	197
9.6 Personalens förändringsarbete och enkät till de unga.	202
9.7 Viktiga förutsättningar för att processen skall leva vidare	203
9.8 Sammanfattning	204
10 STATSKÄRNEFÖRNYELSE FRÅN ETT UNGDOM- SPERSPEKTIV	205
10.1 Projektets syfte	205
10.1.1 Studieobjekt	205
10.1.2 Metod	205
10.1.3 Uppläggnig	206
10.2 Analys av resultatet	207
10.2.1 Den tekniska rationaliteten och den omsorgsrationella	207
10.2.2 Tvåvägskommunikation	209
10.2.3 Innehåll och ideologi styr organisationsformen	209
10.2.4 Människors identitet byggs upp i en omgivning där det är tillåtet att bara vara.	209
10.3 Slutsats	210

1 Kampanjen vad tycker du?

Ungdomspolitiska kommittén har under utredningsarbetets gång genomfört kampanjen *Vad tycker du?* Syftet har varit att stimulera till offentlig debatt om ungdomsfrågorna och att diskutera den framtida ungdomspolitiken med unga själva. Nedan följer en beskrivning av kommitténs utåtriktade arbete.

Enligt Ungdomspolitiska kommitténs direktiv bör ungdomspolitiken utvecklas i dialog med berörda intressenter på området. Utredningsarbetet bör därför präglas av ett aktivt utåtriktat arbete som syftar till att skapa debatt och fånga in ungdomars, ungdomsarbetsares och relevanta beslutsfattares åsikter om ungdomspolitiken. Kommittén bör enligt direktiven särskilt utveckla en dialog med ungdomar om den framtida ungdomspolitiken. Såväl enkäter som offentliga utfrågningar och uppsökande verksamhet i olika ungdomsmiljöer bör vara en del av kommitténs utåtriktade arbete i detta avseende.

Vi har i huvudsak haft kontakt med unga på tre olika sätt. För det första har en enkätundersökning genomförts i samarbete med Statistiska centralbyrån. För det andra har kommittén initierat ett 50-tal rådslag där unga har samlats och diskuterat ungdomspolitik. Från varje rådslag har ett slutdokument med förslag och tips skickats in till kommittén. Dessa har sedan använts både som kompass och som inspirationskälla i kommitténs arbete. För det tredje har kommittén skickat ut sin rapport på remiss till cirka 2 500 ungdomsgrupper. Även från dessa har svar kommit in som kommittén använt i sitt arbete.

1.1 Rådslag om den framtida ungdomspolitiken

Rådslagsarbetet startade genom att kommittén uppmanade unga runt om i landet att samlas för att diskutera ungdomspolitik. Sammanlagt skickades drygt 1 950 inbjudningar att hålla rådslag ut, bland annat till fritids- och hemgårdar, kommunala ungdomsråd, lokala projekt för arbetslösa, elevråd och elevkårer, studentkårer samt folkets hus och folkparker. Ett av syftena med att anordna rådslag var att ge unga en möjlighet att lämna förslag till hur den framtida ungdomspolitiken ska utformas. Ett annat syfte var att få igång en debatt på orten om frågor som rör unga. Dessa debatter pågår förhoppningsvis fortfarande.

Rådslagen såg ut på många olika sätt. En del var stora projekt där flera hundra unga bjudits in, vissa rådslag bestod av besökarna på en fritids-

gård. En del rådslag gjorde enkäter för att samla åsikter från så många som möjligt.

Kommittén sammanställde ett antal diskussionsfrågor som rådslagen kunde ha som utgångspunkt. Frågorna tog upp följande fem ämnen: fri och självständig, vem bestämmer?, makt, inflytande och representation, vem lyssnar? samt hur ska jag räcka till? Frågorna var öppet formulerade men ringade in de områden som kommittén ansåg vara viktiga att få en diskussion omkring. Flertalet rådslag använde sig av diskussionsfrågorna, andra inte.

Efter avslutad diskussion sammanfattade varje rådslag de åsikter som kommit fram och skrev ner de förslag deltagarna ville framföra till kommittén och sammanställde dessa till ett slutdokument. Dokumentet skickades sedan in till kommittén och har nu sammanställts i bilaga 1 till vårt slutbetänkande *Politik för unga*.

Rådslagsarbetet avslutades med en sammanfattande konferens där två representanter för varje rådslag träffade kommittén och diskuterade framtidens ungdomspolitik. Sammanfattningen från dessa två dagar presenteras tillsammans med slutdokumenten från rådslagen.

1.2 Vad tycker du?

I kommitténs rapport *Vad tycker du?* efterfrågade vi ungas synpunkter dels på huruvida en politik för unga behövs, dels på de förslag till mål kommittén presenterade. Målen i rapporten var: Alla unga ska ha rätt till goda levnadsförhållanden, samhället ska underlätta för de unga att leva ett självständigt liv, de unga ska ha ökad möjlighet att utöva sin rätt till inflytande och delaktighet, ungas engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande ska erkännas och aktivt tas tillvara samt de ungas internationella engagemang och mångkulturella kontakter ska främjas.

Rapporten skickades till omkring 2 500 ungdomsgrupper: omkring 750 gymnasieskolor samt till elevkårerna direkt, till riksungdomsorganisationer och deras omkring 1 000 distriktsorganisationer, vissa av de skolor som drivs av Statens institutionsstyrelse, Riksidrottsförbundets ungdomssektioner på distriktsnivå, hyresgästföreningens distriktsorganisationer. Omkring 60 svar på rapporten har inkommit till kommittén. Dessa har sammanställts i denna bilaga till vårt slutbetänkande *Politik för unga*.

1.3 En enkätundersökning med ett representativt urval

I den undersökning som SCB genomfört för kommitténs räkning tillfrågades 2 000 unga mellan 15-25 år om synen på arbete, bostad, fritid samt makt och inflytande. Frågorna kretsade kring idéer och förslag som är aktuella i debatten om unga och ungdomspolitik. Vi ställde därutöver några frågor som syftade till att ringa in mer allmänna inställningar till exempelvis arbete och arbetslöshet. För de som så önskat fanns det möjlighet att komma med förslag till hur man kan underlätta för de unga att komma in på arbetsmarknaden.

Enkäten har skickats till 2 000 unga. Efter en andra skriftlig påminnelse till de som inte skickat in sina svar har SCB ringt till ett representativt urval av dessa och bett att få göra en telefonintervju. Svaren har därefter viktats i syfte att kompensera för bortfallet samt väga upp från urvalsnivå till populationsnivå. Vägningssystemet ger oss möjlighet att utifrån de svar som kommit in uttala oss om vad de som är mellan 15 och 25 år och som är folkbokförda i Sverige anser i dessa frågor. Resultaten från enkäten redovisas i denna andra bilaga till vårt slutbetänkande *Politik för unga*.

1.4 Diskussionsfrågor om den framtida ungdomspolitiken

Ungdomspolitiska kommittén skickade ut diskussionsfrågor om de ungdomspolitiska målen i två omgångar. I den första ställdes frågor inom fem områden: eget ansvar, stödja unga människors oberoende, mötesplatser, makt, inflytande och representation samt ledsnad, ensamhet och stress. Dessa frågor skickades enbart till ungdomsorganisationernas riksförbund. Frågorna presenteras nedan.

Eget ansvar

Unga människor vill givetvis på samma sätt som alla andra ta ansvar för sitt eget liv. Man vill själv bestämma om och när man ska plugga, jobba, flytta hemifrån, bli sambo, gifta sig, skaffa barn och så vidare. Men fungerar det så? Kan det vara så att det ibland finns regler runt de insatser som stat, kommun och landsting erbjuder unga som gör det svårt för de unga att själva ta tag och bestämma över sin egen situation.

Ett exempel på ett tillfälle då man kanske kan känna att man har för lite att säga till om är när man är arbetslös. För att åtgärder mot arbetslöshet verkligen ska vara bra måste den som är arbetslös själv

uppleva att åtgärden är något som hon eller han själv har beslutat om. Jag måste ha valt att göra praktik eller vara på datortek därför att jag tror att det kan vara ett led i att nå dit jag vill. Men undersökningar har visat att åtgärderna ibland känns tämligen meningslösa på grund av att man upplever att beslutet tagits utan att den arbetslöse egentligen haft något val annat än att acceptera.

Hur tycker ni att man ska göra för att inte ta ifrån unga människor möjlighet och lust att faktiskt styra över sina egna liv? Tycker ni att det finns något idag som hindrar er som unga från att själva ta ansvar för er situation? Vad i så fall? Vad ska man göra för att ändra på det?

Stödja unga människors självständighet

För femtio år sedan gick de flesta unga människor sex år i skolan och började därefter jobba. Det var visserligen även då svårt att flytta hemifrån men i regel gjorde man det innan man fyllt 18 år.

Att det idag tar längre tid innan man kan börja arbeta och flytta hemifrån upplevs av många som jobbigt. På vilket sätt tycker ni att man kan stödja unga människor så att det blir lättare för dem att bli självständiga och kan klara sig på egen hand, att bli "vuxna"?

Speciellt viktigt när det gäller oberoende är inträdet på arbetsmarknaden. Att börja arbeta innebär att man kan börja försörja sig själv och flytta hemifrån. Har ni några idéer om vad man kan göra för att underlätta för unga att komma in på arbetsmarknaden? Vad fungerar bra idag när det gäller åtgärder för unga arbetslösa och vilka är problemen? Ska unga överhuvudtaget "åtgärdas" under den tid de är arbetslösa?

På tal om inträdet på arbetsmarknaden, vad ska man säga om de växande skillnaderna inom ungdomsgruppen? Idag riskerar en del att överhuvudtaget inte komma in på arbetsmarknaden samtidigt som andra på sin höjd kommer att vara arbetslösa i korta övergångsperioder. Är det ett viktigt ungdomsproblem? Vad kan man i så fall göra för att hejda den utvecklingen?

Makt, inflytande och representation

Unga människor är idag underrepresenterade i de politiska organen. Är det viktigt att just unga människor är väl representerade i politiken och deltar i beslutsfattande? Om ni tycker det, hur ska det i så fall gå till? Vad tycker ni till exempel om kvotering?

Vi vet av tidigare studier att unga människor idag är mycket engagerade i politiska frågor. Ändå sjunker medlemsantalen i de politiska ungdomsförbunden. Varför det? Hur ska vi få fler unga att delta i politiken?

Även inom idéburna organisationer som Hyresgästföreningen, fackförbunden och inom näringslivets styrelser är de unga underrepresenterade. Ser ni något problem med det? Har ni i så fall något förslag på hur man ska kunna ändra på det förhållandet?

Ett område som det är viktigt att de unga har inflytande och makt över är skolan. För inte så länge sen kom det ett förslag från en annan kommitté att man på försök skulle inrätta lokala styrelser på gymnasieskolor runt om i landet där eleverna skulle vara i majoritet. Vad tycker ni om ett sådant förslag? Skulle det innebära att eleverna skulle få mer att säga till om i skolan? Om inte, vad föreslår ni?

Mötesplatser

I dagens Sverige har vi en långtgående yttrandefrihet. Men finns det någonstans för unga att göra sin röst hörd? Det klassiska uttalandet från unga är ju: Vi har ingen lokal! Stämmer det idag? Saknas det mötesplatser för de unga där de kan diskutera och formulera sina ståndpunkter och därifrån gå ut och vara aktiva i det övriga samhället?

Om ni tycker det, vad ska man i så fall göra åt det? Satsa på ungdomens hus, starta skoltidningar eller lokala ungdomsråd? Vad tycker ni?

Ledsnad, ensamhet och stress

Många unga människor känner sig ofta ledsna och ensamma, en del har till och med funderat på självmord. Och även om just självmord är ovanligt så är stress och oro och klassiska stresssymptom som huvudvärk och ont i ryggen eller nacken vanligt bland unga människor. Varför tror ni att det är så? Vilka tror ni är de viktigaste hälsoproblemen för unga idag? Finns det något man kan göra åt dem?

1.5 Diskussionsfrågorna i Vad tycker du?

Den andra omgången frågor om målen för ungdomspolitikerna ställdes i Ungdomspolitiska kommitténs rapport *Vad tycker du?* Denna skickades som beskrivits ovan till omkring 2 500 ungdomsgrupper, omkring 750 gymnasieskolor samt elevkårerna direkt, till riksungdomsorganisationer och deras omkring 1000 distriktsorganisationer, vissa av de skolor som drivs av Statens institutionsstyrelse, Riksidrottsförbundets ungdomssektioner på distriktsnivå, hyresgästföreningens distriktsorganisationer.

Det diskussionsunderlaget återges nedan.

Vad är viktigast för unga idag?

I Sverige finns idag över en miljon unga mellan 15-24 år. Det är med andra ord många som är berörda av ungdomspolitiken. Men vad tycker egentligen unga? Vilken är ungdomspolitikens uppgift? Är det att ge unga framtidstro? Är det att skapa förutsättningar för unga att leva ett självständigt liv? Vad är viktigast för dig?

Tycker du att det är nödvändigt att föra en politik som särskilt riktar sig till de unga? Behöver unga ungdomspolitiken? Vad är det som gör att unga behöver åtgärder som bara gäller dem? Kan inte unga klara sig själva?

Förslagen i rapporten

I den här rapporten finns ett antal resonemang och förslag till mål för den framtida ungdomspolitiken. Men för oss är det viktigt att veta om det är just de här målen vi ska föreslå. Vad tycker du? Tar vi i målen upp det som är viktigt för dig? Är de mål vi föreslagit meningsfulla? Har du några andra förslag? Om du tycker att målen är riktiga vad tycker du om resonemangen som för fram till målen, är de hållbara?

En principiell fråga som vi diskuterat i kommittén är om ungdomspolitiken ska styras av mål eller riktlinjer. Tydliga mål är förstås lättare att följa upp. Man får en möjlighet att mäta effekten av ungdomspolitiken - blev det som politikerna tänkt. Å andra sidan kan man fråga sig om staten verkligen ska ha en nationell politik för unga med mål som ska följas upp. Riskerar en alltför målstyrd ungdomspolitik att trampa på ambitionen att ungdomspolitiken ska utgå från de unga och deras villkor?

Goda levnadsförhållanden

I det första målet talar vi om att ungdomspolitiken ska skapa förutsättningar för alla unga att leva under goda levnadsförhållanden. Vad handlar det om enligt dig - mat för dagen och någonstans att bo eller att vara älskad och respekterad? Att ha tillförsikt inför morgondagen - är det en del av goda levnadsförhållanden? Vad tycker du är det viktigaste? Finns det risk för att kravet på goda levnadsförhållanden ställer de materiella värdena i förgrunden och de icke-materiella, som gemenskap och engagemang, i skymundan?

Har du utifrån din definition av goda levnadsförhållanden några idéer om hur man ska realisera ett sådant mål? Ge gärna så konkreta förslag som möjligt.

Självständighet

Att bli självständig är en viktig del i utvecklingen mot att bli vuxen. I kommittén har vi frågat oss om en ensidig fokusering på just självständighet riskerar att skymma ungas behov av gemenskap och kärlek. Tror du det? Vad är enligt dig att vara självständig? Och vad är för den delen att vara vuxen? Är det att flytta hemifrån, börja arbeta och bilda familj? Måste man ha gjort allt det här för att bli betraktad som vuxen?

Om du håller med om att det är en uppgift för ungdomspolitikerna att stödja ungas väg till självständighet - hur tycker du att det görs bäst? Vilka förändringar tycker du är nödvändiga?

En viktig del av självständighet kan vara att ha ett eget arbete. Vad kan man göra för att underlätta för unga att komma in på arbetsmarknaden? Vad fungerar bra idag vad gäller de åtgärder som riktas till unga arbetslösa och vad kan man göra bättre? Ska unga överhuvudtaget "åtgärdas"? Ska man få välja att vara arbetslös och leva på bidrag om man vill? Man kan dessutom fundera över om det är en bra idé att ha arbetsmarknadspolitiska åtgärder som riktar sig speciellt till vissa grupper, till exempel unga under 20 år och äldre över 55?

Inflytande och delaktighet

Kravet på att unga människor ska vara delaktiga i samhället kan ingen säga emot. Men hur ska inflytandet och delaktigheten kännas meningsfull i en tid av ökad internationalisering och globalisering där makten blir allt svårare att identifiera för allt fler? Varför känner många att det inte är någon idé att försöka förändra? Vad kan vi göra för att ändra på det?

Antalet medlemmar i de politiska ungdomsförbunden sjunker. Är det något som staten ska försöka ändra på? Är inflytande enbart en fråga om representation? Vad är din erfarenhet? Är unga ointresserade av politik? Vi i kommittén har frågat oss om det kan vara så att unga är intresserade av politik men inte i de traditionella formerna. Stämmer det?

Skolan och universitetet är många ungas dagliga arbetsplats. Hur kan man göra för att öka ungas inflytande där och på andra arbetsplatser?

Unga som resurs

Att unga människor ska ses som en resurs som det är viktigt att ge plats för och lyssna till är vi i Ungdomspolitiska kommittén ense om. Men samtidigt har vi funderat över om en nationell ungdomspolitik riskerar att bara bekräfta myten om att unga

måste tas om hand. Är det bättre att låta alla delta i samhället på lika villkor, oavsett ålder. Ska vi skrota åldersgränserna? Finns det argument för att staten på olika sätt ska stötta unga så att makten (till exempel chefer, politiker och lärare) lyssnar och tar dem på allvar? På vilka sätt kan vi i så fall göra detta?

Internationellt engagemang i ett mångkulturellt samhälle

Märker du i din vardag att vi lever i ett mångkulturellt samhälle? Om du tycker det, på vilket sätt påverkar det dig? Vilka fördelar ser du, vilka svårigheter? Vad behöver ändras?

Tycker du att kommitténs förslag på att alla unga ska ges förutsättningar för en interkulturell och språklig kompetens räcker för att kunna möta de krav som ställs i en tid av starkt ökad internationalisering?

1.6 Ett värdefullt material

Allt material som vi har samlat från de utåtriktade aktiviteterna har ingått i underlaget till de resonemang och förslag vi har presenterat i delbetänkandet *Unga och arbete* och i slutbetänkandet *Politik för unga*. De förslag och idéer som finns i materialet har inspirerat oss och visat vägen för hur den nya politiken för unga ska se ut.

För att så många som möjligt ska kunna ta del av alla de värdefulla synpunkter som framkommit presenterar vi härmed materialet som två bilagor till slutbetänkandet. Först i varje bilaga presenterar vi en sammanfattning av våra förslag. Det blir därmed möjligt att se i vilken mån våra förslag överensstämmer med det som unga tycker är viktigt för en framtida politik.

2 Kommitténs förslag i korthet

Ungdomspolitiska kommitténs utgångspunkt i arbetet med politiken för unga är alla människors lika värde och okränkbarhet. Varje människa är unik och måste också få tillfälle att utvecklas på sitt eget vis. I arbetet med att formulera de övergripande målen för ungdoms- politiken har vi utgått från denna grundsyn på så sätt att alla medborgare ska ha samma rättigheter och skyldigheter och ska behandlas likvärdigt av de offentliga organen.

En politik för unga syftar till att alla unga ska ha rätt till goda levnadsvillkor. Dessa kan skilja sig mellan olika unga människor utifrån deras individuella livssituation och egna val. Det finns dock vissa områden som enligt vår mening har stor betydelse för alla unga. Ungdomspolitiska kommittén föreslår därför att de nationella målen för en politik för unga ska vara:

- Samhället ska underlätta för unga att leva ett självständigt liv.
- Unga ska ha verklig möjlighet till makt, inflytande och delaktighet.
- Den resurs ungas engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande utgör ska tas tillvara.

De övergripande målen ska brytas ner i konkreta mål för att kunna bli mätbara samt gå att följa upp och utvärdera. De konkreta målen är våra förslag till hur de övergripande målen ska uppfyllas.

Här nedan följer de konkreta mål Ungdomspolitiska kommittén föreslår.

Självständighet

- Alla unga ska kunna försörja sig på sitt arbete.
- Andelen arbetslösa unga ska i genomsnitt under året inte vara högre än för övriga befolkningen
- Arbetssökande under 25 år ska senast inom fyra veckor från att de anmält sig som arbetssökande på arbetsförmedlingen ha rätt att tillsammans med en arbetsförmedlare upprätta en handlings- och utvecklingsplan.
- Varje person mellan 15 och 18 år ska ges möjlighet till feriearbete under minst tre veckor under sommaren. Målet avser kalenderår.
- Alla mellan 18 och 25 år som söker egen bostad ska inom sex månader ha möjlighet att skaffa sig en bostad inom ramen för sina ekonomiska förutsättningar.
- Alla universitets- och högskolestuderande ska under den första termen de studerar ha möjlighet att skaffa sig en bostad på eller i anslutning till studieorten.

- Alla unga ska kunna få information om de villkor och förutsättningar som gäller för eget boende samt information om bostadsmarknaden i kommunen.
- Ingen ung person ska hänvisas till att uppbära socialbidrag av enbart den orsaken att hon eller han inte har arbete eller inte omfattas av arbetslöshetsförsäkringssystemet.
- Ingen ung arbetslös ska på grund av låga nivåer i olika ersättningsystem behöva komplettera med socialbidrag för att kunna klara sin försörjning.
- Ingen ung person ska diskrimineras i något bidragssystem på grund av ålder.
- Alla unga ska leva under sådana ekonomiska förhållanden att de har råd att finansiera en bostad.

Makt, inflytande och delaktighet

- Alla kommuner bör i samarbete med kommunens unga upprätta ett ungdomspolitiskt handlingsprogram.
- Elever ska som grupp kunna påverka viktiga beslut som gäller den egna skolan
- Varje elev ska ha verkligt inflytande över sitt val av skola och skoltyp samt över sitt dagliga skolarbete och sin arbetsmiljö.
- Varje student ska ha verkligt inflytande på sin utbildning och sin arbetsmiljö.
- Alla unga ska kunna påverka kommunala beslut.
- Alla unga ska ha möjlighet att delta i verksamhet inom föreningslivet.
- Varje ung person ska ha tillgång till en mötesplats där hon eller han fritt kan uttrycka sina åsikter.

Unga som resurs

- Av ledamöterna i centrala och regionala myndigheters styrelser bör minst 5 procent vara under 30 år.
- Av ledamöterna i statliga kommittéer bör minst 10 procent vara under 30 år.
- I samtliga kommunala styrelser och nämnder med minst fem ledamöter bör det finnas minst en ledamot under 30 år.
- Ungas engagemang och idéer ska särskilt tas tillvara när det gäller:
 - arbetet med en långsiktigt hållbar ekologisk utveckling
 - inträdet i informationsområdet
 - arbetet mot främlingsfientlighet och rasism
 - företagande

De konkreta målen ska beaktas av regeringen inom de olika sektorsområden som berör unga. Myndigheterna bör få i uppgift att presentera statistik och en redovisning av den förda politiken i förhållande till de konkreta målen. Detta arbete anser vi bör samordnas av Ungdomsstyrelsen.

Målen för politiken för unga bör vara vägledande för kommunal verksamhet. Det bör finnas ett gemensamt intresse hos staten och kommunerna att följa upp och utvärdera kommunernas arbete med målen. Kommittén föreslår att initiativ tas till överläggning om ett sådant samarbete mellan staten och kommunerna i denna fråga.

Makt, inflytande och delaktighet för unga

Kommittén diskuterar begreppen makt, inflytande och vanmakt. Vi poängterar att det är viktigt att unga får *verklig* makt och inte dras in i en skendemokratisk process som gör att de istället vänder sig från politiken.

En stor del av betänkandet är uppbyggt kring ungas möjligheter att utöva makt över sin vardag. Kommittén menar att unga måste öka sin delaktighet i beslutsprocesserna. För att detta ska bli möjligt föreslår vi vissa ändringar i olika regelverk som hindrar unga att ta del av makten. Förslagen avser såväl riks- som kommunalpolitik. Andra förslag syftar till att försöka ändra vuxnas attityder till unga för att på så sätt få dem att inse att ungas delaktighet utgör en resurs för samhället. Förslagen är i korthet:

- En försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder till 16 år för val till kommunfullmäktige ska genomföras. Försöksverksamheten ska omfatta ett tiotal kommuner och ska inledas i och med valet 1998. Verksamheten ska utvärderas av en särskild utredning.
- Rösträtten ska följa kalenderår.
- Regeringen ska vara uppmärksam på ålderssammansättningen i centrala myndigheter och i statliga kommittéer. Regeringen ska också begära av de partier, organisationer med mera som föreslår ledamöter till kommittéerna att de om möjligt föreslår två kandidater till varje uppdrag, varav minst en är under 30 år.
- Varje kommun bör i samarbete med unga utforma och anta ett ungdomspolitiskt handlingsprogram.
- Kommunerna bör tillsammans med de unga skapa fora för kommunikation mellan politiker och kommunens unga.
- Varje skola bör erbjuda eleverna regelbunden information från de politiska partierna och deras ungdomsförbund.
- Ungdomsstyrelsen får i uppdrag att i samarbete med kommunförbundet till år 2002 följa och kartlägga kommunernas arbete med att göra unga delaktiga i den kommunala beslutsprocessen.

Kommittén lämnar också förslag som rör ungas vardag, nämligen skola, fritid och kultur. Vi anser att det är viktigt att unga får möjlighet att ha inflytande på dessa områden, dels för att ungas delaktighet gör att besluten blir bättre, dels för att det har visat sig leda till ökat intresse för ett fortsatt engagemang i samhällsfrågor. Våra förslag på dessa områden är i korthet:

Gymnasieskola, universitet och högskola

- En försöksverksamhet på gymnasieskolor i ett antal kommuner bör införas med en skyldighet för skolledningen att förhandla med elever inför att viktigare beslut fattas. Försöksverksamheten bör införas snarast och avslutas samt utvärderas samtidigt som försöksverksamheten med lokala styrelser.
- Ett skoldemokratiprojekt bör inledas i ett antal kommuner. Projektet ska fungera som en stimulans till de skolor som vill satsa extra på att arbeta med inflytandefrågor framför allt vad gäller att utveckla skolans arbetsformer men också när det gäller elevers möjligheter att påverka skolans miljö.
- Skolverket bör få i uppdrag att kontinuerligt sammanställa och kommentera kommunernas utvecklingsarbete när det gäller elev- inflytande.
- Den översyn som regeringen har för avsikt att göra av bestämmelserna om samverkansformer och samverkansorgan bör inriktas på att samverkan i någon form måste vara obligatorisk och att frågor såsom undervisningens innehåll, hur den bedrivs och hur eleverna kan medverka aktivt måste tas upp i en sådan samverkan. Formen för samverkan bör dock inte vara reglerad i detalj. Möjligheten att utvärdera lärare är dock en viktig funktion för ett samverkansorgan. Likaså bör frågor om under vilka former och på vilket sätt undervisningen bedrivs vara självklara ämnen att behandla.
- Skolverket ska verka för att de elever som varit frånvarande från lektioner för att delta i elevdemokratiskt arbete ska få denna tid redovisad separat från annan frånvaro, om inte eleven själv motsätter sig detta.
- Studenter ska finnas representerade i högskolans samtliga beredande och beslutande organ. Sammansättningen i högskolans beslutande organ ska utformas så att ingen intressegrupp får egen majoritet. I högskolestyrelsen bör studenter, lärare och allmänföreträdare dela på platserna. Studenter och lärare bör utse sina egna representanter. På beslutsnivåer under högskolestyrelsen ska studenter och lärare utgöra minst en tredjedel vardera i alla beredande och beslutande organ.
- En utredning bör tillsättas med uppgift att belysa effekterna av att ge lika rättigheter och skyldigheter till elever och studenter som tillkommer arbetstagare. Möjligheterna att jämställa elevfackliga organisationer med fackföreningar bör också utredas.

- Högskoleverket bör få i uppdrag att utreda i vilken utsträckning studenterna har inflytande över sina studier exempelvis när det gäller planering av kurser, undervisnings- och examinationsformer samt föreslå förbättringar.

Fritid och kultur

- Det är av största vikt att kommuner undanröjer de eventuella hinder som finns för unga som vill skapa egna mötesplatser. Det är också viktigt att de unga som har idéer bemöts positivt. Det innebär att politiker och tjänstemän måste vara beredda att tänka i nya banor och inte säga nej till förslag som kanske utmanar traditionella former. Kommuner kan också ta egna initiativ till att starta mötesplatser men utformningen måste ske på de ungas egna villkor.
- Unga bör genom regelbundna fritids- och kulturvaneundersökningar få möjlighet att påverka kommunens fritids- och kulturutbud.
- Ungdomsstyrelsen får i uppdrag att löpande följa, kartlägga och redovisa kommunernas arbete för att öka ungas makt och inflytande över fritids- och kulturverksamheterna.
- Vi uppmanar kommunerna att införa en så kallad fri pott för ungas egna initiativ genom att avsätta en summa pengar av kultur- och fritidsbudgetarna för detta ändamål.
- Vi uppmanar också kommunerna att arbeta tillsammans med unga för att öka antalet brukarstyrda fritidsverksamheter.

Ungas ekonomi

En av de viktigaste förutsättningarna för att unga ska kunna leva ett självständigt liv är att de kan bli ekonomiskt oberoende. Kommittén konstaterar att många unga har stora ekonomiska svårigheter, speciellt de som är arbetslösa och inte uppbär a-kassa eller KAS. Dessa är hänvisade till socialbidrag. År 1996 mottog omkring 35 procent av de arbetslösa i åldersgruppen 20-24 år socialbidrag någon gång under året. Även de med KAS eller låg a-kassa ingår i samma grupp. Vi anser att det är alarmerande att så många unga behöver socialhjälp för att klara sitt uppehälle. Den period unga behöver sådant stöd har visat sig bli allt längre. Uppgifterna om nyfattigdomen bland unga och ett begynnande socialbidragsberoende pekar på problemens omfattning. De huvudsakliga anledningarna till utvecklingen torde vara den försämrade arbetsmarknadssituationen samt arbetslöshetsersättningens utformning.

Kommittén diskuterar också studerandes ekonomi, framför allt under den tid så studiemedel inte utgår. Förändringar som innebär att studenter-

na i högre utsträckning än för närvarande kan studera under sommaren och därmed uppbära studiemedel bör utredas

Vi föreslår när det gäller ungas ekonomi i korthet att:

- Ungdomsstyrelsen ska kontinuerligt följa upp ungas ekonomiska situation och därvid särskilt beakta skillnaden mellan kvinnor och män.
- De ekonomiska konsekvenserna av tre terminer och förlängda terminer vid högskolor och universitet bör utredas.

Regeringen har uppdragit åt Arbetsmarknadsstyrelsen och Socialstyrelsen att i samverkan utarbeta förslag till åtgärder som syftar till att öka arbetslösa ungdomars förutsättningar att ta sig in på den reguljära arbetsmarknaden eller utbildningssystemet. Förslaget skall utformas så att det ger den enskilde möjlighet till kompetensutveckling och åtgärderna skall utgå från ungdomars egna behov och förutsättningar. Kommunerna ska genom förslaget ges möjlighet att erbjuda de unga en meningsfull sysselsättning i stället för socialbidrag. I anledning av detta har kommittén överlämnat ett antal förslag till utformning av ett sådant system. Dessa är bland annat:

- Ungdomspolitiska kommittén framhåller att stödet bör vara åldersneutralt.
- Ersättningen ska vara sådan att den inte behöver kompletteras med socialbidrag och ska ge den arbetslöse möjlighet att bli delaktig i befintliga trygghetssystem.
- Vidare menar kommittén att ersättningen ska vara knuten till en motprestation från den arbetslöses sida. Motprestationen ska utformas tillsammans med den arbetslöse, med utgångspunkt i dennes intressen och önskemål, och vara ett led i en handlings- och utvecklingsplan som den arbetslöse upprättat tillsammans med tjänsteman på arbetsförmedlingen. Den arbetslöse skall ha möjlighet att avvisa motprestationen om den inte ingår i ovan angivna handlings- och utvecklingsplan eller om motprestationen inte är av tillräckligt god kvalitet.

Unga och den egna bostaden

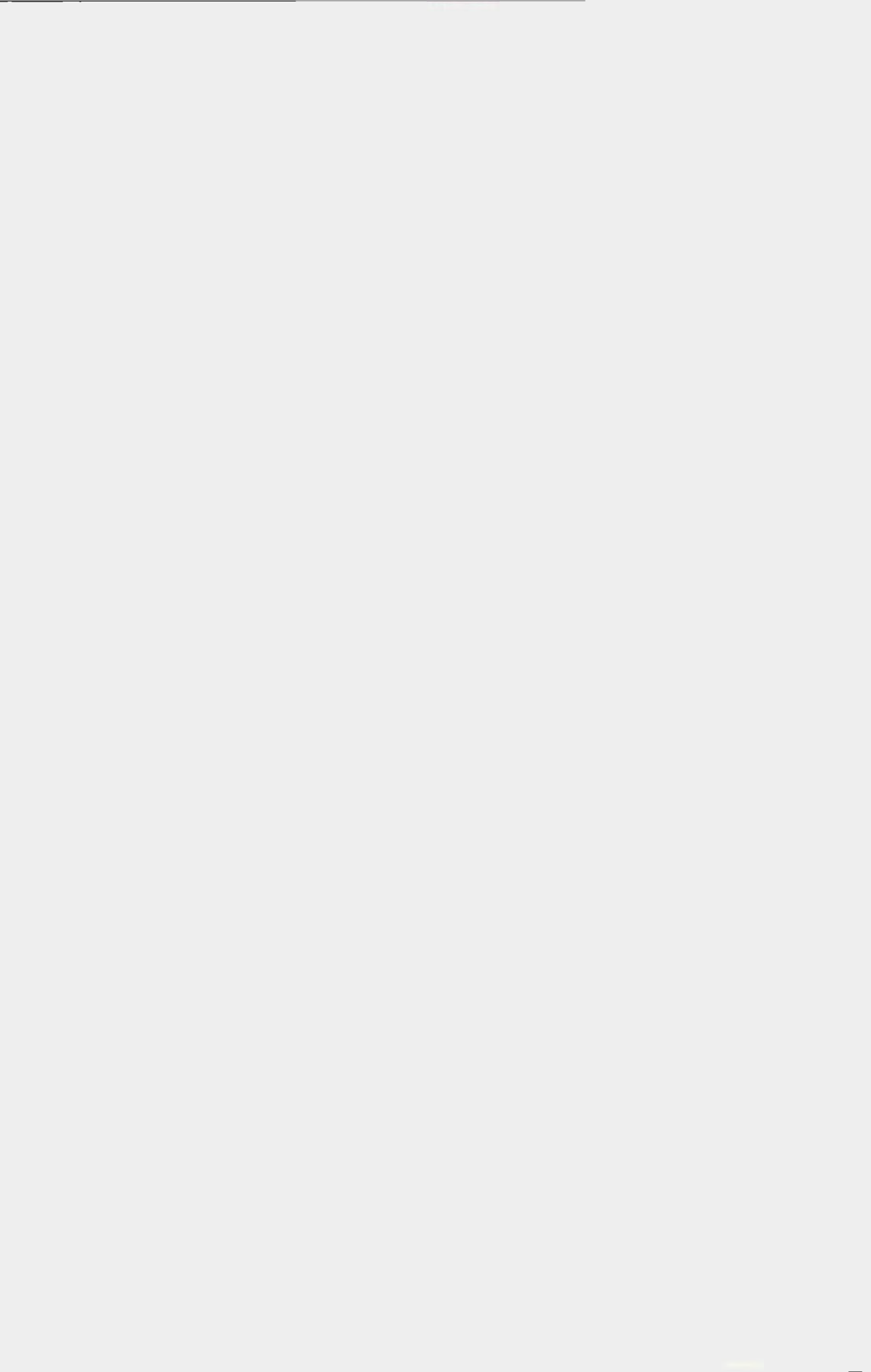
Att flytta hemifrån är för många unga ett steg mot att kunna leva ett självständigt liv. Kommittén konstaterar att det på det hela taget inte föreligger några större problem för unga att skaffa sig en egen bostad, förutom i storstäderna och på vissa universitets- och högskoleorter. Det har dock varit svårt att få en fullständig bild av ungas boende. Det största hindret för att få en bostad torde vara att många unga inte har arbete och därmed inte heller någon självständig ekonomi. Kommittén anser trots detta att vissa åtgärder vad gäller ungas boende ändå är nödvändiga. Därför föreslår vi att:

- I syfte att utveckla en systematiskt täckande och regelbundet uppdaterad statistik om ungas boende ska Statistiska centralbyrån i samråd med Boverket, Ungdomsstyrelsen och Högskoleverket ges i uppdrag att tillse att en sådan statistik utvecklas och regelbundet insamlas.
- Länsstyrelserna bör få i uppdrag att kartlägga bostadssituationen för unga i kommunerna. Uppdraget skall redovisas till Boverket.
- Det nu existerande ungdomsbosparandet ska upphöra.
- Regeringen bör i beredningen av propositionen om den framtida bostadspolitiken beakta de ungas situation såsom varande längst ut i "flyttkedjan". Bostadsstöden bör utformas så att det stimulerar "flyttkedjor".
- I anslutning till att kommunerna tillsammans med unga tar fram särskilda ungdomspolitiska program bör också behovet av bostadsinformation och bostadsplanering för unga behandlas.
- Vid tilldelning av utbildningsplatser inom högskoleväsendet ska regeringen beakta studieortens möjligheter att inom en termin kunna tillhandahålla bostäder.

Ungas åsikter och förslag

Vi har tagit del av alla förslag som kommit in till kommittén och vi har försökt att presentera dem i samma sammanhang som vi presenterar våra egna. Genom hela betänkandet presenterar vi ungas åsikter från de utåtriktade aktiviteter kommittén har genomfört. Det inkomna materialet presenteras i sin helhet i dessa två bilager till vårt slutbetänkande, *Politik för unga*.

Vi har också tagit del av andra undersökningar och utredningar för att skapa oss en så heltäckande bild som möjligt av vad unga anser i olika frågor. Även dessa har beaktats i kommitténs arbete.



3 Rapportsvår från datortek

Ungdomspolitiska kommitténs rapport *Vad tycker du?* skickades till landets alla datortek. Ett 20-tal svar kom in till Ungdomspolitiska kommittén. De frågor som man svarat på återges i sin helhet i kapitel 1.5. I det här kapitlet presenteras svaren från datorteken. De återges ord för ord som de skickades till oss och har alltså, förutom viss lay-outmässig redigering, inte ändrats eller förkortats. Det samma gäller för alla dokument som inkommit till kommittén och som presenteras i denna samt den första bilagan.

Datorteket i Fagersta

Sammanfattning av diskussionsunderlag för den framtida ungdomspolitiken.

Behövs ungdomspolitiken?

De flesta ungdomarna tycker att ungdomspolitiken behövs. Men för många är politik något som är svårbegripligt och väldigt invecklat.

För att intresset för politiken ska bli starkare så måste politiken införas redan vid skolåldern. Att ungdomarna får mera ansvar redan när de sitter med i skolrådet. Att de verkligen kan påverka och få igenom sina idéer. Intresset föds redan där och känslan av att kunna påverka är väldigt viktig.

Arbetsstillfällen

Det skulle vara frivillig pension över 55 år. Så den som vill har möjlighet att kunna välja om den vill gå i pension eller ej. För att förbättra för ungdomar med deras låga inkomst och göra så att man tjänar på att till exempel ta ett alu-jobb skulle lönen kunna höjas med 5-10 %.

Göran Persson har lagt fram ett förslag om ett sabbatsår. Men det var verkligen tveksamheter om det skulle fungera. Hur skulle någon våga att ta ett sabbatsår? Det finns nog en del som skulle ta chansen, men inte största procenten.

Att sänka arbetsgivaravgiften skulle vara bra. Men bara om ett företag anställer. Om arbetsgivaravgiften sänks rakt av är det nog många som lägger in det som bonus i företaget.

Många ungdomar tycker att det skulle vara bra med lärlingssystemet. Att få vara med på till exempel ett företag gå med och lära sig från grunderna.

Vad är goda levnadsförhållanden?

Goda levnadsförhållanden det är att framförallt ha ett jobb. Att man har mat varje dag. Att man har någonstans att bo. Att man ska ha råd att hålla på med sitt intresse, eller något man tycker om att göra. Att man har människor runt omkring sig som bryr sig om en.

Vad innebär det att vara vuxen?

Många ungdomar tycker att man är vuxen när man är självständig, och klara sig utan sina föräldrars hjälp. Man klarar av att betala sina egna räkningar. Man får lära sig att ta ansvar för sitt eget liv.

Datorteket i Fagersta, grupp 9

Sammanfattning av diskussion kring ungdomspolitik.

Vilken är ungdomspolitikens uppgift och behövs ungdomspolitik?

Självklart behövs ungdomspolitik för att lägga fram förslag som berör ungdomar och föra fram deras talan. Politiken borde överhuvudtaget visa sig mer bland de unga och i skepnader av yngre personer.

Intresset för politik kanske skulle bli större om man fick bort politikerföraktet som finns i dag. Massmedia målar upp fall efter fall och föraktet blir ett faktum. Visst är det rätt politiker ska vara en förebild för andra människor och visst ska rötäggen rensas bort. Men trenden måste brytas för att intresse och förtroende för politik ska öka bland ungdomen.

Vad är goda levnadsförhållanden?

Goda levnadsförhållanden är att ha ett meningsfullt arbete och en betydelsefull fritid. I dag är valmöjligheterna inte stora, chanserna till att få ett arbete är små och dessutom att kunna välja det man vill arbeta med är ännu mindre. Många kan tänka sig att ta ett mindre roligt arbete för att få en inkomst och ordning på tillvaron både ekonomiskt och socialt. Alla vill inte flytta från hembygden och måste därför försöka få de arbeten som finns på orten. Många ser att man måste flytta till större städer för att få arbete eller utbildning, men utbildningskostnaderna skrämmar fortfarande många eftersom man har dålig ekonomi. Ska man sedan ha skulder och inte vara helt säker på att få ett arbete efter utbildningen. Vad händer då?

För många ungdomar är det viktigt att arbetsuppgifterna ska vara meningsfulla och man skulle välja ett lägre betalt arbete för att få detta. Miljön diskuterades, där finns säkert många och nya möjligheter till arbeten.

Vad innebär det att vara vuxen?

Många unga anser att man blir vuxen när man bildar familj och "slår sig till ro", vilket i de åldrarna av många anses som lite tråkigt. Att bli vuxen

innebär stort ansvar. En del ser sig som vuxna när de flyttar hemifrån. För att enklare slussas in i vuxenvärlden är det viktigt att få en egen bostad och ett arbete, det är då man börjar klara sig själv och ta ansvar. I dag är det svårt att flytta hemifrån när man är arbetslös, det fungerar helt enkelt inte ekonomiskt. Därför väljer många att bo kvar i hemmet. En bra idé som dyker upp är att ungdomar skulle få subventionerade hyror.

Hur får vi fram fler arbetstillfällen?

Fritiden är viktig för unga i dag, det borde den vara för äldre också. Arbete ska vara en del av livet inte hela livet. Att sänka arbetstiden skulle ge fler arbeten och mer fritid. Pensionsåldern skulle sänkas för de som vill. Många äldre har arbetat hårt i många år och skulle säkert ge sina arbetsuppgifter till yngre och själv få mer fritid och ta det lugnare.

Persons förslag om sabbatsår diskuterades, tveksamt är om människor vågar släppa ifrån sig sitt arbete i dag? Kanske de som närmar sig pension.

Barnledighet skulle vara längre och mer flexibel, dels för att dela på arbeten och för att ge föräldrar som vill sköta barnomsorgen själva större valmöjlighet.

Hur ser det ut i dag?

Nu måste vi få fram fler arbetstillfällen i Sverige. Inte bara för ungdomar utan för alla arbetslösa. Alltför många arbetslösa mår i dag mycket dåligt dels av att ekonomin inte går ihop och den sociala tillvaron är ohållbar. De som haft arbete i många år och bli arbetslösa tappar lätt sin självkänsla och känner sig värdelösa. Ungdomar som inte har haft en chans att komma in i arbetslivet förblir ungdomar långt upp i åldrarna och har inte en chans att känna ansvar och gemenskap som ett arbete kan ge.

Datorteket i Fagersta, Grupp 11

Sammanfattning av svar på diskussionsunderlag om den framtida ungdomspolitikerna!

Vad är goda levnadsförhållanden?

Det är att ha så pass god ekonomi att man slipper vända på varenda krona för att få det att gå ihop. Att ha god hälsa. Förvärvsarbete, fast inkomst. "Meningsfull sysselsättning", det vill säga att man känner sig meningsfull och behövd

Sätter man de materiella värdena före annat?

Har man god ekonomi kan grejer spela en viss roll, men om man är arbetslös är det viktigare med mat för dagen än att ha vassare bil eller

husvagn än grannens.....Alla har olika värderingar, men det gäller ju i dagens läge att prioritera.

Konkreta mål - vad är god levnadsstandard?

Man måste lära sig att skilja på nöje och nödvändighet, och kunna vara positiv fast det kan vara tungt ibland. Hur det än är så behövs det pengar till till exempel sjukvård, medicin, tandläkare et cetera.

Får man dålig självkänsla av arbetslösheten?

De yngre blir redan efter examen ställda utanför arbetsmarknaden, och anpassar sig. De som haft arbete i till exempel 10-20 år och blir friställda, drabbas hårdare av depressioner då det är svårt med omställningen samt att få nytt arbete.

Staten betalar dig som är arbetslös 15.000:-/mån och struntar sedan i åtgärder för arbetslösheten.....?!

Med detta kan man realisera mer av sina drömmar och mål i livet ansåg många. Man har råd med utbildning, eller har en chans att kunna spara trots arbetslöshet. Problemet är att man måste ha en rejäl dos självdisciplin för att inte sjunka ner i slapphet och låta livet gå förbi en!

Ett arbete har en stor social funktion också. Många människor utan speciella intressen eller hobbyer kanske bara har just arbetsplatsen att träffa andra på! Risk för isolering.

Ska man få välja att vara arbetslös, att leva på bidrag?

NEJ! Man ska inte tacka nej till erbjudet arbete. Samtidigt ökar bidragsfusket på grund av lägre moral som följd av den ekonomiska situationen för arbetslösa. Hade man pengar så det räckte och blev över, fanns ju inte detta problem. Politiker tillsätter bidrag, men när detta utnyttjas till bristningsgränsen borde man inte ta in signalerna, och göra ett fungerande och mer tillfredsställande system där man inte vrider om kniven ytterligare ett varv.....? Annars riskeras hela välfärdssamhället genom mygel och fusk.

Är det rätt med speciella arbetsmarknadsåtgärder indelade efter ålder, till exempel 19-25 och över 55?

Inga speciella resurser bör läggas på människor över till exempel 55, ansåg man. Man ska styra efter marknadsbehovet och satsa mer på de unga, nyutexaminerade.

Det är svårt för ungdomar att få arbete då de flesta arbetsgivare kräver lång arbetslivserfarenhet.....

Samtidigt är det också svårt för de över 50-strecket att få anställning på grund av deras aktningsvärda ålder.

Finns det några hinder att anställda ungdomar?

Det brister då oftast på erfarenheten från arbetslivet. Samt att unga kvinnor förväntas skaffa barn och vara mammalediga. Likaså är det svårt för småbarnsföräldrar (läs kvinnor!) att få arbete då riskerna att vara "VAB"-ledig är stor. ("VAB" = vård av barn)

Ungdomar är rastlösa och vill förnya sig, vilket kan leda till att de inte stannar länge på samma arbetsplats.

Hur fungerar de åtgärder som riktas till unga i dag?

Vad gäller till exempel så kallade "praktikplatser", leder de sällan till ett fast arbete. Praktikanterna känner sig ofta utnyttjade som gratis arbetskraft. Man kunde satsa på att ge mer pengar till vården och anställa mer personal där!

Ingen har heller råd eller lust att i dagens läge skuldsätta sig för att studera. Numera krävs ju utbildning för att få en anställning - det kommer att vara brist på utbildad arbetskraft i framtiden.

För att lösa detta, vore det en bra idé att införa det gamla lärlingssystemet igen! Man kan lära sig det praktiska arbetet snabbare, och det blir billigare för den studerande. Den teoretiska biten kan bli lite sämre, samt att även här är det risk för att eleven blir utnyttjad!

Hur underlättar man för unga att komma in på arbetsmarknaden?

I stället för att som i dag ha en allmän pensionsålder på 65 år, införa en frivillig pension som kan tas i bruk redan vid till exempel 55-58 år. Vid tunga arbeten, inom industrin eller vården, kan detta vara avgörande för arbetstagarens hälsa. En del kanske skulle vilja förtidspensioneras på grund av skador eller trötthet, men kan eller får inte.

Billigare utbildning underlättar också då många skräms av studieskulder.

Vad är självständighet?

"Förmyndarfritt". Man tar egna beslut gällande sitt uppehälle, man klarar sig utan att behöva stödja sig på andra. När man kan tänka själv och kunna gå emot strömmen är man mogen och självständig.

Vad är det att vara vuxen?

Ett eget boende och egen ekonomi är stora bitar, men att ha ett arbete behöver nödvändigtvis inte betyda att man är vuxen Detta avgörs mer på hur ansvarstagande man är i sitt arbete.

Denna punkt går samman med den ovanstående, till exempel att inte vänta sig att andra tar hand om en eller sköter ens uppehälle! Blir man förälder växer man med uppgiften och mognar.

Hur får vi in fler unga i politiken?

Som det är nu så vill inte unga engagera sig och ta ansvar. De äldre har väl inarbetade arbetsmetoder som kan verka ingrodda och svårubbade. De yngre eldsjälarna för en "renare" politik vågar ställa frågor och kräver raka svar. Detta kan leda till att mindre rumsrena saker kan flyta upp till ytan, och skapa obehag för de inblandade. Politiker kan för en del liknas vid ett skällsord, då förtroendet och tilltron för dessa är på lägsta nivå i dag. När vi slår upp kvällstidningarna, (det räcker att läsa löpsedlarna!) läser vi om svindlerier och diverse luredrejerier utförda av våra förtroendevalda.

Ungdomar har också svårt att välja ett parti att tillhöra, då varje parti har något bra man håller med om. Då det oftast handlar om ideellt arbete kan detta också påverka deltagandet. Det kan även kännas meningslöst om det inte händer något, om man inte kan ändra på saker och ting.

Tas unga tillvara som resurs i dag?

Nej! Vi slussas bort genom arbetsmarknadsåtgärder, det vill säga praktikplatser, ALU-projekt eller olika kurser. Då syns vi inte, alltså finns det inte så många arbetslösa i alla fall! Strutsar gömmer också huvudet i sanden..... Som tidigare sagts, så leder ju dessa praktikplatser sällan eller aldrig till ett fast arbete.

Vad ska man då göra?

Man måste motivera ungdomar, ha ett tillmötesgående sätt och "peppa" dem lite mer! Fast det kan verka svårt och nedstämmande så kan man försöka hålla andan uppe. Om man vill hålla på med till exempel möbelsnickeri, ska man försöka få en chans att skola sig till detta. Som det är i dag, kan man slussas in på en stenografikurs istället på grund av att den utbildningen är billigare för arbetsförmedlingen.

Återigen måste möjligheterna till att utbilda sig underlättas ekonomiskt för att det ska finnas välutbildad arbetskraft i framtiden!

Vad kan samhället göra för att skapa arbete åt alla?

Våga satsa på ungdomar - lär upp oss på arbetsplatsen! 6-timmars arbetsdag kan vara en lösning.

Mer effektiva arbetsplatser, minska byråkratin - man behöver inte ha en chef över chefens chef ...

Allmänt

Finns inte en fungerande sjuk- och äldrevård i dag med dessa små resurser vad gäller både personal och ekonomi - vad väntar sig då dagens politiker av sin egen ålderdom?

Politikerna lever alltför långt ifrån oss vanliga dödliga som får betala våra resor själva, som inte har gratis medicin och läkarvård, och som vet varenda smak på alla befintliga 5-kronors nudelpaket ...

Detta var i stort sett vad Datortekets grupp 11 i Fagersta ansåg om ungdomspolitiken i dag! Håll tillgodo och begrunda.

Datorteket i Skurup

Goda levnadsförhållanden.

Det som är viktigt för ett gott levnadsförhållande är bland annat jobb, bostad, att vara älskad och respekterad, ha råd med läkemedel, kunna gå till doktorn och att ha mat för dagen.

Det icke-materiella värdena bör sättas först, men tyvärr ser samhället till att det blir tvärtom. Det har blivit en jakt på pengar.

Reklamen gör också att man blir materiellt beroende. Det kan även bero på vilken samhällsklass man kommer ifrån.

Vi tycker att man ska kunna äta sig mätt var dag och att man skall ha råd till sjukvård och läkemedel. Varför inte sänka priser?

Självständighet.

Att vara självständig är att kunna försörja sig själv, ha arbete, trygg ekonomi och kunna bestämma över sig själv.

Det är svårt att säga vad det är att vara vuxen. Någon säger att det är när du skaffar barn eller när du börjar lära dig ta ansvar. Någon säger att det är en "process" som pågår hela livet. Man utvecklas ständigt.

Enkäter som denna är bra för att stödja ungas självständighet.

Hur ska unga komma in på arbetsmarknaden?

Sänk arbetsgivaravgifter och sociala avgifter som är alldeles för höga. Sänk pensionsåldern och låt den eventuellt vara frivillig.

Hur är det med yrkeserfarenheten? Hur får man den om man inte får någon chans. Sänk kraven. Varför inte införa lärlingssystemet. Man lärs upp på företaget och får erfarenhet på det viset.

"Kloakrättorna"

I Ungdomspolitiska kommittén är vi ense om att unga människor ska ses som en resurs som det är viktigt att ge plats för och lyssna till. Tas unga tillräckligt tillvara som resurs i dag? I så fall - hur? Om inte - varför?

Svar: Nej! Vi tycker att betygssystemet som är i dag är fel, på grund av att man använder sig av enbart siffror och ser för lite till en persons verkliga förmåga.

Ett förslag som vi tycker skulle kunna fungera mycket bättre vore om man fick vara anställd som, låt kalla det praktikant eller elev, på en arbetsplats inom den yrkesgrupp man är intresserad av i 6 månader - 1/2 år. Därefter har man fått både mer rutin samt en bild av yrket och vet bättre om detta är arbetet för just Dig.

Man skulle också fått någon typ av utlåtande eller betyg ifrån en arbetsledare eller anställd på respektive arbetsplats efteråt. Med detta utlåtande/betyg skulle man sedan kunna söka vidare på en linje/utbildning inom den arbetsgruppen.

Många i dag är duktiga på yrken där man jobbar med kroppen och händerna på ett eller annat vis och kanske på grund av svårigheter med att enbart "läsa sig till något" går miste om ett jobb eller en utbildning just på grund av betygssystemet som vi har i dag. Många yrken innebär ju trots allt att arbeta med "händerna", och utan praktik kanske dom riktiga förmågorna för ett visst yrke aldrig får en chans.

Hur tycker du att ungas kapacitet bättre skulle kunna användas i framtiden?

Svar: Ett förslag skulle kunna vara att sänka pensionsålder istället för att höja den. Man skulle kunna sätta en ålder på mellan 55-60 år, vilket många garanterat skulle uppskatta. Om någon vill fortsätta sitt eventuella yrke till nuvarande satt pensionsålder skulle detta naturligtvis vara möjligt. Men enligt många äldre är pensionsåldern i dag för hög och en stor procent skulle nog uppskatta förslaget. Detta skulle ju i sin tur innebära att vi fick in mer arbetslösa ungdomar på arbetsmarknaden.

Det är ett måste att få ungdomar på arbetsmarknaden innan Vi ger upp, det är ju trots allt Vi som är framtiden för både gamla och unga i dag.

Sänk intagningskraven på utbildningarna så att dom hamnar på en rimlig nivå.

Arbetstiden skulle kunna sänkas till 6 timmar/dag för heltidsarbetande så att fler fick chans att komma in och arbeta. Det skulle innebära att en stor del arbetslösa fick ett arbete att gå till morgonen och en fast lön i slutet på månaden, en lön som går att överleva på. (En bibehållen lön på dom redan arbetande är naturligtvis ett krav för att dom ska kunna klara sig).

Vad det gäller "pengarna" skulle det inte bli mer kostnader om man ser till alla socialbidrag, bostadsbidrag och dylikt som man i dag betalar ut till ungdomar som ingenting har att göra.

Vore det inte mer rimligt att arbeta för sin lön, att komma upp på morgonen och framför allt att ha en meningsfull sysselsättning, att känna att man finns och att man är behövd i det här samhället även om man råkar vara född vid fel tidpunkt? Alla pengar kommer ju trots allt från samma kassa i slutändan.

Finns det argument för att staten på olika sätt ska stötta unga så att makten (till exempel chefer, politiker och lärare) lyssnar och tar dom på allvar? På vilket sätt kan detta i så fall göras?

Svar: Börja med att sänka politikernas "vansinneslöner och avtal" till 50 %. Det är inte rimligt med dessa löner, avtal, nöjestrigger och allt annat som pengarna slängs ut på." Ingen har gjort sig förtjänt av dessa orimliga summor, detta är pengar som måste tas tillvara på bästa tänkbara sätt, så som Sveriges ekonomi ser ut i dag.

Därefter borde alla socialbidrag, bostadsbidrag, a-kasseersättningar, KAS och barnbidrag omprövas, så att man kan överleva på dessa. Det är orimligt som det ser ut i dag. Detta förstår man inte förrän man själv har "råkat ut för det". Alla förbannade politiker som sitter och bestämmer hur mycket Vi är värda i månaden har inte en blekaste aning om vad det innebär att vara utan arbete och framför allt att vara utan pengar, för det är precis vad Vi är, utan pengar.

Dom summor som i dag har fastställts som "existensminimum" är helt enkelt omöjliga att överleva på. Dom politiker som har satt upp den gränsen borde få leva på enbart detta under ett par månader för att själva bevittna omöjligheten i det hela.

Sveriges ekonomi och därmed Sveriges folk (ungdomar) är på väg att "braka ihop" och man måste få rätsida på det hela, inte bara sitta och prata en massa smörja och utlova en massa tomma löften.

Någonting måste göras. Någon måste ställa sig upp och säga sin mening och det är precis vad Vi har gjort i dag.

Vi kräver en ändring och vi kräver framför allt en klar förbättring av ovan nämnda punkter, och Vi kräver det NU! Innan det är för sent.

Det är inte Sveriges ungdomar av i dag som har misshandlat Sverige och dess ekonomi, men det är Vi som får ta smällen och lida för, till stor del, Era misstag. Öppna ögonen och se er omkring, vad ser Ni?

Vi ser ett land som förut stod för välstånd och trygghet, ett land man kunde vara stolt över. Ingendera finns kvar längre, och det blir bara värre och värre så för F-N gör någonting åt det innan Vi helt ger upp hoppet om ett Sverige att kunna leva, arbeta och framförallt kunna stanna kvar i. Det

är ni som har makten i era händer på så sätt förhoppningsvis få Er att öppna ögonen.

Ni har töjt på gränserna maximalt och gjort det omöjligt att överleva, och det är så hela tiden Vi svaga arbetslösa ungdomar som drabbas, det är därför som Vi nu skriver och hoppas att detta skall tas på allvar, att Ni verkligen förstår att det inte fungerar längre. Man har ingen tillit i sitt respektive parti längre, det är bara bluff och båg, ta och ändra på det så att alla svenska medborgare får chansen till ett rimligt liv, även Vi på samhällets botten (de är där vi känner Oss just nu).

Hjälp Oss upp, ge oss en rimlig chans. Vi har fått nog!

Med vänliga men bestämda hälsningar från "Kloakrättorna".

Datorteket i Hallstahammar

Vilken är ungdomspolitikens uppgift? Är det att ge unga framtidstro? Är det att skapa förutsättningar för unga att leva ett självständigt liv?

Svar: Ja vi tycker att det är viktigt att ge unga framtidstro.

Behöver unga ungdomspolitikerna? Finns det något som gör att unga behöver åtgärder som bara gäller dem? Behöver den generella politiken, till exempel arbetsmarknads- och bostadspolitikerna, särskilt ta hänsyn till unga? Finns det rent av behov av särskilda åtgärder för unga? Kan inte unga klara sig själva?

Svar: Ungdomspolitikerna är ett av de sätt som unga kan hävda sig på. Unga måste få hjälp att komma in i systemet (dock utan att daltas med och utan särbehandling).

Riskerar en nationell ungdomspolitik att bekräfta myten om att unga måste tas omhand?

Svar: Nej vi tror inte att det är någon större risk.

Att ha tillförsikt inför morgondagen - är det en del av goda levnadsförhållanden?

Svar: Ja, det tycker vi.

Vad tycker du är viktigast?

Svar: Att känna sig uppskattad och få en social trygghet.

Finns det risk för att kravet på goda levnadsförhållanden ställer de materiella värdena i förgrunden och de icke-materiella, som gemenskap och engagemang, i skymundan?

Svar: Ja vi tror att det finns en viss risk för detta.

Går det att sätta upp mer konkreta mål för målet om goda levnadsförhållanden?

Svar: Ja det tycker vi.

Har du utifrån din definition av goda levnadsförhållanden några idéer om hur man ska realisera ett sådant mål.?

Svar: Vi tycker att de viktigaste sakerna är att få en egen ekonomi (jobb), social kontakt och ett eget ansvar.

Vad är enligt dig att vara självständig?

Svar: Att ha en egen ekonomi och eget ansvar.

Vad är det att vara vuxen?

Svar: Vi tycker att det är en personlig sak som bara personen själv kan säga.

Om du håller med om att det är en uppgift för ungdomspolitiken att stödja ungas väg till självständighet - hur tycker du att det görs bäst? Vilka förändringar tycker du är nödvändiga?

Svar: Vi tror att mer aktiviteter för unga arbetslösa kan vara bra för den sociala kontakten och därmed en ökad självständighet. En viktig del av att vara självständig kan vara att ha ett eget arbete.

Vad kan man göra för att underlätta för unga att komma in på arbetsmarknaden?

Svar: Man kan ha hårdare styrning av praktikplatser för att den som är praktikant ska få in en fot i företaget. Eventuellt någon slags efterföljande anställning.

Kan du se några hinder för arbetsgivare att anställda unga människor?

Svar: Nej några hinder kan vi i realiteten inte se.

Vad fungerar bra i dag när det gäller de åtgärder som riktas till unga arbetslösa. Vad kan man göra bättre?

Svar: Vi kom inte fram till något svar på den frågan, den är så personlig att man kan diskutera den i oändlighet.

Ska man få välja att vara arbetslös och leva på bidrag om man vill?

Svar: NEJ!

Är det en bra idé att ha arbetsmarknadspolitiska åtgärder som riktar sig speciellt till vissa grupper?

Svar: Vi tycker att de över 55 som är arbetslösa ska få möjlighet att ta förtidspension om de vill. Fortsätt med arbetsmarknadspolitiska åtgärder för unga under 25.

Allt fler ungdomar utövar makt genom att avstå från makt. Varför känner många att det inte är någon idé att försöka förändra? Vad kan vi göra för att ändra på det?

Svar: Makten ligger för långt borta från oss (EU).

Är unga ointresserade av politik? Är det något som staten ska försöka ändra på? Kan det vara så att unga är intresserade av politik men inte i de traditionella formerna?

Svar: Unga är ointresserade av parti- och blockpolitik, även om unga skulle vara intresserade av att gå med i ett ungdomsparti så finns det för lite information om hur man går med och om vad de håller på med.

Är det viktigt att öka ungas inflytande i de etablerade beslutsorganen?

Svar: Ja vi tycker att det är mycket viktigt att unga får ökat inflytande i samhället.

Hur kan man öka ungas inflytande på arbetsplatser?

Svar: Genom att lyssna mer på vad unga har att säga.

Tas unga tillräckligt tillvara som resurs i dag?

Svar: Unga ges ingen chans på arbetsmarknaden och därmed förkastar vi en stor tillgång i samhället.

På vilka sätt ska staten stötta unga så att makten lyssnar och tar dem på allvar?

Svar: Ge ungdomspartierna en möjlighet att vara med i riksdagen.

Hur främjar man internationellt engagemang och mångkulturella kontakter, är det en fråga om attityder?

Svar: Vi måste göra något åt svenskarnas inskränkthet vad det gäller invandrare.

Ska staten stödja ungas internationella engagemang?

Svar: Naturligtvis ska staten stödja studier och andra kontakter utomlands.

Datorteket i Gimo

Vi på Datorteket i Gimo där deltagarna är i åldersgrupperna 18 till 24 år har diskuterat kring de förslag till **Mål för ungdomspolitiken** och enkät där ni vill ha hjälp med att få reda på vad vi tycker, här nedan kommer några kommentarer:

- Texten och innehållet var svårt att läsa och dessutom "tråkigt".
- Det är väl meningen att ungdomspolitiken skall ge ungdomar framtidstro, men vi tycker inte att det har lyckats så bra.
- Målen är bara pappersarbete och har ingen verklighetsförankring.
- Vi tycker att det ska finnas åtgärder som bara gäller ungdomar eftersom vi är dom som skall föra samhället framåt. Om det inte görs något nu kommer många att slås ut.
- Goda levnadsförhållanden tycker vi är: Jobb, vilket skapar goda ekonomiska förutsättningar. Bostad, det är viktigt att man som ungdom ska kunna sköta sig själv utan att leva hemma "hela" livet. Att bli respekterad.
- Självständig tycker vi är: Att klara sig själv. Veta hur man ska sköta sin ekonomi och allt pappersarbete som ett informationssamhälle kräver. Ha pengar så man klarar sig och har tak över huvudet. Att ha arbete.
- Att vara vuxen tycker vi är: Klara sig själv - Bo själv. Kunna sköta ett hem. Kunna skaffa familj och barn. Ha jobb.

Många betraktar nog oss ungdomar som vuxna och säger att vi ansvarar själva för våra liv, men eftersom vi inte har så stor erfarenhet och inte heller får en möjlighet att pröva och lära oss är det svårt att förverkliga målen "**För att tidigare bli mer självständig - sluta dalta**"

Lärlingsplatser vore BRA. Unga människor har oftast ingen erfarenhet, men hur ska man få det när man aldrig får chansen att arbeta. Det är alltså bra med lärlingsplatser för då kan man få erfarenheter.

I diskussionsgrupperna var kommentarerna:

- Negativa "Ungdomspolitik vad är det?" ingen bryr sig i alla fall.
- Gubbar som sitter och tycker och tror att dom vet allt.
- Politiker gör bara utredningar och när de är klara leder det ingenstans.
- Varför skall vi diskutera frågor som ändå ingen **vill** eller **bryr sig om att lösa**.
- Politiker tänker bara på sig själva och sina egna förmåner dom har ingen aning om hur det är ute i samhället och definitivt inte om hur det är att vara arbetslös.
- Slöseri med papper och pengar för att utreda ungdomars synpunkter, det är bara för att kommittén skall kunna fortsätta och utreda och ha arbete/lön.

- Kunde man inte åtminstone skriva på ett språk som vi förstår och inte över huvudet på oss, det är väl bara för att det skall verka viktigt. Sammanfattningsvis kan sägas att deltagarna tycker att målen är självklarheter och att det inte skall behövas någon ungdomspolitisk kommitté. Ej heller någon tro på att man kan lösa problemen. Att den politiska viljan inte har någon förankring i verkligheten en **mycket** negativ syn/inställning till politiker och deras framtoning. Besparingar drabbar bara de utsatta i samhället.

Svar från Anna, Susanne, Kurt, Nocke, Sussi, Elisabeth, Kalil, Niklas och Ylva från ett datortek någonstans i Sverige

Vad är viktigast för unga idag?

Vilken är ungdomspolitikens uppgift? Är det att ge unga framtidstro? Är det att skapa förutsättningar för unga att leva ett självständigt liv? Vad är viktigast för dig?

Svar: Ja! Att ha en framtidstro och att självständigt stå på egna ben (klara sig själv), ta ansvar för det man gör, samt att känna sig trygg är viktigast.

Behöver unga ungdomspolitiken? Finns det något som gör att unga behöver åtgärder som bara gäller dem? Behöver den generella politiken, till exempel arbetsmarknads- och bostadspolitiken, särskilt ta hänsyn till unga? Finns det rent av behov av särskilda åtgärder för unga? Kan inte unga klara sig själva?

Svar: Ungdomspolitiken behövs! Sänk arbetsgivaravgifter för ungdomar som inte har någon arbetslivserfarenhet, så att dom blir mer attraktiv för arbetsgivarna. Sänk hyrorna för ungdomar. Med stöd av detta kan ungdomar klara sig själv.

Riskerar en nationell ungdomspolitik att bekräfta myten om att unga måste tas omhand?

Svar: Nej! Ungdomspolitiken och övrig politik går väl hand i hand, och i så fall måste väl hela samhället tas omhand?

Förslagen i rapporten

Vad tycker du? Tar målen upp det som är viktigast för dig?

Svar: Ja.

Är det mål vi föreslagit meningsfulla?

Svar: Ja.

Har du några andra förslag?

Svar: Nej, inte för tillfället.

Om du tycker att målen är riktiga - vad tycker du om resonemangen som för fram till målen, är de hållbara?

Svar: Ja.

Behövs det också mer konkreta mål?

Svar: Ingenting som vi kan komma på just nu.

Alla unga ska ha rätt till goda levnadsförhållanden

I det första målet talar vi om att ungdomspolitikerna ska skapa förutsättningar för alla unga att leva under goda levnadsförhållanden. Vad handlar det om enligt dig - mat för dagen och någonstans att bo eller vara älskad och respekterad?

Svar: I första hand kommer väl mat för dagen och någonstans att bo, men goda levnadsförhållanden innebär också att man känner sig trygg, älskad, respekterad och att man har en framtidstro. Det kan finnas en viss risk att de materiella värdena kommer i förgrunden, och det gäller att inte glömma bort de icke-materiella värdena när man arbetar för att uppnå målet med goda levnadsförhållanden.

Ett sätt att uppnå en del av målet kan vara - att staten går in och subventionerar hyrorna för ungdomar så att dom har råd att skaffa sig en egen bostad.

Samhället ska underlätta för de unga att leva ett självständigt liv

Att bli självständig är en viktig del i utvecklingen mot att bli vuxen. Men i kommittén har vi frågat oss om en fokusering på just självständighet riskerar att skymma ungas behov av gemenskap och kärlek.

Svar: För oss är självständighet - att klara sig själv, stå på egna ben, ta ansvar för det man gör. Att betraktas som vuxen betyder inte att man måste flytta hemifrån, börjat arbeta eller bilda familj.

Ungdomspolitikerna kan stödja ungdomarna genom att försöka arbeta fram en sänkning av arbetsgivaravgifter för ungdomar, så att de blir mer konkurrenskraftiga på arbetsmarknaden, eftersom tidigare erfarenhet ofta efterfrågas och som ungdomar sällan har. Om arbetstiderna sänktes till till exempel 6 tim/dag, om pensionsåldern sänktes 1 eller 2 år och om offentliga sektorn byggdes upp till stor del igen så tror vi att arbetslösheten skulle sjunka drastiskt. Bra vore om man kunde öka antalet arbetsmarknadsinriktade kurser från arbetsförmedlingen, då man skulle ha större möjligheter att bli mer konkurrenskraftig. Att kunna välja om man ska vara arbetslös och leva på bidrag är en svår fråga, man kan se det ur olika vinklar och det är svårt att se hur det skulle fungera i praktiken. För närvarande med det system vi har i dag, anser vi att man inte ska kunna gå arbetslös längre än 3 år för ungdomar, och ca 5-6 år för äldre än 50. För att

man inte bara ska kunna utnyttja systemet bör arbetsförmedlingen i första hand förbättra sin roll i att stödja och hjälpa, men också att till exempel efter 1 år ställa större krav på att man verkligen söker jobb. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder bör sättas in för alla arbetslösa, men vissa grupper kan behöva extra åtgärder till exempel ungdomar med mera.

De unga ska ha ökad möjlighet att utöva sin rätt till inflytande och delaktighet

Kravet på att unga människor ska vara delaktiga i samhället kan ingen säga emot. Men hur ska inflytandet och delaktigheten kännas meningsfullt i en tid av ökad internationalisering och globalisering där makten blir allt svårare att identifiera för allt fler?

Svar: När det ändå inte är någon som lyssnar eller tar en på allvar försvinner känslan att man är delaktig eller har inflytande, och då försvinner även lusten att försöka förändra.

Många ungdomar är intresserade av politik, men kanske inte i traditionella banorna. Dom flesta andra tappar intresset, när man inom politiken pratar ett språk som man inte förstår. En mycket viktig sak är att få in ungdomar i riksdag, kommunstyrelser med mera. Ungdomen är en del av samhället och bör då också få vara delaktig i det. Barn och ungdom är trots allt FRAMTIDEN och man bör få vara med och påverka sin egen framtid. Vi måste börja satsa mer på barn och ungdom!

Redan i grundskolan försvinner ofta känslan av betydelse, då nedskärningarna har gjort så att klasserna bara blir större, böcker och material är ofta gammalt, för att inte tala om obefintligt ibland. Detta kan inte resultera i annat än att undervisningen blir undermålig. Ungdomsgårdar och fritidsgårdar tas bort, vilket resulterar i att de som inte har något sportintresse ofta inte har något att göra, vilket då ofta resulterar i att man samlas i gäng och bara drar omkring. Är det då så konstigt att barn och ungdom inte orkar att bry sig - ingen bryr sig ju om dem.

Ungas engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande ska erkännas och aktivt tas tillvara

I Ungdomspolitiska kommittén är vi ense om att unga människor ska ses som en resurs som det är viktigt att ge plats för och att lyssna till.

Svar: Vi anser att de unga inte tas tillräckligt tillvara som resurs i dag, varken på arbetsmarknaden eller i samhället i övrigt. Varför? Ja, det är en fråga som kanske politiker och arbetsgivare med mera kan svara på. Om alla började lyssna mer till de unga och ta dom på allvar så kanske dom skulle upptäcka de ungas resurs och kapacitet. Låt ungdomar få vara med att påverka vårt samhälle genom att lyfta fram och lyssna till deras idéer

och förslag på hur olika problem kan lösas. För att respektera samhället, måste man känna att man är en del i det och att man själv är respekterad.

De ungas internationella engagemang och mångkulturella kontakter ska främjas

Märker du i din vardag att du lever i ett mångkulturellt samhälle? Om du tycker det, på vilket sätt påverkar det dig? Vilka fördelar ser du, vilka svårigheter? Vad behöver ändras?

Svar: Vi tycker inte att de märks speciellt mycket att vi lever i ett mångkulturellt samhälle, inte med tanke på att vi har väldigt många invandrare i vårt land. Målet att vi ska främja ett internationellt engagemang och mångkulturella kontakter är bra och att vi själva lyfter fram vår egen kultur, till exempel att man lär ut och sjunger nationalsången på skolavslutningar med mera, att man ser och använder vår flagga som den nationella symbol den egentligen är och inte bara ser som en symbol för rasism eller förtryck. Invandrare bör anpassa sig till de svenska reglerna och traditionerna, men svenska borde också respektera och ha förståelse för andras kulturer. Det är viktigt att man redan tidigt i grundskolan vidgar kunskaperna och förändrar attityderna både för vår egen och andra kulturer. Att ha möjlighet till språkstudier, utbytesprogram och så vidare är ett mycket bra sätt att utöka sina erfarenheter, och staten bör självfallet stödja internationella engagemang och intressen för andra länder och kulturer.

Vi är alla olika individer och bör respekteras för vad vi är, alla är vi ju en liten del av en hel värld.

Samhället ska underlätta för de unga att leva ett självständigt liv

Att bli självständig är en viktig del i utvecklingen mot att bli vuxen. Men i kommittén har vi frågat oss om en fokusering på just självständighet riskerar att skymma ungas behov av gemenskap och kärlek. Vad är enligt er att vara självständig?

Svar: Att tjäna pengar ekonomiskt oberoende våga har åsikter.

Vad är det att vara vuxen? Är det att flytta hemifrån, börja arbeta och bilda familj? Måste man ha gjort allt det här för att bli betraktad som vuxen.

Svar: Man tar ansvar för sig själv, att gå sina egna vägar, att bli tagen på allvar.

Om du håller med om att det är en uppgift för ungdomspolitiken att stödja ungas väg till självständighet - hur tycker du att det görs bäst? Vilka förändringar tycker du är nödvändiga.

Svar: Genom att behandla ungdomar som egna individer och inte nedvärdera dem. Attitydförändringar är nödvändiga.

En viktig del att vara självständig kan vara att ha ett eget arbete. Vad kan man göra för att underlätta för unga att komma in på arbetsmarknaden?

Svar: Sänk arbetsdagen till 6 timmar. Lägre pensionsålder, lättare att få utbildning. Högre starta-eget-bidrag, ha bra regel och inte ändra dem hela tiden.

Kan du se några hinder för arbetsgivare att anställda unga människor? Vad kan man ändra?

Svar: Unga människor har inte lika erfarenhet, ha mer givande praktik på utbildningarna.

Vad fungerar bra i dag när det gäller de åtgärder som riktas till unga arbetslösa. Vad kan göra bättre? Hur undviker man att unga känner sig "åtgärdade"?

Svar: Inget. Det utnyttjas på fel sätt. Arbetsgivarna får gratis arbetskraft men de skulle ändå inte anställa någon eftersom det kostar för mycket i avgift. FÅ FRAM RIKTIGA ARBETEN.

Ska man få välja att vara arbetslös och leva på bidrag om man vill?

Svar: Ja, man kan få ett så kallat överlevnadsbidrag. Om man inte vill arbeta, då kan de som inte vill arbeta få det.

Är det bra idé att ha arbetsmarknadspolitiska åtgärder som riktar sig speciellt till vissa grupper, till exempel unga under 25 år och äldre över 55 år?

Svar: Ja, alla har inte samma behov.

Vad tycker du om förslaget till mål? Hur tycker du att man bäst främjar ett internationellt engagemang och mångkulturella kontakter? Behövs mer kunskaper om andra länder och om hur människorna lever där? Är det en fråga om attityder?

Svar: Man får chansen att arbeta utomlands. Företagen bör få det lättare att etablera sig utomlands. Ja, det leder till större förståelse för andra kulturer. Ja.

Inflytande och delaktighet

Allt fler ungdomar utövar makt genom att avstå från makt. Varför känner många att det inte är någon idé att försöka förändra? Vad kan vi göra för att ändra på det?

Svar: Bara för det att politikerna i det här landet är så intresserade av sina egna förslag och engagerar sig inte så mycket i folkets förslag. Politikerna verkar vara upptagna av att tvista sinsemellan.

Man kan försöka demonstrera eller protestera i stora grupper - om det hjälper?

Antalet medlemmar i de politiska ungdomsförbunden sjunker. Vad är din erfarenhet - är unga ointresserade av politik? Är det något som staten ska försöka ändra på? Kan det vara så att unga är intresserade av politik men inte i de traditionella formerna?

Svar: Vi tror att ungdomar har svårt att välja någon politisk färg i och med att partierna inte har så positiva förslag att komma med längre. Det kanske finns för många partier. Partierna skulle gå ut i skolorna och informera om sina grundidéer.

Partierna måste själva väcka intresse hos ungdomarna. Kan det vara så att unga är intresserade av politik i de traditionella formerna?

Är inflytande enbart en fråga om representation? Är det viktigt att öka de ungas inflytande i de etablerade beslutsorganen, till exempel i riksdagen eller i kommunstyrelsen?

Svar: Nej, de måste givetvis ha någonting att komma med. Ja, ungdomar kan se saker ur ett annat perspektiv än äldre.

Skolan och universitetet är många ungas dagliga arbetsplats. Hur kan man göra för att öka ungas inflytande där och på andra arbetsplatser?

Svar: Man kan ta upp diskussioner inom elevrådet i skolorna.

Datorteket i Uddevalla

Alla unga ska ha rätt till goda levnadsförhållanden

Att ha tillförsikt inför morgondagen - är det en del av goda levnadsförhållanden?

Svar: Ja, då mår man bättre av att veta att man har en meningsfull sysselsättning och att man har pengar till mat, kläder samt andra nödvändighet.

Vad tycker du är viktigast?

Svar: Att man har en meningsfull sysselsättning, att man bor på ett ställe man trivs, har mat för dagen. Kärlek är en bonus.

Finns det risk för att kravet på goda levnadsförhållanden ställer de materiella värdena i förgrunden och de icke-materiella, som gemenskap och engagemang i skymundan?

Svar - JA! Kärlek - gemenskap betalar inga räkningar.

Går det att sätta upp mer konkreta mål för målet om goda levnadsförhållanden?

Svar: Alla materiella mål, som mat och pengar, där går det. Svårare att bestämma att någon skall bry sig om en speciell person.

Har du utifrån din definition av goda levnadsförhållanden några idéer om hur man ska realisera ett sådant mål? Ge gärna så konkreta förslag som möjligt.

Svar: Behovspröva barnbidraget, minska inkomstklyftorna med Robin Hood-princip.

De ungas internationella engagemang och mångkulturella kontakter ska främjas

Märker du i din vardag att du lever i ett mångkulturellt samhälle? Om du tycker det, på vilket sätt påverkar det dig? Vilka fördelar ser du, vilka svårigheter? Vad behöver ändras?

Svar: Mycket finns där omedvetet och som man märker, bland annat. dagens matkultur. Bara för några år sedan fanns exempelvis inga kebaber, kinarestauranger och pizzerior, i dag är det nästan lika svenskt som köttbullar och finns i vartannat gathörn. Detta är mycket positivt att man kan prova på andras nationalrätter och så vidare.

Det tilltagande rasismen och nazismen i samhället är dock inte bra, det sägs i och för sig att vi lever i en demokrati, men det är inte rätt sätt att visa sin inställning. Det måste till en ändring av attityder, både bland svenskar och invandrare, där man i större grad måste acceptera att på grund av människans dumhet är läget som det är.

Vad tycker du om förslaget till mål? Hur tycker du att man bäst främjar ett internationellt engagemang och mångkulturella kontakter? Behövs mer kunskaper om andra länder och om hur människorna lever där? Är det en fråga om attityder?

Svar: Om man får chansen att arbeta utomlands får man uppleva hur man lever där på ett annat sätt. Om svenska företag får chansen att lättare etablera sig utomlands har svenskar ett så kallat "känt ansikte" att arbeta hos. Man kan alltså arbeta i ett svenskt företag som man känner sig trygg hos och dessutom uppleva hur det är att leva i ett annat land. På så sätt får man större förståelse för andra kulturer och man tar med sig sina kunskaper och åsikter när man kommer hem.

Man bör också i skolan ha mer undervisning om hur man lever i andra länder. Som det är nu får man bara veta var landet ligger, vilket språk som talas, vilken valuta som används med mera. I stället borde man få lära sig hur det språket låter, hur det är att vara elev där et cetera. Det kan komma en person till skolan med ursprung i det landet och berätta för eleverna på ett mer levande sätt hur landet ser ut.

Vi anser att det är en fråga om attityder. De måste i många fall ändras genom information och fakta. Religionsundervisning är ett exempel på hur många attityder kan ändras och man får mer förståelse om varför till exempel muslimer gör som de gör.

I dag finns det ett antal olika möjligheter för unga att få internationella erfarenheter - till exempel genom utbytesprogram, språkstudier i andra länder och volontärverksamhet. Ska staten stödja ungas internationella engagemang och deras intresse för andra länder och kulturer? Om du tycker det - på vilket sätt?

Självklart är det i dag mycket viktigt för Sveriges ungdomar att få insikt i andra länder. Hur dom lever, deras religion och kultur. Detta får man ju en bra insikt i genom att bo och studera där i ett år eller mer. Detta skall ju dock inte innebära att man packar sin väska, får en bunt pengar i handen och ger sig av, nej detta får ju snarare vara något som den individuella individen själv bekostar, till stor del i alla fall.

En lösning är ju då till exempel utbytesstudenter, detta skulle ju i sin tur inte kosta något extra eftersom man bara byter plats på två studenter, kostnaderna blir ju dom samma.

Vi tror att både resa, studera och arbeta i andra länder med främmande religion och kultur betyder erfarenhet och förståelse för människor och idéer som är olika våra egna. Något vi i dag har alldeles för mycket åsikter och fördomar emot, men som vi egentligen vet alldeles för lite om.

Så Vi tycker definitivt att alla unga ska ut i världen och se sig om, i största, möjliga mån. Det finns ju i dag ett antal länder man kan välja att studera i, och då många med helt olika och annorlunda kultur och levnadssätt än oss själva.

Vi här på Datorteket i Uddevalla tackar för att Vi fått framföra våra åsikter och hoppas att dessa kan leda till någon bättre, något positivt.

Hälsningar från Grupp 5: Sophia, Susanne, Mikaela, Kamilla, Peter, Maria, Ted, Anders, Peter, Evert, Anders, Monika, Helen, Silva, Veronica, Christian, Jesper och Tobias.

Marks Datortek

- Man måste ta hand om varandra och bry sig om andra omkring sig.
- Har en meningsfull sysselsättning som ger något man trivs med.
- Att man kan ha ett eget boende och att man klarar sig.
- Att man kan klara sig ekonomiskt, att det går runt.
- Att man kan studera, utan att man behöver tveka angående studielån.

- Skolorna måste satsa mer och se till att barnen lär sig och att man har nytta av utbildningen även i andra länder.
- Att kunna bilda en stor ungdomspolitisk förening så att man har en möjlighet att komma in i riksdagen. Det behövs mer unga åsikter i riksdagen.
- Man måste lyssna mer på vad ungdomar har att säga.
- Man skall kunna ta med sig sin kultur till ett annat land men man måste anpassa sig till landets lagar.
- Det är viktigt att få reda på kulturen i andra länder, man kan lära sig något.

Datortek någonstans i Sverige, grupp 8

Enkät om arbetsmarknadspolitiska åtgärder för ungdomar.

Gjort av : Ann-Helen, Erika, Larsa och Tobbe.

Bakgrund och mål

På grund av arbetslösheten och klagomål från den arbetslösa ungdomen har vi gjort en enkätundersökning för att få fram synpunkter och idéer till förbättring.

Syfte

Syftet med vår enkät är att få reda på vad ungdomar tycker om arbetslösheten och de åtgärder redan som finns för arbetslösa. Deras egna synpunkter är också av stort intresse. Sammanställningen av detta projekt kommer senare att skickas in till Länsarbetsnämnden.

Plats för enkätundersökningen

Vi har gjort undersökningen på Datorteket, Arbetsförmedlingen, Agnebergsskolan (Barn och fritidsprogrammet, årskurs 1 och 3) och Ramnerödsskolan (en klass i årskurs 9)

Reaktioner

De flesta vi träffade var positiva och deltog gärna i undersökningen, detta är ju trots allt frågor som rör alla ungdomar. Vissa hade en del förslag på förändringar och förbättringar, men ungdomen över lag känner en stor hopplöshet inför dagens arbetsmarknad. De arbetsmarknadspolitiska åtgärder som finns för unga i dag känns lite grann som förvaringsplatser för en tid. Vissa av åtgärderna, till exempel Datorteket, är bra. Nackdelen är att man är tvingad att delta om man inte vill mista pengar, det gör att

många inte anstränger sig för att få det att fungera. En annan nackdel är att det är så låg ersättning på de flesta åtgärderna. Det finns inte en chans att man klarar sig utan att söka olika sorters bidrag. De flesta tyckte dock att idén med speciella åtgärder var ganska bra.

Enkätresultat

(De resultat som kommit in till Ungdomspolitiska kommittén innehåller inte exakta tal utan presenteras i form av stapeldiagram. Kommittén har dock inte kunnat nå den grupp som genomfört enkäten för att få ta del av de exakta resultaten. De siffror som presenteras nedan är uppskattningar efter diagrammen. Resultaten måste därför användas med försiktighet. De visar dock på de opinionen bland de cirka 150 svarande. Ungdomspolitiska kommitténs kommentar)

Vilket är viktigast för dig?

Att du trivs på jobbet	140
Att du har hög lön	15
Både och	10
Inget	1

Är det bra att ha arbetsmarknadspolitiska åtgärder som riktar sig till vissa grupper till exempel unga?

Ja	130
Nej	15
Både och	2
Mitt emellan	1
Ingen	5

Vad tycker du om de arbetsmarknadspolitiska åtgärder som finns idag?

	Ungdomspraktik	Arbetsplatsintrod.	Datortek
Bra	90	100	100
Dåligt	50	35	30
Både och	5	(svarsalt. saknas)	4
Mittemellan	2	2	5
Ingen	5	10	20

Är unga ointresserade av politik?

Ja	98
Nej	40
Både och	5
Mitt emellan	3
Ingen	4

Vad är goda levnadsförhållanden för dig?

Mat för dagen och någonstans att bo	40
Att vara älskad och respekterad	65
Både och	50
Ingen	5

Skall man få välja att leva på bidrag om man vill?

Ja	30
Nej	120
Både och	1
Mittemellan	1
Ingen	2

Är unga ointresserade av politik?

Om ja, varför?

- Det är tråkigt och tjatigt 23 st
- Ger inget resultat vad man än gör 11 st
- Vet ej 10 st
- Politiker pratar mycket och gör lite 8 st
- Orkar inte bry mig 6 st
- Därför 5 st
- Sånt fattar inte jag 3 st
- Tråkigt, bara gamla gubbar håller på med det 3 st
- Tungt att sätta sig in i de olika frågorna 3 st
- Politiker är fula och tjatar 2 st
- Ingen kommentar 2 st
- Ibland, ibland inte 2 st
- Känner att politiken inte berör dem och deras situation 2 st
- Om jag får pengar så struntar jag i politik 2 st
- Politiker snackar bara skit 1 st
- För att de tror att de som redan bestämmer vet vad de gör 1 st
- För att det är en jävla hop med nollor som styr detta landet 1 st
- Mycket lögner och skitprat 1 st
- Politiken är skit och statsministern borde bli cykelreparatör 1 st
- Det säger jag inte 1 st
- Jag bor en cm över vattnet 1 st

Om nej, varför?

- Vissa är det 6 st
- För att det är viktigt för framtiden 4 st

Egna synpunkter från de som svarat på enkäten

Folk med hög lön = inga bidrag. Satsa mer på att folk skall få jobb, då behövs inga bidrag.

Vi skall leva i love, peace and sex. Harmoni too, very much sex. Det mesta i dag är skit på grund av arbetslösheten. Man kan inte överleva på de låga bidrag som finns, och jobb finns det inte så långt ögat kan nå.

Arbetslivets värde för den enskilde håller på att förändras. Man borde kunna leva ett gott och utvecklande liv utanför traditionellt arbetsliv. (Både för sig själv och samhället.)

Man skall få rimlig lön för det man gör. Man skall inte bli tvingad till olika meningslösa åtgärder. Man borde få en "morot" i form av högre ersättning eller garanterad fortsatt utbildning eller liknande om man går in i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Annars känner man sig varken värdig eller respekterad.

Jag tycker att det är mycket konstigheter i systemet. Det verkar utforma sig på ett vis som i långa loppet uppmuntrar folk att inte göra något, istället för att "puscha på" för att folk skall ta ansvar för sina egna liv.

Min största fråga är nog hur man kan dra ner på sjukvård och annat som är viktigt när man ändå betalar ut samma pengar till dem som får gå och då går hemma vilket absolut inte gynnar vare sig dem eller sjukvården.

Marie Sandblom, från Superåtten, ett datortek någonstans i Sverige

Alla unga ska ha rätt till goda levnadsförhållanden

Vad handlar det om enligt dig - mat för dagen och någonstans att bo eller att vara älskad och respekterad?

Svar: Personligen anser jag att goda levnadsförhållanden för mig innebär att bli älskad och respekterad. Men man kan inte bortse från att mat och bostad påverkar dessa faktorer. Människan kan ej (bortsett från några extremt starka individer) visa andra respekt och kärlek om man är hungrig och ej har någonstans att ta vägen. Då blir det djungelns lag. Om man koncentrerar sig på dagens situation tycker jag att man skulle sänka standarden något på bostäderna och producera mindre, billigare och mindre lyxiga lägenheter till oss unga. Istället borde man satsa mer på sociala åtgärder som får människor att träffas och umgås. Att bry sig om andra människor och att ha rätt värderingar är viktigare.

De unga skall ha ökad möjlighet att utöva sin rätt till inflytande och delaktighet

Är unga ointresserade av politik?

Svar: Nej, men bristen på engagemang hos många kan bero på det sätt som politiken bedrivs i dag. Som det är i dag är det svårt att känna att man gör någon skillnad.

Är det något som staten skall försöka ändra på?

Svar: Det är inget man kan ändra på snabbt, utan intresset är något man utvecklar på lite längre sikt. Och det uppkommer om man känner att man kan påverka politikerna och att de verkar trovärdiga. Om de som representerar oss i högre ställningar låter bli att föra den stora massans åsikter och i stället blir mer och mer korrupta lär de få färre väljare och inte många som har förtroende för dem.

Kan det vara så att unga är intresserade av politik men inte i de traditionella formerna?

Svar: För många är det nog så. Politik behandlar sådana ämnen som berör oss alla i vår vardag, allt ifrån snöröjning till vägbyggen till rösträtt. Jag tror det skulle bli bättre om besluten fattades mer lokalt och allmänheten blev informerad om vad de olika besluten får för konsekvenser. Information och utbildning inom viktiga beslut hjälper till att engagera den stora massan, och i vårt samhälle behövs det.

Är det viktigt att öka de ungas inflytande i de etablerade beslutsorganen, till exempel i riksdagen eller i kommunstyrelser?

Svar: Jo, det betyder mycket om man märker att politiker lyssnar på vad vi unga tycker. Sedan får man inte godkänna alla förslag, utan ta de konkreta synpunkter som förbättrar situationen för många människor och som ej tär på våra miljöresurser. Samtidigt som man behöver friska fläckar från unga människor behövs de äldres erfarenhet så tidigare misstag undviks.

Skolan och universitetet är många ungas dagliga arbetsplats. Hur kan man göra för att öka ungas inflytande där och på andra arbetsplatser?

Svar: Man borde försöka få de som har beslutanderätt på skolan att komma närmare eleverna genom att de vistas ute bland eleverna mer och är öppna för relevanta förslag på ändringar.

Mål för den framtida ungdomspolitiken

Vad anser ni om målen?

Svar: Anser att frågorna är mycket relevanta och att det är roligt att vi unga tillfrågas.

Tar målen upp det som är viktigt för dig?

Svar: Ja, särskilt målen "Alla unga ska ha rätt till goda levnadsförhållanden" samt Ungas engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande ska erkännas och aktivt tas tillvara". Det är viktiga frågor för mig för de gör att man utvecklas och får självkänsla.

Har du några andra förslag?

Svar: Skulle vilja knyta an till frågan om inflytandet på skolor och universitet, där jag anser att man borde värna mer om de studenter som vill utbildas sig och har hög motivation för det, men tycker studietakten är ett problem. För är det inte meningen att vi skall ha hög utbildningsnivå i Sverige? Om man nu har tur att komma in på den utbildningen som man vill (vilket inte är det enklaste) kvarstår för många problemet med att hinna med i studiefarten. Man har vissa studiepoängsgränser för att kunna få tillgång till studiemedel och lån och jag anser att de inte är individanpassade. Tycker att de som inte engagerar sig i skolan och studierna inte skall ha rätt att gå på statliga studiemedel, men de som är målmedvetna och hindrade av att de har handikapp eller allmänt svårt för sig ändå får chansen att bli det som de vill mest av allt. Det är trots allt skillnad mellan att ha tagit 3 poäng mot att ha tagit 14 poäng (om jag är rätt informerad är gränsen för studiemedel 15 poäng/termin).

Svar från Sofia och Daniel från ett datortek någonstans i Sverige

Hur ska vi göra för att göra det lättare för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden?

Göra utbildningsmöjligheterna bättre så att fler får den utbildning som de vill ha samt som krävs. Skapa lärlingsplatser

Uppmuntra företag att anställa ungdomar efter till exempel en lärlingsplats, praktik eller provtid. I dag utnyttjas de unga mest genom så kallat "gratisarbete" så som till exempel ALU-jobb et cetera.

Vilka eventuella problem kan uppstå vid en anställning av en ung person?

Svar: Arbetsgivaren kan ta för givet att han/hon snart ska skaffa familj om inte det redan är gjort och ser det då som ett stort hinder. Finns redan familj så antar arbetsgivaren att han/hon kommer att stanna hemma ofta för sjuk barn och dylikt. Därför blir unga sällan anställda eftersom företagen ofta är utsatta för nedskärningar och vill ha personal som kommer varje dag samt helst ska kunna jobba övertid om så skulle krävas.

En ung person har oftast ingen större arbetslivserfarenhet och det vill arbetsgivare ofta ha i dag. I dag ser ju idealpersonen som ska anställas ut som så här: max 25 år, högskoleutbildning, ingen familj samt en arbetslivserfarenhet på 15 år. DET FUNKAR INTE SÅ!

Vilka åtgärder för unga arbetslösa tycker du är bra/dåliga?

Svar: Man bör komma på en åtgärd som slänger ut de unga som vill ut på arbetsmarknaden utan att de för den skull blir utnyttjade som i stort sätt gratis arbetskraft.

De unga arbetslösa som inte vill arbeta utan studera bör få den möjligheten men eftersom det är så många som är arbetslösa börjar fler och fler studera, några enbart för att ha något att göra. Därför blir det svårare att komma in på den utbildning man vill. Det skulle vara bättre om man delade upp de ansökande på något sätt. Det är inte rätt att till exempel en 55-åring sitter på en högskoleplats som en 20-åring skulle behöva bättre. (50-åringen kommer ju in eftersom han/hon har fått så många extra poäng på grund av den tid han/hon spenderat ute på arbetsfältet.)

Man bör gå ut bättre med de ställen som är till för arbetslösa där de kan "aktivera" sig. I dag är det inte många arbetslösa som vet vart de kan gå.

Datorteket är en bra grundtanke men det är dåligt att man inte får lära sig utan bara utvecklas. Det gör att klassen på stället sjunker, det är risk för en känsla av meningslöshet.

Vad bör staten göra för att stödja arbetslösa ungdomar?

Svar: Staten bör till en viss mån stödja de seriösa ungdomar som vill leta sig utanför Sverige för att få en annorlunda utbildning och erfarenhet. Det skulle kunna stödjas ekonomiskt eftersom det inte är många familjer som har råd att skicka iväg sina barn som vill ut till exempel Europa. Staten skulle kunna betala en del av biljetten till exempel

Svar från Robban och Monica från ett datortek någonstans i Sverige

Självständighet

Vad är att vara självständig?

Svar: Att ha en egen vilja, kunna stå för det man tycker och inte falla för grupptricket. Vara oberoende, kunna klara sig själv, men ha förståelse för att ensam inte är stark.

Vad är det att vara vuxen?

Svar: Att ha nått en viss grad av mognad och kunna acceptera andras åsikter och olikheter.

Inflytande och delaktighet

Hur få staten att lyssna på unga och varför?

Svar: Sveriges framtid ligger i ungdomarnas händer därför borde staten lyssna när VI försöker göra oss hörda.

Politiker - Visa vilka ni är och vad ni vill. Hur kan vi annars veta att vi har valt rätt person. Prata som vi ungdomar gör för vi vill förstå. Agera

mer än att prata och lova för mycket. Färre "utredningar". För mycket smutskastning politiker emellan. Fram med fler politiker som "Ronja".

Ta inte våra det vill säga skattebetalarnas pengar för att finansiera tjänsteresor. Kan man resa för till exempel 5.000 kr skall man inte välja ett alternativ för 10.000 kr.

Traktamenten missbrukas och man måste inte ta med frugan/maken/sambon på resorna.

Försök inte få en vanlig dödlig att leva på en årsinkomst på 100.000 kr när politikerna själva har en månadsinkomst på halva det beloppet. Prova gärna att leva på existens minimum = Div. månadshyra + 3.000 kr/månad.

Skall alla behöva bli kriminella och missbrukare för att få hjälp. Skall människan behöva sjunka så djupt. Hur vill de regerande ha det.

Skolan - Låt elever tidigare ställas inför valmöjligheter. Det är svårt att plötsligt i åk. 9 försöka välja "sitt liv" genom en gymnasielinje.

Soc. Alla socialsekreterare som verkar under samma tak skall arbeta efter samma regler och mål. Om telefon räknas som "lyx" och jag inte får hjälp med den, hur skall jag då kunna ringa på deras telefontider, samt försäkringskassan, facket, af och arbetsplatser för att söka jobb.

Att betala ut bidragen i tid, div. innan förfallodagen på alla räkningarna.

Att inte sparka på dom som redan ligger, div. familjer, arbetslösa, pensionärer.

Hur främja ett internationellt engagemang?

Mer kunskap behövs om andra länder, men det är svårt att ändra på redan djupt rotade attityder. De som redan har intresse gör något åt saker och ting medan motsatsen inte gör något.

Så tycker vi! Larsa, Tobbe och Erikas svar från ett datortek någonstans i Sverige

Vi tycker att ungdomspolitikens uppgift är att skapa arbetstillfällen, ge ungdomar något meningsfullt att göra och att ge jobb som har en lön som gör att ungdomar kan klara sig själva, utan att behöva söka olika bidrag. Det är nästan det allra viktigaste, att kunna klara sig på sin egen lön.

Vi tycker att målen tar upp de saker som vi ser som viktiga. De är meningsfulla och resonemangen är bra, de kan nog hålla hela vägen. Vi tror att vissa saker som till exempel arbetslösheten behöver mera konkreta åtgärder.

Det kan vara bra att ha arbetsmarknadspolitiska åtgärder för vissa grupper, men då måste det vara åtgärder som känns meningsfulla och som

ger en någorlunda ersättning. Det kan nog kännas väldigt meningslöst att bli skickad på något som bara är en förvaringsplats under en viss tid.

Mia och Kalles svar från ett datortek någonstans i Sverige

Vad är viktigast för ungdomens framtid?

Arbete: Lägre pensionsålder - ge unga jobben. Ge större motivation. För enkelt att leva på bidrag. Återinföra lärlingsplatser.

Skola: Rätt att välja utbildning. Ge utbildning till unga, ej för omskolning. Fler högskoleplatser. Individuell intagning, se ej till betyg utan i högre grad till lämplighet.

Boende: Lägre hyror. Fler 1-2:or som är ungdomsanpassade (bättre utnyttjade utrymmen exempelvis mindre lägenheter med mindre rum istället för stora dyra 1:or som är svåra att dela).

Familj: Barnbidraget = behovsprövat (tjänar Du/familjen mer än X kr/år så får man inget bidrag). "Robin Hood politik" bör införas.

Miljö: Skärpning hela världen. Höga avgifter för utsläpp. Subventioner/bidrag till företag som installerar miljöskyddsprogram. Bygg ut kollektivtrafiken genom att till en början sänka priserna, i dag tar man hellre bilen för att man vinner ekonomiskt på detta.

Alternativ till Datorteket

Praktikplats/provanställning. Se över företagsbidrag, så att man inte kan kicka provanställda efter praktiktidens slut, om inte särskilda skäl finns.

Hur får vi bevis (i kronor räknat) på att vi är intresserade av exempelvis ALU och datorek? Lägre ersättning för den som "går hemma". "Morötter" stegvis för den som är aktiv och deltar, dock ej på bekostnad av till exempel indraget social- och bostadsbidrag.

Registrering samt plus i kanten för varje sökt arbete (många plus kan exempelvis ge förtur till praktik).

I dag: Kostar att ta ALU på grund av höjd dagistaxa, höjda resekostnader, matkostnader med mera. Vem vill betala för sysselsättning man blir "tvingad" att ta, under hot om att få lägre ersättning i form av indraget KAS et cetera?

I morgon: Man skall ej behöva betala för det man förlorar ekonomiskt för utlägg till resor, mat med mera, i samband med Datorteket.

Datorteket Hässelby/Vällingby

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Det behövs fler bra lärarledda utbildningar. Varför tvinga personer som är totalt ointresserade av åtgärden att medverka? Betald praktik är bra. Rimlig ersättning vid ALU och liknande.

Sänka arbetslösheten

Arbetsgivaravgiften måste sänkas för företagen men slopa den helt för småföretag och nystartade företag. Företaget bör utbilda sin personal inom företaget.

Bidragen

Se över bidragsdelen. Inom tre månader bör invandrare ha börjat med svenskundervisning under social kontroll för att få fortsatt socialbidrag med tillhörande uppföljningsprov.

Finansiering

Facket skall omvärderas och ändra så att alla till exempel vet vad för försäkringar de omfattas av och det bör bli lättare att tillgå.

De som sitter på orimligt höga löner (till exempel EU-politiker, en del facktjänstemän, politiker), sänk deras löner och gör det obligatoriskt att de varje vecka skall verifiera vad de har gjort så att det blir svårare för dem att nyttja pengar de inte skall ha tillgång till.

Påverkan

Avsätt äldre VD:s och tillsätt yngre personer.

Unga = resurs

De är mer nytänkande. Arbetskraft (ofta till lägre lön). De bör utvecklas inom företaget så att de kan integreras i deras system.

Mångkulturellt samhälle

Är bra men det måste gå att få visa att man är stolt över Sverige utan att bli klassad som rasist och invandrare som kommer bör lära sig att acceptera de svenska sederna.

Invandrare bör åka tillbaka till sina respektive hemland om: de inte lär sig svenska, de utför kriminella handlingar eller om de inte har rimliga skäl att komma hit.

Inför helgdag på nationaldagen 6 juni. Ta bort 1 maj som helgdag.

Sammanställt av: Karin, Linda, Jane, Mia, Adelle, Jessica, Kenny och Tesfalem.

Om arbetsmarknadsåtgärder

Det finns både positiva och negativa saker om praktikplatser. Det positiva är att man får insikt i ett yrke. Det negativa är att man kan bli utnyttjad på sin praktikplats. Det händer allt för ofta.

Man kan också känna att arbetsförmedlingen bara "slänger" på en praktik för att man skall försvinna från statistiken.

Man skall ej få välja att vara arbetslös. Vi tycker att arbetsmarknadspolitiska åtgärder ska vara för alla åldrar. Den skall också vara frivillig.

Inflytande och delaktighet.

Varför många känner att det inte är någon idé att försöka förändra är att det är inte lönt för ingenting händer. Det kan också vara att vår generation är van att alla andra gör det till en.

Många är ointresserade av politik, men detta kan bero på att man helt enkelt inte förstår vad de pratar om. Fackspråket försvårar. Varför inte göra det roligare.

Det kan också vara att man inte litar på politikerna. De lovar en massa men håller aldrig det de sagt.

Det ska vara fler ungdomar i riksdagen ungefär 20 %.

Man har en del inflytande redan i skolan. Det finns elevråd och nationer.

Lena Persson från datoreket i Karlstad

Efter mina år på högskolan och mina lite färre år inom yrkeslivet har jag en mycket teoretisk syn på människans behov och vilja. Däremot har den synen ännu inte förändrats utan jag kan faktiskt märka att det finns en hel del bakom teorierna.

Det alla människor, inklusive mig själv, behöver idag är ett mycket stort mått av trygghet. Tryggheten för många ligger i att ha ett arbete och en ekonomi som fungerar. Dagens samhälle för med sig allt högre kostnader. Det folk i allmänhet vill ha är inte mycket bidrag utan en dräglig tillvaro. Den privata ekonomin äts upp av boendekostnader som i sin tur för med sig otrygghet.

För att kunna skapa en bra tillvaro för ungdomar och andra invånare i vårt samhälle behöver vi skapa den trygghet vi alla så väl behöver. För att på ett teoretiskt sätt beskriva mina tankegångar behöver man bara gå till Maslow och hans behovshierarki. Grundförutsättningarna för en mänsklig trygghet ligger i att behoven av mat, kläder och boende är tillgodosedda. För att man skall kunna gå vidare och utvecklas som människa måste detta vara ordnat på ett tillfredsställande sätt.

Att i dag resonera om åtgärder, skapande av engagemang, främja kulturella kontakter och så vidare känns som överflödigt innan man kan skapa förutsättningar för människor, inklusive ungdomar, att tillfredsställa de primära behov av trygghet som ligger i till exempel boendet, mat och nyttjandet av kläder.

Alla unga skall ha rätt till goda levnadsförhållanden.

På Datorteken har vi många ungdomar som kommer och går. Många av dem orkar inte ta till sig det vi erbjuder här det vill säga möjlighet att lära sig data och att arbeta med projektarbeten därför att deras primära behov inte är tillgodosedda. Många har problem att klara sin hyra, de måste ha kontakter med socialtjänsten och de är oroliga för sina barn. Att vidareutveckla dessa går inte förrän de får hjälp med de dagliga behoven och kan släppa sina privata bekymmer. Deltagarna har fullt schå med att överleva.

Eftersom jag inte är politiker och insatt i ekonomi och andra delar av samhällsstrukturen kommer säkert mina förslag att vara orealistiska men utifrån ovanstående resonemang måste möjligheter skapas så att boendekostnader minskar och möjlighet till normal livsföring ökar. Jag menar inte att 80-talets glada dagar måste återupplevas. Vi får i Sverige lära oss att leva under andra former som kanske går stick i stäv med 80-talet men det måste finnas möjlighet för alla och envar att börja planera sin framtid utan att vara bakbunden av sin nutid.

Samhället ska underlätta för de unga att leva ett självständigt liv

Att få vara självständig går hand i hand med mitt resonemang. Vi har hos oss på Datorteken många ungdomar mellan 20-25 år som fortfarande bor hemma hos sina föräldrar eftersom de inte har ekonomiska möjligheter att flytta till eget boende. Det primära för dem är fortfarande att kunna ha pengar så att de kan flytta. Självständigheten börjar för många först då. Att kanske få ett arbete när man fortfarande bor hemma kan skapa olust eftersom krav på ekonomisk ersättning till föräldrar kan ge skuld känslor.

De åtgärder som skapas idag är mycket bra många av dem. Problemet är bara att det inte, för de som utnyttjar dem, finns någon röd tråd mellan. Om åtgärderna skall vara till för att utveckla individerna måste de bygga vidare på varandra. Det är mycket viktigt att det satsas mer pengar på åtgärder som kan ge arbete till exempel praktikplatser på företag och så vidare. Ett argument mot detta vet jag är att de åtgärderna kostar för mycket. En sådan dyrare åtgärd måste vara billigare i längden om personen i fråga sedan får arbete. Vi har vid flertalet tillfällen fått deltagare till Datorteken som hade ordnat praktikplats vid ett företag men blivit nekade detta därför att det ansetts för dyrt. De har i stället kommit till Datorteken som är en mångåtgärd därför att det för stunden varit billigare.

Att dela upp åtgärder mellan olika åldersgrupper är inte lösningen. Åtgärderna måste, om de skall finnas, vara till för de enskilda och inte beroende av ålder på individerna. Det är viktigt att åtgärderna blir individuella satsningar så att de inte permanentas. Ett förvärvsarbete får aldrig ersättas av en åtgärd och den risken kan jag idag se när åtgärderna ökar och företag effektiviserar. Pengar måste satsas på att hjälpa företag att nyrekrytera. Det är först när företagen kan expandera som det skapas nya jobb.

De unga ska ha ökad möjlighet att utöva sin rätt till inflytande och delaktighet

Denna otrygghet i vardagen speglar också de problem som Ni tar upp i Era målformuleringar. Att ungdomar inte engagerar sig politiskt beror helt på att de är otrygga och har alldeles för mycket med sina egna problem. Problemen i sin tur gör att det skapas politikerförakt eftersom ungdomarna inte tycker att de får den hjälp de behöver. Dessutom har väl sista årens "skandaler" inom politiken skapat det oengagemang som råder.

Överhuvudtaget kan sägas att det råder en slags hopplöshet som ungdomar och andra människor idag känner av. Föräldrar till ungdomar har fullt schå med att hålla dem borta från brottslighet och droger. De orkar inte engagera sig politiskt. Arbetstider och ökade privata kostnader gör att människor inte organiserar sig ideellt som det har varit naturligt att göra under tidigare decennier. Man har inte råd att offra fritid för att engagera sig inom andra verksamheter än sitt eget arbete. I detta fall skulle man kunna resonera starkare kring frågan om kortare arbetstid. Det skulle både skapa fler jobb och ge samhällsmedborgarna möjlighet till fritid där de kan engagera sig inom olika föreningar och politiska organ.

Ungas engagemang, skapandeförmåga och kritiskt tänkande ska erkännas och aktivt tas tillvara

Utbud och efterfrågan måste överensstämma. Idag när så otroligt många är arbetslösa är utbudet större än efterfrågan. Företag vill ha människor som har erfarenhet och bra utbildning.

Människorna får alltså inte vara för unga då dessa egenskaper kan saknas men de kan heller inte vara för gamla.

För att de ungas förmågor skall tas tillvara måste de ses som individer med otroliga kapaciteter. Vi måste sträva efter ett samhälle som inte delar generationerna åt utan som förenar dem. Det är ytterligare en aspekt som gör att de åtgärder som skapas idag åldersinriktas. Det måste hela tiden vara individen som står i centrum. Människan är aktiv och drivande i sin natur om hon bara får chansen, får ta eget ansvar och får möjlighet att visa vad hon kan. Men vårt samhälle är uppbyggt på ekonomi vilket gör att den

privata ekonomin hos individerna måste fungera för att dessa egenskaper ska kunna få blossa ut och ge individen självförtroende och självinsikt.

De ungas internationella engagemang och mångkulturella kontakter ska främjas

De attityder som utvecklats under senare år vad gäller andra kulturer och invandring i Sverige är å ena sidan ett uttryck för Sveriges egna invånares hopplöshet för den egna situationen och å andra sidan en önskan kring olika kulturer. I takt med att vi blir mer internationella blir gränserna öppnare för andra människor att komma hit och "ta våra jobb". Jag tror inte ungdomar idag tänker på sina egna möjligheter att kunna ta sig utomlands och arbeta utan ser bara alla de som kommer hit och "tar arbetena framför ögonen på dem". (Jag vill påpeka att det är citat från synpunkter som finns i samhället och inte mina egna påståenden.) Dessutom tror jag att de är en allmän rädsla som börjar sprida sig. Många olika kulturella grupper kommer till Sverige som olika parter i krig. Konflikterna mellan dessa grupper fortsätter i Sverige och det är det många som blir arga och förskräckta av.

För att öka ungdomars engagemang tror jag man måste börja långt ner i åldrarna med information kring olika kulturer. Det "konstiga" måste arbetas bort och vi måste inse att världen kommer närmare oss i illa Sverige. När jag själv gick på gymnasiet för lite drygt tio år sedan hade vi en politisk information och det var för att mina gymnasiestudier råkade infalla under ett val. Informationen kring EU och vad detta samarbete kan bidra med kommer att öka ungas intresse men det tar tid. Det är nytt och hela det svenska samhället måste hitta former för hur medlemskapet skall hanteras.

Slutligen

Som Ni märker kommer jag inte med några konkreta förslag på ur saker och ting kan lösa sig. Jag är för dåligt insatt i möjligheter som finns. Men jag är mycket övertygad om att man måste skapa ett nytt tryggt samhälle för alla för att man skall kunna gå vidare. Vi måste börja från början. Kan man skapa trygghet och på så sätt få individer att känna att de har möjligheter kommer de själva att ta ansvar för sina liv, jag tror det, jag vill tro att människan inte är självdestruktiv. Slutar jag att tro det kommer jag själv att ge upp hoppet om Sverige.

Vad gäller Era mål är de väl ett uttryck för ett önskat tillstånd som vi alla vill ha. Däremot är de för mig väldigt svåra att bryta ner till konkreta handlingar. Ett mål är till för att man skall kunna uppnå det och det känns som Era målformuleringar är ouppnåeliga. Det måste vara konkretare för att det skall kunna gå att arbeta efter. Jag inser att det är nedbrytningen av målen Ni vill ha synpunkter kring eftersom Ni gör det här utskicket men det känns som att börja i fel ände.

Synpunkter från Jim, Jessica, Conny, Thomson och Ann, datorteket i Åkersberga

Det är viktigt för unga idag att skapa framtidstro och förutsättningar för unga att leva ett självständigt liv. Unga behöver ungdomspolitik. Målen som tas upp i rapporten är viktiga.

Alla unga ska ha rätt till goda levnadsförhållanden

Det är bra att veta om framtiden ser ut. Bra att ha mat för dagen och dräglig levnadsstandard.

Samhället ska underlätta för de unga att leva ett självständigt liv

Man ska kunna ta hand om sig själv och kunna försörja sig. Lärlingsplatser skulle hjälpa till att skapa arbeten. Arbetsförmedlingen skulle kunna fungera bättre. Man ska ej välja att få bidrag om man vill.

De unga ska ha ökad möjlighet att utöva sin rätt till inflytande och delaktighet

Politikerna måste prata med enkelt språk. Ungdomar är intresserade men okunniga. Det måste ändras av staten. Ja, det måste in fler unga i riksdagen för jämnare politik. Man måste våga säga sin mening och stå för sina åsikter.

Svar från Anders Ohlsson, datorteket i Osby

Efter att ha läst denna rapport är det främst två saker som slår mig:

1) Om denna rapport **först** hade varit sammanställd av ungdomar ute i landet (som till exempel "Vi tycker att ungdomspolitiken skall bedrivas så här:...."), vilken är den målgrupp som rapporten berör, och **därefter** blivit förankrad hos och utvärderad av er politiker, så tror jag att detta hade blivit något som kunde verkligen kan hjälpa till att förändra situationen för många ungdomar.

2) Detta är ännu en pekpinne och fingervisare av makthavare som har en "vision" av hur ett "idealsamhälle" skall fungera enligt vissa normer och principer. Det är, som jag tycker mig skönja mellan raderna i Thomas Idergards kommentar till rapporten, en form av storebrorsmentalitet som genomsyrar och ger en bitter eftersmak av en stöpt verklighet som ingen egentligen vill ha.

Om ni politiker vill att ungdomen, och för övrigt resten av landets befolkning skall återfå (om inte helt men delvis) det förtroende som ni anser vara så viktigt i en demokrati, så måste ni verkligen börja **lyssna** på folket, inte sätta upp pekpinningar och moralkakor som ni själv har så svårt att följa.

Det handlar **enbart** om förtroende, och att **hålla sig till sanningen** i alla lägen. Om man går ut med ett vallöfte, så måste man också hålla det. Om

man säger sig vilja motverka allt mygel inom bank/finansväsendet (och för övrigt alla andra områden där det cirkulerar mycket pengar som är Statens, det vill säga svenska folkets, egendom), så måste man också visa detta genom att bland annat lägga stränga lagförslag med höjd straffpåföljd för så kallat ekobrott.

Om man vill att svenska folket skall förstå att "vi måste spara", så måste också makthavarna vara med och visa att de är beredda att ställa upp på **samma villkor** som oss övriga. Från sparivern måste dock undantas tre stora områden, och dessa **ska vara heliga** i vårt så kallade välfärds-samhälle, nämligen **barnomsorg, äldreomsorg och sjukvård**.

Att tilläggas bör också större delen av **skolväsendet (särskilt grundskola)** undanhållas sparförslag. Om ni i Ungdomspolitiska Kommittén verkligen vill att ungdomar ska må bra, så ställer jag i dag frågan:

Varför i hela fridens namn drar ni in på allt det viktiga som barn/ungdom behöver? Som om inte det är nog med att föräldrar dubbelarbetar för att tjäna ihop till sitt uppehälle och försörja sina barn, och när de kommer hem är de ofta för trötta för att vara förstående och kärleksfulla i den utsträckning som barnen verkligen behöver, **eller** för de som är/blir arbetslösa och ser hela sin tillvaro ryckas undan bit för bit, med inskränkningar i A-kassa, sämre sjukförsäkring och så vidare. Hur skall dessa föräldrar kunna känna glädje i sitt liv och kunna vara till stöd för sina barn?

Återgående till kommitténs förslag, så finns där bitar som låter sunda och riktigt inspirerande, men man undrar om detta någonsin kan bli verklighet, så länge politiker inte håller sig till sanningen?

Mycket av det som står är baserat på psykologers uppfattning om vad ungdom är för något, och hur ungdomen har betett sig förr.... Men är det inte viktigare att se på hur ungdomen är i dag, och vilken verklighet man rör sig i i dag? Visst behöver barn och ungdomar regler/mål, men är det alltid så att samhället skall ge riktlinjer till hur svenska folket (i detta fallet ungdomspolitikens utformning) skall vara?

Jag tror, att om samhället i sig var ett engagerande samhälle, där det fanns en känsla av att man var behövd och omtyckt trots sina fel och brister, och att det s.k. "skyddsnetet" som en gång skulle finnas i vårt svenska samhälle byggdes upp och **fungerade**, i stället för att raseras som nu, så skulle också svenska ungdomar bli mer intresserade av politik, därför att om känslan av att människor verkligen brydde sig om varann i samhället ökade så skulle också en glädje av att vara delaktig i samhällsuppbyggnaden/utvecklingen sprida sig automatiskt.

Nu menar jag inte att staten skall gå in med pengar för att "fånga upp" folk när det går snett i alla lägen, men att man ser individuellt på varje människas livssituation när det har inträffat något som gör att denne individ

behöver extra stöd under en viss period, till exempel ekonomiskt stöd, familjeterapi, eller andra former av stöd. Många gånger följer man lagtexter för hårt i sin bedömning, och det slår ibland väldigt hårt mot individer som upplever att man blir nertryckt utan att få gehör för sina känslor och att rättvisa inte existerar.

En sammanfattning av mina åsikter:

- 1) Börja i rätt ände och låt ungdomarna själva lämna förslag till hur deras framtid kan se ut, och gör sen en bedömning av hur mycket av de förslagen som lagts fram kan genomföras.

- 2) Tro inte att man kan få ett bättre samhälle genom att lägga fram pekpinor och moralkakor åt vanligt folk, och sen få oss att följa detta när ni politiker inte själva orkar göra det emellanåt.

- 3) Se mer med omtänksamhet, värme och med öppna ögon för ungdomars situation (framför allt TALA SANNING och LYSSNA på vad de har att erbjuda), så får ni automatiskt individer som strävar efter att vara med att bygga ett bättre samhälle, utan extra kostnad. Ganska bra sparförslag i dessa tider, eller hur?

4 Ungdomsorganisationerna

I de här kapitlet presenterar vi de svar som kommit till kommittén från ungdomsorganisationernas riksförbund. I nästa kapitel finns svaren från ungdomsorganisationerna på distriktsnivå.

Riksförbunden har haft möjlighet att svara både på kommitténs rapport och ett första utskick med frågor på fem temata: eget ansvar, stödjande unga människors oberoende, makt, inflytande och representation, mötesplatser samt ledsnad, ensamhet och stress. Från några organisationer finns därför två svar. Bägge uppsättningarna diskussionsfrågor återges i sin helhet i kapitel ett i denna bilaga.

Estniska Ungdomsförbundet

De områden ni vill ha våra åsikter om är ganska vida och det blir ganska subjektiva uppfattningar av dessa.

Vi på EUF upplever att unga till viss del vill ta ansvar för eget agerande, men faktiskt måste vi erkänna att vi inte lyckats få fram unga som vill ta steget fullt ut. De vill gärna att någon skall hjälpa till att sätta upp aktiviteter, att någon hjälper till att pusha på då det är trögt för organisationer, då man inte kan få folk att närvara på aktiviteterna och så vidare.

Samtidigt tror vi att det skulle kunna vara mycket stor hjälp om man på riksnivå, med detta menar vi Ungdomsstyrelsen, skulle ordna till exempel kurser och diskussioner kring ideella föreningar, deras ledning och ansvar. Om kurser på den nivån anordnades skulle det tas mer "på allvar".

Detta skulle också kunna ses som ett sätt att bli vuxen och ta ansvar fullt ut.

Eftersom arbetsmarknaden är såpass tuff idag, skulle nog dylika kurser upplevas väldigt positivt och som ett led i **egen** utveckling.

Denna utveckling skulle vidare kunna leda till att unga intresserade sig för och **vågar** ta itu med till exempel politiska frågor, fackförbund, hyresgästföreningar och så vidare.

De flesta skolor enligt våra erfarenheter har idag ett fungerande elevråd, men detta är inte tillräckligt. Skulle man hamna i ett större sammanhang, känner man kanske uppgiften som mera angelägen och känner man sig ändå rätt säker i formalian har man vunnit mycket.

Detta är mycket komplexa frågeställningar ni har och vi väljer därför att denna gång besvara dessa frågor på detta enkla sätt. Egentligen är detta diskussionsämnen som ger upphov till stort utrymmesbehov vad gäller ventilerings av frågorna.

Sveriges Modellflygförbund

Eget ansvar

Våra cirka 5 000 ungdomar kommer att få svårigheter att tillgodogöra sig statens ekonomiska stöd på grund av svåruppfyllda regler för erhållande av bidrag. Vi upplever statens stöd som ovärderligt. Vårt förslag är att undanröja 60 procent-regeln för berättigande till stöd från Ungdomsstyrelsen.

Stödja unga människors självständighet

Vår organisation har som målsättning att ständigt uppfostra ungdomar inom modellflygsporten. Som ett led häri ingår stor självständighet som en förutsättning att få deltaga i våra tävlingar. Våra tävlingsregler kräver i många fall att den tävlande skall ha byggt sin egen modell (eget tävlingsredskap). Modellflygförbundets lokalorganisationer arrangerar kontinuerligt kurser i ämnen hörande till vårt speciella ämnesområde. Däri ingår även att umgås med människor i alla åldrar vilket ger en starkt uppfostrande effekt. Kontakten med de äldre klubbkamraterna ger i dessa fall den unge ett mycket starkt självförtroende i och med att han/hon har, och tar, fullständigt ansvar för det modellflygplan som tillverkas.

Makt, inflytande och representation

Vårt demokratiska föreningsliv är den grundläggande garanten för makt, inflytande och representation för det uppväxande släktet. För vår del inom SMFF kan vi se effekterna av detta genom att det sker en föryngring inom lokalorganisationernas och förbundets styrelser.

Idén att eleverna skall ha majoritet inom skolans värld kan säkert synas positiv. Många frågor dyker upp. Skall eleverna såsom varande i majoritet besluta om sin skolas ekonomi, tillsättande av tjänster, inköp av lämpligt studiemateriel, planering av schema m.m.? Frågan är för stor för att kunna allsidigt och entydigt belysas i en enkel enkät. Skolans uppgift måste vara att förmedla kunskap i de specifika ämnen som ingår i studieplanen. Inte att vara en plats för experiment där utgången kan bli förödande för den enskilde eleven.

Mötesplatser

Mötesplatser för unga människor saknas ej. De ungas möjligheter att göra sin röst hörd är en helt annan fråga. I vilket sammanhang skall man höras? Vad vill de? Hur vill de genomföra det de vill? Här har det politiska etablissemanget en gigantisk uppgift att lösa.

Det organiserade föreningslivet har ej dessa problem. I våra föreningar kan den unge uttrycka sina önskemål, få dem granskade och ofta tagna till intäkt för en vilja att konstruktivt förändra något som anses som ej tillfyllest.

Problemet för all föreningsverksamhet är att nå de mer eller mindre vilsna ungdomar som har svårigheter att anpassa sig i vår samhälleliga verklighet.

Ledsnad, ensamhet och stress

Vår uppfattning är att trygghetsfaktorn har försvunnit för många individer. Detta innefattar både ekonomisk och social trygghet. En faktor kan vara det stora utbudet av verksamheter. Den unge slits mellan sina olika intressen och sin naturliga nyfikenhet på det som är nytt.

Eventuella hälsoproblem hos dagens ungdom ligger långt utanför vårt kompetensområde och kan därför ej kommenteras av oss.

Unga RBU-are

Vi inom riksförbundet Unga RBU-are anser att alla ungdomar är en resurs för samhället. Även de funktionshindrade. För att detta ska bli en realitet arbetar vi för bättre utbildning, arbete, assistans, vård och habilitering för ungdomar med funktionshinder.

Vi sprider våra åsikter till politiker, myndigheter och allmänhet, till exempel via massmedia. Att påverka allmänna attityder är ett viktigt led i att förändra våra levnadsvillkor till det bättre. Därför känns det extra roligt att ni ber om våra åsikter.

För våra medlemmar är det viktigt att få komma ut på arbetsmarknaden, att där skaffa sig en egen identitet och på så vis stärka självkänslan.

Vi måste få känna att vi behövs och kan göra nytta ute i arbetslivet. Vi betalar hellre inkomstskatt än lyfter sjukpension från 16 års ålder. Vet ni till exempel att en person som lever på förtidspension kostar staten ett antal miljoner kronor under sitt arbetsföra liv (förutom vad det kostar i personlig känsla av nederlag)?

För att ge oss funktionshindrade större möjligheter att ta sig ut på arbetsmarknaden måste lönebidragen finnas kvar. Annars kommer vi aldrig få samma möjligheter som andra ungdomar.

För att vi ska kunna bli en resurs behövs, som ni säkert förstår, stöd och satsning. Där spelar de personliga assistenterna en mycket viktig roll. Tänk Er själva en person i tonåren som inte kan frigöra sig helt eftersom han är beroende av sina föräldrars hjälp för att klara sitt vardagliga liv. Tror Ni att han kommer att utvecklas till en självständig människa som klarar att ta egna initiativ, lösa sin arbets- och boendesituation och som kan skaffa sig bra sociala kontakter?! Det tror inte vi på Unga RBU-are.

Att inte ha en kropp som fungerar gör att man blir beroende av hjälpmedel för att kunna leva så normalt som möjligt. Vi måste därför få vara med och välja våra hjälpmedel som de experter vi är och därför bör ses som.

Hur ska nu Ni politiker kunna stödja funktionshindrade ungdomars självständighet? Låt oss få ta eget ansvar och vara med och bestämma i de beslut som rör våra liv. När man får ta eget ansvar växer man som människa. Tyvärr är en del föräldrar till funktionshindrade överbeskyddande, vilket ger motsatt effekt. Det finns dock ungdomar som trots detta har skinn på näsan och säger ifrån. De kallas ofta för bråkstakar.

För att vi ska kunna vara med och fatta beslut behövs en mötesplats för oss ungdomar. Nu när alla resurser dras ner läggs de flesta fritidsgårdar ner, vi måste få en motsvarighet till dessa där alla ungdomar kan träffas och uttrycka sina åsikter. Även de ungdomar som lever med ett funktionshinder. Som det är idag sitter ungdomar och diskuterar stora och viktiga frågor men de vet oftast inte vart de ska vända sig med sina åsikter. Mer information behövs om hur man får politiker att ta sig tid och lyssna.

I dessa sparartider håller de flesta handläggare hårt i plånboken, de ser det som sin främsta uppgift att spara och inte att hjälpa de som behöver. Det kan trycka ner även den starkaste människa att alltid behöva kämpa för färdtjänst, hjälpmedel eller andra saker som borde vara en självklar rättighet för en funktionshindrad. Man måste planera sitt liv mycket noga, färdtjänst ska beställas, läkarbesök, sjukgymnastik, skola/arbete. Dessutom vill man ha tid för sina vänner eller ett annat fritidsintresse. Detta leder lätt till stress.

Ensamhet är något som många känner idag. Det är ännu vanligare bland funktionshindrade ungdomar. I ett hårdare samhälle finns inte tid att lära känna någon som tar längre tid på sig vid toalettbesök eller har talsvårigheter.

Vi på Unga RBU:are tror att just stress och ensamhet är de största hälsoproblemen för unga människor idag. Dessa två faktorer tillsammans leder ofta till depressioner. Ett sätt att undvika detta är personliga assistenter. Man slipper då som funktionshindrad göra saker som tar mycket tid och kraft, som till exempel dammsugning vilket en annan person gör mycket snabbare och enklare.

Som representant för folket bör man kunna tänka sig in i andra människors situationer så egentligen ska åldern inte spela någon roll. För de ungdomar som vill engagera sig politiskt eller inom något annat område måste dörren stå öppen. Detta gäller även skolkommittéer. För många av våra medlemmar kan det komma en tid i deras liv där deras egen frigörelse tar så mycket tid och kraft att de inte orkar engagera sig men sedan kommer de tillbaka och då ännu starkare.

Hoppas våra funderingar givit Er något och att Ni fått större förståelse för våra problem.

Jordbrukarnas ungdomsförbund

Eget ansvar

Kan inte för tillfället påminna mig om sådana hinder.

Ungas självständighet

Genom "jobb", arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Återinföra lärlings-systemet. Billiga bostäder med låga driftskostnader (el, vatten, tele - låga taxor). Åtgärder är ett måste idag. (Det måste också vara en motprestation, tror jag.)

Makt, inflytande och representation

Mycket viktigt att ungdomarna finns med och styr. Det handlar om våran framtid.

Än mycket tydlig "förgubbning". Kvotering av antal platser för enbart ungdom. (50 procent för ungdom under 30 år, 25 procent för ungdom under 25 år.) eller något liknande.

Man försökte med något som kallades skolkonferens, som inte alls lyckades något bra. Skolledningen har ändå den "högsta" talan. En ny lokal styrelse på skolorna tror jag inte på. Elever måste (kan nog bara) vara med och bestämma kortsiktigt. Vilket gör att skolledningen måste ge lärare och elever mycket inflytande. Timtilldelning måste kunna ändras "under gång".

Mötesplats

Finns ingen plats att göra sin röst hörd. Fler ungdomar i styrelser och nämnd. Framför allt inom kommun och landsting.

Ledsnad, ensamhet och stress

Dåliga matvanor, mycket snabbmat. För mycket tv/video, sena kvällar. Föräldrar som jobbar för mycket. Engagera föräldrarna mer!

Svar från John Haraldsson, 23 år.

Sveriges Unglottor

Eget ansvar

Det är oftast svårt för ungdomar att ta del av de insatser som stat, kommuner och landsting erbjuder på grund av alla regler och tung byråkrati som råder. Det är inte lätt att stå inför någon "myndighetsperson" och hävda sina tankar och idéer. Att bli trodd och betrodd är svårt då regler och normer styr i "vuxenvärlden". Så här gör vi och så har vi alltid gjort.

Ungdomar är lite "rädda" för de formella former som vuxna oftast arbetar efter. De vill ha mera öppna normer för möten och flexiblare regler där

möjligheter gives till att själva påverka och ta ansvar för verksamheten på sitt sätt.

Stödja unga människors självständighet

Ekonomi - pengar styr unga människors liv och självständighet i allra högsta grad. Har man inga pengar eller möjlighet till lön beskärs utvecklingen till oberoende och att bli vuxen. Man känner sig bunden och grupptricket är stort. Att vara som alla andra gäller. Gör man inte det så är man mera utsatt för mobbning och känner utanförskap.

Man kanske skall sänka kraven både från vuxnas håll och från ungdomarna. Att vara självständig behöver inte vara eget boende eller arbete. Det gäller mera att få stöd för sina åsikter och hjälp till att ta ansvar.

Underlätta med studiestöd i olika former, sänka ingångslöner i åldrar 20-22 år, längre praktiktider och flera olika typer av lärlingsplatser är några åtgärder man skulle kunna göra.

Förhoppningsvis skulle då företagen få råd att anställa fler ungdomar, ge mera praktiskt arbete och lärlingssystemet vore bra för ungdomar att komma in i arbetslivet på ett naturligt sätt. Att få lära sig ett yrke och att få samarbeta med en vuxen, så kallat "mentorskap", är oerhört värdefullt och bidrar till personligt ansvar och utveckling.

Makt, inflytande och representation

Ungdomars erfarenheter av fackliga organisationer, hyresgästföreningar och andra föreningar är litet. Att vara med i den demokratiska processen är viktigt för alla och att ungdomen är med är en förutsättning för demokrati i framtiden.

Att inrätta ett ungdomsråd ute i kommunerna där ungdomar från olika skolor, arbetsplatser och näringsliv är med i, och när sedan det skall fattas beslut i frågor som rör ungdomar skall dessa ungdomsråd tillfrågas och bli delaktiga i besluten.

Att inrätta styrelser i skolan där eleverna är i majoritet är ett sätt att öka makt och inflytande. Men om styrelsen skall fungera måste verksamheten vara meningsfull och följas upp och ge resultat. Görs inte detta är det hela tämligen meningslöst.

Mötesplatser

Ja, det saknas mötesplatser för ungdomar. Idag kostar det också att få ha lokaler för egna aktiviteter. En tung post i föreningarnas ekonomi.

Oftast så är det regler och stela former som styr vad ungdomar kan träffas och ha aktiviteter. Ett "Ungdomens Hus" vore något att satsa på. En mötesplats för alla, cafe, fritidslokaler för olika aktiviteter, ungdomsrådet har sin plats, anordna konferenser, seminarier, kurser utbildningar med mera. Här skall ungdomarna själva få ta ansvar för sin delaktighet i

samhället. Och här skall skola, kommun och näringsliv ge sitt stöd och respekt för verksamheten.

Ledsnad, ensamhet och stress

Skolan lägger mer och mer ansvar på eleverna. Detta är bra men de måste vara förberedda på det och inse att detta med egna studier är viktigt inför framtiden. Men det är inte så lätt.

Framtiden är oviss för de flesta, vad skall jag bli och ekonomi styr valet. Klivet in i vuxenvärlden är inte längre så "utstakad" som tidigare. Tankarna på framtiden, de egna krav och samhällets krav på att lyckas gör att pressen är stor.

Dåliga miljöer i skolor och på arbetsplatser bidrar också till stress. Man kanske påtalar brister men får inget gehör. Man blir besviken. Stora och bullriga klasser gör det svårt att få sin röst hörd. De starkare slår ut de svagare. Man ger upp, blir ledsen.

Omtanken om varandra är borta i dag, medkänsla och känna sig behövd är försvunnen. Familjer flyttar isär och tryggheten i tillvaron rubbas. Även ändrade arbetsförhållanden och förflyttningar gör att tillvaron känns osäker och otrygg. Vuxnas livssituation påverkar barn och ungdom oerhört hårt.

Att vara vacker, stark och duktig och hänga med i det senaste utgör också stress och otillräcklighet för dem som inte orkar, kan eller vill. (Gäller kanske tjejer i första hand)

Att lyssna till barn och ungdom, respektera deras åsikter, låt dem vara med och bli delaktiga i förändringar i familjen, i samhället, i politiken, i näringslivet.

Se tidigt signaler till ohälsa, ta dem på allvar och lös dem i samförstånd är några av de åtgärder vi kan slå fast.

American Car Club of Sweden

ACCS är en organisation för teknik- och motorintresserad ungdom och även för alla andra med samma intresse. Vi har drygt 11.000 medlemmar i 86 lokalföreningar som till 90 procent återfinns i glesbygd. ACCS har nästan 40 procent tjejer som styrelsemedlemmar i de olika lokalföreningarna och utgör ca 30 procent av hela medlemsantalet. Föreningen har medverkat som sakkunnig i hobbyfordonsutredningen. ACCS bildades 1988 och blev riksorganisation 1990.

Sedan den 15 april 1996 arbetar vi med ett utvecklingsprojekt under Ungdomsstyrelsen. På ett antal orter har killar och tjejer från ACCS ställt upp som frivillig personal på bland annat fritidsgårdar och ungdomscaféer. Projektet går ut på att dels bygga upp samverkan mellan kommun och förening och dels väcka ungdomars intresse för annat än att hänga på stan. Meningen är också att lära sig tillvarata ungdomars och föreningars

kunnande för att utvidga fritidsutbudet. Vi har till exempel börjat med s.k. kvartersgarage, ACCS klubbgarage, där nyfikna ungdomar kan vara med och meka med bilar eller delta i kurser som anordnas. Givetvis gör vi från ACCS detta helt ideellt.

Projektet har slagit väldigt väl ut, de olika kommunerna har sett bevis på ett verkligt engagemang och det är lättare att föra diskussioner i olika ungdomsfrågor. Våra lokalföreningar har fått större förtroende och vågar satsa ännu mer. I vecka 36 kommer vi att göra en enkätundersökning på några av orterna där ungdomarna själva får säga vad de tycker. Detta kommer att redovisas för respektive kommun och ACCS:s styrelse. Jag kommer även att skicka upp resultatet till er så att även ni kan se hur det har gått!

Jag vill gärna och tacksamt dela med mig av de synpunkter och fakta vi redan kommit fram till.

Eget ansvar

Vi har noterat att det är två helt olika världar som möts och som ska samarbeta. Redan här ser vi ett kommunikationsproblem. Man talar två olika språk och pratar ofta förbi varandra. Ungdomar vill och kan ta ansvar för sin egen situation men utifrån sina egna förutsättningar och med stöd från till exempel myndigheter och andra organisationer. Skillnaden är att ungdomarna vill göra det på ett enklare och rakare sätt än vad som nu är fallet. För här är nästa kollisionpunkt - tidsperspektivet. Omständliga beslutsprocedurer och brist på förtroende från i första hand lokala beslutande instanser. Detta är ett problem för alla typer av föreningar som bedriver verksamhet utanför den ordinarie typen av fritidsverksamhet, typ idrott.

Ett enklare snabbare sätt borde kunna införas och som är någorlunda detsamma över hela landet. Visserligen är kommunerna helt självbestämmande i dessa ärenden, men någon rät linje borde finnas. Som det är idag kan samma fråga bedömas på olika sätt i olika kommuner.

Mötesplatser

Något som är genomgående i alla kommuner är bristen på egna mötesplatser det vill säga lokaler där man kan samlas och träffas. Fritidsgårdarna tillkom just för detta en gång. Problemet är att när de som bäst behövs, på kvällar och helger, är de ofta stängda på grund av ansträngd ekonomi. Vårt förslag är att låta ungdomsråd få ansvar och sköta gårdarna delvis själva med stöd av andra föreningar i behov av lokaler. Detta skulle också vara ett steg för att stärka ungdomars självkänsla och få dem att komma med egna initiativ och idéer. Vad som däremot är viktigt att poängtera är att man måste ställa krav och kräva en motprestation av ungdomarna. Det är ett bra bevis på att de tas på allvar.

Det här är bara några reflektioner och tankar vi har och som vi tror kan vara ett bra motmedel mot den likgiltighet som idag råder. Jag hoppas att detta kan vara till hjälp i er utredning och som jag skrev ovan kommer jag att delge er resultatet av projektet.

Keith Eliasson

Unga Allergiker

(Utskrift av samtal med representanter för Unga Allergikers styrelse.)

Eget ansvar

Unga allergiker (UA) menar att som de ser det så finns det inga formella hinder för unga att ta eget ansvar. Problemet är istället de äldres attityder gentemot de unga. Det är till exempel svårt för en ung person på en arbetsplats att komma in och ta ansvar därför att de äldre vill inte det. De unga ses som "lilla gumman" men släpps inte in.

Som ung i arbetslivet vore det också bra om man fick en mentor. Om det till exempel är så att man känner att man har svårigheter att komma in i arbetet skulle det vara bra att ha någon utanförstående att prata med, någon som har erfarenheter från ens egna arbetsområde.

Självständighet

Något som skulle vara till hjälp för unga allergiker vore att man såg till att det fanns en medicinsk syo-konsulent. En vanlig syo talar om hur man blir till exempel läkare, vilken utbildning och hur ser möjligheterna ut att få jobb sen när man är färdig. Men för unga allergiker vore det enormt värdefullt att få medicinsk information om vilka jobb man bör söka. Det skulle också vara bra för de som inte tidigare varit allergiker men som får problem på sitt jobb att få information om vad man ska göra. Att förlägga en sådan syo till Arbetsförmedlingen skulle vara mycket bra för de drabbade men också för de som är intresserade av miljöfrågor om som inte vill jobba i allerogena miljöer.

När det gäller boendet är det viktigt att samhället inser att unga måste få flytt hemifrån. Man ska inte behöva ha barn eller plugga för att få bostadsbidrag. Man har rätt att flytta hemifrån.

Sen är det viktigt att man bygger såna lägenheter som unga vill ha. Det vill säga små lägenheter som inte är dyra. Man kan bygga efter studentkorridorsmodellen. Alltså att man har ett eget ganska litet rum och delar kök och vardagsrum. Det skulle många unga uppskatta att ha som första lägenhet. Ett bra sätt att ta första steget ut.

Man måste också se till att det som byggs inte blir svindyrt. Det gäller att ge byggherrarna incitament att bygga för unga. Unga behöver inte tvättmaskin i lägenhet och så vidare. Bygg istället budget lägenheter.

Den här sortens boende behöver egentligen inte riktas särskilt till unga. Det skulle kunna vara öppet för alla men det är till största delen unga som kommer att vilja bo det sättet. Det vore förstås bra om det inte blev ett ungdomsghetto som till exempel studentområdena i Lund har tenderat att bli. Överhuvudtaget är det viktigt att lägenheter inte riktas till enskilda kategorier så att det bara blir studenter här och arbetslösa där och så vidare. Det måste finnas lägenheter för den som är unga vilken kategori han/hon än tillhör.

Att få hjälp att leta sig fram på bostadsmarknaden vore suveränt. Det har blivit ganska svårt nu när man avskaffat bostadsförmedlingarna på många håll. Det är ett gytter av bostadsföretag att hålla reda på. Om kommunen kanske kunde erbjuda ett informationspaket när man fyller 18 som ett slags myndighets-kit? Det här behöver du veta, det här är dina rättigheter, det här är dina skyldigheter.

En institution där det syns att de unga inte kommer in på arbetsmarknaden är KOMVUX. Där pluggar 17-18-åringar idag. Det var inte tänkt så, det hörs på namnet.

Universitetet är ytterligare ett område där det syns att unga i inte kommer in på arbetsmarknaden. Det är så otroligt svårt att komma in på universitet eller högskolor idag. Det är synd men UA tror inte att det vore en god idé att öppna universitetet. Kvaliteten skulle bli lidande därför att man inte har lärare nog att ta emot så stora grupper av studenter som det skulle bli tal om. Om omställningen kunde göras gradvis kanske det skulle kunna gå. Men UA menar att det är viktigare att redan idag försöka styra och anpassa intagningen så att fler utbildas inom de områden där det behövs. Teckenspråkstolkare är ett exempel. Det tas in 15 elever varje år till den utbildningen men det fattas flera hundra. De som behöver dessa tolkar blir hindrade i sina liv därför att det är mer eller mindre omöjligt att få tag i en tolk. Intagningen måste alltså styras mer efter efterfrågan.

Åtgärder är mycket bra för arbetslösa såvida de är rätt utformade. Men de får inte innebära gratis arbetskraft för arbetsgivarna. UA är medvetna om att det är ett delikat problem att utforma så att de både innebär en reell möjlighet för unga att komma ut samtidigt som de inte får bli utnyttjade. Man menar dock att det måste gå.

För många är det mycket värdefullt att genom praktikplatser och arbetsmarknadsåtgärder få prova sig fram. Även för unga allergiker, astmatiker och andra funktionshindrade är detta viktigt. Då har man möjlighet att prova på även ur en medicinsk aspekt.

Ett annat perspektiv på självständighet är att de unga måste våga mera. Det är för lite djävlar anamma över de unga idag. Man vågar inte ta initiativ eller sticka ut hakan det mista. UA tror att skolan bär ett stort ansvar för detta.

Som det ser ut idag lärs man till att i första hand svara på frågor. Inte att diskutera och fundera. Detta beror inte på läroplanen, den är utmärkt. Nej, det beror på de gamla lärare som inte kan skolas om. Det måste in fler nya lärare som är utbildade enligt den nya läroplanen, som värdesätter initiativ från eleverna och där det är viktigt att eleverna är aktiva.

Dessutom är klasserna för stora. Det är snart sagt omöjligt för lärarna att kunna omsätta dessa tankar i praktiken när man har trettio elever i ett klassrum. Det blir bara så att det är två stycken som pratar, resten är tysta.

Att ungdomarna blir lite mindre rädda och vågar lite mer kanske inte direkt ger fler jobb men det kan vara viktigt när man ska hitta utvägar på arbetsmarknaden. För att komma på nya idéer krävs att man är van i att tänka själv och att ta initiativ.

Ytterligare ett perspektiv på självständighet är det som föreningslivet kan bidra med. UA menar att föreningslivet frigör folk, ger dem möjlighet att utvecklas och ger en bra grund för den som vill vara aktiv i samhällslivet. Det är en demokratisk fostran och därför borde man stödja föreningslivet och visa att man uppskattar det arbete som läggs ner. Det är viktigt utöver bostad och mat för dagen.

Makt, inflytande och representation

Det är viktigt att unga engagerar sig i de politiska partierna, det är så vårt demokratiska system är uppbyggt. Men problemet idag ligger inte hos de unga själva. UA är inte så säkra på det här snacket om att unga bara vill vara med i enfrågerörelser. För det första kan man ifrågasätta det begreppet. Miljörörelsen är till exempel inte mer en enfrågerörelse än vad socialdemokraterna är det. På motsvarande sätt som SAP har ekonomi som sin tankeram har miljöföreningar miljö som sin ram. Och UA själva är absolut inte en enfrågeförening. Där finns en så stor spännvidd att det är enbart elakt och förklenande att använda det epitetet. För det andra handlar det här med ungas relativa ointresse också om att det faktiskt har blivit tuffare att leva idag om man jämför med hur det var för de som var unga på sextioalet. Jobb och bostad är helt enkelt inte lika självklart och det tar musten ur även de unga.

Vad som måste till för att unga ska engagera sig är att de äldre släpper in de yngre. Svårare än så är det inte. Det finns så många exempel på hur unga söker sig in men ger upp. Därför är det viktigt att man till en början försöker formalisera ungas närvaro och deltagande. Till exempel i såna här kommittéer vore det bra om man självklart såg till att de ungas kompetens togs till vara, det vill säga att unga människor ombeds delta i arbetet. Och det handlar då inte bara om när det gäller uttalat ungdomspolitiska och it-frågor utan i politiska frågor i stort.

UA är därför positivt inställda att man under en övergångstid tills det faller sig mer naturligt kvoterar in unga i politiska organ. Självklart är kompetens

det som ska styra urvalet i första hand men så länge de som är äldre (läs fyrtyotalisterna) inte förstår att även unga är kompetenta kan det vara nödvändigt. Kvotering skulle då ske in till alla politiska organ, de ungas kompetens är lika heltäckande och lika behövlig inom alla sakområden.

UA har för tillfället inte så många förslag på hur man skulle kunna kanalisera andra politiska organisationer än de traditionella partierna. Men man tycker att det är viktigt att man låter andra organisationer komma till tals till exempel i den här typen av kommittéarbeten, inte bara i form av remissyttranden utan att man faktiskt ger sig tid att tala och träffa dem.

Kommunala ungdomsråd ser man som en intelligent tanke. Det kan vara ett bra sätt att se till att ungas synpunkter tas till vara. Men det får inte bli så att ungdomsrådet konkurrerar ut allt annat. I Umeå till exempel har man satsat stort på ett UR. Man har fått ett hus och en bra budget. Men det innebär samtidigt att det är det enda man satsar på vilket gör de unga som inte är intresserade av UR ganska arga. Får alltså ej bli så att man ställer olika typer av verksamheter mot varandra så att det plötsligt bara finns ett alternativ kvar för de unga, UR eller Stora torget.

Man tycker att UR ska vara öppet för alla som vill delta men att det samtidigt ska finnas någon form av val. Det vill säga det ska inte vara ungdomspolitiker som väljs in det ska kunna vara vem som helst men det ska vara en vald församling baserad på personval. Det ska inte formeras efter partipolitiska linjer utan efter ungdomspolitiska.

Vad man bör göra är att göra en dokumentation av de UR som fungerar bra, som i Piteå och Linköping. Där bör man dessutom prata med unga som inte är med i UR för att höra deras åsikt. Varför är de inte med? Tycker de att UR gör något bra? Känner de till UR överhuvudtaget?

En sak som är viktig är att ett UR aldrig får startas ovanifrån. Det måste alltid komma till på de ungas egna initiativ. Kommittén bör därför inte föreslå att man överallt startar UR utan visa på att det finns som en möjlighet.

På frågan om de tror att det vore bra om gymnasieelever fick möjlighet att genom lokala skolstyrelser där eleverna är i majoritet delta i skolarbetet svarar UA både ja och nej. Det är en bra idé men hur man ska få det att fungera vet man inte. Det får inte bli som elevråd/elevkårer att det är klassens snyggaste brud eller läckraste grabb som väljs in utan det måste finnas ett annat system att välja representanter. Dessutom kräver idén just att det finns unga människor som vill och vågar ta initiativ. Det duger inte att de sitter tysta och förskrämda på möten och därmed i alla fall blir överkörda av de äldre i styrelsen. För detta krävs att man lärs upp redan från grunden att vara med och ta ansvar.

Slutligen understryker man vikten av att om det här ska genomföras får det inte bli ännu en skendemokratisk institution. Det måste finnas pengar bakom dessa styrelser så att de verkligen har något att besluta om. Annars blir det

som det så ofta blir när man tillfrågar unga. Det kommer fram en massa pigga idéer men sen visar det sig att det inget går att genomföra förutom nedskärningar med hänvisning till att man inte har råd. Och även om det blir en liten budget som skolstyrelsen har att förfoga över måste det vara klart från början hur stor denna är och till vad den kan användas. Det får inte finnas tvivel över vilket som är styrelsens ansvarsområde.

I grunden är dock förslaget bra. Om det fungerar skulle det innebära en bra skolmiljö där eleverna är delaktiga även på beslutsnivå i sin vardag.

Mötesplatser

UA menar att det är viktigt för unga att ha en egen lokal, någonstans där de är välkomna. Det är mycket vanligt särskilt för unga under 20 år att man faktiskt inte har någonstans att ta vägen. Det är viktigt att man slutar lägga ner fritidsgårdar.

Kan kommittén på något sätt rekommendera kommunerna att det ska finnas mötesplatser för unga vore det mycket bra. Men som vanligt måste man komma ihåg att dessa mötesplatser ska vara utformade efter ungas egna önskemål, inte efter vad de äldre tror att ungdomarna vill ha. Ett Kafé och replokaler är såna saker som är väldigt uppskattade. Ska dessutom vara ungdomsstyrt även om där inte behöver vara helt tomt på vuxna.

I det här sammanhanget vore det också bra om man kunde få kommunerna att se att det lokala föreningslivet är viktigt. Med hjälp av ett relativt litet stöd, till exempel subventionerad hyra, kan man åstadkomma mycket. Föreningslivet kan utgöra en typ av viktiga mötesplatser.

Ytterligare en viktig, kommande, mötesplats är databaser. Det har man arbetat med inom UA och det har fungerat bra och varit roligt. Databaser är naturligtvis inte lösningen på allt men det är ett sätt att mötas som både är roligt och kompetensgivande. Vore bra om kommunerna kunde stötta även såna typer av mötesplatser genom att till exempel se till att man via dem kunde få en e-mail adress och komma ut på nätet.

Ledsnad, ensamhet och stress (samt mobbing)

En sak man måste göra för att stödja unga som på olika sätt mår dåligt eller far illa är sluta säga upp skolkuratorer och skolsystrar. De har ett viktigt arbete och det märkas när de försvinner.

Man måste, återigen, ändra på lärarutbildningen så att man redan där får insikt om problemen. De frågorna måste finnas med under utbildningen. Man bör dessutom underlätta för de som vill byta skola eller klass. Det kan göra underverk för den som blir mobbad och därför får det inte vara så svårt. Ett konkret sätt göra något åt mobbningen är att se till att det i grundskoleklasser aldrig finns ojämnt antal tjejer i klassen. Tjejer kan inte umgås tre och tre så det att vara ojämnt antal är en stor riskfaktor när det gäller mobbing.

Kamrastödjare är ett annat bra sätt att komma åt mobbning. Det kan fungera så att det finns två i varje klass som är utsedda för att se till att ingen blir mobbad. Ytterligare ett sätt är att se till att det på högstadiet finns några äldre, 17-18-åringar, som har kontakt med eleverna på skolan och som kan knyta kontakt med både mobbare och mobboffer. Slutligen är faddersystem också något an kan pröva mot mobbning. De som går i nian har var sin protegé i sjuan.

När det gäller ensamhet menar UA att det är viktigt att ingen ska gå omkring och känna sig ensam och inte känna att det finns stöd att hämta någonstans. Även här kan föreningslivet göra stor nytta. För de som är unga är det bra att känna skolan inte är hela världen. I föreningslivet ges man en möjlighet att bygga upp en andra identitet. Till exempel har man märkt det inom UA att det söker sig många som är mobbade och känner sig ensamma dit. I föreningen ser de att de har ett värde och att det inte är helt kassa. När man kommer tillbaks till skolan har man möjlighet att tänka att "De här människorna känner inte mig!".

Samtalet slutar med att UA påpekar att man får inte gräva ner sig och tycka att allting bara är problem därför att man pratar om unga och deras villkor. Ungar är stolta! Det finns kraft och vilja bland unga. Det handlar bara om att våga låta den få komma fram. 40-talisterna måste dela med sig.

KFUK-KFUM:s scoutförbund

Eget ansvar

I dagsläget finns det en del hinder för ungdomar som vill ta ansvar för sin egen framtid. Främst tänker vi på hindren inom gymnasieutbildningarna vad avser möjligheten att välja utbildning. Om en person vill välja en speciell linje som inte finns i hemkommunen men som finns i grannkommunen, men utan riksintagning så har inte hemkommunen skyldighet att skicka med skolpengen varför studierna vanligtvis blir omöjliga.

Stödja unga människors självständighet

Det i dagsläget största hindret för ungdomar i processen att bli självständiga är som nämnt i frågan svårigheten att få ett arbete.

Det finns en mängd olika saker som intimt hänger samman med just möjligheten att få ett arbete, till exempel bostad (de flesta värdar ger inte ett förstahandskontrakt till en person utan fast inkomst), service från banker et cetera (du måste till exempel ha en viss minimiinkomst för att kunna ta ut ett VISA-kort).

Många utav de åtgärder som idag erbjuds är inte anpassade till individerna, utan till systemet. Som ett exempel vill vi ta datorteket, vilket erbjuds ungdomar som är på väg att bli utförsäkrade från

arbetslöshetsförsäkringen, inte de som har ett genuint intresse eller behov av att få lära sig det grundläggande om modern datorhantering.

Vi tror att en utav de viktigaste faktorerna för att ungdomar har svårt att få jobb är att de saknar arbetslivserfarenhet.

För att ge ungdomar en möjlighet att skaffa sig arbetslivserfarenhet måste andra metoder till än till exempel ALU (ALU får inte vara ett jobb som skulle ha kunnat utförts av en ordinarie anställd, samt att det är projektbundet och tidsbundet till en kortare tid).

I Sverige skulle det finnas möjlighet att via de ideella föreningarna erbjuda "vanliga" kontinuerliga arbeten, vilket skulle vara utvecklande för såväl föreningen som den anställde. I detta sammanhang är finansieringen stötestenen.

Det har diskuterats ungdomslöner, vilket skulle vara en väg i denna finansiering, det vill säga att man till och med till exempel 27 års ålder får en anställning med en något lägre lön. Givetvis skall denna anställningsform vara förbehållen de ideella föreningarna för att inte snedvrída konkurrensen. Alternativt att man för en anställning t.o.m. 27 års ålder får en lägre lön (ungdomslön) betald av staten/Arbetsförmedlingen samt kost och logi av arbetsgivaren (den ideella föreningen), det vill säga att man inför någon form av volontäranställning.

Syftet med dessa anställningar är att de skall ge en riktig arbetslivserfarenhet, det vill säga inte vara någon form av praktiktjänst eller kortare projekt utan att det skall vara en kontinuerlig tjänst som föreningen annars inte skulle ha råd med. I och med att personen fyller 27 år måste antingen tjänsten bli en vanlig tjänst eller så får föreningen en ny, yngre person. Minsta möjliga tid för anställning i båda alternativen bör dock vara 2 år för att kunna erbjuda en ordentlig arbetslivserfarenhet samt en kontinuitet för arbetsgivaren.

Makt, inflytande och representation

Självklart skall ungdomar finnas representerade i politiskt styrda organ. Det är av stor betydelse att ungdomars åsikter om bland annat framtiden tas tillvara, det är de som skall leva i framtiden!

Någon annan självklar väg att kanalisera inflytandet finns inte i dagsläget. Samma sak gäller inom det svenska organisationslivet (fackföreningar, hyresgästföreningar med flera ideella föreningar). Ett problem i detta är att i dagsläget har inte de styrande inom många större sammanslutningar inte samma värderingar som dagens ungdomar, vilket skapar ett problem.

En lösning på problemet för de ideella föreningarna är att staten skulle kunna ställa krav på att varje förenings styrelse skall ha ett ungdomsråd som skall samlas minst 2 gånger varje år och få lämna synpunkter på för föreningen avgörande frågor. Lämplig ålder på detta ungdomsråd: 7 till och

med 15 år. Från och med 16 år bör medlemmarna vara fullt röstberättigade och i övrigt äga fullt inflytande över beslutsprocessen.

Vad gäller lokala styrelser i skolorna med eleverna i majoritet finns det flera aspekter. Eleverna skall givetvis vara fullt delaktiga i beslut som rör skolans miljö, användning av pedagogiska frågorna, till exempel fastläggande av mål med utbildning, läroplaner et cetera. De skall dessutom inte över huvudtaget finnas med i någon betygsättande församling. Troligtvis blir det bäst om styrelserna består av personal, elever och föräldrar med en tredjedel var av rösterna.

Givetvis tror jag att både elevernas och föräldrarnas engagemang säkras på ett annat sätt än idag, och jag tror också att engagemanget ökar.

Från och med högstadiet bör elevrepresentanter och föräldrarepresentanter väljas med personval, och fram till dess bestå av en representant från varje klass.

Något som är mycket viktigt är att även elever och föräldrarepresentanter tas med i arbetet i skyddskommittéer för att ta tillvara elevernas intresse av arbetsmiljön.

Mötesplatser

I dagsläget finns det få regelrätta mötesplatser för ungdomar. Ungdomsråd i varje kommun vore en bra idé, då skall det givetvis vara personvalt och dessutom ha en reell makt i form av till exempel remissinstans inom kommunen för ungdomsfrågorna.

Skoltidningar med en redaktion som är skild ifrån skolans personal kan också främja ungdomarnas möjligheter att föra fram sina åsikter.

Ledsnad, ensamhet och stress

Tyvärr tror vi att mobbningen och våldet (både fysiskt och psykiskt) i skolan är det största problemet för många ungdomar idag.

Detta är ett problem som inte har någon enkel lösning, men det finns en rad olika mindre saker som skulle kunna hjälpa till:

Lärarna måste förmås ta sig tid till att följa upp denna typ av problem inom sina klasser, vilket skulle kunna göras med 1 å 2 timmars fast avsatt tid i veckan till detta.

Ungdomsorganisationerna skulle kunna få ett ökat ekonomiskt stöd för att ta in fler i sin verksamhet för att förebygga tendenserna.

Hans Green

Kurdiska Ungdomsförbundet

Eget ansvar

Vi tror att ungdomars psykosociala miljö i mycket påverkar deras ansvarskänsla. Människors psykosociala miljö och beteende, personlighet och däribland självkänsla påverkas av relationen till föräldrar, brist på fritidssysselsättning m.m. Föräldrar har mycket lite tid över för umgänge med sina barn. Därmed minskar även deras möjligheter att ge sina barn en god uppfostran. Skolan som barnet vistas i ca 8 tim/dag, får då en stor betydelse för ungdomar/barns uppfostran. Men skolan har inte heller de resurser och befogenheter som behövs för att till exempel ställa krav på Ungdomarna/barnen. Skolan har också skyldighet att visa in barnen på rätt väg och se till att disciplinen hos dem är god. För brister i disciplin och respekt får återverkningar på omgivningen i form av till exempel våld och vandalisering av allmänna medel med andra ord brist på samhällsansvar. Eleverna måste lära sig genom praktiska moment i skolan att respektera andra individer, att värna om allmänna medel och känna att de är en värdefull del i samhället. Det tror vi skulle minska till exempel materialförstöring och klotter. Om ungdomarna i tidig ålder får färdigheter i att hantera konflikter och att bemöta andra, kommer de själva att må psykiskt bättre och även känna sig säkrare i mötet med andra människor. Detta i sin tur borde minska det våld som orsakas av att osäkra, "oälskade" och utslagna människor söker våldsvägar för att bli uppmärksammade.

Om familjen får mer tid att träffa varandra och även andra familjer ökar de sociala kontakterna och familjekänslan stärks, föräldrarna får mer tid (till exempel genom förkortade arbetstider) att dela med sig av sina erfarenheter och känslor till sina barn. Därmed får föräldrarna större möjlighet att påverka barnen till att bli goda samhällsmedborgare. Det är en bra egenskap som invandrarfamiljer (som inte segregrats eller assimilerats i majoritetssamhället) besitter och som skulle göra även svenska familjer gott.

Konkreta förslag som både föräldrar och myndigheter måste hjälpas åt med att genomföra är bland annat. att garantera alla elever sommarjobb eller plats på sommarkolonier, att ge dem ökat ansvar hemma, till exempel att hjälpa till i hushållet, planera ekonomin med mera.

Öka umgänget mellan unga och gamla på ett naturligt sätt (inte genom besök på "åldersindelade institutioner") för att öka samhörighet och de äldres erfarenheter och sociala kompetens ska tas tillvara och föras vidare till nya generationer.

Daghemspersonalen ska ansvara för att föräldraföreningar/grupper bildas så att föräldrarna regelbundet träffas för att utvärdera omhändertagandet av barnen, och deras miljö och hälsa

I skolan bör eleverna turas om att ansvara för olika områden - till exempel hjälpa till i matbetspising, vaktmästeri, klassrummen med mera.

När skador åverkas till exempel skolan ska eleverna utan undantag stå till svars och få betala för att skadan lagas eller om möjligt på egen hand laga det för att få större insikt i vad förstörelsen i samhället kostar och får för konsekvenser.

På detta sätt kan ungdomarna uppfostras till ansvarsfulla/tagande samhällsmedborgare.

Stödja unga människors självständighet

För att underlätta för unga att lättare bli oberoende bör de ges bostad. De behöver uppmuntras och känna att man litar på dem. Många ungdomar känner att myndigheterna sätter käppar i hjulen för dem, genom misstänksamhet, inte litar på deras information och visar allmänt ointresse och oförståelse i sitt bemötande av ungdomarna. Det är mycket formaliteter och väntetider som tär på ungdomarna och påverkar deras självkänsla negativt, vilket gör dem passiva, förvirrade och osjälvständiga.

För att underlätta att lättare komma in i arbetsmarknaden bör de ges större möjlighet till praktikplatser. Ofta får inte ungdomarna hjälp att komma till praktikplatser som passar deras egna intresseområden. De tvingas i stort sett till valalternativ som de inte är intresserade av, vilket gör att de inte trivs och inte kan utveckla sig på praktikplatserna. Här har arbetsförmedlarna ett stort ansvar och bör ändra om sitt arbetssätt och många gånger sin inställning till de arbetslösa ungdomarna. Att bidra med utbildningshjälp, stödja dem på den tuffa arbetsmarknaden och få dem att känna sig trygga och att de behövs. Åtgärder borde sättas in för att stärka deras självkänsla under hela arbetslöshetsperioden, istället för att gnälla att de inte hittar ett passande arbete.

Många ungdomar tycker att deras självständighet kuvas i mötet med arbetsförmedling, bostadsförmedlingar och socialassistenter.

Även om de från början upplever sig vara självständiga individer med stor vilja och entusiasm, finns inte möjligheter att visa detta i praktiken, till exempel i situationer med brist på jobb och bostadslöshet där de bollas fram och tillbaka mellan ovannämnda myndigheter tappar de till slut sin förmåga till eget handlande. Samtidigt som de tappar sin självkänsla av olika anledningar sätts också förmågan till självständigt tänkande och handlande ur spel och initiativförmågan avtar.

Barn och ungdomar måste få större inflytande i samhället, till exempel på arbetsmarknaden. Deras egna idéer och initiativ måste tas tillvara och inte sköljas bort av vågen av "invanda myndighetsrutiner och pappersexercis". Bara att behöva vänta för länge på utbetalning av A-kassa/soc.bidrag/bostadsbidrag knäcker många ungdomar vars dagliga liv är så beroende av de få kronor de är berättigade till.

Fler och billigare lägenheter måste finnas tillgängliga för ungdomarna. Bostadsföretagen måste också ta sitt samhällsansvar och låta tomma

lägenheter/fastigheter användas av behövande ungdomar. Till exempel att avdelningar och kontor som läggs ned återanvänds som lägenheter.

Att "bli vuxen" hänger nära samman med ansvarskänslan. Genom att uppfostra barnen till mer ansvarskännande individer blir de också mer "vuxna" i sitt handlande. Men de behöver goda vuxna förebilder för detta. Alkoholkulturen som idag överförs till de unga berövar dem deras handlingskraft och deltagande i samhällets olika utbud av aktiviteter.

Makt, inflytande, representation och mötesplatser

Ett separat ungdomsparlament/ungdomsavdelning där ungdomars förslag eller motioner tas om hand för vidare befordran till riksdagen. Ett forum dit ungdomar kan vända sig med muntliga eller skriftliga önskemål. Många ungdomar drar sig för att framlägga förslag till politiker och myndigheter av svårigheten i att formulera krångliga skriftliga förslag som krävs. I forumet kan de anställda hjälpa ungdomarna att skriva sina förslag och motioner.

Ungdomar och vuxna talar inte samma språk, det behövs medlare som både kan tala ungdomarnas språk och de vuxnas. Ungdomarna måste enas och när de är eniga är de starka nog att framföra sina åsikter i närvaro av vuxna.

Ungdomarnas underrepresentation medför stora problem i deras vardagsliv, och gör att de mycket lättare kommer i kontakt med brott och droger för att bli synliga. Men det får motsatt effekt, problemet blir då istället att de blir osynliga utstötta i samhället och till slut bryter ned sig själva.

Skolan är ingen arbetsplats, det är en framtidsplats. Det ska vara roligt och lärorikt att gå i skolan. Genom att bilda lokala styrelser i skolorna förhindrar man eleverna att ägna sig åt studier eftersom det då finns risk att man gör skolan till en arbetsplats.

Ge ungdomarna uppmuntran, bilda ungdomsföreningar för olika ändamål. Föreningar som vänder sig till enskilda och arbetslösa personers intressen. För det man är mest intresserad av, har man lättast att uttrycka. Ge dem föreningsbidrag så att de kan stå på sina egna ben. Och ge dem utbildningsmöjligheter! Besparingar på utbildningsområdet ger bara negativa konsekvenser längre fram i ungdomarnas liv och verkningar på andra samhällsområden i framtiden.

Det ungdomar behöver mest i dagens samhälle är uppmuntran, bra självförtroende och hjälp att stå på egna ben, och ge en grund tillräckligt stabil för att bygga upp en stark framtid. Tyvärr har många ungdomar inga möjligheter alls att få visa sina begåvningar. Man borde utnyttja duktiga ungdomar för att sprida kunskap till andra ungdomar, för ungdomar lyssnar på varandra, de talar samma språk. Ungdomarna känner inte att de kan tala med vuxna och göra sig förstådda av dem för att de känner sig underlägsna de vuxna. Det borde inte vara så, men tyvärr är det ett faktum idag.

Ledsnad, ensamhet och stress

Barn och ungdomar översköljs idag av krav som de inte kan leva upp till till exempel mode- och kroppsfixering som reklamen orsakar. De mår dåligt av att de inte ser lika bra ut som "modetöntarna", vem har råd att köpa modeskor för 1 000 kronor och samtidigt få tillräckligt med pengar över till mat och annat. Det värsta är att ungdomarna väljer skorna före maten för att klara grupptricket från kompisar och få psykisk tillfredsställelse. Ungdomar i psykisk eller social nöd har ingenstans att vända sig. En psykoterapeut (som ofta skulle vara till stor hjälp för ungdomarna) ute på stan tar ca 600 kronor per 40 minuters terapi, arbetsförmedlarna har å andra sidan visat sig vara dåliga stödjare så dem kan man inte få någon hjälp av heller, utan snarare tvärtom sänker de många ungdomars självförtroende. Lättillgängliga ungdomsterapeuter eller frivilliga föräldrar som ges utbildning i att ta hand om ungdomar, de bör också finnas nära ungdomarna.

Umit Bozrslan och Atiya Batti

Förbundet Vi Unga

Eget ansvar

Att få möjlighet att forma sin egen fritid, att få göra själv, inte få verksamhet serverad på fat stärker självförtroendet. Det visar i praktisk handling att man litar på ungdomarna.

De hinder man först kommer att tänka på är krångliga bidragsregler och mycket papper som skall fyllas i och skickas in om man skall kunna komma i åtnjutande av bidrag. Ungdomar som är intresserade av att göra någon speciell verksamhet tvingas också att bli lika goda administratörer som kommunens handläggare. De anställda i föreningen tvingas lägga en oproportionellt stor del av arbetstiden på administration i stället för att vara ute och träffa barn och ungdomar. Gränserna för de åldersgrupper som får bidrag snävas också hela tiden in vilket gör att möjligheterna för att göra verksamhet minskar.

Att fördela en allt större del pengar till föreningslivet i projektform gör också att en större del av engagerade personers tid går åt till att formulera snygga ansökningar för att få bidrag.

I grunden handlar det om att få möjlighet att komma in på arbetsmarknaden, få ett eget jobb så att man får möjlighet att kontrollera sin situation. Det återkommer vi till flera gånger.

Stödja unga människors självständighet

Självständighet kan uppmuntras genom att man visar att man uppskattar egna initiativ. Som exempel kan nämnas ungdomsledarstipendium som ges till ungdomar som på eget initiativ startat grupper där man bedriver bra verksamhet.

Det är inte bra att skapa en särskild arbetsmarknad för ungdomar med låga ungdomslöner. I stället skall fler möjligheter till att komma in på arbetsmarknaden skapas. Det handlar till stor del om att ge möjligheter till att få visa vad man går för. Därför kan bidrag under en kortare tid vara bra.

Det är också viktigt att arbete för ungdomar skapas på samma premisser som för vuxna.

Arbetet måste vara meningsfullt om man skall få rätt inställning till arbete. Det är också viktigt att det finns tillgång till kompletterande utbildning, dels under ungdomstiden men också senare under livet. Kontinuerlig utbildning av anställda skapar utrymme för nyanställningar. Det skulle också behöva ske en attitydförändring där ungdomar uppmuntras att tro på sina idéer, uppmuntra egna projekt som kan leda till eget företagande. Idag är signalen att du själv inte måste göra något, samhället tar hand om det. Det skulle behövas mer information om de stöd som finns för att utveckla en egen företagsidé och sedan starta upp verksamheten.

Makt, inflytande och representation

Som en åtgärd för arbetslösa kan man tänka sig utbildning i samhällsämnena i kombination med att man deltar i eller bildar ett ungdomsråd i sin bygd eller på orten. Ungdomsråden skall komma med i den politiska processen utan att varje enskild person behöver binda sig till att sitta i en nämnd eller i fullmäktige under en fyra års period.

Förslaget med lokala styrelser på skolan är bra, det är dock viktigt att elevernas möjlighet att bestämma lyfts fram. Jag tror också att det är viktigt att det lyfts fram vad eleverna kan bestämma om och att det blir områden med substans, till exempel hur undervisningen läggs upp. Det skall naturligtvis göras tillsammans med lärarna men jag är övertygad om att eleverna har många idéer om hur undervisningen skulle kunna bli intressantare, på ett seriöst sätt.

Mötesplatser

Det finns möjlighet att göra sin röst hörd. Genom till exempel Förbundet Vi Unga eller någon annan ungdomsorganisation. Ungdomsparlament i varje län är också en bra form av mötesplats för att ta fram riktlinjer för ungdomspolitik i sitt län.

Det är också viktigt med mötesplatser där man inte behöver ha en politisk åsikt men där diskussioner om vardagliga ting som har politisk betydelse kan fångas upp och diskuteras. Ungdomsgårdarna är en sådan mötesplats som tyvärr håller på att försvinna. Det är viktigt att verksamheten ordnas på ett sådant sätt att åsikter kommer fram och att egna initiativ stimuleras.

Ledsnad, ensamhet och stress

Det finns flera källor till att man inte mår bra. Jobbigt hemma, skilsmässor, arbetslöshet, knapp ekonomi, hårdare klimat i skolan, mobbning, större prestationskrav m.m. Detta påverkar naturligtvis dagens ungdomar. Har man då ingen plats där man kan få vara duktig och känna att man behövs så förstärks problemen.

Problemen visar sig till exempel i huvudvärk och magont. Allergier och andra besvär orsakade av dålig inomhusluft är ju också vanliga.

Kyrkans Unga

Eget ansvar

Ja, det finns hinder. Språket som används är krångligt att förstå och ungdomarna kan inte ta del av det som sägs på grund av detta. Eftersom man inte förstår kan man inte tycka heller. Intagningen på skolorna, i huvudsak eftergymnasiala, hindrar ju vissa från att förverkliga sina drömmar. Vill man till exempel gå en utbildning men betygsintagningen är för hög för ens betyg, kan man ju inte bestämma över sin situation. Skolorna borde gå mycket mera på personlighet och intresse från individens sida. Betygen säger inte så mycket, mest hur duktig man var på att råplugga till proven och ställa sig in hos lärare.

Stödja unga människors självständighet

Föräldrarna har ett stort ansvar själva. Det är de som måste lära de unga god moral och hur man handskas med pengar.

Något annat, som visserligen är svårt, är att kräva något tillbaka för de bidrag som många ungdomar är beroende av. Ungdomarna måste lära sig att ta konsekvenser för saker de gör och vad de får.

Sluta dalta! API/ALU är i och för sig bra för att ungdomarna får chans att komma ut i arbetslivet och få lite erfarenhet, men det leder ofta till ny arbetslöshet. I stället borde man "puscha" företagen att ta in ungdomar som lärlingar, att inte kräva förkunskaper, utan låta ungdomarna komma in som lärlingar och få utbildning som sedan leder vidare till fast anställning. Man kan inte ha erfarenhet som krävs för vissa jobb, om man inte får en chans att skaffa sig erfarenhet!

Makt, inflytande och representation

För att ungdomar ska kunna få en chans att uttrycka sina åsikter så måste det finnas möjlighet till detta. Detta är något som många ungdomar inte vet var de finns. Det måste gå ut bra information till ungdomarna vilka forum som finns. Ungdomarna måste få tillgång till politiken, det vill säga språket måste vara så lätt och nära så att ungdomar kan förstå och inte avkrävas ett

sofistikerat språk. De måste få tala "sitt" språk och ändå bli accepterade för deras åsikter.

Dessutom måste frågorna som politiker diskuterar komma ner till ungdomars nivå. Det måste vara frågor som berör dem, som de kan märka av i sitt eget liv. Typ fritidsgårdar och pengar. Acceptera att det tar tid att lära sig. Ungdomarna som kommer in i politiken trycks ofta ner i skorna för att de inte kan och har lärt sig hur det går till. Man måste ha tid att lära ungdomarna och ge ungdomarna chansen att göra bort sig utan att världen går under.

Detta är stora problem, eftersom det i ett bostadsområde troligtvis bor olika ålderskategorier. Ungdomarna tror kanske att besluten som tas i en hyresgästförening inte berör dem själva. Man måste informera ungdomarna om att det är i hyresgästföreningen som man kan besluta om till exempel den där lekparken som man vill ha.

Bra! Om det fungerar i praktiken. Eleverna ska inte kunna påverka läroplanen i så stor utsträckning. De pedagogiska metoderna kan eleverna vara med och utforma och ge förslag på. Eleverna ska kanske inte vara i majoritet i en sådan styrelse, men lärarna ska lyssna och bemöta elevernas åsikter och följa upp dem.

Ja, det saknas sådana mötesplatser. Politikerna kanske borde gå ut och träffa ungdomar på deras hemmaplan till exempel fritidsgårdar, kanske ordna med regelbundna möten med flera fritidsgårdar inblandade. Kyrkans verksamhet är ganska bra på det. Den är i och för sig ett mindre "samhälle" men där har man chans att träffa politiker och andra beslutsfattare om man vill. Därför vågar ungdomar gå in i politiken, eftersom man känner till de som sitter där.

Stressen uppkommer mycket på grund av den betygsstress som finns i skolorna. Man är tvungen att prestera nästan över sin förmåga och ork för att kunna få bra betyg. Om ungdomarna har andra intressen än skolan är de ofta i vägen för skolarbetet. Lärarna i skolan måste också förstå att eleverna har fler ämnen än just deras!

Få ungdomarna intresserade av skolfrågorna och låt undervisningen ske utifrån elevernas egna erfarenheter. Då kan eleverna förstå att detta berör dem och att de kan ha nytta av kunskaperna i framtiden. Om eleverna tycker att det är kul i skolan blir det inte lika hög stressfaktor, för ofta är det man måste göra, men inte tycker det är kul, som är den största faktorn till stress.

Riksförbundet Sveriges Unga Katoliker

Bara för att jag har fått en styrelseplats innebär det inte att jag har fått makt.

Strukturerna är ju redan satta ...

(Stanley 20 år, El Salvador)

På grund av tidsbrist valde SUK:s styrelse att inte sammankalla ett rådslag, utan diskuterade ett begränsat antal frågor i samband med sitt styrelsemöte den 30 november 1996. De som deltog var 13 ungdomar i åldern 15-26 år, representerar 7 olika nationaliteter.

Hur tycker du att man bäst främjar ett internationellt engagemang och mångkulturella kontakter? Behövs mer kunskaper om andra länder och om hur människor lever där? (...) Ska staten stödja ungas internationella engagemang och deras intresse för andra länder och kulturer? Om Du tycker det - på vilket sätt?

Svar: Hela världen finns i dag mer eller mindre samlad innanför Sveriges gränser, det är först och främst här mångkulturella kontakter måste främjas. Det är här vi måste finna vägar till samverkan och samlevnad, reda ut det som skapar missförstånd till exempel det faktum att vi ger olika begrepp olika innebörd, vilket i sin tur kan leda till konflikter och osäkerhet, en osäkerhet som många gånger leder till att vissa tystnar och inte är delaktiga i samhället.

Man behöver inte åka utomlands för att lära sig mer om andra kulturer, dessutom är det endast en liten grupp ungdomar som berörs av den typen av projekt, samt att de projekten lätt blir kostsamma. Det är bättre att prioritera projekt inom Sveriges gränser, som har möjlighet att nå många fler och få reella effekter i vår vardag.

Allt flera ungdomar utövar makt genom att avstå från makt. Varför känner många att det inte är någon idé att försöka förändra? Vad kan vi göra för att ändra på det?

Svar: De forum som har makt är i stor utsträckning upptagna av vuxna, som 'vägrar' släppa in ungdomar, alternativt känner osäkerhet/rädsla inför ungdomar. Om ungdomar släpps in, så är ofta strukturerna redan satta och man deltar inte på samma villkor. Ungdomar är ofta inte heller medvetna om de redan satta spelregler som finns i den vuxna mötesvärlden och blir därför nedtryckta för att de inte kan jargongen, normerna och därmed inte tas på allvar. Ungdomarnas förslag får ofta inte plats, alternativt att det konstateras att 'detta har redan behandlats tidigare', mycket tenderar att redan vara 'klubbade och klart' innan mötena. Möten tenderar därför att lätt upplevas som trista och meningslösa från ungdomarnas sida, vilket gör att man avstår från att acceptera platser i styrelse och arbetsgrupper.

Dystra erfarenheter från skolans värld leder även det till att man avstår från styrelseuppdrag o. dyl. Att ha åsikter och opponera sig är inte alltid välkommet inom skolans väggar, vilket leder till att man lär sig att vara tyst för att inte 'straffas ut'. Vidare kan upplevelser av skendemokrati i samarbetet lärare-elever leda till att man förlorar respekten för de demokratiska processerna och känner att ens åsikter inte är något reellt värda.

Ungdomar måste även få raka besked, antingen skall de få lämpliga förberedelser i samband med att de väljs in i styrelse/arbetsgrupper eller så skall det få beskedet 'Välkommen åter då Du är 35 år och vet vad sånt här handlar om!' Det är en konst att lära sig argumentera och prata offentligt, detta är något som man måste få övning i för att kunna delta på lika villkor. Mötesformer kan även vara kulturbundna, och det är viktigt att finna former som passar alla i gruppen, att bara få möjlighet att delta är ingen garanti för att man har fått inflytande.

Maktstrukturerna i dag är även väldigt koncentrerade kring mötesformen, vilket är en struktur som inte passar alla. Konkret handling kan många gånger kännas mer attraktivt, det finns dock en tendens att detta tar sig mer och mer extrema uttryck, ockultism, satanism, rasism och så vidare. Det är viktigt att vuxenvärlden visar att alla uttryck för makt inte är acceptabla, en anledning till att man blir mer och mer extrem kan ju vara att man behöver få uppmärksamhet, behöver bli sedd och behöver få gränser.

Övriga kommentarer

Att vara ung i dag är att vara mycket medveten om sociala orättvisor och ha en öppenhet för omvärlden. Men det är även att ha fullt upp med att planera den egna framtiden, 'Du skall ut och klara Dig själv!', att känna osäkerhet och stundtals hopplöshet.

Å ena sidan har man det kanske för bra, 'Så varför skall man bry sig?'. Å andra sidan står man utanför och vet inte vart man skall gå med sina åsikter, 'För vem bryr sig?'. När man sen som invandrare får höra, 'Du skall inte käfta emot' så törs man inte bry sig.

Vi ungdomar är en del av samhället, så varför isolera oss som grupp, som ett fenomen? Vi måste få vara en del av helheten och få plats.

Diskussionen sammanställd av Birgitta Pernler, förbundssekreterare. För Sveriges Unga Katoliker, Jan Sundström, ordförande.

Aktiv Ungdom

Vi har i vår förbundsstyrelse diskuterat Er rapport och de förslag till nya mål för den framtida ungdomspolitiken som framgår av densamma.

Vår spontana reaktion på frågan "Vad tycker Du?" är att vi i Sverige i dag håller på att dela in människor i kategorier. Följden blir en segregering som kan bli nog så allvarlig. Det ska finnas en politik för ungdom, en för äldre, en för invandrare och så vidare i all oändlighet. Vi tycker inte att detta är bra utan vill gärna se att människor får existera på gemensamma villkor.

När vi gått igenom de förslag till mål som formuleras bli vi än mer tveksamma. Det finns, enligt vår uppfattning, **inte ett enda** av dessa mål som inte är allmängiltiga för alla människor som lever i vårt avlånga land. I varje målformulering kan ordet "unga" bytas ut mot ordet "människor" och då vara helt relevant.

Vi har också sett hur statliga mål för ungdomspolitiken kan bli styrande och delvis förlamande när man sätter upp målkrav för att bevilja bidrag till ungdomsorganisationerna. De statliga målen blir viktigare än organisationernas programförklaringar och interna utvecklingsarbete. Det måste ändå vara organisationerna och deras medlemmar som själva ska besluta om vilka mål som gäller för att vi ska få en fungerande mångfald.

Slutsatsen från vår sida är att det behövs ingen särskild ungdomspolitik!

Med vänlig hälsning, Förbundet Aktiv Ungdom, Claes-Göran Sonnvik, Förbundssekreterare.

KFUK-KFUM:s scoutförbund

Generellt kan sägas att upplägget med en tanke på att ungdomsorganisationer skall arrangera möten och diskussioner kring detta är god. Dock har inte detta gått att genomföra i vår organisation. Precis som många andra ideella barn- och ungdomsorganisationer har vi en kraftigt begränsad ekonomi, vilket gör att vi arbetar med ett hårt strukturerat informationsflöde av kostnadsskäl. Detta i sig är inget hinder, men materialet kom till oss 1996-11-07 (utskicket är daterat 1996-11-05) och skall vara inne redan 1996-12-15. Det är en alldeles för kort tid för att vi skall hinna nå ut genom våra informationskanaler till våra distrikt och lokala föreningar.

Av denna anledning kommer det endast att komma in ett mycket begränsat antal svar från våra lokala instanser (om ens något). Däremot vill vi som förbund redovisa vår syn i denna viktiga fråga.

Vad är viktigast för unga i dag?

Viktigaste uppgiften för ungdomspolitiken är att skapa förutsättningar för ungdomar att leva ett självständigt liv och träda in i den s.k. vuxenvärlden.

I dagens samhälle är en stor del av politiken utformad av och för människor som är födda under 1940 och 1950-talen, vilket gör att många regler lägger hinder i vägen för dagens ungdomar då de vill etablera ett eget självständigt liv. Det har bland annat, med bostadssituationen och arbetslösheten att göra.

Givetvis skall här noggrant betonas att ungdomar inte är en grupp som har ett särskilt behov utav stöd, utan att de kan klara sig alldeles utmärkt själva, men inte med dåligt anpassade regler, till exempel regler som är anpassade för överskott på små, billiga bostäder eller regler som är anpassade för underskott av arbetskraft.

Förslagen i rapporten

Målen som tas upp är viktiga och de är också meningsfulla. Däremot är målen otillräckligt konkreta och dessutom inte mätbara i någon större utsträckning, vare sig man studerar målen kvalitativt eller kvantitativt.

Denna brist på konkreta och mätbara mål blir särskilt tydlig om man beaktar att kommitténs förslag är att den framtida ungdomspolitiken skall bli målstyrd, med dessa mål som förebilder. Om målen inte utformas mer konkret än nu, är vår åsikt att det är bättre att styra med riktlinjer.

Alla unga har rätt till goda levnadsförhållanden

I dagens samhälle råder en trend att ungdomstiden blir allt längre. Den har sin grund i att dagens samhälle ställer högre krav på utbildning vilket gör att utbildningen tar allt längre och längre tid i anspråk.

Dessutom råder det en omfattande ungdomsarbetslöshet och i dagens samhälle är det svårt att få bostad om man saknar ett arbete.

Allt detta samverkar till att många ungdomar befinner sig i en situation där de inte kan vara så självständiga som de önskar.

Om man skall anse att alla ungdomar skall ha rätt till goda levnadsförhållanden måste det skapas möjligheter för dagens unga att leva sina egna liv utan att befinna sig i beroendeställning från sina föräldrar, vänner och anhöriga.

Samhället skall underlätta för de unga att leva ett självständigt liv

Att dagens ungdomars behov av självständighet inte på något sätt är större än tidigare tror vi är en åsikt som alla kan dela. Däremot skymmer inte detta behov ungdomarnas behov av gemenskap och kärlek, utan det är snarare ett uttryck för ungdomarnas önskan att skapa egna relationer, egen bekantskapskrets et cetera

Vuxen är inget entydigt begrepp. Vi anser att vuxen blir man när man kan ta ansvar för sig själv, sina handlingar samt acceptera konsekvenserna utav sina egna handlingar, det vill säga man tar ansvar för andra (man blir en god samhällsmedborgare).

En viktig del i att bli vuxen är att kunna bli självständig, men för att kunna bli självständig i dagens samhälle måste en inkomst ordnas, om den sedan kommer från arbete eller studiemedel spelar mindre roll. Det är möjligheten att stå på egna ben och få möjligheten att vara herre över sitt eget liv som räknas.

I detta sammanhang vill vi också poängtera att vi anser att det är bra med arbetsmarknadspolitiska åtgärder riktade till ungdomar, men vi vill också ifrågasätta den i detta sammanhang lågt satta gränsen 25 år. Med tanke på studietid, et cetera bör nog denna gräns snarare sättas vid 28 till 30 år.

Vi vill också starkt betona att det är inte acceptabelt att man skall kunna välja att vara arbetslös och få bidrag.

De unga ska ha ökad möjlighet att utöva sin rätt till inflytande och delaktighet

En början i att förbättra de ungas situation vad avser inflytande är att ge dem ett ökat inflytande över deras vardag i skola och på universitet.

I såväl skolans värld som universitetets värld bör styrelser inrättas, i vilka eleverna (och i de lägre, icke straffmyndiga åldrarna föräldrarna) skall sitta med som en stor del. Viktigt i detta fall är att eleverna inte behöver vara i majoritet, men att skolledning skall åläggas att fatta beslut i samråd med elever och i förekommande fall föräldrar.

Ungas engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande ska erkännas och aktivt tas tillvara

Vi håller till fullt med! Fokus skall läggas på tillvaratagande av ungdomar som en resurs - inte på deras problem. I detta ligger en prioritering enligt vår mening. Denna prioritering består i att detta ställningstagande värderar förebyggande och utvecklande verksamhet framför problemlösande verksamhet (till exempel meningsfulla fritidsaktiviteter istället för farsor & morsor på stan).

De ungas internationella engagemang och mångkulturella kontakter ska främjas

För att minska de rasistiska tendenserna i Sverige är det viktigt att stötta ungdomar i mångkulturellt utbyte. Detta utbyte kan skapas på ett flertal sätt, men det viktigaste är inte att man uträttar stordåd under själva utbytet utan en bredare förståelse för andra människors kulturer och livsstilar.

I dagsläget finns stora möjligheter till dylika utbyten, inom bland annat. Ungdom för Europas ramar. Det är ett mycket bra exempel på mycket lovvärda satsningar, men det finns en bred massa av ungdomar som aldrig kommer att få möjlighet att åka inom dessa utbytesprogram. Utbytesprogrammen vänder sig i huvudsak till de som är aktiva i någon form utav förening, men de som kanske har det största behovet av att lära om andra kulturer återfinns sällan i vårt lands ungdomsföreningar.

Vi tror att ett utökad utbyte inom skolans och universitetets ramar skulle vara mycket bra.

För KFUK-KFUM:s scoutförbund, Hans Green.

UngSIOS

UngSIOS vill härmed lämna synpunkter på Ungdomspolitiska kommitténs diskussionsunderlag om mål för den framtida ungdomspolitiken.

UngSIOS anser att Ungdomspolitiska kommitténs arbete har fokuserats kring att i stora drag diskutera frågor som handlar om grundpelarna i vårt relativt demokratiska samhälle. Enligt oss har diskussionen varit för abstrakt för att kunna få respons och större engagemang från ungdomar, som i sin tur ska leda till bra resultat. De förslag man har lagt fram uppfattar vi som en sammanställning av tidigare utredningar och diskussioner kring ungdomspolitik. Vi har inte funnit att någonting nytt har tillkommit.

Vi saknar en konkret identifiering av hindren varför ungdomar inte engagerar sig. Om man kartlägger hindren finns i alla fall möjligheter att vidta åtgärder så att ungdomars inflytande och delaktighet ökar. På sid. 16 nämns det oerhört stora hindret - ... "det handlar om bemötande, attityder och värderingar från vuxengenerationen."... Det vi finner förvånande att man inte lägger större tonvikt på detta då det är de vuxna som befinner sig i maktposition. Viktigt är att bearbeta dessa attityder och värderingar hos vuxna och att större tonvikt läggs vid detta.

Överlag så saknar vi konkreta målsättningar och åtgärder för att möjliggöra ungdomars aktiva deltagande och inflytande i samhällsutvecklingen. Vi vill gärna se fler "HUR?" kring ungdomars engagemang i diskussionsunderlaget, annars riskerar vi falla in i den gamla vanliga problematikfokuseringen där ingenting sker.

UngSIOS representerar invandrarungdomar i Sverige. I underlaget nämns vi i ett fåtal meningar och utan sammanhang anser vi. Man talar om globalisering, internationalisering, utbyten - kort sagt man riktar blickarna utåt i världen. Vad som händer är att man blir hemmablind och förbiser den resurs som invandrarungdomar utgör. I underlaget talar man endast om "svenska ungdomar" och inte om alla ungdomar i Sverige. Man lämnar då en stor grupp ungdomar utanför den debatt som förs och som

utgör ungdomar som till mindre grad är aktiva och delaktiga i den samhälleliga utvecklingen och som har störst behov av detta.

Hur skall ungdomar kunna känna "tillförsikt inför framtiden" då man inte tillåts vara med och utforma den framtiden? När man ideligen förbises, lämnas utanför och nästan ignoreras är det svårt att känna att man vill vara med och bygga upp en gemensam framtid där ALLA ungdomar har det inflytande och engagemang som det skrivs om i underlaget. De ungdomar som utgör UngSIOS är trots det, allt annat än passiva, liksom en stor del av de "svenska" ungdomarna. De har bara funnit annorlunda forum där de kan få sina röster hörda. Det är därför viktigt att stödet till dylika forum där ungdomar är den drivande och skapande kraften utökas. Därför tycker vi att initiativet som ni tagit med rådslagen runt om i landet, utgör en bra grund för ungdomars delaktighet.

Vänliga hälsningar, UngSIOS styrelse, Ankido I. Oktay, ordförande.

Förbundet Vi Unga

Förbundet Vi Unga anser att Ungdomspolitiska kommittén har gjort ett viktigt arbete när det gäller att utforma en ungdomspolitik utefter ungdomars villkor. Av betydelse är dock att ungdomspolitik inte får vara lika med särlösningar. Förbundet Vi Unga anser att ungdomspolitiken ska syfta till att i enhetlighet med den statliga politiken får ungdomar att känna samhörighet med samhället i övrigt. Därför är till exempel ett förslag om en separat ungdomsarbetsmarknad förkastligt. Visionen för dagens ungdomar är att en framtidstro sprider sig, då ungdomar känner delaktighet och engagemang för beslut i samhället. Den hopplöshetskänsla och pessimism som i dag genomsyrar politik, media och utbildning är farlig och destruktiv. Målet är att tron på framtiden, samhället och sig själv som en självständig, betydelsefull varelse skall finnas hos varje ungdom.

När man talar om ungdomar är det väsentligt att bära med sig ett jämställdhets/könsperspektiv! Alltför ofta står begreppet ungdom för pojkar. När Ungdomspolitiska kommittén sätter upp mål och åtgärder i ett ungdomspolitiskt program kräver Förbundet Vi Unga att hänsyn tas till jämställdhetsaspekten.

Förbundet Vi Unga vill påpeka att det är av avsevärd vikt att se de resurser och kunskapsvillkor vi redan har, åtgärder i ett ungdomspolitiskt program kan inte vara helt nya, bara för att en tendens att smutskasta allt traditionellt i samhället sprids. Istället anser vi att man borde ge de barn- och ungdomsorganisationer som i dag strävar efter de mål ungdomspolitiken föreslår uppmuntran och upprättelse. Bara tillsammans kan vi nå ett gemensamt mål!

Samhället ska underlätta för de unga att leva ett självständigt liv.

Förbundet Vi Unga anser att samhällets och skolans viktigaste uppgift är att underlätta för de unga att leva ett självständigt liv, att få självkänsla och tro på den egna förmågan. Men hur ser det ut i verkligheten? Bland annat sitter skolornas ofta betygsexplikerade traditionellt tänkande och agerande SYO-konsulenter på en viktig och alltför sällan omtalad maktposition. En SYO-konsulents största uppgift är att ge ungdomar en tro på den egna förmågan, självkänsla! Hur medvetna är våra SYO-konsulenter ute i landet? Hur ser urvalet till SYO-konsulentlinjen ut? Till hur stor del handlar det om att söka personer med förmågan att stärka andra i sina roller, vara lyhörda och uppmuntra ungdomar att hitta svar på sina egna frågor? Förbundet Vi Unga anser att SYO-konsulentlinjen i stort behöver ses över. Generellt sett finns det få ungdomsarbetare som i den statliga eller kommunala verksamheten medvetet jobbar efter metoder och strategier som stärker ungdomars självförtroenden.

I ungdomars självständighetsutveckling är det viktigt att känna mening, att man har en uppgift. Förbundet Vi Unga anser att samhället vid alla former av bidragsgivningar ska kräva en motprestation.

Det unga ska ha ökad möjlighet att utöva sin rätt till inflytande och delaktighet.

Förbundet Vi Unga anser att barn och ungdomar ska ges stort inflytande över sin egen situation. Genom att göra människor delaktiga gör vi dem nyfikna på problemlösning, beslutsfattande och ansvarstagande.

Viktigt är att vuxna och ungdomar diskuterar hur problem ska lösas. Genom att diskutera, utvecklas vi, som är viktigt för alla individer. De vuxna måste ständigt försöka förstå ungdomarna genom samtal och lyhördhet. Vilka behov har ungdomarna? På samma sätt kan vi se statens roll gentemot barn- och ungdomsorganisationerna. Det är viktigt att vi tillsammans utformar bidragsreglerna och är klara och tydliga över vad de betyder. Vi unga ska inte behöva lida av de vuxnas osäkerhet eller okunskap! Dialog gäller inte bara på individnivå, utan även på organisationsnivå. Här borde statliga myndigheter vara ett föredöme. Precis som barnen och ungdomarna måste organisationerna få möjlighet att utvecklas!

Förslag till nytt mål: Unga ska bli förtrogna med demokratins former.

Att Sverige är ett demokratiskt land tar vi ofta som självklart. Vi glömmer att vår demokrati är det finaste vi har i samhället. Hur ska ett framtida styrelseskick se ut? Är demokratin förlegad? Vad ska i sådana fall ersätta den? För att morgondagens vuxna ska tro på demokratiska former räcker det inte med att våra ungdomar får känna delaktighet eller visst inflytande.

Här handlar det om att pröva demokratiska arbetsformer, ta ansvar och uppleva att demokratins företrädare är trovärdiga. Förbundet Vi Unga hävdar att vi måste ge ungdomar mer än delaktighet för att samhällsengagerade varelser skall fostras till att ta över vårt samhälle. Vi anser att ungdomar tidigt måste få positiva erfarenheter från demokratiarbete. Detta för att vi i framtiden ska få medborgare som fortfarande vill att vårt land ska styras demokratiskt. I annat fall måste ungdomarna likväl ha kännedom om det styrelseskick vi har i dag, för att kunna förändra till något annat.

Skolan är en viktig mötesplats för demokratifostran. Därför måste den drivas demokratiskt av elever, lärare och rektor i samarbete. Men den måste även vara öppen för politiker och andra samhällsengagerade människor samt ungdomsorganisationerna för besök och samtal med eleverna. Detta ska inte vara extraordinära inslag i samband med riksdagsvalen, utan en ständigt återkommande dialog. Ska en demokrati upprätthållas krävs ständigt positiva förebilder. Ett demokratiskt system genomsyrat av kontokortsskandaler och annat mygel raserar snart sig självt.

Föreningslivet är en värdefull demokratisk arena där grunden till känsla för inflytande och demokrati läggs.

Det är viktigt att som Ungdomspolitiska kommittén påpekar inte anordna en politik för ungdomar, utan med dem. Hur får vi ungdomar att känna att politiken inte är överförmynderi, något som görs för deras eget bästa, utan att de är med och påverkar? En viktig del är det som vi nu gör, skriver remissvar på era förslag, men hur får vi med oss de andra ungdomarna? Det är också oerhört viktigt att aldrig lägga skulden på ungdomarna för att de inte deltar i den politiska debatten och opinionsbildningar. Hur vet vi förresten att det är medborgarna som överger de gamla alternativen, kan det inte lika gärna vara så att de traditionella partierna skuffar ut dem? Partiers och enskilda politikers attityder är viktiga i detta avseende. Ansvar för att få nya medlemmar och åsikter från ungdomar ligger på dem som redan är aktiva, som sitter på initiativet och därmed har makten. Men givetvis måste staten skjuta till resurser för detta ändamål.

Ett gott exempel på att ta tillvara ungdomars delaktighet och att ge ungdomar makt är det arbete man har haft i Kalmar kommun med ungdomsparlament. Politiker gick ut till gymnasieskolorna för att prata med ungdomar, hjälpa dem att sätta ord på sina tankar och idéer samt att uppmuntra dem till och hjälpa dem med att formulera sina förslag till ett ungdomsparlament. Gymnasieskolorna valde ombud (sammanlagt 365 st) till ungdomsparlament. Parlamentet utformade ett ungdomspolitiskt program som sedan politikerna fick i uppdrag att genomföra. Som uppföljning tillsattes ungdomspolitisk kommitté med representanter från

skolor, politiska ungdomsförbund och andra ungdomsorganisationer. Kommitténs uppgift är att stötta och kontrollera politikernas ungdomsarbete. Till kommitténs förfogande finns en anställd tjej. Har Ungdomspolitiska kommittén tagit del av det program som gjorts i Kalmar? Förbundet Vi Unga tror att kommuner måste jobba på detta sätt för att visa ungdomar att de menar allvar med prat om ungdomssatsningar. Av betydelse är det att göra långsiktiga satsningar där ungdomar känner delaktighet från början.

Ungas engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande ska erkännas och aktivt tas tillvara.

Förbundet Vi Unga har sedan 1991 krävt att rösträttsåldern för kommunalval bör vara 16 år. Detta står vi fortfarande fast vid. Denna åtgärd är även föreslagen i "Bevakad övergång - Åldersgränser för unga upp till 30 år".

Förbundet Vi Unga ser ett stort värde i att ungdomars kritiska tänkande och skapande förmågor främjas. Sådan verksamhet kräver stor medvetenhet hos ledare, stor flexibilitet i organisationen och ett relationsorienterat klimat. Men alltför ofta ser vi i bidragssystem och media att kvantitetstänkande och prestationsorientering dominerar, system som främst gynnar idrottsföreningar, elitänkande och generellt sett det manliga könet. Förbundet Vi Unga föraktar inte det värdefulla ungdomsarbete idrottsorganisationerna bedriver, men anser att staten borde ställa högre krav på dem än vad man gör i dag vad det gäller jämställdhet, demokratiföstran och delaktighetstänkande.

De ungas internationella engagemang och mångkulturella kontakter ska främjas.

Det är svårt att uttyda Ungdomspolitiska kommitténs tolkning av begreppet mångkulturellt. Det är viktigt att höja det internationella engagemanget och medvetenheten om pluralism. Men ännu viktigare är det att fundera över *hur* man främjar dessa, det är inte enkelt.

Förslag till nytt mål: Unga ska känna samhörighet med samhällets övriga grupper.

Förbundet Vi Unga ser en stor utmaning i att bekämpa den s.k. "vi-och-dom-känslan" i samhället. Hur kan ungdomar känna gemenskap och samhörighet med pensionärer? Hur kan Lidingöborna förstå människorna i Alby bättre? Hur övervinner vi segregationen i samhället där fördomar och okunskap leder till främlingsfientlighet och grov rasism? Förbundet Vi Unga anser att det är viktigt med internationellt utbyte m.m., men tyvärr får alltför få möjlighet till sådana program. Alltför ofta behövs utbytet på hemmaplan, kanske i den egna klassen eller hemma i kvarteret.

Vi ser att skolan har en stor roll i detta arbete. Men även studieförbund, barn- och ungdomsorganisationer och idrottsföreningar måste ta sin del i arbetet. Vi borde ställa högre krav på att våra ledare är medvetna och vågar prata om olikheter och likheter mellan folkslag, kön, samhällsgrupper.

Förbundet Vi Unga, Magnus Färjhage, förbundsordförande.

Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund

Inledning

Nu duggar rapporterna tätt. Vi kan läsa att de ekonomiska klyftorna mellan den yngre och den äldre generationen ökar. Dagens ungdomsgeneration är den första generationen som på olika områden får det sämre än sina föräldrar.

Glansdagarna är över och vi går mot vargens tid. Den ena rapporten är dystrare än den andra.

I spåren av en allt mindre arbetsmarknad som kräver allt högre utbildning hamnar ungdomar sist i kön. Den så hett efterlängtade egna bostaden blir ett minne blott och hur gärna ungdomar än vill komma in i vuxenvärlden så möter man hinder som ligger utanför ens egen kontroll.

Resultatet blir en så kallad förlängd ungdomstid.

Det är bra att ungdomars livsvillkor äntligen lyfts upp på dagordningen. Allt för länge har ungdomars egna försök till att skapa debatt kring generationsskillnader avfärdats med att vi skulle vara otacksamma. För trots allt har vi haft det bättre materiellt under vår uppväxt än våra föräldrar. Förhoppningsvis är vi nu redo att mötas i en gemensam framtidsdebatt över generationsgränserna.

Behövs en särskild ungdomspolitik?

Ungdomspolitiska kommitténs poängterar att ungdomar inte är en homogen grupp vilket är bra. Allt för ofta förs ett resonemang om ungdomar som en homogen grupp vilket är ett grovt misstagande.

Lika lite som man kan utgå ifrån att alla 40-talister utgör en homogen grupp med lika förutsättningar, drömmar och behov kan vi göra det med ungdomar som grupp.

Men det ställningstagandet blir nästa fråga vad egentligen en ungdomspolitik i konkreta termer skulle innebära. Kan man överhuvudtaget formulera en specifik ungdomspolitik?

SSU ställer sig tveksam till det. Politikens huvudmål är att främja en dräglig livssituation för alla. Såväl för unga som äldre, kvinnor som män, infödda svenska och svenskar med rötter i ett annat land.

Om man med en ungdomspolitik menar detsamma som att anlägga ett ungdomsperspektiv, i form av en analys, inom varje politikområde ställer vi oss däremot positiva.

Att analysera olika politiska förslag ur ett ungdomsperspektiv är för övrigt något vi i de olika politiska ungdomsförbunden gör i vårt dagliga arbete!

Ser man på ungdomspolitiska kommitténs förslag till mål för en samlad ungdomspolitik kan man konstatera att målen i sig är föga anmärkningsvärda. Det är omöjligt att göra något annat än att ställa sig bakom dem!

Det är mål som för många av oss är ledstjärnor i vårt dagliga politiska arbete. Alla människors rätt till ett självständigt och dragligt liv.

Är ungdomars problem i dag enbart specifika ungdomsproblem?

Enligt SSU är ungdomars situation i dag inte enbart specifika ungdomsproblem. Utan i själva verket är ungdomar de som i många fall först konfronteras med förändringar i samhället och de som först drabbas av de problem vi har och står inför.

Förändringar som en arbetsmarknad som generellt kräver en allt högre och kontinuerlig utbildning. Problem som en skyhögt arbetslöshet, en komplex bostadsmarknad och människors ökade misstro till vårt demokratiska system.

Därför motsätter vi oss dem som konstaterar att den förlängda ungdomstiden är ett framtida normaltillstånd och konstruera specifika ungdomsåtgärder därefter. Det är att hoppa över problemen och försöka bekämpa symtomen.

Det behövs en offensiv politik för nya arbeten, en framtidsinriktad näringspolitik. Allt för mycket kraft läggs på arbetsmarknadspolitik. Istället bör kraften och förslagen koncentreras till framtida branscher och möjliga arbetstillfällen.

Politiken måste syfta till att öka rörligheten på arbetsmarknaden, se till att den praktiska och ekonomiska möjligheten finns att variera arbete med studier för hela den yrkesverksamma gruppen.

Det behövs en starkare koppling mellan skola och arbetsliv.

Studiefinansieringssystemen behöver ses över i syfte att förenkla och göra studier mer ekonomiskt attraktivt. SSU förespråkar införandet av studielön.

Det kommer förmodligen alltid i framtiden att finnas behov av vissa tillfälliga särlosningar för utsatta grupper. Ungdomar liksom invandrande svenskar är utsatta grupper i tider med hög arbetslöshet.

Det viktiga är att inte bygga upp parallella bestående system vid sidan av de ordinarie. Den stora frågan att lösa inför framtiden handlar istället om hur vi ska slippa ett segregerat samhälle.

Ungdomsstyrelsen lägger i sin senaste rapport, Krokig väg till vuxen, förslaget om ett generationskontrakt. Förslaget är bra på flera sätt.

Dels för att det ökar ungdomars möjlighet att komma ut på ordinarie arbetsmarknad men också för att det ger redan etablerade människor på arbetsmarknaden en möjlighet att förverkliga sina drömmar.

Förhoppningsvis kan också resultatet bli en ökad förståelse mellan generationerna.

Ungdomar är framtiden!

Ungdomen är framtiden. Så är det vare sig vi vill eller inte, vare sig ungdomen betraktas som klok eller inte. Utan ungdom - ingen framtid.

Därför är det viktigt att ge ungdomar möjligheten att vara med och forma samhället. Just därför är det viktigt att den förlängda ungdomstiden inte blir längre och längre.

Ju tidigare ungdomar finner sin plattform och kan delta på ett naturligt sätt i alla forum, desto bättre. Ju större är chanserna att vi får ett hållbart samhälle även när dagens ungdomar ska ta över.

Därför kan problemet med ungdomars underrepresentation inte mötas med lösningen - ungdomsriksdagar och ungdomsparlament. Dessa kan på sin höjd bara ses som komplement i det demokratiska arbetet. Forum som dessa blir tyvärr alltför ofta lösningen på ungdomars krav på makt och inflytande.

Istället behövs en debatt om den allmänna misstro som växer sig starkare mot våra demokratiska system. Det är inte bara ungdomar som vänder politiken ryggen. Såväl de politiska ungdomsförbunden som partierna har i dag svårt att attrahera nya människor i den omfattning som behövs.

Vanmakten bland människor breder ut. Förutom oron över arbetslöshet, dålig ekonomi och en oro inför framtiden så finns också känsla av hopplöshet när det gäller att finna vägar för att kanalisera sina känslor och åsikter.

Här har de etablerade politiska organisationerna ett stort ansvar att skapa forum för att möta människor i ett politiskt samtal. Varje politiskt förtroendevald med självaktning inser vikten av att gå ut och möta människor.

För att komma tillrätta med den här utvecklingen måste partiarbetet förändras. Gamla och stela organisationsformer måste ersättas med flexibla, öppna mötesformer, nätverk uppmuntras.

Det måste släppas in fler ungdomar i de politiska partierna. Men det handlar inte bara om att ta in ungdomar i politiken på grund av deras ålder. Det handlar framförallt om att vara lyhörda för nya värderingar och lösningar.

Politiska standardsvar måste förändras till att bli ärliga nyfikna frågeställningar om människors tro och vilja med framtiden.

Människors vanmakt över att inte kunna påverka sin vardag måste bemötas med ärliga försök att ge människor ett utökat ansvar över olika gemensamma samhällliga verksamheter. Politiker måste våga avhända sig beslut som lämpligast fattas av medborgarna själva.

När människor känner att det kan påverka sin egen vardag så blir steget in i den politiska debatten och verksamheten naturligare.

En annan viktig insats är att satsa än mer på föreningsliv och ungdomsarbetet i dag. I dag görs många gånger tvärtom. Många landsting och kommuner gör i dag stora besparingar i föreningsliv och ungdomsarbetet. Besparingar i dag men som förmodligen kommer att resultera i ökade kostnader i framtiden!

De som i morgon kommer att vara aktiva i våra folkrörelser och partier är de som i dag är aktiva inom ungdomsrörelserna. Gör man inte det kommer man att förlora ytterligare ene generation inom partipolitiken.

Ungdomar i dag är morgondagens makthavare - det borde stämma till eftertanke!

Ökade generationsskillnader och ungdomsfientliga förslag

SSU har under en längre tid försökt visa på att skillnaderna mellan generationerna ökar. Nu släpps rapport efter rapport där våra farhågor bekräftas!

Ett reportage i Veckans affärer redovisade hur medborgarnas disponibla inkomst har utvecklats mellan 1991-1994. Siffrorna är dystra. Ungdomarna under 24 år har det svårast: deras inkomst har minskat med 21 procent i genomsnitt. Om du är mellan 25 och 34 år har din disponibla inkomst minskat med 6.1 procent.

Pensionärerna som grupp har det inte alls lika knapert. Människorna mellan 65 och 74 år har ökat sin disponibla inkomst med 2.6 procent i genomsnitt. De över 74 år har fått en ännu större ökning: hela 8.4 procent.

LO-ekonomernas senaste prognos visar på samma utveckling. Den säger att pensionärerna är de som klarat sig bäst under den ekonomiska krisen. Under de närmaste åren tror LO-ekonomerna att pensionären klara sig minst lika bra som genomsnittssvensken.

Annan statistik pekar i samma riktning. För bara några veckor sedan presenterade Nordiska Rådet en rapport om fattigdom. Den visar att 20 procent av dagens unga kan kallas fattiga eller mycket fattiga.

Rapporten visar också att åldersfattigdomen är obetydlig. SSU vet att många pensionärer lever på låga pensioner. Men det ursäktar inte att utvecklingen bland de unga är mycket negativ och skapar avgrundsdjupa klassklyftor som riskerar hänga med hela livet! Klyftor som mycket väl skulle kunna utlösa stora generationsmotsättningar.

Vår varning för ökade generationsmotsättningar grundar sig dels på dessa siffror, dels på de direkt ungdomsfientliga förslag som saluförts den senaste tiden.

För en tid sedan föreslog bostadsutredningen att bara barnfamiljer ska få bostadsbidrag. Det drabbar unga människor oerhört hårt. Den som studerar och lever på studielån behöver sitt bostadsbidrag. Man kan inte vända på samma slant hur många gånger som helst.

Några dagar efter föreslog Socialstyrelsen att ungdomar under 25 år inte ska få socialbidrag. Istället ska kommunerna ge de unga människorna någon form arbetsgaranti. Anställda på Kommunförbundet lägger förslag i samma tveksamma anda. Arbetslösa ungdomar under 25 år ska få full akassa under två månader. Därefter ska de erbjudas obligatorisk utbildning med halverad ersättning. En fråga vi ställer oss är, vad är det som gör att nödställda ungdomar ska behandlas annorlunda än nödställda 40-talister?

Så tonar bilden av verkligheten fram: en stor del av Sveriges ungdomar är arbetslösa. Men skyddsneten som fångar upp de arbetslösa börjar släppa igenom unga människor. Ungdomarna blir på så sätt undantagna både från arbetsmarknaden och skyddsmekanismerna. Och hamnar så småningom utanför samhället.

En sådan diskriminerande politik håller inte i längden. Misstron och vanmakten växer bland ungdomarna när de upptäcker att det inte är behoven utan åldern som avgör om man får stöd från samhället. I den situationen är risken för motsättningar mellan generationerna uppenbar.

Den motsättningen borde ingen vilja ha. Allra minst de medelålders och äldre, som faktiskt är beroende av de yngre. Det är ju ungdomarna som ska ta över sedan. Det bästa garanten för en tryggad välfärd är att de unga möts med respekt och ges inträde till arbetsmarknaden.

Vi behöver samverka över generationsgränserna. De stora problemen som kommit i den ekonomiska krisens fotspår kan vi bara lösa tillsammans, i samförstånd.

Solidaritet mellan generationerna och omfördelning av kostnader under hela livscykeln. Men den samverka kräver att äldre generationer förstår att fördelningen mellan unga och äldre i dag är sned. Det är den viljan och förståelsen SSU efterlyser och saknar.

Och så länge vi inte får bevis för motsatsen tänker SSU ständigt påminna och ge uttryck för de självklara kraven på likabehandling av ungdomar!

SSU:s förbundsstyrelse, Pernilla Mobeck, förbundssekreterare.

Svenska Baptisternas Ungdomsförbund

Svenska Baptisternas Ungdomsförbund är ett frikyrkligt, självständigt ungdomsförbund med 18.000 medlemmar. SBUF tillhör bland annat LSU och har ett modersamfund som tillhör Sveriges Kristna Råd. SBUF bedriver verksamhet för barn och ungdomar från 0-30 år, med tonvikten på musik, scout, internationella frågor och ideologiskt arbete.

Vi har med intresse tagit del av kommitténs rapport och försökt ställa oss de frågor som bifogas denna. Vår övergripande åsikt är dock att kommittén har en snäv definition av ungdomspolitiska frågor, där barnkonventionens mer uttrycksfulla former saknas. Barnkonventionen borde även vara giltig för ungdomar över 18 år. Vi anser också att kommitténs mål till viss del inte möter de riktlinjer som ställts upp, eller fyller de behov vi ser hos den unga generationen. I detta remissvar kommer vi att hålla oss till de rubriker som återges i de bifogade frågeformuläret och därefter komma med en egen sammanfattning.

Vad är viktigast för unga i dag?

Vi anser att det behövs en ungdomspolitik som syftar till att bereda ungdomar ett livsutrymme. Samhällsutvecklingen visar att ungdomstiden förlängs alltmer. Från att barnen fick börja arbeta redan före tonåren vid seklets början, får ungdomar i dag inget arbete eller eget självständigt liv förrän de passerat en bra bit över tjugo år. Ungdomstiden har förlängts, vilket får till konsekvens att nya problem ständigt uppstår till följd av att ansvarstagandet minskar och alternativa försörjningsvägar blir alltmer attraktiva. Ungdomspolitiken får inte ha till syfte att ta hand om ungdomar, utan den skall bereda ungdomar ett livsutrymme där deras ansvar för sig själv och andra, arbetsinsats och kreativitet efterfrågas. Vi tror detta är möjligt genom en aktiv ungdomspolitik. Ingen enskild organisation klarar av detta på egen hand, och myndigheter kan inte göra det utan att det finns ett ideellt engagemang bakom.

Den stora omvälvningen av Sverige från ett feodalt jordbrukssamhälle till ett demokratiskt industrisamhälle skedde i samverkan mellan näringsliv, myndigheter och de tre stora folkrörelserna: väckelserörelsen och dess engagemang för andlighet och moral, nykterhetsrörelsen och dess sociala engagemang, arbetarrörelsen och dess fackliga engagemang. Tillsammans skapade de en helhet som har haft stor betydelse för samhällets utveckling. Därför är det viktigt att det i ungdomspolitiken finns utrymme för föreningslivets engagemang kring andlighet och moral, sociala frågor och samhälls- och arbetslivsfrågor.

Förslagen i rapporten?

Målen som tas upp är viktiga, men väldigt övergripande och behöver en tydligare konkretisering så att det inte bara blir en skrivbordsprodukt. Vi saknar en koppling till FN:s konvention om barnets rättigheter. I artikel 12 står att "konventionsstaterna skall tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet, varvid barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder." I artikel 13 poängteras rätten att fritt få uttrycka sina åsikter genom de uttrycksmedel barnet väljer. I artikel 14 tas frågan om religionsfriheten upp och den tillåter endast inskränkningar som är nödvändiga för den allmänna säkerheten, mänskliga fri- och rättigheter samt folkhälsan.

Ungdomstiden är den tid då ungdomar söker sin egen identitet. Detta identitetssökande innehåller fler komponenter än enbart yrke och bostad. Där finns frågor kring tillit och misstro, närhet och isolering, skuld, underlägsenhet et cetera. Det är viktigt att de vuxna inte tar över ansvaret för identitetsbildandet, men det är samtidigt viktigt att de unga har några att spegla sig emot. I dag har till exempel den tidigare speglingen i det motsatta könet ersatts av prestationsångest, vilket framförallt kvällspressen och veckopressen tydligt markerar. Rubriker som börjar med "Så får du ett bättre ..." skapar en känsla av underlägsenhet som undergräver identiteten. Det är därför viktigt att ungdomspolitiska mål tar ett större helhetsgrepp på ungdomarnas situation än enbart de materiella faktorerna.

I Barnkonventionen nämns i bland annat artiklarna 17, 27 och 32 om barnets rätt till andlig välfärd och utveckling. Vi anser att detta är ett försummat område i de ungdomspolitiska målen.

Alla unga ska ha rätt till goda levnadsförhållanden?

Sociologer hävdar att välfärdsstaten har sökt skapa ett samhälle som skulle göra människor lyckliga genom materiella lösningar, och när välfärdssamhället är i kris så finns inte längre någon tillit till välfärdsstatens förmåga. Istället skapas ett ideologiskt vakuum som drabbar framförallt ungdomar som står i identitetskrisens mitt. Det gör att tillförsikten inför morgondagen går förlorad och lusten att leva försvinner. Barnkonventionen uttrycker en helhetssyn på barnet. De 41 artiklarna innehåller barnets olika rättigheter, det vill säga sociala, ekonomiska, kulturella, humanitära, andliga, medborgerliga och politiska rättigheter. I några artiklar nämns just barnets rätt till andlig utveckling och mognad.

I Sverige har de flesta ungdomar tillgång till mat, kläder och husrum. Samtidigt kommer hela tiden nya hot mot det egna livet. Undersökningar visar att barn och ungdomar är rädda. De börjar beväpna sig allt mer. En aktuell undersökning (utförd av SKOP) visar att ungdomar oroar sig för arbetslöshet, krig, miljöförstöring och ökade klyftor i samhället, vilket

leder till mer våld. Många skolsköterskor vittnar om att skolelever har ont i magen utan att vara fysiskt sjuka.

För att ungdomarna ska orka leva vidare krävs också att deras andliga behov tillgodoses. Den andliga dimensionen handlar om deras "insida" och lust att leva. Andlig utveckling kan beskrivas som en tilltagande förmåga att orientera sig i tillvaron i riktning mot existentiell trygghet. Ungdomar behöver en miljö där de kan ta upp och på olika sätt bearbeta sina livsfrågor och erfarenheter.

Det kristna ungdomsarbete utgår från en kristen livstolkning och erbjuder forum för livstolkning. Det handlar inte längre om att förkunna sanningar och svar, utan att ge rum för barn att hitta tolkningar av livet som de kan leva med. Därför är det viktigt att det i ett ungdomspolitiskt program finns former föreslagna för samarbete med kristna ungdomsorganisationer. I invandrarkulturerna är religionen djupare förankrad än i det svenska samhället. Vår uppfattning är, att om man skall förbättra levnadsförhållandena för ungdomar i dag, måste de olika kyrkorna beredas plats i det arbetet.

Samhället skall underlätta för de unga att leva ett självständigt liv

Vi ställer oss tveksamma till den definition av självständighet som kommittén gör. Självständighet är inte något som betyder fullständig frihet. På sidan 18 står det att självständighet inbegriper frigörelse från föräldrarna och familjen, och att successivt integreras i vuxenvärlden. Samtidigt ska ungdomarna leva i vuxenfria miljöer, organisationer et cetera. Det är därför viktigt att ungdomar bereds plats i vuxna miljöer. Det innebär att generationsövergripande miljöer är ett utmärkt tillfälle för ungdomar att integreras i vuxenvärlden. I riktlinjerna för kommitténs arbete talas också om föräldrars och andra närstående engagemang, s. 36.

Vi anser att ungdomspolitiken borde syfte till att skapa en flexibilitet i möjligheterna att organisera sig lokalt, regionalt och på riksnivå, för att uppnå dessa krav. Det är viktigt att behålla målet att ungdomars inflytande behöver ökas, men det har kommit att definieras i vissa givna organisationsstrukturer. Det är viktigt att finna tillfällen då ungdomar kommer i dialog med äldre och får fatta beslut tillsammans med andra, för att väcka respekten för andras behov och åsikter, utan att minska de olika gruppernas inflytande. Man kan fråga sig vilket medlemsbegrepp som på bästa sätt främjar ett sådant inflytande och demokratisk fostran. Att betala en medlemsavgift kan ibland vara ett hinder, bland annat med tanke på ekonomiska svårigheter bland arbetslösa et cetera. Att aktivt delta i processerna förefaller vara ett lika relevant sätt att definiera en medlem. Likaså behöver inte demokrati definieras i form av representativ demokrati, eftersom det finns många andra sätt att arbeta demokratiskt.

Det viktigaste för ungdomar för att uppnå en grad av frihet är egen bostad. Därför borde ungdomspolitiken ha till mål att skapa billiga bostäder för ungdomar, utan att för den skull forma ungdomsghetto. Däremot, när det gäller sysselsättning, ser vi inte ett fast arbete som det primära för åldern 15-25 år. Dock tror vi att det är viktigt att kunna erbjuda meningsfull sysselsättning för ungdomar i den åldern, i form av studier, arbetsinsatser, volontärsarbeten och annat. Volontärsarbeten är en underskattad resurs som skulle kunna utvecklas långt mera. I dagens globala värld finns både ett intresse för och en möjlighet till internationella volontärsinsatser. Det är många organisationer som redan i dag har färdiga nätverk för sådana insatser. Som exempel kan nämnas att vårt ungdomsförbund har systerförbund i stort sett över hela världen, sammanbundna i ett nätverk. Med ökade anslag till den verksamheten skulle det vara möjligt att bereda fler ungdomar livsavgörande erfarenheter från tredje världen.

I Luleå har en av våra föreningar startat ett ALU-projekt där ungdomar dels får göra en arbetsinsats under 6 månader och få arbetslivserfarenhet, parallellt som de erbjuds utvecklingssamtal och möjligheter att ta tag i sina övergripande livsfrågor, sin självkänsla och sina övriga behov. Detta erbjuds genom självården i församlingens regi. Kommunen har där gått in och stöttat verksamheten, och det skulle vara ett mål för politiken att underlätta för den typen av samarbete genom ekonomisk stöttning.

De unga skall ha ökad möjlighet att utöva sina rätt till inflytande och delaktighet

Vi upplever att det här finns en snäv syn på inflytande. Till exempel nämns enbart de politiska partiernas ungdomsförbund som vägen till demokrati och inflytande. Då blir det en fokusering på frågor som är fel ställda. Det blir en sektorisering av samhället som är olycklig. Om man istället har en interaktiv hållning och ser politik-religion-ekonomi som tre områden som står i ömsesidigt inflytande till varandra får frågan fler dimensioner. Demokrati skapas inom alla dessa tre sektorer.

Det är positivt att unga skall vara med och ha inflytande över sin verksamhet, som det står i propositionen 93/94:135 s. 44. Likaså att de unga ges möjlighet att finnas med i etablerade beslutsorgan på lika villkor som alla andra. Men demokrati består av mer än representation i beslutsforum. Demokrati är en process där definition av frågorna, faktainhämtande, bearbetning och förberedande av beslut, beslutstillfället och genomförandet, alla är en del. Det är lika viktigt att unga finns med och påverkar dagordningen och får förbereda ärenden som att de finns med i beslutande organen. Problemet är att de resurssvaga ungdomarna inte har några former för att kunna påverka dagordningen och blir likgiltiga för politik och demokrati.

Vi tror att den ideella sektorns engagemang inom kyrkliga, sociala och politiska grenar fyller en viktig funktion. Vår erfarenhet är dock att de traditionella rörelserna behandlas utifrån ett traditionell form och bemötas som om de fortfarande arbetade traditionellt. Det pågår inom den traditionella väckelserörelsen ett stort förnyelsearbete som vi önskar skulle leda till att dessa förbund också bemöttes på ett nytt sätt. Det håller på att bli en onödig klyfta mellan traditionell och ny verksamhet. Man ska ha klart för sig att både KFUM och Frälsningsarmén är traditionella sociala/kyrkliga rörelser som i dag står bakom till exempel Fryshuset.

Ungas engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande ska erkännas och aktivt tas tillvara

När det gäller de ungas sätt att uttrycka sig är vår erfarenhet att det skiljer sig från de äldre generationernas. Uttrycksformerna är annorlunda och till exempel bildspråket har ökat i betydelse. Därför tas inte de unga tillvara som en resurs på det sätt de borde i många sammanhang. Dock har de kommersiella krafterna insett betydelsen av detta språk och är med och leder utvecklingen av kommersiella syften, på gott och ont. Framförallt känner sig den äldre generationen främmande inför det som händer.

För att kunna ta tillvara varandra som resurser behövs det en större ömsesidighet i relationerna. På s. 22 talas om att "de samlade kunskaperna och erfarenheterna som yngre och äldre tillsammans bär på ger den bästa belysningen av en frågeställning". Detta stämmer inte med den fullständigt självständiga ungdomsorganisationen, utan även här berör kommittén det generationsövergripande arbetet. Det behövs fler mötesplatser över generationsgränserna, där alla får delta på samma villkor och där man inte behöver kompromissa om förutsättningarna.

De ungas internationella engagemang och mångkulturella kontakter ska främjas

För oss är det internationella arbetet en stor och viktig del, djupt förankrad med en hundraårig tradition av internationellt arbete, i samarbete med vårt modersamfund. Vår erfarenhet är, att bästa sättet vi som ungdomsförbund kan arbeta på, är att arbeta med ungdomsutbyten. Vi har genomfört några sådana, och skulle vilja utveckla detta ytterligare. Ett ungdomsutbyte stämmer väl överens med ungdomstiden, och det kan ge erfarenheter och upplevelser som får betydelse för resten av livet. Vi föreslår att ungdomspolitiska kommittén avsätter mer anslag för den sortens verksamhet, och att man inte binder det vid några enstaka länder utan låter organisationerna själva vara med och utforma sina utbyten. Vår erfarenhet är att det berör unga djupt att möta människor i andra länder vilka drivs av ett engagemang.

I det internationella engagemanget har religionen en stor betydelse som ibland underskattas. Kyrkornas arbete kommer samhället till godo på många sätt. När vi pratar om att få kontakt med invandrare och forma ett mångkulturellt samhälle, skall man ha klart för sig att de flesta invandrare är knutna till religiösa grupper inom katolska kyrkan, ortodoxa kyrkan, frikyrkan och muslimska kyrkor. Här finns en stor möjlighet till samverkan mellan kommuner, flyktingbyråer och kyrkor av olika slag.

Sammanfattning

Vi ser det viktigt att forma en bra ungdomspolitik som bereder de unga livsutrymme, speglingsmöjligheter, närhet, kreativitet, andlig utveckling och meningsfullhet. Målen är bra till sin karaktär, men vi anser att de skulle kunna kopplas närmare Barnkonventionens artiklar och få en tydligare konkretisering.

I rapporten och i Ungdomspolitiska propositionen 93/94:135 beskrivs mycket om demokratisk fostran, självständighet, ta till vara resurser, utvecklas under goda levnadsförhållanden, möte mellan generationer. Vi upplever att det här finns motstridiga signaler mellan att vara självständig och att vara beroende av vuxna. Det är tydligt att ungdomar behöver egna rum att vara i som utgår från deras behov. Samtidigt behöver ungdomar delta i generationsövergripande arbeten och beslut, där deras förutsättningar och behov tas på samma allvar som andra gruppers behov. Att isolera ungdomskulturen för mycket kan också bli ett hot mot den demokratiska fostran.

Det är viktigt att ta vara på ungdomarnas engagemang och på att det ideella arbetet är viktigt i ett demokratiskt samhälle. Vi vill lyfta fram kyrkornas plats och möjligheter i det samhälleliga arbetet, som ett viktigt forum för unga människors utveckling och inflytande.

Vi föreslår slutligen att ungdomspolitiska kommittén också genomför en grundläggande översyn av bidragsreglerna och beaktar alternativa organisationsformer och medlemsbegrepp om de kan visa att man uppfyller målen på ett relevant sätt. Det är viktigt att behålla långsiktigheten i bidragsfrågorna så att det ideologiska målarbetet inte tvingas ge efter för kortsiktiga ekonomiska intressen.

Älvsjö 961211, För SBUF:s styrelse, Elisabeth Ericson, vice ordförande och Sven-Gunnar Lidén, förbundssekreterare

Riksorganisationen Unga Synskadade

Jo, så här tycker vi!

Vi har läst Ungdomspolitiska kommitténs betänkande "Vad tycker du?" och här följer Riksorganisationens Unga Synskadades tankar och synpunkter. En del saker är allmänt för alla ungdomar medan annat är ur perspektivet att vara ung och synskadad.

Synskadad - vad betyder det?

I Sverige finns i dag ca 1600 synskadade ungdomar i åldern 12-30 år. Att vara synskadad är inte alltid samma sak som att vara blind, vilket många tror. Givetvis finns det dem av oss som inte kan se alls, men de flesta synskadade har några synrester kvar.

Vi som är blinda ser ingenting. De av oss som har synrester kan skilja mellan ljus och mörker och kan ibland se färger och konturer. En del av oss har skarp syn, men väldigt begränsat synfält. En del kan läsa förstorad text, så kallad storstil, andra läser punktskrift eller kassett. Några behöver starkt ljus för att kunna se, andra är oerhört ljuskänsliga. Vad en synskadad är och hur den tar sig uttryck varierar kort sagt från person till person.

Att se dåligt eller inget alls behöver inte betyda att man är handikappad. Ett handikapp innebär att man inte kan klara sig i det dagliga livet. En synskadad behöver inte innebära det. Med olika hjälpmedel kan man i många situationer kompensera den dåliga synen.

Det handikapp som en synskadad skulle kunna medföra kan med andra ord minskas eller helt undanröjas. Den teknik och kunskap som gör det möjligt finns redan. Vad som krävs är politiska beslut för att göra nödvändiga resurser tillgängliga. Det är viljan att fatta dessa beslut som avgör om vår synskadade ska göra oss handikappade eller ej. Det är här Riksorganisationen Unga Synskadade (US) kommer in i bilden. Vår organisation finns till för att informera om våra medlemmars situation och behov, och därmed stimulera våra beslutsfattare att odla den nödvändiga viljan.

Att ta ansvar

Unga människor ska ha vuxenvärldens förtroende att fatta egna beslut om sitt liv. Men det ansvaret ska inte motsägas av det faktum att man som unga också behöver stöd från vuxenvärlden. Med vuxenvärlden menar vi först och främst föräldrar men även skola och andra verksamheter som ungdomarna möter.

Som synskadad är det lätt att bli överbeskyddad av sina föräldrar och andra vuxna. Föräldrar till synskadade barn måste få hjälp av samhället att se sitt barn som ett "vanligt" barn och på så sätt våga släppa kontrollen. Föräldrarna måste ge sitt barn eget ansvar i samma takt som seende barn får det, för att på så sätt möjliggöra att barnet får ett starkt självförtroende.

Stödet till föräldrarna måste börja tidigt i habiliterings- eller rehabiliteringsprocessen, och sedan kontinuerligt pågå upp i åldrarna.

Att se möjligheterna

Vi synskadade utgör bara en liten del av Sveriges ungdomar. Synskadan gör att man i många situationer känner sig annorlunda. Många är ensamma om sin situation i sin hemstad, men även i en större stad kan man känna ett utanförskap. Det beror dels på att samhället i många fall inte är tillgängligt för synskadade, dels på attityder och avsaknaden av samhällelig integrering. Det är ett faktum att många synskadade killar och tjejer ibland känner sig ensamma, ledsna och deprimerade. Det är lätt att ens kapacitet ifrågasätts, till och med av ens föräldrar. Det gör att man känner sig underlägsen och börjar fundera på hur ens framtid ska se ut. Att bli ifrågasatt sätter djupa spår, till sist kanske man själv svarar att "Jag är synskadad så jag klarar inte av det".

Föräldrar och andra vuxna runt det synskadade barnet måste lära sig att se de möjligheter som barnet har, under förutsättning att man tillsammans hittar den rätta vägen dit. Vuxenvärlden får inte bara se de hinder som finns och hänga upp sig på det som trots allt är en omöjlighet då man är synskadad. Här spelar samhällets insatser en viktig roll.

Det är viktigt att följa med utvecklingen

Samhället förändras och det innebär nya möjligheter för oss synskadade. Med den nya tekniken kan mycket av de hinder synskadan ger upphov till, undanröjas. Det är viktigt att det finns en kunskap om dessa nya möjligheter hos dem som kommer i kontakt med synskadade ungdomar. En SYO-konsulent får till exempel inte fastna i att rekommendera yrken som traditionellt sett varit synskadeyrken, utan känna till nya yrken som blivit möjliga med hjälp av ny teknik eller annan utveckling.

I livets alla skeden

Samhället spelar en viktig roll för att unga människor ska utvecklas till självständiga individer. För oss synskadade kanske samhället spelar en ännu större roll än för många andra. På många områden i vårt liv är vi beroende av samhällets insatser. Ett exempel är färdtjänsten. I reglerna för färdtjänsten måste det finnas utrymme för att man som synskadad ska kunna göra det som ens seende kamrater gör. Till exempel träffa kompisar spontant en kväll, gå ut och roa sig, gå på bio och kunna ta sig till sitt arbete. På många orter i dag hindras man i detta av förbeställnings- och samåkningsregler. Majoriteten av färdtjänstkunderna är pensionärer och reglerna är i mångt och mycket utfärdade för dem. Men vi som är unga har självklart helt andra intressen och behov.

Ett annat exempel är bankomater som i dag inte är tillgängliga för synskadade. Man ska inte behöva be mamma eller pappa om hjälp för att hämta ut pengar.

Om det inte finns en förståelse för unga synskadades behov inom färdtjänsten, rehabiliteringen, skolvärlden, socialtjänsten och andra områden, blir samhället en bromskloss i ens utveckling till en självständig människa. Som synskadad är man hänvisad till en självständig människa. Som synskadad är man hänvisad till att hela livet ta kontakt med olika instanser:

- Syncentralen, för att ha en fungerande vardag med hjälpmedel och kanske stöd av kurator.
- SIH-konsulenter, för att skolgången ska fungera.
- AMI-Syn, möter man då man ska ut på arbetsmarknaden.
- Kommunen, handlägger LSS-frågor.
- Hemtjänst, för hjälp med vissa hushållssysslor som synskadan försvårar.

Listan kan göras längre och visar på att vi i mycket av det som är personligt måste blanda in utomstående. Man är på ett sätt utlämnad till dessa personer och det kräver att de ha rätt kunskap, rätt engagemang och rätt inställning till mig som individ och till synskadade i allmänhet. Vi kan aldrig "lämna systemet" och därför är också det viktigt att det inom systemet finns utrymme för individualitet så att inte alla synskadade slås ihop till ett kollektiv med gemensamma behov och värderingar.

Vikten av ett handikapperspektiv

Vi synskadade möts ibland av fördomar, och inte så sällan av negativa attityder, till exempel då man söker en utbildning eller ett arbete. Synskadade, och andra funktionshindrade, är i mångt och mycket inte integrerade i samhället i dag. Det var relativt "enkelt" för oss synskadade att integreras i skolan, men samhällsintegrering är mycket mer komplicerat. Därför är det viktigt att man i alla politiska beslut har med ett handikapperspektiv, så också i den slutrapport som Ungdomspolitiska kommittén ska avlägga till regeringen 1997.

Visst är det viktigt att ha ett arbete

En viktig del av att vara självständig är att ha ett arbete, skriver kommittén i diskussionsfrågorna. Vad innebär det för oss synskadade? Något som kommer att underlätta för oss att få ett arbete är en diskrimineringslag som förbjuder diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder. I dag är det ju faktiskt tillåtet för arbetsgivare att välja en icke

funktionshindrad med sämre meriter framför en arbetssökande med till exempel en synskada. Alla andra grupper i marginalen är skyddade i lag mot detta, invandrare och homosexuella. Det finns även en lag mot könsdiskriminering.

Attityder och fördomar är ett hinder för oss synskadade även i arbetslivet. En del arbetsgivare tror att de måste riva hela huset och börja om från början bara för att göra arbetsplatsen och arbetsuppgifterna tillgängliga för synskadade! Få känner till exempel till de möjligheter som ny teknik innebär för oss.

I dag kan vi synskadade arbeta med en mängd olika yrken. På många arbetsplatser är man positiv till att anställa en synskadad person, men problemet är ofta att få fram tekniska hjälpmedel och ekonomiska resurser i tid. Vi ska inte behöva tacka nej till, eller förlora en anställning, på grund av detta.

Allmänt är det så idag att höga betyg styr vem som får ett jobb. Läget på arbetsmarknaden innebär att även jobb som tidigare inte krävde höga betyg i dag söks av mycket meriterade ungdomar. Lärlingssystemet är i princip avskaffat, vilket är synd eftersom det gav ungdomar med lägre betyg chansen att lära sig ett yrke. Samtidigt visar studier att de läkarstudenter som tagits in med hjälp av lämplighetsprov genomför sina studier lika bra, om inte bättre, som sina kamrater som kommit in på toppbetyg. Kanske skulle etta system kunna prövas på fler utbildningar och även i anställningssituationer?

Höga betyg och kontakter

När man har sin utbildning och ska ut i arbetslivet krävs inte bara ett högt betyg. Mycket beror också på att man måste "ha en fot inne", man måste ha kontakter på företag och myndigheter för att få ett jobb. Vart ställer det alla dem som inte har "en fot inne". Att söka och få ett jobb kan inte bara handla om kontakter. Visst kan utbildningarna satsa på att ha mer praktik och kontakter med näringslivet, men det öppnar inte möjligheter för alla i en klass. "En fot inne"-systemet i kombination med höga betyg gör att man för att få ett jobb måste igenom ett nålsöga, som för oss synskadade är mycket svårare än för många andra.

Hit och dit och här och där

För ungdomar i allmänhet, och även för oss synskadade är det vanligt med korttidslösningar för arbetslösa. Man får lite praktik hit och någon kurs dit. När man sen ska söka ett jobb kan man som merit ange att man varit "en stund där och ett slag där". Permanenta och mer långvariga lösningar som vore mer meriterande skulle var att föredra.

Vad gäller synskadade vore det värdefullt att hitta nya yrken som passar oss. Det handlar inte bara om att hitta jobb till alla arbetslösa utan

också om att hitta nya yrkesgrupper. Precis som industrialisering innebar nya yrken så kommer även 2000-talet att göra det. Glöm inte bort oss funktionshindrade i den utvecklingen.

Lönebidrag eller "riktig" lön?

Allt fler funktionshindrade ungdomar studerar vidare i dag. Viktigt att nämna här är att man i sin strävan att uppmuntra funktionshindrade ungdomar till att utbilda sig, inte får glömma dem ut av oss som är skoltrötta och inte har den minskade lust att studera vidare.

Utbildningen leder förhoppningsvis, trots svårigheter, fram till en anställning. Många av oss som har ett jobb har lönebidrag. Å ena sidan uppmuntrar man funktionshindrade till att studera, men å andra sidan är det så att man aldrig kanske kommer att få en "riktig" lön som sina studiekamrater. Lönebidragen ska kompensera arbetsgivaren för de eventuella merkostnader man får vid anställning av en person med funktionshinder, i form av till exempel att det är lite längre tid för oss som synskadade att utföra en del av våra arbetsuppgifter. I systemet måste det finnas ett skydd mot att lönebidragen utnyttjas, medvetet eller omedvetet, av arbetsgivare. Är det till exempel rimligt att ha lönebidrag på 90 %? Är det så mycket arbetsgivaren måste kompenseras för att man anställt en person med funktionshinder? Lönebidragen ska bara ses som en del i rehabiliteringen och målet måste hela tiden vara att minska bidraget så mycket som möjligt. Att ha en "vanlig" lön är också stärkande för självförtroendet.

Makt och påverkan

Ungdomar har inte stor makt i samhället i dag. Många beslut, på såväl hög som låg nivå, som direkt berör oss, fattas utan att vi tillfrågas. På samma sätt som man i alla beslut måste ha med ett ekonomiskt perspektiv borde man ha med ett ungdomsperspektiv. De ungdomar som inte känner sig delaktiga i dag ska ju i en framtid ta över ansvaret för samhällsutvecklingen.

Att engagera sig i en ungdomsorganisation är ett sätt att få inflytande. Ett sätt för beslutsfattare att få synpunkter från ungdomar är att vända sig till dessa organisationer, vilket också sker vad gäller specifika frågor som berör unga människor. Samhället måste stödja dessa organisationer, dels ekonomiskt men det är även viktigt att på andra sätt uppmuntra verksamheten. Många gånger tillfrågas organisationer om att lämna remissvar eller andra sorters betänkanden på olika frågor. Vi tror att man ute i många organisationer inte riktigt förstår, eller tror, att ens synpunkter verkligen kan få genomslagskraft då beslutet ska fattas. Det är viktigt att få organisationerna att förstå att deras synpunkter är viktiga och kan påverka beslut.

För vår organisation kan det ibland gå åt onödigt mycket tid till att få till exempel rapporter på rätt läsmedium. Vidare kan vi ibland behöva lite längre tid på oss eftersom det är tidskrävande att läsa omfattande material på punktskrift eller kassett.

Om mötesplatser

När det gäller mötesplatser är det viktigt att man i stort inte segregerar ungdomar till att enbart vistas i några slags "Ungdomens Hus". Visst fyller mötesplatser för endast ungdomar en mycket viktig funktion, men minst lika viktigt är att möjliggöra för flera generationer att kunna mötas.

Det finns en tendens då man talar om ungdomar att se oss som ett kollektiv av "blonda medelsvenssons ungdomar". Men det är viktigt att se att inom gruppen ungdomar finns olika grupper. Mötesplatser måste skapas som uppmuntrar ungdomar ur olika grupper att mötas - funktionshindrade, invandrare, homosexuella, glesbygdsungdomar, storstadsungdomar, ungdomar från olika sociala grupper et cetera. Det är ett viktigt steg för att integrera till exempel funktionshindrade.

Vad ska vi ha en ungdomspolitik till?

Behövs en speciell ungdomspolitik? Svaret är både ja och nej. Varför ska man peka ut speciella grupper i samhället och inte istället satsa på en bred och generell välfärdspolitik? Samtidigt ställs frågan om inte ungdomar klarar sig själva utan en riktad politik. Jo, vi kan klara oss själva, precis som andra grupper i samhället, men en riktad ungdomspolitik är det som möjliggör för oss att använda vår förmåga att klara oss själva. Därför blir svaret både ja och nej.

Vilken roll ska då ungdomspolitiken spela? Ungdomspolitiken ska möjliggöra att man som ung kan och vågar ta ansvar för sitt eget liv och att man kan se sin egen roll i samhället och att man har en roll som annan politik riktad till andra samhällsgrupper.

Behöver ungdomspolitiken konkreta mål eller räcker det med allmänna riktlinjer? Vi tycker att det krävs ett samspel mellan konkreta mål och riktlinjer. De får inte motverka varandra och de måste ge utrymme för flexibilitet eftersom villkoren hela tiden förändras i takt med samhällsutvecklingen. Det är ingen idé att i riktlinjerna säga att alla ungdomar har rätt till eget boende om man vet att det på grund av landets ekonomi och lågkonjunkturen är en omöjlighet inom de närmsta tio-femton åren. Riktlinjerna måste vara realistiska för annars skapar de kanske hopplöshet och politikerförakt. Riktlinjerna anger ju den anda i vilken ungdomspolitiken ska föras. Denna anda får inte upplevas som tomma, vackra ord utan överensstämmelse med verkligheten och de konkreta åtgärderna.

När är jag vuxen?

Vad är det att vara vuxen? Det är olika för olika människor. Samtidigt är det också olika beroende på vad man talar om. Då man fyller 18 år man i lagens ögon vuxen och myndig med allt vad det innebär. Samtidigt bor man kanske hemma fortfarande, pluggar eller är arbetslös och har ingen aning om vad man vill arbeta med eller studera till. En framtid med familj känns otroligt avlägsen. Att vara vuxen kan kanske innebära att man känner ansvar för sitt eget liv och en realism inför vad det livet kommer att innebära, utan att man för den delen har förlorat sin framtidstro och sina drömmar. Man har nått en sorts mognad som gör att man reagerar annorlunda på saker och ting än vad man gjorde då man var yngre.

Jonas Pettersson, ordförande, Alireza Gahanbar Alipour, kontaktperson och Erica Olsson, informatör.

Musik och kulturföreningarnas Samarbetsorganisation

Vi inom Musik och kulturföreningarnas Samarbetsorganisation (M&KS) bestämde oss för att besvara den rapport Ungdomsstyrelsen skickat ut till oss. Undertecknad valde ut en liten referensgrupp med ungdomar från Hässleholm som alla är aktiva i Hässleholms Musikforum. Deltagarna i referensgruppen har olika social bakgrund men är alla 18 års-åldern. Vi gick tillväga så att alla, var för sig, läste genom materialet noga varefter vi träffades och samtalade kring de frågeställningar ni lagt fram.

Vi inledde med att diskutera underlaget för diskussionen och fann då följande: De förslag som finns i rapporten fann vi bra och resonemangen som ledde fram till dessa var hållbara. Målen är viktiga för ungdomar. De mål som finns i rapporten borde vara mer konkreta.

Staten måste föra en speciell ungdomspolitik. Denna skall i så fall antingen vara väldigt konkret målinriktad eller endast baserad på riktlinjer. Det viktiga är att den i realiteten verkligen innebär ett stöd för ungdomar. Det bästa stödet är att kanalisera medel direkt till olika ungdomsorganisationer och sammanslutningar som snabbt kan fördela medel till ungdomars egna projekt.

Det är viktigt att man bedömer ungdomar som individer och inte som en grupp i den politik man lägger fram.

Minska absolut utredandet och lägg dessa pengar på aktiviteter.

Goda Levnadsförhållanden

Det skall finnas möjlighet till att ha ett mål i livet och detta är ett tecken på framtidstro. Levnadsförhållandena är verktyget som skall möjliggöra att nå detta mål. Levnadsförhållandena inbegriper både materiella och icke-materiella värden. För att det skall upplevas som om man lever under goda förhållanden skall balans råda mellan dessa. En grundförutsättning är dock att de ickemateriella sidorna är viktigast. Saker såsom hälsa, kärlek och vänskap värderas högre än till exempel en videoapparat. Ett konkret mål för att underlätta för just vänskap och kärlek är att underlätta skapandet av mötesplatser för likasinnade. I dessa konkreta mål ingår även att det skall skapas möjligheter för ett materiellt välstånd såsom att unga skall få möjlighet till egen bostad, mat, utbildning och arbete.

Det är självklart att alla unga skall ges möjligheten att leva under goda omständigheter. I detta begrepp ingår naturligtvis att känna tilltro till framtiden. De punkter vi tyckte var viktigast var: Kärlek från och av äldre människor, utbildning och meningsfull fritid

Ett självständigt liv

En grundförutsättning för ett självständigt liv är att man under uppväxten skall ges möjlighet till ett eget kreativt skapande och att detta inte hindras av omvärlden.

Självständighet är att ta ansvar för sina handlingar, handla utefter sin egen moral men under respekt för sin omgivning. Detta kan man göra både som ungdom och vuxen. Ett självständigt liv, däremot kräver frihet och att bli respekterad som en individ.

Att däremot definiera ordet vuxen är väldigt svårt. Möjligen skulle det kunna vara att man funnit sitt liv, sin livsstil. Det är dock väldigt svårt att dra gränsen mellan att vara vuxen och ungdom. Man kan konstatera att man förhoppningsvis aldrig blir vuxen i en negativ bemärkelse men att man däremot uppnår en mognad i sitt sätt att leva.

För att underlätta möjligheterna för ungdomar att leva ett självständigt liv måste man börja med att förändra attityden i den ungdomspolitik man bedriver. Istället för att skapa lösningar som är individanpassade bedriver man nu till stor del en politik som endast ser till ungdomar som grupp. Den politik man bedriver skall ha som grund att stödja ungdomar i sin strävan att bli "vuxen" och ge möjligheter att välja/finna exempelvis bostad, utbildning, fritid och försörjning.

När det gäller möjligheten att få arbete så är det viktigt att staten hjälper och stödjer ungdomar som en grupp men dock inte på bekostnad av andra grupper i samhället. De former för stöd man väljer skall vara applicerbara på alla grupper och utgå från individens önsknings och behov.

Om staten ger bidrag för anställningar måste det finnas garantier från arbetsgivaren att det leder till fast jobb efter bidragstidens slut.

Eftersom arbetsmarknaden numera är betydligt mer rörlig måste möjligheten till projektanställningar förbättras. Man skulle kunna återinföra ett lärlingssystem.

Konkret förslag: Projektcentrum där unga kan prova och utveckla egna företags- och projektidéer under en längre period. Detta skulle förhoppningsvis skapa fler små företag och kontaktytor med andra arbetsgivare.

Arbetsmarknadspolitiken måste göra en särbehandling av ungdomar som grupp men dock med förbehållet att de lösningar som presenteras måste vara individstyrda.

Det är däremot viktigt att det inte skall vara möjligt att leva på bidrag utan någon motprestation. Bidrag kan ges om bidragstagaren tillför något till samhället. Man skulle kunna tänka sig en form av ungdomslön som var densamma vad man än vill göra. Ett fast belopp i månaden kunde utbetalas efter det att man gjort en personlig utvecklingsplan, det kan vara att studera, arbeta, jobba ideellt, genomföra egna projekt eller göra någon annan form av samhällsnytta.

Inflytande och delaktighet

Den representativa demokrati är ej längre trovärdig bland ungdomar. Den är inte ens representativ då den inte består av människor från alla grupper i samhället. Det kanske hade varit riktigt att kvotera in till exempel ungdomar. Unga väljer i allt större grad att utöva ett direkt aktivt inflytande som bygger på: Aktioner, Bojkotter, Demonstrationer och Dialog. Oftast rör sig intresset kring icke materiella frågor till exempel miljön. Därför är det fel att påstå att ungdomar avstår från makt. De avstår däremot den traditionella maktstrukturen men är därför inte ointresserade av politik.

Ett sätt att få ungdomar att mer aktivt delta i de beslutande processerna är att tillsätta speciella råd som får agera som sakkunniga i olika frågor. Dessa råd kan vara spridda runt om i Sverige och borde kunna vara avlönade.

Skolan, som är den största arbetsplatsen för ungdomar, fungerar allt bättre och bättre vad gäller inflytande och delaktighet. Skolan vågar allt mer visa och ge förtroende åt sina elever vilket tyder på en ökad respekt samt att man ser eleverna som en verklig resurs.

Ungas engagemang

Ungdomar ses som en resurs i samhället i dag. Det finns ett intresse och förståelse för ungdomar och deras specifika problem och möjligheter.

Skolornas intresse för att ha elevdemokrati har ökat och samhället i stort bemöter ungdomar på ett positivt sätt.

För att öka de ungas inflytande tycker vi att bildandet av ungdomsråd enligt vår idé ovan är en bra metod. Det är dock viktigt att dessa råd får en reell makt och ett verkligt inflytande på de frågor de skall behandla.

Internationellt engagemang

Staten måste motverka segregation inom vårt land. Det mångkulturella samhälle som vi numera lever i är bra men måste få tid att utvecklas. Det är dessutom viktigt att man i detta sammanhang inte förlorar den nationella särprägel och de lokala variationerna som finns runt om i vårt avlånga land. De olika invandrargruppernas nationella identiteter är lika viktiga och om de förlorar dessa kommer det bli mycket svårt för dem att förstå och anpassa sig till vårt samhälle.

Det är viktigt att vi i vårt samhälle får en god grund att stå på i våra kontakter med andra nationaliteter. Vår bakgrund och vårt kulturarv är det som är avgörande i vår relation med andra kulturer. Därför måste vi känna vår egen historiska identitet för att kunna tillgodogöra oss och förstå andra människors kulturer och liv.

Ungdomar av i dag ges stora möjligheter att besöka andra länder. Dels genom resor på egen hand eller via olika utbytesprogram. Tyvärr är det så att de som deltar i utbytesverksamheten oftast tillhör de välutbildade och som kanske har störst förståelse för andra kulturer. De vore lämpligt med insatser från staten på mellan- och högstadienivå där behoven kanske är störst och där mottagligheten är som störst. Dessa satsningar behöver inte vara inriktade på internationella utbyten utan kan mycket väl vara inriktade på att man lär sig förstå vårt eget land och de människor som lever i det. Det borde vara möjligt med ett nationellt utbytesprogram med någon form av vänortsskolor där ungdomar med olika bakgrund, både socialt och nationsmässigt, får möjlighet att träffas och kanske därigenom överbygga klyftorna mellan våra olika nationaliteter i landet.

Joakim Bill

Sáminuorra, Svenska Samernas Riksförbundet

Ungdomspolitikens uppgift

Är att skapa en framtidstro bland ungdomarna. Vi ungdomar måste få möjlighet att själv få bestämma och besluta i frågor som berör oss och påverkar våra liv. Vidare att få politikerna att bry sig om våra åsikter och synpunkter.

Rätt till bra levnadsförhållanden

Ur vår synvinkel är det viktigt att samhället ger oss sameungdomar en möjlighet att utöva våra traditionella näringar rensköttsel, slöjd och fiske och att alla sameungdomar skall ha möjlighet inte behöva tvingas bort från renskötelsen och sina hemområden där vi kan känna en trygghet. Hoten mot rennäringen ökar hela tiden, skall det finnas en möjlighet att i framtiden arbeta med rensköttsel måste förståelsen för och kunskapen om näringen bli större bland maktbärande.

Förslag: Att arbeta för att ge sameungdomar möjlighet att fortsätta med rensköttsel och att bevara sin kultur och sitt språk.

Detta kan göras genom att: Erkänna samerna som ursprungsbefolkning. Arbeta för möjligheterna att bevara språket och kulturen. Rennäringen inte trängs undan av exploateringar i renskötseområdena.

Vägen mot ett självständigt liv

En viktig sak är att själv kunna bestämma över sitt liv, att ha möjligheter att välja traditionella samiska näringar. Att få bo och vistas på hemorten där tryggheten och möjligheten att arbeta med traditionella näringar finns.

Inflytande och delaktighet

En av de största anledningarna till att ungdomar inte engagerar sig i politiken i dag är att det finns för få sätt för ungdomar att påverka beslut. Vidare är det svårt att få politikerna att hörsamma ungdomars förslag till lösningar på olika problem.

Man kan öka satsningarna på ungdomsråd som arbetar på kommunal nivå och även fortsätta arbetet på riksnivå genom till exempel ungdomsriksdag.

Ungas engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande

Tas unga tillräckligt tillvara som resurs i dag? Nej det görs inte! Frågor man någonsin vad vi ungdomar vill. Vi blir alltid tvungna att följa beslut som tagits utan vår medverkan men som påverkar oss och våra liv.

Mångkulturella kontakter

Samerna har en egen kultur och egna näringar. Svårigheterna är att förståelsen för den samiska kulturen och de samiska näringarna måste öka.

För att minska motsättningar som kan finnas, bör information om oss samer och våra traditionella näringar införas i skolorna.

Med vänlig hälsningar från Torkel Stinnerbom, vice förbundsordförande.

Unga RBU-ares åsikter om ungdomspolitiken

Unga RBU-are är ett förbund för rörelsehindrade ungdomar. Därför har vi naturligtvis diskuterat era frågeställningar utifrån den funktionshindrades perspektiv.

Vad är viktigast för unga i dag?

Unga måste känna att de blir respekterade för sin person, för sina värderingar, för sina idéer, för sina känslor. Det finns få saker som är så kränkande som att inte bli tagen på allvar.

Ungdomspolitiken måste gå ut på att lotsa in ungdomar i vuxenvärlden, att låta dem få ta mer och mer ansvar över sig själva. Men detta måste ske med respekt för den enskilde individen. I dagens samhälle tas ungdomar inte riktigt på allvar. Vuxna tror ofta att deras erfarenheter gör dem till något förmer än ungdomarna, när det i själva verket ofta är ungdomarna som kommer med nya fräscha idéer.

Eftersom ungdomar är en särskild grupp, om än inte alltid homogen, med speciella svårigheter - att uppnå frigörelse, självständighet, vuxenhet - krävs det en speciell ungdomspolitik, anser Unga RBU-are.

Morgondagens beslutsfattare får inte glömmas bort, vi behöver resurser.

En nationell ungdomspolitik ska alltså inte agera dadda åt ungdomarna, den ska med stor respekt för individens handlande, önskemål och idéer möjliggöra för ungdomar att utvecklas till vuxna och ansvarsfulla människor.

Alla unga ska ha rätt till goda levnadsförhållanden

Alla människor vill bli respekterade för den de är. Men ungdomar med funktionshinder känner sig inte alltid respekterade. De myndigheter som styr över till exempel vård och stöd verkar inte bry sig om någon 18-årsgräns utan fortsätter glatt att omyndigförklara.

Frigörelse är viktig för alla ungdomar, men kanske i synnerhet för ungdomar med funktionshinder. För oss handlar det först om att övervinna vårt handikapp, sedan att ta oss ut i samhället och strida för våra behov. Frigörelsen kan därför ta längre tid för ungdomar med funktionshinder och vi behöver allt det stöd vi kan få från samhället.

Vi bör helt enkelt få vara med och ta ansvar och även besluta i frågor som rör oss själva. Vi funktionshindrade är trötta på överförmynderi!

Samhället ska underlätta för de unga att leva ett självständigt liv

Kommittén drar en parallell mellan självständighet och arbete. Och visst stämmer det. Det är viktigt att känna att man utför något som kommer andra till godo, att man bidrar med något.

Därför måste plats beredas för oss funktionshindrade på arbetsmarknaden på ett mer jämbördigt sätt än i dag. Lönebidragen är funktionshindrade personers sätt att konkurrera på dagens arbetsmarknad, tas det bort står vi utan möjlighet till denna konkurrens. Men naturligtvis vore en arbetsmarknad utan lönebidrag att föredra, en arbetsmarknad där vi funktionshindrade inte behöver kompensera vårt handikapp med pengar. Där meriten är kompetens istället för förmågan till effektivitet.

I dag finns förutom lönebidrag bland annat sjukbidrag (som går under beteckningen pension). Det är alltså möjligt för en funktionshindrad ungdom att sjukpensioner sig i dag istället för att arbeta. Det är en enkel lösning för samhället men vad händer med oss funktionshindrade? Den som är aktiv nöjer sig troligtvis inte med att ligga på soffan och lyfta pension varje månad utan skaffar med hjälp av ett antal intyg ett arbete. Men vad händer med den funktionshindrade som inte har så stor initiativförmåga, kanske på grund av en försenad frigörelse? Han/hon kanske väljer den lätta vägen och nöjer sig med samhällets enkla lösning. Vilket samhälle får vi då? Det är läskigt att föreställa sig.

Unga ska ha ökad möjlighet att utöva sin rätt till inflytande och delaktighet

Att ha inflytande och känna delaktighet får en människa att växa. Som vi skrev ovan kan frigörelseprocessen för ungdomar med funktionshinder ta längre tid än för andra. Självförtroendet måste öka innan man kan kräva delaktighet. Därför bör det inte vara komplicerat att bli en delaktig samhällsmedborgare med inflytande. Delaktigheten och inflytandet reserveras i annat fall åt dem som är starka nog att ta för sig.

Det ska vara enkelt att vara med och bestämma i samhället. Därför måste det avsättas platser för ungdomar i beslutsfattande samlingar. Då gör man det lättare för de ungdomar som skulle vilja delta i politiken men som inte orkar arbeta hårt för en plats i en styrelse eller nämnd. Man banar vägen för dem och får på så vis fler ungdomar att bli delaktiga i politiken. Platser bör även avsättas för ungdomar med funktionshinder eller personer som kan företräda oss. Vi med funktionshinder kämpar för ett samhälle som är bra även för oss och eftersom det är vi som vet bäst hur vi vill att det ska se ut måste vi få vara med och påverka.

Ungas engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande ska erkännas och aktivt tas tillvara

Som funktionshindrad är det lätt att bli tagen för någon som bara behöver hjälp, någon som samhället ska uppoffra sig för. Inte för den ungdomliga person med nya idéer vi också är. Det är lätt att man bara ser funktionshindret, inte resten, inte personligheten bakom. Vi funktionshindrade är en resurs för samhället. Vi har mycket att komma med!

Därför är det viktigt att beslutsfattare lyssnar på oss ungdomar med funktionshinder, och att de gör det från grunden. Om man blir tagen på allvar från första början vågar man också sprida sina idéer och åsikter.

De ungas internationella engagemang och mångkulturella kontakter ska främjas

Då Unga RBU-are ännu i ett uppbyggnadsskede har vi valt att inte engagera oss i internationella frågor.

Charlotta Österman, förbundsordförande.

Centerpartiets Ungdomsförbund

Vad är viktigast för dig?

Det viktigaste är att ungdomar ges makten att påverka sin situation. När ungdomsprogram tas fram i kommuner måste ungdomar vara med från början och påverka dem - inte komma som in sista remissinstans i bästa fall. Dessutom måste politiker våga lämna ifrån sig makt och sprida information till berörda parter. Den som inte får information tar inte ansvar. Den som får information kan inte låta bli att ta ansvar.

Det går inte att sätta upp en generell ram att "så här ska ungdomsfrågor behandlas i hela Sverige" utan det utgår från lokala förutsättningar och lokalt engagemang. På en skola vill skolfullmäktige ta hand om att reformera undervisningssättet, medan man på en annan skola vill satsa sina resurser på helt andra saker. Detta måste vara möjligt.

Engagemang som flödar

Utgångsläget för att få en livlig demokrati som många känner sig delaktiga i är att man känner ett brinnande engagemang! Jag som ungdom måste få känna att jag VILL påverka och förändra samhället - att det jag gör har betydelse och att jag reellt kan påverka. Just nu bygger hela det politiska livet på världsmästerskap i nedskärningar och det är inte alltid så speciellt engagerande ...

Från början hänger allt ihop med vilken roll staten egentligen ska ha - ska den styra eller ge möjligheter till egna initiativ? CUF hävdar det senare. Genom att skapa rätt förutsättningar kan staten uppmuntra engagemang och

kreativitet när det gäller företagande. På samma sätt måste staten skapa förutsättningar för medborgarna att delta i demokratiarbetet.

Öppnad demokrati - snabbare beslut

Ett stort problem är att lyckas få ungdomar att vilja ta ansvar och engagera sig politiskt. Vi är från början matade med aktiviteter från dagis till skolan, där vi är vana vid att någon annan alltid fixar åt oss. Det är någon annan som lagar glasrutan när den går sönder, det är någon annan som ska ordna biljardbord till fritidsgården, det är någon annan som tar kontakt med skolledningen.

Politiker i dag har hand om allt för många detaljbeslut, vilket gör beslutsprocessen seg och tråkig. Det är dags att politikerna vågar släppa i från sig stora delar av makten.

Vi måste öppna upp beslutsprocesserna på alla nivåer. Gäller det en skolfråga ska kommunen släppa ifrån sig ansvaret till skolorna, så att de som är berörda av beslutet och ska leva med det för några år också är med och fattar beslutet. Låt nämndsmöten vara öppna. Förbjud möten i kommunhuset - lägg ut dem i bostadsrättsföreningar när det ska fattas beslut som rör bostäder, ordna fritidsnämndsmöte i idrotts huset samtidigt som volleybollturneringen pågår - låt alla få vara med! Vi som politiker kan inte kräva att medborgarna enbart ska gå till oss, utan vi måste komma ut dit folk finns!

Staten kan möjligen ha svårt att sätta upp mål med ena handen och uppmuntra engagemang med den andra. Men för att lyckas med uppsatta mål måste de vara konkreta och lättfattliga, och framförallt ska de gå att mäta och utvärdera.

En anledning till att ungdomar har svårt att acceptera dagens beslutsprocess är att den är trög. Från förslag till beslut är det åtskilliga månader - ibland år, och det känns fruktansvärt frustrerande. Detta är en av demokratins baksidor. För att komma tillrätta med problemet bör politiker släppa ifrån sig mycket av sin makt. Det som medborgarna och ungdomarna själva kan sköta ska inte politikerna lägga sig i.

Några konkreta åsikter om ungdomspolitik

Utbildning

Ungdomar måste själva kunna styra sin utbildning, genom att forma sitt utbildningssätt. Har man själv förslag på alternativa studiemetoder, studieorter eller kontaktnät ska lärarna och läroplanen inte hindra detta. Ett mer kreativt lärosätt som gör lärarna till mentorer som uppmuntrar till kritiskt och undersökande tänkande istället för att vara åsiktsmaskiner och allsmäktiga allvetare.

Lokala beslut

Kommunerna måste släppa ifrån sig makt till skolorna och fritidsgårdarna och ge ungdomarna möjlighet att ta egna initiativ och egna beslut. Till exempel genom skolfullmäktige och fritids-gårdsstyrelse.

Arbetslöshet

Lokala arbetsförmedlingsnämnder är ett utmärkt sätt att lokalisera ut makten till "rätt" ställe. Förmågan att se kreativa lösning på problemen i Sundsvall finns inte i Stockholm, utan just i Sundsvall. Låt ungdomar finnas med i nämnderna och släpp loss all kreativitet som verkligen finns i ungdomar. Företagsamheten kommer att stiga och människor känner sig delaktiga.

Ekonomisk stämpel

Fortfarande sätts en hård stämpel på människor beroende på om man har hög eller låg inkomst. Ungdomar som inte haft någon form av jobb tidigare har heller ingen ekonomisk trygghet från staten utan är hänvisade till socialbidrag. Genom att införa en form av grundersättning för alla som står utanför den ordinarie arbetsmarknaden kan dessa glapp minskas. Du ska inte behöva gå igenom den process det innebär att söka socialbidrag när du är 19 år och gått ur gymnasiet. För att finansiera grundtryggheten för alla ska taket för de som tjänar mest sänkas. Staten ska inte garantera en lyxnivå utan ett skyddsnät för invånarna. Och skyddsnätet vara lika för alla - inte som i dag när de som tjänar mest också får mest.

De delar som är bra ur kommitténs förslag är

Kommitténs arbete ska i första hand rikta in sig på att skapa förutsättningar för ungdomar att utveckla sin självständighet, sitt inflytande och tillvarata ungdomars kraft och resurser. Politiker kan aldrig tvinga fram ett engagemang för demokrati, det skapas om det finns goda förutsättningar för delaktighet!

Gränsen mellan ung- och vuxenlivet är inte tydlig, alltså är inte ungdomar en homogen grupp. Den dynamiska synen på arbetslivet och livsutvecklingen innebär att det inte går att dela in ungdomar enligt vissa bestämda åldersgrupper. Det är viktigt att alla åldersgrupper i samhället deltar i beslutsprocessen.

Ungdomar ska inte ses som ett objekt för omhändertagande, utan den kraft som finns hos ungdomar måste tas tillvara.

Helena Johansson, förbundssekreterare.

Ungdomsriksdagen

När jag började läsa rapporten var jag hoppfull, jag trodde att det skulle finnas konkreta och direkta förslag på åtgärder som skulle innebära ett reellt inflytande för oss ungdomar. Men ju mer jag läste desto mer insåg jag att man bara hade skrivit ned självklara saker som utgör grunden för det relativt demokratiska samhälle vi lever i i dag.

Det står att kommittén vill att ... *"varje ung människa ska bli accepterad som en självständig individ och ha ett sådant liv att hon känner tillförsikt inför framtiden"*. Det är helt underbart att vi är överens om att det skall vara så, men **vad** kan göras för att det skall bli så i det verkliga livet och att dessa mål skall hamna utanför pärmarna på rapporten och nå ungdomarna?

Kommittén lägger oerhörd vikt vid ett ökat inflytande och delaktighet i samhället, det är viktigt att ungdomar själva skall vara med och skapa förutsättningarna för den gemensamma framtiden tillsammans med de äldre generationerna. Så är det inte i dag. Vad har kommittén för förslag på ändringar på den politik som bedrivs i dag för att detta skall kunna bli en verklighet?

Ungdomar i dag finner inte så stort intresse i partipolitiken som är ett forum för att delta i det aktiva inflytande som erbjuds då man går med i ett parti. Man är inte lika beredd på att "köpa hela paketet" av åsikter som det ändå inte går att ändra från den plats man befinner på i det hierarkiskt ordnade partiet.

Man söker sig istället till andra forum som representerar ens åsikt i vissa sakfrågor. Det kan vara allt från Greenpeace till Ungdomsriksdagen, men det väsentliga är att man vet vad man som enskild individ kan tillföra och det hela bygger på det egna intresset och den egna engagemangsnivån. Man tar sig den tid som kan avvara till dylika saker. Att sitta på möten och inte handla praktiskt är ingenting som ungdomar vill ha.

Det har Ungdom mot Rasism visat under sin kampanj genom att lyckas att få ungdomar i hela landet att samla sig i små grupper ute i kommunerna och **göra** saker. Det spelar egentligen inte någon roll om det är rasism, våld eller brottarklubben som ungdomarna har gemensamt. Det väsentliga är att man ökar det som man har gemensamt, och olikheterna blir då inte lika viktiga längre. Plötsligt är det samma låga som driver alla inom gruppen. Man har ett gemensamt mål, en gemensam strävan och alla är införstådda med att det är det enda som spelar någon riktig roll.

Det är det konceptet som bland andra UngSIOS bygger på. Där är det många individer som har olika kulturer och som ursprungligen kommer från olika länder, som ibland ligger i konflikt med varandra, men man ser det som en möjlighet istället för att det skall vara en samarbetshämmande faktor. Likheterna lyfts fram och man låter det som är karakteriserande för de olika kulturerna vara en berikande del. Än en gång är det den

gemensamma kampen och strävan efter det gemensamma målet som binder dem samman.

Det är viktigt att den vuxna, etablerade politiska världen inte endast finner det på sin plats att lyfta fram ungdomarna i till exempel sina partier då det är en het samhällsdebatt om vissa specifika ungdomsfrågor, utan att man hela tiden ger dem det utrymme som är så självklart. Det är samma invandrare, men förväntas vara mindre framträdande i andra frågor. Detta bidrar till att man känner sig utnyttjad och man drar sig alltmer undan för att så småningom inte beblanda sig alls med det som händer.

Under Ungdomsriksdagen hade vi ett demokratiutskott, där dessa frågor som kommittén behandlar, togs upp. Skillnaden mellan kommitténs rapport och den rapport som skrevs under Ungdomsriksdagen är den att under Ungdomsriksdagen kom ungdomarna med konstruktiv kritik, där man poängterade det önskade läget både med direkta förslag och med allmänna sanningar. Det gör att det hela blir mer påtagligt och mer verklighetsförankrat.

Om man verkligen vill ha en rapport som kommer att leda till att det som kommittén har kommit fram till under sin verksamhetsperiod skall ge några resultat, tror jag att man skall peka på direkta åtgärder och verkligen trycka på vikten av att dessa genomförs. Annars kan inte jag se någon tillräckligt bra anledning till kommitténs existens överhuvudtaget. En förankrad utredning bland de som är målet för utredningen, är grunden för att kommitténs arbete skall ge resultat. Det kan endast ske om man från de fakta man funnit under utredningens fortlöpande bygger upp genomförbara och realistiska mål, som efter sitt genomförande kommer att leda till att åtminstone ett par av kommitténs slutledningar kommer att uppfyllas, för det är mycket bra saker man påpekar.

Ungdomspolitiska kommittén har genom att anordna "rådslag" runt om i landet byggt upp en grund gjord av ungdomarnas egna åsikter på ungdomspolitiken och ungdomens inflytande och roll i samhället.

Jag hoppas innerligen att dessa rådslag ger största möjliga feedback och ledning till kommitténs fortsatta arbete.

Elcim Yilmaz

5 Ungdomsorganisationernas distrikt

Ungdomspolitiska kommitténs rapport skickades även till ungdomsorganisationernas distrikt. Deras svar presenteras i detta kapitel.

Kristdemokratiska ungdomsförbundet i Göteborg

Vi i KDU i Göteborg anser att den statliga ungdomspolitiken skall avskaffas och att den ungdomspolitiska kommittén skall läggas ned. Svensk ungdomspolitik bygger på en socialistisk syn på staten som medborgarnas (i detta fall ungdomarnas) frälsare som skall ställa allt till rätta.

Vi förordar istället ett system med generella stöd till politiska ungdomsförbund baserat på valresultat och inte på antal medlemmar. Detta skulle ge ungdomsförbunden arbetsro, och de skulle istället kunna ägna tid och kraft åt att rädda demokratin, genom att vara ute bland ungdomar och informera om sin politik, det politiska arbetet och vikten av att engagera sig politiskt. Som det nu fungerar är ungdomsförbunden alldeles för uppbundna av att jaga nya medlemmar för att nå upp till bidragsgränser. Med generella bidragsregler enligt ovan fullgör staten sin subsidiära uppgift, att vara stödjande och inte styrande.

Moderata Ungdomsförbundet i Stockholms län

Ungdomspolitiska kommittén ger i rapporten *Vad tycker du?* preliminära förslag på hur den statliga ungdomspolitiken bör utformas.

Moderata Ungdomsförbundet i Stockholms län vill med detta remissyttrande ge uttryck för vår fasta övertygelse om att utgångspunkterna för kommitténs arbete i grunden är felaktiga.

Fler politiska beslut kan aldrig skapa de förutsättningar som krävs för att uppnå de målsättningar som kommittén beskriver i rapporten. Den offentliga sektorn och dess åtaganden begränsar människors möjligheter till personligt ansvar för sin egen situation, vilket ökar individens beroende av staten.

Kommitténs utgångspunkter förefaller vara att ungdomar för en problemfylld och svår tillvaro i Sverige. Vari själva problematiken egentligen ligger med den förlängda ungdomstiden definieras inte. Kommittén verkar betrakta problemen som exogent givna, utan att behöva förklaras. Mot bakgrund av detta är det motiverat att ifrågasätta om det verkligen behövs en särskild politik för ungdomar.

Regerings direktiv till kommitténs arbete innehöll ambitioner om att formulera ungdomspolitiska "riktlinjer" som skall "möjliggöra en reell och effektiv uppföljning och utvärdering". I detta avseende har kommittén inte alls motsvarat direktiven. Rapporten innehåller inte heller något om hur alla målsättningar skall förverkligas eller på vilket sätt uppföljning av ungdomspolitiken skall ske.

Sammanfattningsvis blir Moderata Ungdomsförbundets i Stockholms län slutsats att varken Sverige eller ungdomarna i Sverige är betjänta av någon särskild ungdomspolitik. Därmed faller även motiven för ungdomspolitiska kommitténs arbete, som därför borde avslutas.

Anna Kinberg, distrikt ordförande och Mats Hedenström, chefombudsman.

Ung Vänster, Kalmar

Vi i Ung Vänster Kalmar, tackar för diskussionsmaterialet! Vi visste ingenting om att något som detta var på gång, men det är ett väldigt bra initiativ!

Diskussionerna blev mycket bra, även om de svävade ut och kanske inte alltid gav svar på just den frågan. Vi diskuterade heller inte alla frågor.

Goda levnadsförhållanden

Att få leva i ett samhälle där vinst inte går före allt annat. Ett samhälle för alla oavsett hudfärg, ekonomisk situation, sexualitet och så vidare. Där unga och gamla bestämmer tillsammans. Miljöhänsyn, gemenskap och engagemang är viktigare än siffror, effektiviseringar och marknaden.

Hänsyn till U-länder när det till exempel gäller I-ländernas konsumtion.

Självständighet - Unga på arbetsmarknaden

6-timmars arbetsdag ger arbete år fler. Miljöjobb är viktiga både för miljön och för ungdomar som behöver jobb. Jobb inom de framtida energikällorna. Inga nödlösningar som till exempel pigjobb.

Det är viktigt att skapa meningsfulla jobb. Offentliga sektorn.

Inte tvinga någon att gå meningslösa kurser som inte ger någonting. Kurser blir meningslösa om personen inte är intresserad av att gå dem. Ingen ska tvingas in någonstans, men man ska inte heller leva på bidrag om jobb finns.

Inflytande och delaktighet

Det är sant att ungdomar utövar makt genom att avstå från makt, detsamma gäller vanligt "småfolk". Ibland kan det vara så att folk är totalt ointresserade av makt och tycker det är "skönt att bli styrda". Löpsedlar överskuggar politiken. Det är också så att ungdomar faktiskt är intresserade

av att påverka. Dock är dagens traditionella politik inte särskilt lockande. "Högt uppsatta" har grävt gropar åt sig själva som de faller i, efter fallskärmsavtal och kontofiffel. För ungdomar känns det då meningslöst, det är så mycket lättare att ge upp.

Det är viktigt att öka ungdomars inflytande i etablerade beslutsorgan, riksdag och kommunstyrelse. I varje stad borde det också finna ett s.k. Ungdomsråd eller i länet ett Ungdomsparlament.

I dagens läge vill ungdomar inte heller binda sig vid ett partiprogram, många vill rösta blankt. Besvikelsen på partier är stor och ungdomar känner sig överkörda. Beslut som rör oss fattas över våra huvuden.

I skolan

Elevdemokrati ska vara självklart. Lärare ska få utbildning precis som eleverna i elevdemokrati.

Varje klass ska få göra en inflytandemall där man tillsammans med läraren beslutar om undervisning, läxor och prov m.m. Varje klass ska ha minst 2 språkrör som har i uppgift att prata med lärare och framföra klassens talan och klagomål. Språkrören ska föra dialog mellan elever - lärare och rektor. I varje ämne ska utvärderingar genomföras efter varje kurs/termin. Betygssättning av lärare vore bra. Demokratisektion bestående av lärare och elever ska vara en självklarhet på varje skola.

Unga som resurs

Vi tycker att alla människor är resurser och fler än bara vi ungdomar blir otillvaratagna resurser.

Men ofta får ungdomar höra att vi är problem. Vi kostar. Var ska ungdomar förvaras? Våldet och missbruk blir allt större problem eftersom det bara "skärs ner" på oss.

Vår kapacitet skulle kunna användas bättre i framtiden genom att låta oss vara med. Trots allt är det ju vi som ska ta över. En sak till exempel Öresundsbron där borde ungdomar fått medbestämmande eftersom vi är de som får ta konsekvenserna och de negativa efterföljderna.

Ungdomarna underskattas av vuxna som tror att vi är för dumma för att vara med och fatta beslut.

Mångkulturellt samhälle

Ungdomar behöver mer kunskaper om andra kulturer. På så sätt ändras attityder. Rasism och nazism måste bekämpas på ett tidigt stadium. Kunskaper om andra länder förebygger i viss mån rasism och nazism.

Man borde få lära sig mer om bistånd och volontärarbete. På en av gymnasieskolorna i Kalmar sponsrade SIDA en "Värd för Världen - festival". Med olika workshops och föredrag, mat, dans, kultur över

huvudtaget. Mer sådant! Alla skolor borde få genomföra liknande. Staten ska stödja volontärarbete och språkutbyten och så vidare.

Internationella engagemang ska absolut stödjas av staten.

Hoppas ni haft någon glädje av våra diskussioner. Tack för materialet och chansen att få vara med och påverka! Ung Vänster Kalmar, genom Ulrika Bergenfeldt.

Moderata Ungdomsförbundet i Dalarna

Här kommer en kort sammanställning av våra synpunkter på kommitténs förslag och utgångspunkter för diskussionen. Vår motivering tar inte upp alla de frågeställningar som finns i diskussionsunderlaget och vi bör kanske därför klargöra att vi i stort delar den grundsyn som ledamöten Thomas Idergard ger uttryck för i sitt yttrande. Vi tänker här ta upp några punkter som får oss att inta denna hållning - det vill säga att kommittén bör läggas ned.

Ungdomar är inte svaga

Kommitténs förslag till åtgärder består i mycket av politiskt initierade åtgärder. Man föreslår större möjligheter för ungdomar att utöva makt på det politiska planet, man diskuterar statliga och över huvud taget offentliga åtgärder. Bostadsbidrag till unga och liknande förslag framförs som exempel. Målformuleringar talar om att ungdomar ska ha rätt till vissa saker. Kommittén verkar ha tagit fasta på att ungdomar skulle vara en svag grupp, och föreslår politiska åtgärder som hjälp. På samma sätt tycks man vilja lösa ungdomars brist på inflytande över sina liv genom att ge dem större möjlighet att tala med politiker - inte genom att göra dem mindre beroende av politiker, vilket vore det naturliga.

Vi anser inte att ungdomar behöver vara en svag grupp. Det finns tvärtom väldigt mycket som borde bidra till att ungdomar skulle vara en mycket stark grupp, till exempel på arbetsmarknaden: unga människor vill och orkar ofta arbeta mer än äldre, de har ofta kunskaper i främmande språk och kan tänka sig att flytta. De flesta är inte föräldrar och därigenom obundna - de kan följa arbetstillfällena. Ungdomar är inte svaga.

Ändå är ungdomsarbetslösheten hög och många ungdomar upplever sin situation som hopplös. Det är för att politiken gjort dem svaga. Höga ingångslöner följda av långsam lönestegring, kollektivavtal med "först in - sist ut"- principen, bestämmelser om obekväm arbetstid m.m. tar ifrån ungdomar de vapen de har i kampen om jobben. Om ungdomar inte kan konkurrera med lägre lön och deras konkurrenskraft försämras genom obligatoriska tillägg för obekväm arbetstid o.dyl., har de ingenting som kompenserar deras lägre erfarenhet av arbetslivet. Arbetsgivaren kommer alltid hellre att anställa en mer erfaren medarbetare - lönen blir ju ändå i

stort sett densamma. Politiska beslut har gjort ungdomar svaga. Vi vill inte ställa oss bekom ett försök att lösa dessa problem med mera politik - vi vill avveckla den. Detta vore den bästa politiken för ungdomar, men för den behövs ingen Ungdomspolitisk Kommitté.

Det är olyckligt om politiken alltmer framstår som en konflikt mellan befolkningsgrupper snarare än mellan ideologier"

Dagens debatt domineras alltmer av olika grupperingars rop om krav på bidrag, subventioneringar, förmåner med mera. Detta kan kanske tyckas naturligt i en tid då regeringar sitter och funderar på varifrån man ska ta resurser till besparingar, vilka man kan spara på och så vidare.

Samtidigt är dock detta ett stort trovärdighetsproblem för det demokratiska systemet, som ju kräver motstående ideologier för att fungera väl. Om väljare genom sina röster inte ger uttryck för idésystem utan bara för de tillfälliga behov deras egen ekonomiska situation kräver blir demokratin inget annat än ett sätt för de största intressegrupperingarna att sko sig på övrigas bekostnad. Frågan, om huruvida man ska spara genom att ta ideologiskt ställningstagande. Ändå kommer föräldrarna i en familj med tonåringar att föredra det senare medan en familj med småbarn kommer att föredra det första. Det går givetvis inte att hindra och det är helt uppfattningen att politik är en kamp om vilka som ska gynnas med bidrag och liknande. Detta anser vi att en speciell ungdomspolitik gör, särskilt om den formuleras i termer som att "Ungdomar ska ha rätt till..." och liknande. Den givna motfrågan blir då: "Men vi pensionärer då, ska inte vi ha rätt till...". Detta leder till olyckliga konsekvenser som partier för vissa intressegrupper, till exempel pensionärer.

Visst har även vi åsikter om vilken politik som vore bra för ungdomar. Vi tror på individuell lönesättning, låga minimilöner och låga skatter. Det gör vi dock inte för att gynna just ungdomar, utan eftersom vi anser att det är den ideologiskt rätta och för befolkningen som helhet bästa politiken. En mer vänsterinriktad ungdom delar säkert inte dessa värderingar, vilket gör det hopplöst formulera en politik som gör anspråk på att företräda ungdomar i allmänhet.

Gabriel Ortiz, vice distrikts ordförande.

Sörmlands MHF Ungdom

På grund av att vi fått tillgång till materialet sent har vi ej kunnat diskutera det ingående innan vi svarar. Då vi är en Trafik och Nykterhetsorganisation vill vi ha mera information och utbildning inom ANT och trafik där vi har kompetens. Men hur få vi ungdomen intresserade av detta? TV har bara våld och dryckenskap i sina program, vore lämpligt att provocera till bättre program!

Ungdomar som är arbetslösa på glid in i tristessen och brott med mera bör få möjlighet att komma med i grupper som har sysselsättning med trafik djur, natur någon typ av sport.

Ungdomarna har möjlighet att påverka sin delaktivitet i demokratiskt styrande om de engagerar sig i föreningslivet. Det finns många föreningar som vill ha ungdomar med i sin verksamhet.

På den korta tid vi haft att läsa materialet tycker vi att vi kan instämma i era förslag till riktlinjer.

Men att ungdomarna bör visa mera intresse själva för det utbud som finns att tillgå.

Sven Karlsson

SSU Västerbotten

SSU Västerbotten finner att Ungdomspolitiska kommitténs förslag på mål för ungdomspolitik uttrycker fina intentioner och att målen i stort är eftersträfvansvärda.

Vi ifrågasätter dock huruvida en särskild ungdomspolitik egentligen är nödvändig. Vilka är det som ingår i begreppet ungdomar? Även inom gruppen "ungdomar", oavsett vilken definition man kan tänkas ha, finns det olika behov och olika problem.

Att särskilja en grupp och driva en politik enbart för dessa anser vi inte vara önskvärt. Ungdomars situation, såväl som hela den övriga befolkningens, påverkas av politiska beslut. För att uppnå kommitténs mål bör därför ungdomspolitik vara integrerad i alla övrig politik. Politik skall föras för hela folket och när man fattar politiska beslut bör man ha diskuterat frågan ur olika perspektiv, hur det kommer att beröra människor i olika faser av livet. Då är det också nödvändigt att man faktiskt tar unga människors åsikter på fullaste allvar.

Kommittén skriver i "Vad tycker du?" på sid. 19 att "„medborgarnas förväntningar på personligt inflytande stiger snabbare än det faktiska handlingsutrymmet." Det här är något som SSU Västerbotten inte anser vara riktigt. Det finns forskning på området som visar det motsatta. Däremot tycks de former som finns i dag tyvärr inte vara särskilt attraktiva. Politiken upplevs som trög och politikerna som fuskande egoister som lovar runt men

håller tunt. I en en-fråge rörelse kan man ofta själv göra något konkret vilket ger en känsla av att kunna påverka. Att politiken i en demokrati inte lyckas förmedla denna känsla är oerhört allvarligt och därför måste något göras åt detta fenomen. Det här är dock inget specifikt ungdomsproblem, utan något som är spritt i hela samhället. Däremot är det lättare att komma åt unga genom att, precis som ungdomspolitiska kommittén skriver, låta skoleleverna vara mer delaktiga och ha mer inflytande i skolan. Eleverna stimuleras då även till att vara aktiva deltagare i andra frågor som påverkar deras liv. Oavsett om det sedan tar sig politiska uttryck eller om det sker i andra former skall både ungas och gamlas åsikter respekteras och beaktas.

På sidan 21 skriver kommittén att eleverna själva bör få välja sin egen skola. Vi tror inte att det är något att sträva efter. En lågstadielev kanske inte är mogen att ta sådana beslut, utan det blir föräldrarna som väljer åt dem.

Skolan skall finnas för alla och ge lika stora möjligheter åt alla utifrån var och ens behov. I skolan skall varje elev kunna utveckla sig själva, kunskapsmässigt såväl som mognadsmässigt.

Ungdomspolitiska kommitténs mål är som sagt i stort eftersträvansvärda, men när det gäller att unga människor ska bli en naturlig del i beslutsprocesserna och att deras förmågor ska tas tillvara på bästa sätt eller att de med hjälp av samhället skall bli självständiga individer, tror inte SSU Västerbotten att en särskild ungdomspolitik är lösningen på problemen.

Genom Anna-Sara Sorsén, ombudskvinna

Pingstförsamlingarnas ungdomsarbete i Jönköpings län

Pingstförsamlingarnas ungdomsarbete i Jönköpings län (PUF) har tagit del av diskussionsunderlag om mål för den framtida ungdomspolitiken, enligt de frågeställningar som presenteras i häftet "Vad tycker du?".

Vi är positiva till helhetssynen i dokumentet och kan ställa oss bakom förslaget. Vi vill påpeka och poängtera att icke-materiella värden är mycket värdefulla och behöver tydligare framhållas. Vi vill också betona vikten av allas värde. Delaktighet och demokrati är viktiga grundförutsättningar.

I grunden vill vi ha ett samhälle som har respekt för den enskilde individen och bejakar varje enskild persons resurs och förutsättningar. Samtidigt är vi oroade för den ökande utslagningen bland barn och ungdomar. Därför är skyddsneten oerhört viktiga.

Barnkonventionens riktlinjer måste ytterligare tydliggöras i kommunerna. Om det finns behov bör socialtjänstlagen och andra lagar förstärkas för att barn och ungdomar inte skall drabbas av det hårdnande samhällsklimatet.

Det förebyggande arbetet måste vara utformat på ett sådant sätt att ingen hamnar utanför samhällets ramar. Här har ungdomspolitiken en viktig uppgift.

Under rubriken "goda levnadsförhållanden" (sidan 12) vill vi framhålla att det samhälle som vi vill definiera som ett "gott samhälle" skall innehålla: trygghet för varje samhällsmedborgare, nära relationer mellan barn, ungdomar och vuxna, varje samhällsmedborgare skall känna sig värdefull, barn och ungdomar som upplever framtidstro och grundläggande hållbara värderingar.

Vi följer med intresse det fortsatta arbetet. Curt Karlsson

Ung Vänster Skåne och Göteborg

Inledning

Detta är ett remissvar på häftet "Vad tycker du?". Häftet skickades ut av Ungdomspolitiska kommittén. Synpunkterna i resterande text är Ung Vänster Göteborg/Bohuslän samt Ung Vänster Skånes respektive arbetsgrupps synpunkter. Eftersom vi delat upp arbetet ser arbetet lite olika ut i stycke till stycke.

Övergripande kommentarer

Vi anser att kommittén/riksdagen/regeringen har gett oss för lite tid att jobba med materialet. Det har helt enkelt inte gått att göra ett tillfredsställande arbete med remissen under de förutsättningar som givits. Vi skulle vilja lägga ner mycket mer tid på diskussioner ute i klubbar, på kurser och i andra fora där våra medlemmar finns samlade - inte bara i en liten arbetsgrupp (som inte ens den har fått tillräckligt med tid - vi går i skolan, har arbeten och annat att göra). Vi skulle velat ha möjligheten att resonera samt formulera konkreta idéer. Detta har knappt gått - istället har vi fått pressa och stressa fram ett svar. Detta är inte tillfredsställande varken för oss eller ungdomspolitiken. Man måste vara medveten om att de flesta organisationer har späckade scheman, inplanerade aktiviteter och möten varför det blir svårt att göra ett bra och framförallt demokratiskt förankrat arbete på den korta tid som getts. På grund av tidsbrist har vi inte kunnat ägna oss åt styckena "Unga som resurs" samt "Internationellt engagemang i ett mångkulturellt samhälle".

Diskussionsfrågorna har varit det som gett någonting. Därför har vi valt att besvara dessa kortfattat som en del av vår remiss.

Målen? Ja vad ska man säga ... Finns det över huvud taget någon som kan hävda motsatsen till de uppsatta målen? Vem i så fall - en barbarisk vilde som inte accepterar ett någorlunda demokratiskt och civiliserat samhälle! Vi menar att mål som "Goda förhållanden", "självständighet" med mera är ganska intetsägande och uddlösa. Vad betyder de, vad innehåller

de? Utan konkreta förslag att ta ställning till blir det bara vackra ord. Alltså hade det varit betydligt intressantare att få kommentera de konkreta förslagen för att uppnå de självklara målen - eller åtminstone få tid att formulera egna förslag till konkreta mål!

Sammanfattningsvis tycker vi att skriften kändes ganska urvattnad - en politisk kompromissprodukt som egentligen inte säger så mycket. Vackra ord gör inga förändringar - tyvärr. Vi hoppas vi får en möjlighet att ge ett yttrande på de konkreta förslagen som kommittén tar fram.

Goda levnadsförhållanden

Att ha tillförsikt inför morgondagen är helt klart en del av de goda levnadsförhållandena. Men för att förstå vad det verkligen innebär måste man också vända på begreppet. Vem kan tro på morgondagen och sitt självförverkligande om han/hon inte i dag har ett arbete, ett hem och mat på bordet? Och vem vill verka för förändring utan tro på framtiden?

Goda levnadsförhållanden går inte att dela upp i att vara älskad och i att ha mat och bostad. Man kan inte älska någon annan om inte de grundläggande materiella behoven är tillgodosedda. Man har helt inte kraft att bry sig om någon annan då man ständigt måste kämpa för sitt uppehälle. Å andra sidan finns det heller ingen som mår bra om man har ett hem men ingen som bryr sig om och älskar en.

Vi tror inte att kravet på goda materiella levnadsförhållanden skulle hämma goda levnadsförhållanden i form av socialt umgänge och gemenskap. Det ena utesluter inte det andra.

Ett exempel: arbetarrörelsen har haft som mål goda materiella levnadsförhållanden men som bas för sin kamp har man haft solidaritet och gemenskap.

Grunden för alla goda levnadsförhållanden finner man dock i de materiella betingelserna. Dessa skulle kunna skapas genom följande:

- En rättvisare fördelning av samhällets resurser.
- Sextimmars arbetsdag.
- Rätt till jobb och bostad.
- Stoppa den sociala och könsmissiga snedrekryteringen.
- Inga ungdomslöner och ingen särbehandling av ungdomar.
- Fullständiga fackliga rättigheter för elever (till exempel strejkrätt) och Elevorganisationen.
- Lagstadgad rättighet till fria skolmältider, läromedel och studier.

- Stoppa nedskärningarna av den offentliga sektorn.
- Återställ socialförsäkringssystemet.

Självständighet

Att vara självständig är att vara oberoende och att vara fri att bli vuxen. Man ska inte behöva lita till sina föräldrars goda vilja.

Att vara självständig är att utveckla en egen personlighet, att inte behöva begränsas av andras värderingar, sin klasstillhörighet eller sin ekonomiska situation. Att vara självständig är att vara en fri, oberoende individ inom samhällskollektivets ramar.

Att vara självständig kan också vara att känna att man är och har något eget. Så länge man bor hemma kan det vara ett eget rum och då man flyttar hemifrån kan det vara en lägenhet att själv rå om.

Men vi menar att man inte kan bli självständig människa förrän man själv får möjlighet att ta ansvar för sina egna handlingar.

Politiken bör uppmuntra unga till ökad självständighet (att vara sig själv tillsammans med andra). Frågan är bara hur. Om man utgår ifrån att självständighet är enligt ovanstående måste politikerna ge unga verkligt inflytande och medbestämmande. Därigenom kan man skapa möjligheterna för unga att ta ansvar och skapa ett solidariskt tänkande. Till exempel skulle man kunna satsa mer på skoldemokrati men också på förbund och föreningar genom att ge dem de resurser de behöver för att föra ut sitt budskap.

På samma sätt måste politiken också lägga resurser på de materiella baserna.

En viktig del i mångas självständighetsprocess är att få ett arbete. Tyvärr erbjuds många ungdomar i dag inte denna möjlighet. Kanske är den egentliga orsaken till att så många unga går arbetslösa ska sökas bland arbetsgivarnas fördomar. Av någon anledning har det alltid varit så att kvinnor, invandrare och ungdomar diskrimineras vid turordning då det gäller anställningar.

Vi erkänner att attityder kan vara svåra att förändra - i alla fall om man ser så kortsiktigt som man måste göra då det gäller att skaffa en arbetslös ett arbete. Men det finns flera andra mera konkreta åtgärder som man kan vidta för att skapa arbetstillfällen. Inte minst för ungdomar.

Man skulle till exempel kunna sänka pensionsåldern till 60 år eller korta arbetsdagen till sex timmar. Datortek eller andra småkurser kan aldrig accepteras som verkliga åtgärder.

En nationell ungdomspolitik, Övergripande mål, Goda Levnadsförhållande & självständighet

Det samhälle vi lever i dag uppfostrar de som kommer att styra samhället i morgon. Ungdomen är en av flera grupper som försvagats betydligt av den

senaste tidens hårdnande samhällsklimat. Det är värt att lägga på minnet att de ungdomar som i dag drabbas mycket hårt av social nedrustning och massarbetslöshet är samma människor som en dag skall ta hand om de som styr och ställer i dag när de blir gamla. Vi är överens med Ungdomspolitiska kommitténs syfte, att forma en politik som underlättar för unga människors delaktighet och inflytande i samhället. Vi vill hårdare betona att ungdomar är långt ifrån en homogen grupp. UPK skriver att: "Ungdomspolitik är inte relaterad till en särskild sektor av samhället utan istället till *en särskild grupp och dess behov.*" (Vår kursivering). Att så hårt betona ungdomen som en särskild grupp med egna behov tycker vi rimmar falskt med verkligheten. Vilka behov unga människor har och hur beroende man är av den politik som förs beror mycket på vilken klassbakgrund man har, vilket kön man tillhör och ifall man har invandrabakgrund eller ej.

Som exempel på olikartade behov beroende på klassbakgrund kan ungdomsarbetslösheten, nedskärningarna på skolan och sänkta barn- och studiebidrag nämnas. Dessa försämringar drabbar ungdomar ur arbetarklassbakgrund hårdare än ungdomar ur borgarklasshem. Detta, eftersom ungdomar ur arbetarklasshem generellt har större behov av det allmännas stöd än andra.

Ungdomspolitiken måste tillgodose allas (oavsett klassbakgrund, kön eller nationell bakgrund) behov för att dessa skall kunna känna delaktighet och agera som likvärdiga samhällsmedborgare.

När det gäller sociologen Erik Allardts definition av goda levnadsförhållanden så håller vi med. Vad vi dock saknar är en beskrivning av hur de tre delarna, den materiella levnadsnivån, mänsklig kontakt och möjligheter att påverka, påverkar varandra. Genom att ge alla människor en god materiell levnadsnivå i form av dräglig inkomst, bostadsstandard, sysselsättning och hälsa skapas förutsättningar för de andra delarna, mänsklig kontakt och möjligheter till påverkan. Tillgodoses inte den materiella nivån så riskerar levnadsförhållandena som helhet att försämrans. Som exempel kan nämnas sysselsättningens verkan på mänsklig kontakt och möjlighet att påverka och känna sig behövd. Den materiella levnadsnivån är det område som i dag försämrans radikalt för en mycket stor del av den svenska befolkningen. Arbetslöshet, försämrade skyddsnät och offentlig service i form av skola och hälsovård. Att detta återspeglas i desillusionerade samhällsmedborgare med sämre levnadsförhållanden är knappast överraskande. Till samhällets uppgifter måste ett minimum vara att tillgodose en skälig materiell levnadsnivå med inkomst, bostadsstandard, sysselsättning, hälsa och utbildning. Den politik som förs i dag tillgodoser inte ens denna grundläggande uppgift för de allmänna.

Det sista stycket i 3.3 om klassamhället Sverige är viktigt men saknar ett historiskt perspektiv. En mening som nämner att klassklyftorna i Sverige ökar skulle vara på sin plats.

Hur säger kommittén att "samhället skall underlätta för de unga att leva ett självständigt liv"? För att man överhuvudtaget skall kunna leva ett självständigt liv krävs vissa grundförutsättningar. I grunden behövs en materiell levnadsstandard för att man i vårt samhälle skall kunna leva ett någorlunda liv. Man har behov av en dräglig inkomst för att kunna klara sig. Visst är det så att vuxenblivandet fördröjs om man saknar ett eget arbete och en egen bostad. Att bli självständig handlar om att bli en vuxen människa. För att kunna bli en vuxen människa måste man kunna skilja sig från sitt barndomshem. Att ej vara beroende av mor och far innebär exempelvis en stor del i vuxenblivandet, även om det inte är den enda faktorn. Oavsett om man bor hemma hos sina föräldrar eller det hjälper en med ens ekonomi, handlar det alltid om en välgörenhet från ens föräldrar, som an icke skall vara bunden till som en vuxen person.

Om ungdomspolitikens mål skall vara att undanröja hinder för unga att leva ett självständigt liv, borde sålunda det först målen vara att stoppa nedskärningarna på a-kassa, studiebidrag, bostadsbidrag och socialbidrag dessutom bör man skapa möjligheter för unga att få riktiga arbeten, där ungdomslöner ej är gällande, eftersom det i sig är en faktor som hindrar en individ att bli självständig.

För ett självständigt liv krävs också som nämns att man skall ha möjlighet till makt och inflytande, för då känner man personligt ansvar. Att få och ta ansvar är också erfarenheter, som hjälper individen med mognaden och manar vägen till att bli en vuxen människa.

Grunden är dock att om man ej äger en duglig levnadsstandard och uppbär en dräglig ekonomi, struntar man i det ansvar man får, så ansvaret i sig lär heller inte hjälpa en att leva ett självständigt liv. Det är då inte mycket man har underlättat.

Inflytande och delaktighet

I rapporten hävdar kommittén att allt fler ungdomar utövar makt genom att avstå från makt. Vi menar att detta är ett felaktigt påstående, det handlar inte om att "avstå", utan snarare att sakna reella möjligheter till maktutövande. Det hjälper inte att engagera sig och försöka delta i samhällsdebatten om ingen lyssnar.

Vi tror att det faktum att många känner att det inte är någon idé att försöka förändra till stor del beror på följande:

Tveksamheter om var den verkliga makten finns

Det blir svårt att påverka när man inte riktigt vet var och av vem besluten tas. Ofta känns politiken bara som ett skådespel med marknaden som regissör dirigerar och utgången redan är bestämd i förväg. Vi märker att vi förlorar allt mer av vår politiska makt till konstiga, slips-beklädda EU-byråkrater som ibland blixtrar förbi i TV-rutan. Samtidigt som vi hör hur

våra förtroendevalda EU-parlamentariker lägger skattebetalarnas pengar på sig själva. Vi får höra om tolkar och om förflyttningar av parlament. EU kan te sig som en stor lekplats, en lekplats som vi givit makt att besluta. Denna makt används till att definiera jordgubbar och reglera gurkor medan andra, nämligen banker och företag (kapitalet), har makt att besluta i frågor som verkligen är viktiga.

För oss är det en självklarhet att det är enklare med engagemang och påverkan om makten finns nära en och synlig och inte är långt bort och osynlig (som i Bryssel).

Bland mycket innebär detta att den verkliga makten över de viktiga besluten måste decentraliseras och flyttas från marknaden och kapitalet till politiken och folket (vi kallar det demokrati = folkstyre).

Måsten, den enda vägen och andra myter

En annan orsak är politikernas, kapitalets och andra makthavares förhållningssätt till den offentliga debatten och politiken - där själva makten i sig verkar vara det viktiga, inte att man har en idé eller vision om ett bättre samhälle som man vill skapa. I debatten, speciellt valdebatten, haglar anklagelserna och beskyllningarna från alla håll. "Det var socialdemokraternas fel, de gjorde....", "Nä det var faktiskt så att under borgarnas tid ökad arbetslösheten med xxxx per dag", "Men nu är det ju faktiskt så att den ökning började under socialdemokraternas regeringsperiod, då även statsskulden, etc exploderade...". När väl krutet har skingrat sig märker man att det bara är nyansskillnader mellan de olika "alternativen", och att i själva verket hävdar hela etablissemangets exakta samma saker - vi "måste", "marknaden kräver", det här är "den enda vägen" et cetera ivrigt kombinerade med diverse ekonomiska myter som ska bevisa varför regeringen "måste" driva en politik som går mot folkflertalets vilja. Precis som om det bara skulle finnas ett alternativ, en väg - högers väg. Vi undrar förresten vem denna marknad är och om den är en majoritet av den svenska befolkningen... Vad som måste inses är att det inte finns några "måsten" och "enda väg". Det handlar om grundsyn och ideologiska vägval - antingen är man för dagens kapitalistiska system (med olika visioner) eller inte! Istället för att snacka skit, beskylla varandra och hänvisa till något objektivt "måste" (styrt av något oidentifierbart), ska debatten ideologiseras och klargöras, och man måste starta en seriös, saklig debatt om vad man anser att de olika alternativen leder till.

Etablissemangets inställning till medverkan från vanligt folk verkar vara: Tyck som oss eller tyck inte alls. Hur kan man annars förklara de ständiga påhoppna på till exempel proteströrelser som kryptokommunistiska landsförrädare?

Varför vara aktiv?

Förmodligen finns det många som skulle vilja förändra och förbättra sin egen och sina bekantas situation, men i dagens sparkravstygda verklighet kan tiden verka för kort för att man ska hinna engagera sig i att *förändra*. All politisk aktivitet och energi läggs istället på att försvara redan uppnådda mål. Istället för att försöka utveckla sin situation till det bättre måste man se till att den inte blir sämre.

Något som skulle vara viktigt för att få fler att engagera sig i politik, inte minst ungdomar, skulle vara att se till att alla har någonstans att bo, meningsfull utbildning och sedan ett meningsfullt arbete att gå till på dagarna. Sex timmars arbetsdag är ett mål att sikta in sig på.

Inte ett ungdomsproblem

Hela området om påverkan, makt och brist på engagemang är givetvis stort och komplext. Det är viktigt att påpeka detta och samtidigt bredda diskussionen - det handlar egentligen inte om ungdomar som specifik grupp. Det finns åtminstone lika många vuxna som upplever samma problem. Vad det framförallt handlar om är klasser och sociala skillnader. Det finns ett tydligt samband mellan politiskt engagemang och klassbakgrund. Det är betydligt vanligare att människor (både vuxna och ungdomar) från stabila hem med medelklassbakgrund aktiverar sig än att människor ur arbetarklassen och socialt segregerade områden gör det. Det hänger ihop med möjligheter i form av att förstå det politiska spelet och språket som används, det handlar om utbildning och motivation - vetenskapen om att man, tillsammans med andra, kan vara en del av en förändring - det handlar även om att ha energi över, efter en lång, tung och monoton arbetsdag. Vi menar att 6-timmars arbetsdag skulle ge folkflertalet större möjligheter till inflytande och delaktighet genom att man får dels tid, och dels ork att engagera sig politiskt. Just demokratiaspekten är därför en av de stora positiva effekterna av en sådan reform - självklart finns det många fler!

Att antalet medlemmar i de politiska ungdomsförbunden sjunker kan dels förklaras med ovanstående. Samtidigt anser vi att ungas intresse eller ointresse av politiskt engagemang i stor utsträckning beror på i vilken omgivning man befinner sig. I miljöer där politiskt engagemang ses som något avlägset och tråkigt. Här kan staten gå in och arbeta för en attitydförändring gentemot politiken, och på så sätt lägga en grund för en ökning av ungdomars politiska engagemang.

Som vi konstaterat beror engagemangets vara eller inte vara ofta på omgivningen, men vi är övertygade om att de flesta ungdomar är politiskt intresserade. Problemet är att de signaler som sänds ut om vad politik är - genom politikernas dribblande, fuskande, tjafsande et cetera samt medias fullkomligt absurda jakt på skandaler - leder till att många unga känner att politik är ingenting för dem. När de sedan märker att deras åsikter knappast

spelar någon roll blir ingenting direkt bättre, utan snarare mycket värre. Låt oss härmed konstatera att ungdomar i grunden är intresserade av politik.

Apropå de "traditionella formerna" av politik undrar vi vilka dessa former är. Om man enbart åsyftar parlamentarismen, inklusive ovan uppräknade negativa fenomen, så kan det ligga någonting i att ungdomar kanske är trötta på politik enligt de traditionella mönstret. Om man däremot vidgar definitionen, håller vi absolut inte med. I vårt ungdomsförbund arbetar vi på många olika sätt och plan, både parlamentariskt och utomparlamentariskt.

Vårt problem är inte ungdomars ointresse utan snarare att vi inte har möjligheten att riktigt visa vad det innebär att vara politiskt aktiv eller genomföra alla idéer och aktiviteter. Vi, som ideell rörelse har helt enkelt inte ekonomiska resurser till att kunna visa hur det är att vara politiskt engagerad - något som skiljer sig gravt från den bild som media förmedlar.

Inflytande är givetvis något som är viktigt, något som förmodligen krävs för att man ska känna sig erkänd och för att man ska känna att man är en accepterad del av samhället.

Inflytandet skulle kunna vara att få sitta med i kommunfullmäktige, eller ett ungdomsråd. Ungdomsråd kan dock befästa tanken på ungdomar som en särskild grupp.

Egentligen innebär inflytande något mer. Det innebär demokrati och att man själv får vara med och direkt påverka sin verklighet.

Då det gäller skolorngdomar kan det yttra sig i ett stärkande av skoldemokratin och starkare elevråd. Eleverna måste givetvis ha samma makt och påverkan då det gäller deras arbetsplats (skolan) som lärarna. Man måste kunna påverka läroplaner och läromedel. Elever måste ges rätt att på allvar få inflytande över sin situation i förhållande till makthavare inom skolhierarkin till exempel rektor eller lärare. Att ge elever strejkrätt skulle verkligen vara att öka unga studerandes inflytande.

En skola för alla skulle vara att stärka skoldemokratin (och därmed elevinflytandet). Skolan ska vara kostnadsfri och jämlik. En skola som tar betalt för till exempel mat, friluftsdagar eller studiemöten kan inte sägas vara en jämlik och demokratisk skola eftersom avgifter kan drabba olika hushåll olika hårt.

Man skulle kunna ge elevorganisationen fackliga rättigheter och erkänna den som ett fackligt förbund. Man skulle också kunna låta Elevorganisationen (och ge dem resurser att) driva skolning i elevinflytande på skoltid.

Genom att motverka det konkurrenstänkande som i dag genomsyrar skolan skulle man säkert kunna påverka elevers vilja att utöva inflytande över sin utbildning. Ett exempel på en åtgärd som motverkar konkurrenstänkandet skulle vara att ta bort betygen.

Mycket av ovanstående gäller också arbetsplatserna. En demokratisering av näringslivet skulle innebära ett ökat inflytande för alla. Det bästa inflytandet över näringslivet (och på arbetsplatserna) får man givetvis om man inför ekonomisk demokrati och gemensamt ägande.

Inflytande och delaktighet

Precis som de övriga målen i dokumentet är målet "De unga ska ha ökad möjlighet att utöva sin rätt till inflytande och delaktighet" ganska oprecis och intetsägande. Målet i sig är ingenting som någon kan säga emot, i vart fall inte om man accepterar tanken på ett demokratiskt och civiliserat samhälle! Därför är det egentligen meningslöst att kommentera målet i sig - det intressanta är vilka konkreta förslag och åtgärder som föreslås. Det är där skillnaderna kommer att märkas och inriktningen avgörs. Vi skulle mycket hellre velat kommentera dessa förslag än det övergripande målet.

Vad gäller kommitténs redogörelse för förslaget finns det inte heller så mycket att säga. Vi är i stort sett överens med de aspekter kommittén lyfter fram som viktiga för att öka inflytandet och delaktigheten från de ungas sida. Vi skulle dock vilja att det kompletterades och förtydligades att det inte bara är viktigt med representation utan faktiskt också viktigt att öka utrymmet för direkt påverkan och direkt demokrati i skolan, i bostadsområdet, på fritidsgården, på arbetsplatsen och så vidare. Vidare skulle vi vilja att man införde någon form av klassperspektiv. Det är särskilt viktigt att arbeta med att ge ungdomar ur arbetarklassen och socialt segregerade områden möjlighet till inflytande och delaktighet.

Slutligen ett par kommentarer till övervägandena

Valfrihet (vad för slags, segregering et cetera, för vem och så vidare).

Det är desto viktigare med social trygghet och rätt till arbete och bostad för att makten ska kunna utövas av alla. Genom att inte betona detta har man helt och hållet glömt bort det klassperspektiv som är nödvändigt.

Vi vill betona att kunskaperna samt det ekonomiska och sociala oberoendet är fruktansvärt snedfördelat även i dagens samhälle. Sedan kan vi inte förstå vilka problem ökad kunskap samt ekonomiskt och socialt oberoende skulle skapa ...

"Medborgarnas förväntningar på personligt inflytande stiger snabbare än det faktiska handlingsutrymmet" kan tolkas på två sätt. Det handlar om att dagens kapitalistiska system inte tillåter inflytandet på grund av att det finns andra som har makten (läs kapitalet). Den tolkningen accepterar vi. Tolkningen att medborgarna vill säga till om mer och mer och blandar sig i mer och mer (läs vill ha mer) men att det faktiska ekonomiska utrymmet inte tillåter det - som om det är någon sanning - vägrar vi acceptera.

Unga Örnar Jämtlands län

Den 7 och 8 december genomförde vi en Tonårskurs på Birka Folkhögskola i Jämtland. Ett 70-tal ungdomar från Unga Örnar Västerbotten, Unga Örnar Västernorrland och Unga Örnar Jämtlands län deltog.

Ungdomarna fick bland annat först i mindre grupper arbeta med de fem frågorna i diskussionsunderlaget och därefter dra sina svar i "storgrupp". De svar vi översänder till er är alltså vad alla 70 ungdomarna var eniga om.

Så här var synpunkterna på frågorna i stort. Språket var svårt, komplicerad svenska och frågorna var därför svåra att besvara, särskilt för de yngre tonåringarna.

Alla unga ska ha rätt till goda levnadsförhållanden

Att ha tillförsikt inför morgondagen - är det en del av goda levnadsförhållande?

Svar: Ja, för att känna sig trygg.

Vad tycker du är viktigast?

Svar: Att vara älskad och respekterad och därefter mat för dagen och bostad.

Finns det risk för att kravet på goda levnadsförhållanden ställer de materiella värdena i förgrunden och de icke-materiella, som gemenskap och engagemang, i skymundan?

Svar: Ja, den risken finns. Om man har de materiella sakerna självklara redan då kommer de icke-materiella fram också, men om de materiella inte är självklara så visst försvinner de icke-materiella.

Går det att sätta upp mer konkreta mål för målet om goda levnadsförhållanden?

Svar: Att alla ska ha mat och sovrum.

Har du utifrån din definition av goda levnadsförhållanden några idéer om hur man ska realisera ett sådant mål? Ge gärna så konkreta förslag som möjligt.

Svar: Genom skattepengar ska alla ha rätt till mat och bostad samt dessutom kunna studera och utbilda sig. Sociala förmåner ska alltså betalas ut till de som har behov av det. Mobbning och misshandel måste förebyggas redan i mellanstadiet.

Samhället ska underlätta för de unga att leva ett självständigt liv

Vad är enligt dig att vara självständig?

Svar: Att kunna ta vara på sig själv, det vill säga att få tänka, säga, tycka som man känner och få kunna gå sin egen väg efter eget val.

Vad är det att vuxen? Är det att flytta hemifrån, börja arbeta och bilda familj? Måste man ha gjort allt det här för att bli betraktad som vuxen?

Svar: Att vara vuxen är att kunna ta ansvar och ta hand om sig själv. Man behöver inte ha flyttat hemifrån för att vara vuxen.

Om du håller med om att det är en uppgift för ungdomspolitiken att stödja ungas väg till självständighet - hur tycker du att det görs bäst? Vilka förändringar tycker du är nödvändiga?

Svar: Se till att det finns ungdomsbostäder i hela landet så att man kan bo i dem fast man har en låg inkomst.

En viktig del av att vara självständig kan vara att ha ett eget arbete. Vad kan man göra för att underlätta för unga att komma in på arbetsmarknaden?

Svar: De ungdomar som inte orkar gå i skolan måste också få en chans till ett arbete, alltså inte enbart de som är välutbildade och har bra praktik.

Kan du se några hinder för arbetsgivare att anställa unga människor? Vad kan man ändra på?

Svar: Nuvarande hinder: de äldre har lång erfarenhet och behöver inte vara lika mycket ledig som de yngre, till exempel barnledighet. Vad som behövs: ändra arbetsgivarnas inställning till de unga.

Vad fungerar bra i dag när det gäller då åtgärder som riktas till unga arbetslösa. Vad kan man göra bättre? Hur undviker man att unga känner sig "åtgärdade"?

Svar: Skapa fler arbetstillfällen och låt alla som får bidrag få chansen att gå AMU-utbildning.

Ska man få välja att vara arbetslös och leva på bidrag om man vill?

Svar: Nej! Vill man verkligen vara arbetslös borde man inte få några bidrag.

Är det en bra idé att ha arbetsmarknadspolitiska åtgärder som riktar sig speciellt till vissa grupper, till exempel unga under 25 år och äldre över 55 år?

Svar: Ja!

De unga ska ha ökad möjlighet att utöva sin rätt till inflytande och delaktighet

Allt fler ungdomar utövar makt genom att avstå från makt. Varför känner många att det inte är någon idé att försöka förändra? Vad kan vi göra för att göra för att ändra på det?

Svar: Försöka få ungdomar att gå med i politiska ungdomspartier och försöka få politik intressant. Om det inte är möjligt ska man försöka få ungdomar att gå med i andra organisationer så de verkligen känner möjligheten att påverka.

Antalet medlemmar i de politiska ungdomsförbunden sjunker. Vad är din erfarenhet - är unga ointresserade av politik? Är det något som staten ska försöka ändra på? Kan det vara så att unga är intresserade av politik men inte i de traditionella formerna?

Svar: Ja, påståendet kan stämma. Ungdomar är inte ointresserade av politik men den framställs som ointressant och ingen orkar då lyssna.

Är inflytande enbart en fråga om representation? Är det viktigt att öka de ungas inflytande i de etablerade beslutsorganen, till exempel i riksdagen eller i kommunstyrelser?

Svar: Ja. Självklart är det viktigt att öka ungdomars inflytande i riksdagen och i andra beslutsfattande instanser. Framför allt är det viktigt att få ett stort inflytande redan i skolan. Då ser man att förändringar är möjliga att genomföra.

Skolan och universitetet är många ungas dagliga arbetsplats. Hur kan man göra för att öka ungas inflytande där och på andra arbetsplatser?

Svar: Man ska ha starka elevråd som borde få större inflytande vid till exempel planeringen av undervisningen.

Ungas engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande ska erkännas och aktivt tas tillvara

Tas unga tillräckligt tillvara som resurs i dag? I så fall - hur? Om inte - varför?

Svar: Nej! Ungdomar sätts verkligen åt sidan. Se bara förslagen som kommer att göra det omöjligt för många ungdomar att komma in i a-kassan och att socialbidrag inte ska utbetalas till ungdomar under 25 år, om de ej har barn.

Hur tycker du att ungas kapacitet bättre skulle kunna användas i framtiden?

Svar: Ge oss en chans att visa att vi kan.

Finns det argument för att staten på olika sätt ska stötta unga så att naken (till exempel chefer, politiker och lärare) lyssnar och tar dem på allvar? På vilka sätt kan detta i så fall göras?

Svar: Det måste satsas mer på ungdomar eftersom ungdomarna är framtiden. Utöka inflytandet i ungdomsutskotten, rådfråga utskotten innan besluten tas.

De ungas internationella engagemang och mångkulturella kontakter ska främjas

Märker du i din vardag att du lever i ett mångkulturellt samhälle? Om du tycker det, på vilket sätt påverkar det dig? Vilka fördelar ser du, vilka svårigheter? Vad behöver ändras?

Svar: Nej. De blandas in så man inte märker det. Vi anser oss inte påverkade. När det gäller attityder så tycker vi att rasism är minus och kontakter är plus.

Vad tycker du om förslaget till mål? Hur tycker du att man bäst främjar ett internationellt engagemang och mångkulturella kontakter? Behövs mer kunskaper om andra länder och om hur människorna lever där? Är det en fråga om attityder?

Svar: Det är bra.. Öka förståelsen för andra kulturer. Ja, självklart. Ja, visst är det.

I dag finns det ett antal olika möjligheter för unga att få internationella erfarenheter - till exempel genom utbytesprogram, språkstudier i andra länder och volontärverksamhet. Ska staten stödja ungas internationella engagemang och deras intresse för andra länder och kulturer? Om du tycker det - på vilket sätt?

Svar: Det är en attitydfråga. Om ni vill att vi ska veta hur det är i andra länder så låt oss resa billigt. Ja. Sänk priset på studier utomlands och acceptera dessa studier som betyg här hemma till exempel för att komma in på högskolan. Naturligtvis behöver det satsas mer på information och pengar på detta område.

Margit Strand, ombudsman.

Moderata ungdomsförbundet i Uppsala.

Moderata Ungdomsförbundet i Uppsala län delar i allt väsentligt den uppfattning som Thomas Idergard ger uttryck för i sitt särskilda yttrande. Rapporten borde aldrig ha lagts fram. Den riskerar att cementera uppfattningen att ungdomar rent generellt är ett problem, något som vi inte är beredda att hålla med om. Då rapporten emellertid finns framlagd har vi trots allt valt att ge några lite mer konkreta synpunkter utifrån de förslagna

målen. Vi ber dock kommittén att notera att målen ibland flyter ihop och att vissa av våra resonemang därför bör beaktas i anslutning till flera av målen.

Rätt till goda levnadsförhållanden

Det är naturligtvis lätt att dela uppfattningen att alla unga skall ha rätt till goda levnadsförhållanden. Vi menar dock att ungas behov i detta avseende inte skiljer sig nämnvärt från vuxnas, även om unga får anses vara än mer skyddsvärda. Vi vill betona att i goda levnadsförhållanden främst ingår ett skydd mot fysiskt och psykiskt våld från såväl vuxna som jämnåriga. Ett samhälle som inte ens klarar av att leva upp till detta bör inte ta på sig ytterligare åtaganden.

Vi delar kommitténs uppfattning att i goda levnadsförhållanden ingår att känna tillförsikt inför framtiden. Ett gott skydd av ovan nämnt slag tror vi ger självförtroende - en god grund att stå på. Om samhället i stort såg annorlunda ut, med mindre våld och med goda utsikter att få ett arbete, vore det säkert lättare för unga att känna framtidstro. Det är alltså, enligt vår uppfattning, här som ansträngningarna bör göras.

Självständighet

Här vill vi anföra att det inte är alldeles självklart att det finns något större samband mellan självständighet och ekonomiskt oberoende. Vi tycker snarare att det är positivt om man har stöd av sin familj hela livet igenom, även på det ekonomiska planet. Det finns dock en fara med detta, nämligen om beroendet blir så stort att man helt saknar ansvar för sitt eget liv.

Det är svårt, särskilt för unga att få arbete i dag. Vi vill bestämt påpeka för kommittén att lösningen inte är fler arbetsmarknadspolitiska åtgärder utan färre och att vägen inte går via fokusering på ålder, men på kompetens och initiativkraft. Främst ungdomar har att vinna på en avreglering av arbetsmarknaden, då särskilt lagen om anställningsskydd, men även andra regleringar, gång på gång stänger ungdomar ute. Vi anser det självklart att man inte skall kunna välja bidrag och arbetslöshet i stället för arbete, särskilt med tanke på vilken betydelse det har för självkänslan att få ta ansvar för sitt eget liv.

Inflytande och delaktighet

På detta plan tror vi att många av de problem som kommittén anför skulle försvinna om vi hade ett fungerande personvalssystem i Sverige. Om unga (och gamla och medelålders) känner att de faktiskt har inflytande över vem som representerar dem i de folkvalda församlingarna tror vi att detta skulle främja engagemanget, särskilt som det skulle bli mera självklart till vem man ska vända sig med sina synpunkter. Det skulle också bli möjligt att, i högre grad än i dag, engagera sig politiskt utan att behöva köpa hela paketet av åsikter som representeras av ett parti.

Vi vill också betona att det är viktigt att samhället är konsekvent i sin syn på ungdomar. Att som i dag tillåtas att vara med och besluta om hur landet ska styras vid 18 års ålder, men vara tvungen att vänta två år till för att få köpa hem en flaska vin till middagsbordet, är ägnat att ge en märklig uppfattning om vilket ansvar man har för sitt eget liv. Det finns fler exempel på liknande absurditeter. Vi skulle därför gärna se en harmonisering av de åldersgränser som finns på alla möjliga områden.

Vad gäller inflytande på skolor och universitet är det ett problem som skulle försvinna om fri konkurrens rådde på området. Då skulle det nämligen vara intressant för den skola/institution som vill ha elever att tillmäta deras åsikter betydelse. Att utvecklingen i stället går i motsatt riktning är, inte minst av den orsaken, beklämmande.

Likaså ligger det i varje arbetsgivares intresse att tillmäta de anställdas åsikter betydelse - dels därför att de då utför ett bättre arbete, dels därför att den som utför arbetet ofta har bäst möjligheter att bedöma hur det skall göras effektivare. Detta har många moderna företagsledare redan insett. Här går utvecklingen således i rätt riktning och staten skall därför inte lägga sig i och störa den processen!

Unga som resurs

Kommittén visar i flera av sina formuleringar att man har en tro på unga människors initiativkraft och förmåga. Mot denna bakgrund blir det än mer obegripligt att man landet i slutsatsen att samhället skulle ha ett ansvar för att samma unga människors idéer förverkligas. Vi tror dock att samhället som det ser ut i dag många gånger ställer upp hinder för unga människor att förverkliga sina idéer, till exempel genom att bidragssystem premierar vissa former av engagemang, utbildning och tänkande men inte andra. Kan man radera dessa hinder har man kommit en bra bit på väg.

Internationellt engagemang

Här konstaterar kommittén att dagens ungdomsgeneration är den mest internationaliserade någonsin, de flesta väldigt beresta med en god kunskap om andra länder och kulturer. Man kan därför ifrågasätta om det över huvud taget finns något problem.

Angående de program som finns för internationellt utbyte kan vi bara konstatera att de i de flesta fall fungerar väl. Vi ser ingen anledning att ifrågasätta dem i stort. Dock finns det anledning att förmoda att deras betydelse kanske skulle minska ifall man förbättrade möjligheterna att resa ut på egen hand: Mer pengar kvar efter skatt skulle underlätta för den som vill spara till en resa. Att man hamnar på grundnivå i föräldraförsäkringen, om man väljer att resa för sparade (kanske tidigare ihoparbetade) pengar kan säkert också hindra den framsynte, och detta är bara ett exempel på hur

bidragssystemen styr in människor i ett visst handlingsmönster, som kanske inte alltid är önskvärt.

För den som är student lönar det sig heller inte att arbeta extra för att få råd att resa. Fribeloppsgränsen i studiemedelssystemet sätter hinder i vägen för detta, och kan åstadkomma marginaleffekter på över 80 procent. Vi reagerar mot att man på detta sätt motverkar arbete och missgynnar flit. Dessutom missgynnas den, som under en kort period av studietiden har stora inkomster, i förhållande till den som har kontinuerliga mindre inkomster under hela sin studietid. Detta trots att den senare troligtvis tjänar mer om man slår ut inkomsterna på hela studietiden.

Listan på hur systemet faktiskt motarbetar internationellt utbyte kan göras hårresande lång. Vill man främja mångkulturella kontakter, är det här man skall börja. I det stora hela kan man dock tyvärr konstatera att grunden till mångas främlingsfientlighet läggs långt tidigare än när man är gammal nog att resa på egen hand. Vi vill därför tillägga att det är en av skolans viktigaste uppgifter att se till att ungdomar hämtar in kunskaper om andra länder och kulturer för att främja förståelsen för de människor som kommit hit utifrån. Kunskap är det bästa sättet att motverka främlingsfientlighet och rasism. Det mest effektiva sättet att nå denna kunskap är naturligtvis att faktiskt tillåta flyktingar och invandrare att finnas mitt ibland oss. Detta förutsätter dock en förändrad syn på invandrapolitiken i stort och faller måhända utanför kommitténs uppdrag.

Maria Rankka, distrikts ordförande.

Unga Örnar Norrbottens distriktsstyrelse

Utifrån uppdraget kan vi konstatera att kommittén lämnat ett förslag till fina målsättningar som helt överensstämmer med FN:s konvention om barnens rättigheter (barnens lag). Konventionen ska vara en ledstjärna i alla beslut som gäller barn och ungdomar. Vi kan konstatera att dessa mål således också ska gälla för ungdomar upp till 24 år, vilket är bra.

Det gäller att skapa goda levnadsförhållanden för den unga generationen, så att framtidstron och tron på samhället som sammanhållande länk ska vara utgångspunkten.

Förslaget till yttrande är framtaget av: Fredrik Lundh, Martin Nyström, Anna Zakrisson och Anders Öberg.

Åke Durre, Frösön

(Svar från en ej namngiven ungdomsorganisation.)

Goda levnadsförhållanden

Goda levnadsförhållanden är att ha tillförsikt för morgondagen i goda harmoniska skolor och samtidigt veta om en tryggad ålderdom för ens föräldrar och anhöriga. Saknas helt i dag.

Minska U-landsbidrag och flyktinghjälp och satsa på skolor-sjukvård-ålderdom och öka förtroendet för våra politiker.

Ett självständigt liv

Att vara vuxen är att utvecklas i gemenskap och samråd med vuxna. Stöd ungas självständighet med nya läromedel, mindre klasser med harmoniska lärare. Detta ger grund till självförtroende och utveckling. Underlätta för att erhålla arbete utgör en harmonisk barndom och en god utbildning.

För att unga ej skall känna sig utnyttjade inför praktikanställningar som inför löneökningar i olika årstrappsteg. Gratis frivilliga studier i samband med praktikanställning som uppmuntran för låg lön. Man skall ej få välja att vara arbetslös och leva på bidrag. Ovan gäller unga upp till åldern 25 år. Betr. äldre än 55 år kan dessa yrkesmän vara erfarna yrkeslärare men även utbildas med statliga medel för fortsatt möjlighet till ny anställning.

Rätt till inflytande och makt

Unga saknar intresse för politisk makt med ledning av den dåliga politiska moralen och de så ofta förekommande fallskärmarna. Från småskolan saknas framtidsvisioner/se punkterna. 1 och 2/ och därav ett ointresse för den politik som bidraget till nuvarande förhållanden. Åtgärd i dag: bilda planeringsgrupper redan i skolorna med föräldrar-lärare och elever. Betygsätt intresserade elevers prestation. Återinför betyg i alla klasser, både höst- och vårtermin.

Kritiskt tänkande och aktivitet

Kommer med ökad kunskap och förtroende enligt samtliga punkter ovan.

Mångkulturella kontakter

Kommer automatiskt när ungdomar själva besöker - och praktiserar i utlandet. Detta sker frivilligt av ungdomar med självförtroende i en mycket stor omfattning redan i dag.

Norra Norrlands Scoutdistrikt (NSF)

Till att börja med måste jag tyvärr meddela att vi i Norra Norrlands scoutdistrikt (NSF) inte haft tid att samlas för att diskutera denna, som vi tycker, mycket viktiga fråga. Vi arbetar ideellt med scouting och kunde inte, på den korta tid som stod till buds, gå igenom diskussionsunderlaget, sätta oss in i förslaget, diskutera frågorna och avge ett svar. Jag fick i uppdrag att meddela kommittén detta.

Innan jag gjorde det läste jag igenom förslaget och fann, spontant, att det i viss mån innebär "att skjuta på sittande fågel". Många, kanske till och med de flesta barn- och ungdomsorganisationer arbetar på det beskrivna sättet. det som behövs är kanske den föreslagna målsättningen. den måste dock backas upp med "morötter" för de ungdomsorganisationer som arbetar med de frågor kommittén särskilt pekat på. Om man inte gör det är det bara ord, som i bästa fall ger de beslutand politikerna ett något bättre samvete.

Av de barn- och ungdomsorganisationer som redan i dag arbetar efter de föreslagna målen kan jag bara svara för scoutrörelsen och IOGT-NTO-rörelsens ungdomsorganisations. I dessa organisationer har barnen och ungdomarna verkligen medinflytande över verksamheten ett medinflytande som med växande ålder även leder till ansvarstagande. Inflytande kan man ha även om det inte är politiskt.

Utredningen har delat upp sitt förslag i fem delförslag.

Scouting bygger på FEM FUNDAMENT.

SCOUTLAG OCH SCOUTLÖFTE - Enkla regler för att leva tillsammans

PATRULLSYSTEMET - Att arbeta tillsammans i små grupper, vilket är grundläggande för en demokratiska skolning

FRILUFTSLIV - I friluftslivet lär man känna sig själv samt att ta ansvar för sig själv och andra.

LÄRA GENOM ATT GÖRA - Man måste få göra saker för att prova sin egen förmåga och att nå resultat is samarbete med andra.

INTERNATIONELL FÖRSTÅELSE - Detta skall ge förståelse och engagemang för hur människor lever i andra delar av världen.

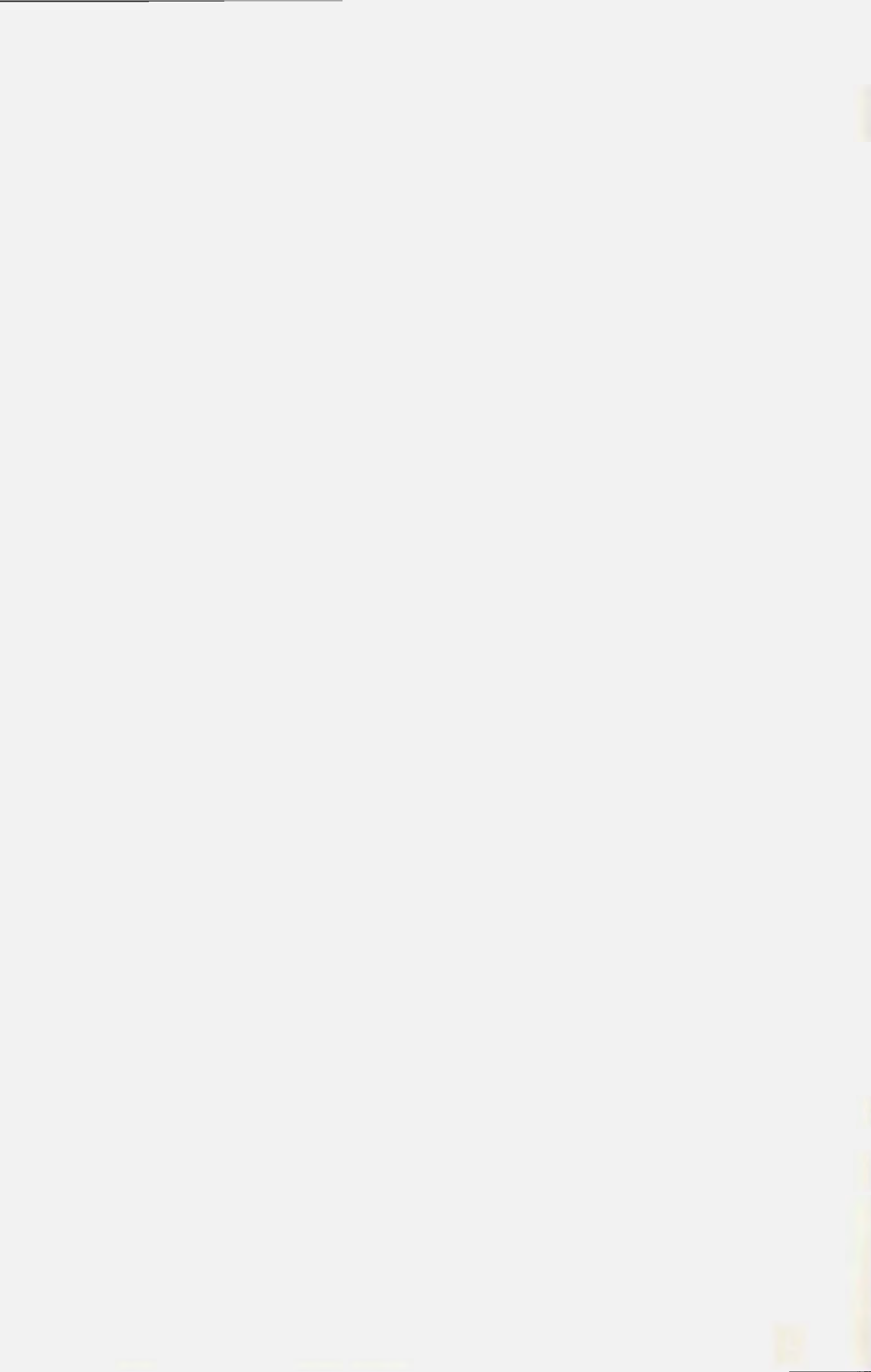
Vårt scoutförbund har ett sjätte fundament som är

PERSONLIG HELNYKTERHET - Detta innebär ett avståndstagande från alla droger.

Om man vill göra något konkret för ungdomar, då tänker jag mest på fritiden, bör resurserna styras över på satsningar på vuxnas fritid till ungdomars fritid. detta gäller i högre grad kommunalt än statligt.

Nils-Gunnar Gustavsson

Distriktsordförande



6 Svar från skolor

Några svara har också kommit från gymnasieskolor. Ett elevråd har skickat ut Ungdomspolitiska kommitténs frågor till klasserna. Fem av dessa valde att svara på frågorna. På en skola har man diskuterat i elevrådet och på två skolor har ordföranden för elevråden svarat. Dessa svar presenteras i detta kapitel.

Åkrahällskolans elevråd, Nybro

Synpunkter på ungdomspolitiska kommitténs förslag till mål för ungdomspolitiken

När blir man vuxen? Ett tänkbart svar på frågan är, enligt vår mening, att man blir vuxen i det ögonblick man känner sig helt delaktig i samhället. Det kan innebära att man har ett (riktigt) arbete, att man känner att man kan påverka de styrande eller att man har körkort.

Men då alltför många unga känner att makten helt ligger i händerna på den så kallade marknaden eller på ett mycket avlägset EU, samtidigt som arbetslöshetssiffrorna för unga är nedslående, förskjuts inträdandet i vuxenlivet hela tiden.

Ungdomspolitikens uppgift måste således vara att göra ungdomar delaktiga i samhället. En särskild ungdomspolitik, som underlättar för unga att "bli vuxna", bör således finnas. Det kan handla om särskilda arbetsmarknads- eller bostadspolitiska åtgärder, men de får i så fall på inga villkors vis utformas så att ungdomar blir en grupp, som ges en stämpel som allmosebehövande, då kan de aldrig känna sig delaktiga. Eventuella stödåtgärder får alltså inte alltför mycket avvika från de "vanliga" stödåtgärderna. Inte minst är detta viktigt för att inte bekräfta myten att ungdomar måste tas om hand, möjligtvis behöver de ledsagas något. Ungdomar kan mycket väl klara sig själva, men om detta innebär isolation från övriga grupper i samhället, vilket det ofta gör, är det förkastligt.

Att ställa upp mål för ungdomspolitiken måste vara bättre än att ställa upp riktlinjer, eftersom mycket i dag är alltför allmänt formulerat, i synnerhet ur ungdomars synvinkel, och riktlinjer har benägenhet att bli mer allmänna än mål.

Av ovanstående förstås att vi anser den ungdomspolitiska kommitténs förslag vara i stort sett bra, då de alla syftar till att stärka samarbetet mellan samhälle och ungdomar, möjligen med undantag för mål nummer 5, "de ungas internationella engagemang och mångkulturella kontakter ska

främjas" (se nedan!). Att mer konkreta mål behövs är nog uppenbart, men konkreta mål måste ha allmänna mål som utgångspunkt.

Mål nummer 1, "alla unga skall ha rätt till goda levnadsförhållanden", är viktigt, då det leder till ökad känsla av delaktighet. Att ha framtidstro måste sägas vara en del av "goda levnadsförhållanden". Det kan finnas risk att materiella värden hamnar i förgrunden, men det är inte alls nödvändigt, gemenskap är något de flesta ungdomar själva skapar, åtminstone inbördes, men för somliga kan det vara värre. *Det är då av mycket stor vikt att ensamma ungdomar får hjälp och stöd i ett tidigt skede,* när stora förändringar står för dörren, till exempel som i åkurs 3, då flera bryter upp från födelseorten. Av detta skäl är det viktigt att kuratortjänster, skolpsykologtjänster, tjänster på ungdomsmottagningar m.m. inte försvinner.

Man kan nog säga att goda levnadsförhållanden är motsatsen till utanförskap. Förutom de mer eller mindre konkreta förslag som gavs ovan, kan det handla om att förebygga mobbning, ibland på ett mycket tidigt stadium. Men goda levnadsförhållanden, vare sig det gäller "icke-utanförskap" eller materiella värden, fås ofta enkelt genom att ha ett arbete (det förstnämnda kan även fås genom skolgång, idrottsutövande, högskolestudier m.m.), varför kampen mot arbetslöshet för unga måste sättas i främsta rummet.

I mål nummer 2, "samhället skall underlätta för de unga att leva ett självständigt liv", är nyckelordet "självständighet". Ett lämpligare ord att ha som nyckelord här anser vi vara "delaktighet", vilket ofta, åtminstone de facto, innebär just självständighet.

Tidigare beskrevs arbetslösheten bland unga som viktig. Viktigt när man söker jobb är arbetslivserfarenhet, något som man som ungdom, åtminstone inledningsvis, rimligen inte kan ha. Således kan det vara idé att skaffa ungdomar arbetslivserfarenhet, kanske inte genom praktik (det ger inte så mycket arbetslivserfarenhet, även om det kan vara nyttigt), utan genom att underlätta för unga att få sommarjobb *genom allmänna förmedlingar och inte genom att man känner någon någonstans.* På så sätt kan man få in en fot i arbetslivet, men det tål att upprepas - det är i så fall viktigt att ingen anställs på grund av något slags släktskap eller kompisförhållande, det ger ingen självkänsla för den arbetande och dålig tillit till samhällssystemet för andra arbetssökande, som inte "har kontakter".

Att kunna välja att vara arbetslös och få bidrag vore förkastligt, en sådan person kommer aldrig att känna sig delaktig i samhället. Naturligtvis måste bidrag till för de som inte har något arbete, men det bör ej vara självvalt.

Det kan vara en god idé att ha arbetsmarknadspolitiska åtgärder, som riktar sig till vissa grupper, om inte åtgärderna blir alltför särpräglade.

Mål nummer 3, "de unga skall ha ökad möjlighet att utöva sin rätt till inflytande och delaktighet", måste sägas vara det viktigaste.

Ungdomar avstår i dag från att utöva den makt de har genom exempelvis sin rösträtt, eftersom "det inte tjänar något till". Detta beror mycket på att makten flyttas bort från kommuner och riksdag till fuskande EU-parlament och -kommissioner samt myglande marknader. Det är viktigt att återta makten och decentralisera den i större utsträckning än tidigare. Om man också sänker röståldern till 15 eller 16 år i val till kommuner (något som varit på förslag) och t.o.m. landsting, skulle kanske ett engagemang börja skönjas bland ungdomarna. Att få in fler unga i kommunstyrelser et cetera kan knappast vara ett självändamål, det kommer så småningom att komma av sig självt.

Det är också viktigt att ungdomar inte får vara med och bestämma genom något slags nyinrättade "nu skall vi fjäska för ungdomarna"-råd, det måste ske genom befintliga kanaler, annars går känslan av delaktighet på lika villkor ånyo förlorad.

Mål nummer 4, "ungas engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande skall erkännas och aktivt tas tillvara", har vi inga särskilda synpunkter att tillfoga.

Mål nummer 5, "de ungas internationella engagemang och mångkulturella kontakter skall främjas", anser vi, som tidigare nämnts, vara av underordnad betydelse. Detta är till stor del en fråga om intresse och attityder och är något som "någon uppifrån" har svårt att påverka. Utbytesprogrammets (och motsv.) betydelse i sammanhanget är försumbar.

Ingemar Steen, Elevrådsordförande på Gullmarsgymnasiet i Lysekil

Vad är viktigast för unga i dag?

Dagens unga kommer ut på en hård arbetsmarknad och då tror jag att det är bra att kunna ta vara på sig själv. Det vill säga ju mindre energi man satsar på att få sitt sociala fritidsliv under kontroll ju mer energi kan man satsa i arbetslivet. Hemekonomin och bostaden är områden som kan ta mycket energi så därför skulle exempelvis en konsumentvägledare i varje kommun vara till stor hjälp för många unga. En konsumentvägledare skulle kunna hjälpa unga med frågor som till exempel deklarering, reda ut ifall ett köp gått rätt till, jämföra olika lån med mera.

En ungdomspolitik, om en sådan skall finnas, bör vara underlag för åtgärder som under en tidsbegränsad period lär unga att ta vara på sig själv.

En ungdomspolitik ska avskaffa eventuella hinder som finns, för att ungdomar ska kunna skaffa sig efterfrågade erfarenheter och kvalitéer.

Unga måste tas om hand ifall de inte får lära sig att ta vara på sig själva.

Förslagen i rapporten

De av er formulerade målen är knappt värda papperet de är skrivna på. Meningslöst flummigt svammel. Att ta skattepengar till att skriva något så löst är hutlöst och jag tror det är få som finner det lönt att läsa igenom något så okonkret.

Ni fick i uppdrag att ta fram uppföljningsbara mål men jag kan inte hålla med om att era "mål" uppfyller de kraven. För övrigt är min åsikt att regeringen bör få föreslagna mål att fastställa, för politiker har en tendens till att försöka kringgå riktlinjer.

En annan fråga som jag inte har svaret på är ifall ni har rätt att ifrågasätta det uppdrag som ni har mottagit och samtidigt sitta kvar.

Alla unga ska ha rätt till goda levnadsförhållanden

Levnadsförhållanden är de förhållanden under vilka man lever och självklart är det kombinationen som är det viktiga när vi menar förhållanden bättre än existensminimum.

Däremot blir det alltid en prioritering när det gäller vilka förhållanden som ska förbättras först och då blir det oftast de som är enklast och går snabbast att förbättra som förändras. För den enskilde är det individuellt men de flesta politiker tänker antingen på samma sätt eller så vet de något vi inte vet.

Om man inte trivs med sitt fysiska boende ser man det som en anhalt på vägen mot något bättre och bryr sig inte om det ickemateriella. Därför bör man ändra miljonprogrammets stereotypiska boendemiljö till att vara mer variationsrikt och individuellt utformat. Då minskar man säker också brott och narkotikamissbruk i områdena.

Samhället ska underlätta för de unga att leva ett självständigt liv

Självständighet enligt mig är att få och kunna trygga min egen säkerhet. Att vara vuxen är att känna sig vuxen.

För att förbättra ungas väg till självständighetsprocessen och ju tidigare det sker under ordnade former ju självständigare har man hunnit bli när det verkligen gäller.

Att inte försvåra för unga att kvalificera sig och samla erfarenheter. Det enda hinder som är påverkbart är ungas bristande kvalifikationer. Den fördel unga har på arbetsmarknaden framför äldre är att de har lättare att utvecklas. Att unga känner sig åtgärdade är, tror jag, en relativ känsla som

grundar sig på att arbetskamraterna känner sig orättvis behandlade. Frivilligt bidragslevande är oacceptabelt så länge det sker på bekostnad av övriga skattebetalare. Det kan dock vara svårt att undvika. Ja, ifall samhället tjänar på det ekonomiskt eller utvecklingsmässigt.

De unga ska ha ökad möjlighet att utöva sin rätt till inflytande och delaktighet

Makt är oberoende av inflytande och såväl inflytande som delaktighet kan fortfarande ges till många. Dagens ungdomar har vuxit upp medan de har hört att makten tillhör och ska utövas av de äldre och nu i tonåren märker de vad det har lett till. För att avbryta denna utveckling bör det i lag rekommenderas att elevråd ges yttranderätt i den kommunala skolpolitik som berör dem. Senare kan det bli aktuellt att pröva ifall kvotering av ledamöterna av motsvarande Barn- och Utbildningsnämnden ska göras.

I dagsläget så är det, vad jag har sett, som så att det är endast ett fåtal ungdomsförbund som är representerade och som informerar i skolan. Vad det beror på vet jag inte men jag tror att det har stor betydelse för ungas politiska engagemang.

En gråhårig som pratar ungdomspolitik är inte trovärdig.

Ungas engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande ska erkännas och aktivt tas tillvara

I dag tror flera äldre att ungt inflytande konkurrerar med äldre inflytande till det sämre.

Om staten ska representera befolkningen i en demokrati så är det en nödvändighet att staten stöttar de i samhället som följer grundlagen och som har problem med att göra sin röst hörd.

Låt gymnasielärarnas lön påverkas av omdömen från studenterna. I vilken grad är svårt att säga med den bör definitivt vara större än vad den är i dag. Lärarlönen bör således grundas på studentomdöme, arbetsinsats och lärarens utbildningslängd. Omdömet från studenterna bör absolut betyda mer än hur länge läraren har varit yrkesverksam innanför eller utanför den enskilda skolan.

Internationellt engagemang i ett mångkulturellt samhälle

Fördelar i ett mångkulturellt samhälle är att det sker ett idé- och erfarenhetsutbyte samt att man får en genetisk variation. Till de relaterade svårigheterna hör att individen måste komma över sin blyghet.

Över nationella gränser är det bästa sättet att stärka ett mångkulturellt samhälle att underlätta för utlandsstudier.

Erik Dahlin, elevrådsordförande på Norra Real i Stockholm

Hej ungdomspolitiska kommittén!

Jag måste medge att jag direkt fick förutfattade meningar om projektet. Jag tycker att politiker tenderar att bli överambitiösa på sådana områden där åtgärder egentligen inte är så nödvändiga. Om de förtroendevalda "bara" ser till att vi ungdomar inte riskerar att bli överfallna på stan, att vi har goda möjligheter att få ett jobb efter studierna och att våra grundläggande demokratiska rättigheter bibehålls, så behövs ingen ungdomspolitiska kommitté. När den nu finns och jag har givits chansen att uttrycka min åsikt, har jag väldigt svårt att komma på något konkret förslag som är realistiskt genomförbart och som inte missgynnar någon annan samhällskategori. Det är nämligen lätt att sätta upp mål utan att knyta dem till några förslag om lagändringar. Jag ska visa detta genom att försöka omsätta ett av Era mål till de insatser som skulle krävas för att i praktiken förverkliga detta mål.

Det uppsatta målet formulerar Ni så här: "Kommittén anser att det är viktigt att alla unga, oavsett bakgrund, ges goda kunskaper och därmed förutsättningar att utveckla en interkulturell och språklig kompetens för att kunna möta framtidens utmaningar". Nu följer min egen tolkning:

Att ge någon goda kunskaper innebär att man även måste ge personen i fråga möjligheter att läsa detta i skolan som ett ämne. Det man i det här fallet skulle kunskaper i är interkulturell och språklig kompetens. Den språkliga kompetensen är redan i dag mycket väl utvecklad hos svenska ungdomar, tack vare att främmande språk redan ges stort utrymme i undervisningen.

Den interkulturella kompetensen, däremot, är det lite si och så med. Frågan är dock om det verkligen skulle vara värt all möda att ge kommande ungdomar en interkulturell kompetens. Det beror förstås lite på vad man menar med interkulturell, för övrigt ett ord som min dator inte känner till. Enligt min definition av kultur så innebär ett besittande av interkulturell kompetens att man om varje land (i princip) känner till följande:

- **Religionen** - vad den betyder för landets invånare, om den har några fanatiska anhängare i landet, om de förekommer religiösa mot-sättningar inom landets gränser et cetera
- **Styret** - demokratiskt eller diktatoriskt, marknadsekonomiskt eller planekonomiskt, har makten skiftat ofta osv.....
- **Familjen** - uppfostringstraditioner, familjens position i samhället osv. ...
- **"Medelsvensson"** - hans mentalitet, är han tystlåten, torr, hetlevrad eller vad är han?

När man har inhämtat dessa kunskaper bör man sammanfatta allt för att se helhetsbilden, och utifrån den komma fram till den kultur som präglar landet. För interkulturell kompetens borde man också jämföra kulturerna med varandra.

Om man skulle lära sig allt detta (helst mer enligt min tolkning) i skolan skulle man åtminstone få avsätta lika många timmar åt detta ämne som det nuvarande ämnet historia upptar. Och till vilken nytta? För att kunna möta framtidens utmaningar? Den största framtida utmaningen för mig är att skaffa mig ett jobb, förvalta de pengar jag tjänar och den "förmögenhet" mina föräldrar lämnar efter sig. Det finns redan i dag ämnen i skolan som jag inte kommer att ha ett dugg nytta av när det gäller att klara av min framtida utmaning. Exempel på detta är rent allmänbildande ämnen, som i och för sig är viktiga. Barnkunskap är ett ämne som varken är yrkesförberedande eller allmänbildande och borde således avskaffas. Det nya ämnet "interkulturkunskap" ligger, enligt min uppfattning, någonstans mitt emellan.

Som en avslutning på mitt utlägg om Ert mål känner jag mig tvungen att göra Er införstådda med att jag, och många ungdomar med mig, aldrig har förstått vitsen med att bli kulturellt berikad. Jag har heller aldrig förstått vad det konkret innebär att bli kulturellt berikad.

Det talas om att man borde ge ungdomar mer att säga till om, till och med att ge dem inflytande i maktens högre instanser. Jag vet inte hur jag ska uttrycka mig för att få Er att förstå hur fel jag tycker att detta är. Första frågan man bör ställa sig själv är: "Vilka problem, som finns i dag, skulle man kunna lösa genom att tillsätta ett "ungdomsutskott"? Mitt svar blir: "Inga". Detta beror till stor del på att ungdomarna ingalunda är en enhetlig grupp. Där finns det lika stora meningsskiljaktigheter inom till exempel ANT-politiken, som det finns i plenisalen. För övrigt tror jag inte att de vuxna på något sätt vill oss ungdomar illa. Om det bara fanns pengar skulle de med all säkerhet unna oss både fritidsgårdar och kommunala musikskolor. Nu finns det "inga" pengar och då får vi vara tacksamma för det vi faktiskt har, fri skolgång, fri skollunch, studiebidrag (som kommer "barnen" till nytta i slutändan), resebidrag (om man har lång väg till skolan), gratis låna läroböcker et cetera, et cetera.

Jag tycker att etablissemangen verkligen har ett ansvar när det gäller att inte skämma bort oss. Om de lurar i oss ungdomar att vi har rätt att kräva både det ena och det andra, utan att vi själva behöver lägga två strån i korts, blir konsekvenserna att man får en förslappad, krävande och allmänt oduglig generation. Jag önskar att makthavarna började kräva en motprestation eller dylikt av ungdomen och/eller att inte ta hand om dem som har misskött sig under skolgången i samma utsträckning som man gör i dag. Jag, och väldigt många med mig, har nämligen ingen lust att försörja de elever som såg ned

på en, för att man skötte sitt liv och sina studier, när jag är skattebetalare någon gång i framtiden.

Avslutningsvis vill jag bara säga det att Ert önskemål om att elevrådet skulle diskutera Era förslag i grupp inte har blivit uppfyllt. Det skulle ta alldeles för lång tid och förmodligen hade vi inte kunnat enas om allting (om ens något). Ni får hålla tillgodo med mina åsikter, som förmodligen inte var riktigt vad ni hade väntat Er om jag förstår saken rätt. Men jag försäkrar Er att jag är långt ifrån ensam om att inneha dem. Jag ber Er slutligen att behandla denna skrivelse som Ni behandlar alla andras. Jag har trots allt offrat en hel del tid för Er skull.

Svar från Gymnasiet i Vällingby

Klass BF1A

1. Olika organisationer som MUF, vänstern. Vi kan inte påverka regeringen.
2. Många vet inte så mycket om politik. Det verkar svårt och konstigt.
3. De flesta är inte intresserade av politik.
4. Vara med i elevrådet, vara med i skolkonferensen.
5. Vissa vuxna tar oss ungdomar på allvar.
6. När man tar ansvar för sina handlingar.
7. Nej, det tycker vi inte.
8. En del i klassen tycker att det är intressant och del inte.

Varför är ungdomar inte intresserade av politik? På grund av politikerförakt. Snyltresor et cetera. Okunniga politiker som fattar punchade beslut. Familjerna är inte så starkt färgade. Kan det vara så att ungdomar är intresserade men på ett annat sätt? Ja. Vad är för dig att vara vuxen? Att ta ansvar. Ska man få välja att vara arbetslös och leva på bidrag? Nej. Är det här viktiga frågor? Ja.

Klass SP3D

Vad är ungdomspolitik?

Svar: Något som har med ungdomar att göra. Fria associationer: SSU och MUF

Varför finns det inget intresse för politik?

Svar: Politikerna bryr sig inte om ungdomar så varför ska de bry sig. Det är för hög ålder bland politiker. Förtroendet brister på grund av konjunkturen, nedgången.

Ungdomar har det ganska bra och har därför inga frågor att engagera sig i.

Är ungdomar intresserade av politik

Svar: Ja.

Hur kan ungdomar få ökat inflytande?

Svar: Fungerande elevråd/styrelse som samarbetar med rektor kan ge inflytande. Mer inflytande över lärare behövs.

Tas vi på allvar?

Svar: Politiker bör engagera sig mer för ungdomar, det ger röster.

Vad är det att vara vuxen?

Svar: Att man tar ansvar. Självständig ekonom.

Ska man få välja att vara arbetslös och leva på bidrag?

Svar: Nej, man kan inte få välja själv. Det funkar ju inte.

Vilka frågor är viktigast för ungdomar?

Svar: Skolsystemet, betygssystemet, arbetslösheten. Var tar viss information som aldrig går fram från politiker till ungdomar. Klasskillnader i framtiden.

Klass NV2B

För oss är ungdomspolitik, politiska ungdomsorganisationer som MUF, SSU et cetera. De är först och främst tidsbrist som hindrar unga från att engagera sig i politik. Det är svårt att sätta in sig i det politiska arbetet, det kräver så mycket tid. Det är ett heltidsarbete. Skolan tar upp all tid. Många har en politisk åsikt, men åsikterna överensstämmer inte direkt med något speciellt parti. Det finns inte så stor partitillhörighet, men det finns åsikter.

Man kan öka ungas inflytande i skolan med ett bättre fungerande elevråd. Elevrådet ska inte vara en kompisgrupp som fixar fester för skolans "balla" elever!! Vuxna lyssnar på oss mer nu än förr. Men de måste vara mer lyhörda på vad unga vill ha. De ska inte bara koncentrera sig på en kategori till exempel Fryshuset.

Att bli vuxen är att ta ansvar. Enligt skolan är man det då man börjar gymnasiet och tar ansvar för sina studier. Man betalar även för sig själv som vuxen. Man ska inte få välja att leva på bidrag. Finns det jobb ska man ta det.

"För att få ett bra svar krävs en bra fråga". Man kan inte förvänta sig att få riktiga svar genom att skicka ut en enkät. Det blir ingen engagemang och inga diskussioner. Det bästa vore om någon kunde komma ut till skolor och informera oss lite och sedan få igång en diskussion. Då skulle det säkert komma fram vilka frågor som är viktiga för oss idag.

Klass SP1C

Det (ungdomspolitik) är viktigt, men vi bryr oss inte förrän vi är 18 år. Ingen tilltro till politikerna (ung + vuxen). Ingen ork, ingen tid (ingen lyssnar). Inte allvar, inpräntat att man inte är värd, stökig.

Man är vuxen när man är mogen nog att ta ansvar för sina egna handlingar. Nej, inte leva på bidrag (ha rätt att välja vara arbetslös).

Det (det målen tar upp) är viktiga frågor, men när man har inställningen att ingen bryr sig orkar man inte engagera sig. Mycket tyder på okunnighet, när det är ett bristande engagemang.

Klass NV1B

"Ungdomspolitik" finns inte. Bristande engagemang beror på att inget går att ändra, och att ingenting händer. Ungdomar är intresserade av politik, men det som politikerna tjafsar om offentligt rör inte oss.

För att öka ungas inflytande i skolan, vill vi ha mer att säga till om i skolarbetet och dess planering.

Ungdomar hörs, syns och finns inte i vuxnas ögon. "Vuxen" blir man i åldern: 18 - 26 år. Alla ska jobba för sin rätt i samhället. Frågorna som besvarades här träffade inte oss som viktiga.

7 Övriga svar

I det här kapitlet presenteras övriga bidrag som kommit till Ungdomspolitiska kommittén. Texterna är inte i första hand svar på någon av de diskussionsfrågor som kommittén skickat men innehåller funderingar kring vad som är viktigt för den framtida ungdomspolitiken.

Evert Skirgård, Enköping

Jag vet inte varför denna förfrågan om synpunkter har hamnat hos mig - jag är ingen ungdom - 171017 - , men jag har minnen av min egen ungdom. Uppfostrat 5 barn har ett antal barnbarn + ett steg till. Från min egen ungdom en bit från Norrköping med, från sommargäster given smak för teknik, kom jag att på 30-talets ekonomiskt usla tid gå omkring hos småföretag och fråga efter jobb. På en bil- o motorverkstad fick jag arbete: sopa, städa, tvätta motordelar, 3 månader utan betalning - men jag lärde mig mycket. Tjänat igen det 1000 gånger om. Flyttade långt senare, men blev arbetslös 1 månad - en tid som jag sent skall glömma. Trots att jag ju hade arbete hos far o mor på en liten gård umgicks jag med självmordsplaner. Det har givit mig den absoluta åsikten att ungdomar skall ha arbete. Sådana finnes överflöd av. Det är bara så att ungdomarna är för dyra. Vem som ställt till det vet de flesta. Vad som är viktigt är att de får arbete. Låt skolorna hjälpa genierna. Vår industri skriker efter högt skolade unga. På andra områden till exempel blivande "handens mästare" skall de också ha chans. Dock skall de som vill och gör något premieras - det lever hela landet på. Kunde många ungdomar bli svettiga i sitt arbete - eller på fritid, vore det en klar fördel. Stark kropp att bära sitt förnuft, aggressioner minskas. Det starka samhället och underhåll från vaggan till graven har förstört ett par generationer. Det är inget spännande av leva och arbeta sig fram. För mig gällde kurser i svetsning och metaller, senare Hermodskurser, Lokreparatörkurs (och jobb) hos SJ. Den stora kursen hos Vattenfall där jag arbetat i maskin och kontrollrum i 34 år. Under tiden växte telningarna. Den äldsta gick en utomordentligt bra lärlingskurs hos Asea. Flickorna tog lärarbanan, en gren som inte är så bra om de inte har höga ambitioner - och förmåga. Den banan kan dock ge en personlig tillfredsställelse och förmåga att tackla andra yrken. Problem när de skall flytta hemifrån till egna bostäder och liv skall lösas om de går skolvägen med existensmöjliga (låga) studiebidrag, och för handens "mästare" när de tjänar egna pengar som räcker till hyror i enklare bostäder än de som svenskarna nu till vår stora olycka satt sej fast i med hjälp av hälsovårdsnämnd och boverk. Vi fick bo 1954 - 70 max 7 st. på 71 m², det gick bra. - i statens hus. - De unga kan

klara sej själva om de får (i unga år) lära sej att räkna pengar, att sköta ett hem, att ha eget ansvar som gångna generationer gjort. De är inte sämre nu. Samhället har dock felaktigt tagit ansvaret.

Om målen: Nästan alla ungdomar vet inte vad de skall göra när man frågar dem. Redan i och efter grundskolan skulle (som delvis göres) ges tillfälle för upprepad praktiskt verksamhet hos olika yrkesutövare som dessa i mån av nedlagd hjälp och lärdom få ersättning för. För de utpräglat teoretiska begåvningarna finnes liknande lösningar. Om möjligt bör ungdomar så tidigt som möjligt få klart för sej vart deras håg lutar, så att de tidigt kan specialisera sej - för att bli "spjutspetsar" som landet behöver om vi skall ha en chans att fortsätta i den nu höga standarden. En förutsättning för ett bra samhälle är ju att alla gör nytta - inte som nu när en miljon knaprar av det de något flera arbetar fram. Läste i tidningen att 1500 ingenjörer flyttade från 57 % i skatt till Englands företagsvänligare klimat.

Tillförsikt

Det är när de uppfattar att några äldre litat på den ungas omdöme. Det behöver inte vara högt ställda ekonomiska möjligheter i grunden men en stark - starkt personlighet som inte mejslats fram i den stora gruppen kompisar, utan kanske i en lyssnande och begrundande tillvaro - dock ej enstörig. Självständig blir ungdom de med egna tjänade pengar kan klara sej - inte som ofta nu med "andras pengar" = bidrag. Vuxen det visar man sej vara - för andra - som också följer lagar och traditioner.

Att bil självständig

Man hjälper ungdom bäst genom att entusiasmera den för skolor: tekniskt, socialt, ekonomi och traditioner. Lära dem att leva sunt och enkelt och av egen kraft, så långt möjligt. De stora hinder en arbetsgivare ser i en anställning är ju de stora kostnader han måste lägga ner och som hans företag. Man skall inte få välja att vara arbetslös. Det föll under "lösdrivarlagen" förr. Alla idéer är bra som sätter alla - mest ungdom - i arbete. Men vad säger vår "Bromskloss" om att dessa måste få en lägre lön än nu.

Inflytande

Inflytande får alla när de har betydelse i produktionen och i tankarnas genialitet när de framföres. Den som är en liten kugge driver alltid något. Den stora kuggen driver många små. "Far över Mor. Mor över mig och jag över katten, sa pojken." Vi är ju 8 miljoner. Det är ju orealistiskt att någon kan ifrån 0 eller låg status göra sej hörd och beundrad av många. Ungdom bör ha måttliga krav. Dock bör alla idéer ventileras i olika forum. Det förefaller mig att ungdomarna är mest intresserade av att tjäna pengar, ha en materiell hög status i stället för att politikervägen - som är lång (oftast) till

"köttgrytkanten". De vill inte ge några löften - ser vi inom Frisksportförbundet - konstigt att det började ibland ungdomar i "frireligiösdistriktet". "Som jag sade: Ungdomars idéer bör ventileras inom partierna. Kan den studerande ungdomen hitta på någon bättre pedagogiskt knep eller inriktningar bör de tas upp till prövning. Ungdom som resurs: Vi har ju så mycket resurser men visar de sej vara väsentliga tas de säkert tillvara om någon hör. Mångkulturellt samhälle är ju som vi sett svårt att få att fungera utan vådor. Det är bra om vi har svenskar som läser och kan också "udda" språk. Vi behöver dem. Staten bör med stipendier hjälpa dem som visar att de vill och kan förkovra sej med utlandsstudier. Frågan är hur mycket vi skall kosta på till exempel Tanzania, där har vi pumpat in miljarder - och det går bara sämre säger en del som säger att de ser och vet. Vi har fel system på hjälp. I Liberia byggde vi järnväg och hade alltid en infödd med som lokförarelev, men efter 12 år söktes lokförare likväl här. Det behövs mera kunskap om andra länder och folk. Problemet är ju: Kan vi eller skall vi ta största hänsyn till deras mentalitet. Inbillar vi oss att de skall få samma samhälle som vi har. När de bor här vill de ju ha sin mentalitet, sitt samhälle här. Kan vi då tro att vi kan skapa om de där? Vi betalar miljarder av lånade pengar till många projekt bara för våra "blå ögon". Därmed är inte sagt att allt är kasst. Frugan var till Uganda och där hade kvinnorna hjälpts till enkel basnäring som fungerade.

För min del och mina mångkulturella kontakter under de år vi åkte bil omkring, var till exempel turkar, iranier, iraker, italienare och spanjorer m.fl., intressanta vid många träffar och jag respekterar alla! Men jag är helt säker på att de utlänningar som bor här, behövs i sina länder för att bygga upp deras standard och frihet. Frågan är också hur mitt liv förändrats genom att i Sverige införts pizza och kebab? - men det var ju ungdomen som dryftats. Alla pratar om rätt till - men inga skyldigheter. Klarar vi våra skyldigheter, då kan vi börja tala om rätt till vad stat och kommun hittills rundhänt delat ut. Istället borde föräldrarna få status och makt i första rummet. Familjerna hållas ihop och ej som nu skilsmässor underlättas. Resultaten börjar ju skönjas bland annat genom alla kuratorer och själsläkare som fått fullt upp att göra. Det är ingen sinekur att vara ungdom i många fall.

Undertecknad är aktiv i Lion, Svenska Frisksportförbundet, NBV och Vattenfalls Driftvärn med flera.

Charlotte Skawonius, Stadsledningskontoret, Stads- huset, Stockholm

Vi har fått ett brev angående *rådslag*. Vi har inte genomfört ett rådslag men väl en hearing med ungdomar 17.2.1996. Jag skickar en sammanfattning från denna och hoppas att den kan ge något.

Jag har varit projektledare för utarbetande av en ungdomsstrategi för Enskede. Vi har arbetat i en projektgrupp med representanter från socialtjänsten, alla skolor i området, polisen, landstinget, fritidsförvaltningen och kyrkan. I och med att staden omorganiserar i stadsdelsförvaltningen upplöses gruppen och avrapporterar till de nya förvaltningarna. Jag har lämnat Utvecklingsgruppen inom Socialtjänsten i Enskede där jag hade detta uppdrag och arbetar nu som projektledare/sakkunnig inom stadsledningskontoret i Stockholm.

Gruppen hade som utgångspunkt att tänka igenom situationen för **alla** ungdomar i socialdistriktet och **hela** deras livssituation. Perspektivet var att ungdomar självklart är en tillgång i samhället. En annan utgångspunkt var att vi ville ha med ungdomarna i diskussionen för att utarbeta en strategi.

Efter diskussioner bestämde vi oss för att **genomföra en hearing med ungdomar** från alla skolor i området. Hearingen genomfördes 17 februari i Sturebyskolan. Två representanter, en flicka och en pojke utsågs i varje mellan- och högstadielklass i Årsta, Skanskvarns, Nytorp, Enskede och Enskedefältets skolor. Elever som hade gått ut högstadiet bjöds in samt föräldrar till ungdomar i området.

Samtal genomfördes i grupper på sex ungdomar ledda av en vuxen samtalsledare. Samtalsledarna var personal som arbetar med ungdomar i området (från skolan, fritidsförvaltningen, socialtjänsten, polisen och kyrka och föreningsliv). Föräldrar samtalande i grupper för sig och förtroendevalda för sig. Det var viktigt att ungdomarna fick vara i egna grupper utan inblandning från vuxna.

Samtalen redovisades och sammanfattades i två steg och utifrån dessa redovisningar utkristalliserades ett antal teman som slutligen diskuterades i blandade grupper. Diskussionerna dokumenterades och har utgjort underlag för fortsatt diskussion om och utformning av en strategi.

Agneta Giliusson, Socialtjänsten i Enskede, sammanfattning av ungdoms hearingen

Under hearingen fördes samtal i grupper med ungdomar för sig och vuxna för sig. Samtalen handlade om ungdomarnas situation och hur de skulle vilja ha det på sin fritid och i skolan. Samtalen redovisades och ur dessa uppstod några teman. Nya grupper bildades utifrån dessa teman och deltagarna valde fritt vilket tema de ville samtala om. Det är dessa samtal som refereras här.

De återger naturligtvis också sådant som det samtalades om i de första grupperna.

Ungdomar och vuxna

Vuxnas förhållningssätt och attityder gentemot ungdomarna måste förbättras. Vuxna måste se och höra på vad ungdomarna egentligen vill och tycker. Klyftan mellan grupperna är för stor och ungdomar ser vuxna mest som några i periferien och vill inte ha med dem i sina verksamheter om de behandlar ungdomar utan att visa en reell respekt. Det är dock tryggt med vuxna ute eller på gårdar. De kan ha olika roller och se till att möten mellan generationer blir på lika villkor. Föräldrar bör engagera sig mer i ungdomarnas situation och sätta sig in i ungdomarnas verklighet.

Man var överens om att där vuxna finns med på ett riktigt och verkligt intresserat sätt, där trivs ungdomarna. Då är de vuxna en tillgång och en trygghet. Nu är det istället många vuxna som ställer krav, som inte syns, som inte lyssnar och som inte respekterar ungdomarna och deras åsikter.

Vi kan notera att alla deltagarna var mycket angelägna om att diskutera och få möjlighet att ventilerar olika frågor som berör uppväxttiden och situationen för ungdomar. Det var många som tyckte att tiden vart alltför kort för samtal. Uppenbart finns både behov och glädje i att prata om just ungdomstiden och vad man vill och kan göra med den.

Skolan

Det framkom efter dagen att behoven och önskemålen för ungdomar var mycket lika i alla områden. Skoldagen diskuterades mycket och här framkom det två huvudpunkter:

Den ena är att man vill kunna påverka mer och ha mer att säga till om vad det gäller undervisning och uppläggning av de egna studierna. Eleverna vill själva vara med och påverka sin studieplan.

Många upplevde att elevråden var en typ av skendemokrati, där elevernas verkliga medbestämmande inte tas på allvar.

Den andra som handlade om skolan var att de vuxna inte alltid tar eleverna på allvar och de inte visar den respekt och det engagemang för eleven som de önskar sig. Det fanns också en känsla som framfördes genomgående som gick ut på att om man var litet bråkig eller om man var tyst, fick eleven en viss stämpel som var svår att få bort.

Skolan borde ta mer hänsyn till omständigheter runt omkring eleven och inte enbart vara inställd på den faktiska undervisningen. Det framgick med all önskvärd tydlighet att nätverk runt ungdomar är något som saknas. Man upplever att den resursen byggs upp alltför mycket kring de ungdomar som finns i riskzonen, som redan har problem eller som är utanför etablissemang. Alla andra ungdomar bara flyter med, men de har också stora behov. Det är nödvändigt att också fånga upp den stora kategorien som

inte är i riskzonen och inte är superaktiva, vars liv skulle kunna ses och tas tillvara på ett helt annat sätt. Ungdomar själva skulle kunna vara mer aktiva och själva ta ansvar för sina liv om de erbjöds vägledning och uppmuntran.

Många saknar respekt från de vuxna i skolan. Det var en allmän känsla att problem inte tas på allvar och att de som inte följer ett givet mönster snabbt blir utpekade och behandlade på ett negativt sätt. Man vill ha mer diskussion i skolan om attityder och regler, där ungdomarnas åsikter tas på lika stort allvar som de vuxnas. Man tyckte att lärarna måste fråga sig själva varför de valt sitt yrke och vad de vill ge ungdomar. Uppgiften måste vara att se till att skolan blir en tid av lärande och något positivt utan tvång och ensidigt bestämmande.

Mötesplatser

Det finns ett stort behov av platser och möjligheter att mötas. De mötesplatser som efterfrågades var kaféer, allaktivitetshus, gymnastiksalar och parker. Alltså inget nytt utan sådant som har funnits och som kanske alltid kommer att finnas på ungdomars önskelista. Det fanns dock ganska stora skillnader mellan de olika områdena. I skolorna finns det uppehållsrum eller fritidsverksamhet, men här ville ungdomarna att man tittar på om den verksamhet som finns verkligen stämmer överens med de behov som finns. Både ungdomar från Enskedeskolan och Nytorpskolan var måna om att förändra och förbättra sina uppehållsrum. Elevernas önskan om dessa "deras" rum var mer ett kafé för avkoppling med möjlighet till läsläsning eller lättare aktiviteter. I Sturebyskolan saknades uppehållsrum helt. Kamratstödarna är populära där de finns.

För ungdomar mellan tolv och femton år var det mest ett kafé av något slag i närområdet som saknades eller som man ville vidareutveckla. Önskemålen, om vad som borde finnas, var först och främst bara ett ställe att träffas på. Där man kan ta en dricka eller eventuellt äta något lätt och lyssna på musik. Där man kan läsa, kasta pil, spela biljard och andra spel. Men mycket annat finns på önskelistan beroende på lokalens möjligheter och graden av de vuxnas inblandning.

För ungdomar i åldrarna femton och uppåt blev det allt tydligare under dagen att de vill ha ett stort allaktivitetshus, som Växtverket i Bromma eller Elverket på Lidingö. Ungdomarna föreslog att det ska finnas på "neutral" mark och då är Gullmarsplan bra, eftersom det annars lätt kan anses vara "vårt" om det ligger i Enskede, Årsta eller Stureby. I detta hus skulle kreativiteten flöda och skulle man eventuellt kunna göra disco eller familjedagar för yngre barn. Ungdomarna vill själva styra och ansvara för ett sådant hus i så stor utsträckning som möjligt.

Flickor

Flickor vill gärna ha mer "egen" verksamhet, där det finns en riktig möjlighet för dem att vara delaktiga. Man kanske kan satsa på mer undervisning för bara flickor i en del ämnen och anordna speciella dagar för enbart flickgrupper. Flickorna har stort behov av att kunna göra sig mer hörda och känna sig mer prioriterade i alla sammanhang. Exempel på mer inriktad flickundervisning var i ämnen som gymnastik, bild och form, personlighetsutveckling och samtal kring det egna könets utveckling. Även inom rast- och fritidsverksamheten borde flickornas situation ägnas större uppmärksamhet och fler arrangemang.

Vi och dom

En annan stor fråga var hur man kan få bort känslan av "vi och dom", som finns mellan många grupper. Det handlar om hur man mellan olika boendeområden ser på varandra. Man vill lägra känna ungdomar som bor i andra grannområden och deras inställningar i olika frågor. Man vill kunna umgås över åldersgränserna och mellan könen. Det kom förslag under dagen om att skolorna och gårdarna skulle kunna anordna möten med varandra, men utan att tävlingsaspekten fanns med. Man skulle eventuellt kunna samordna idrottsdagar eller ha vissa temadagar tillsammans med andra skolor. Det föreslogs mer tema aktiviteter på gårdarna, dit man skulle kunna bjuda in ungdomar från angränsande områden.

Idrott och tävlingar

Ungdomarna vill ha mer möjligheter att pröva på olika aktiviteter inom all idrottsverksamhet. Det ska inte vara så att man plötsligen skulle vara för gammal eller från fel område för att kunna gå med i någon typ av verksamhet. Tillgängligheten till en del idrotter är styrd av den egna förmågan att betala. Man såg gärna att fler gemensamma skidresor och turneringar kunde anordnas. Ungdomarna vill också att "innesporter" som street-basket skulle kunna etableras snabbare i områdena. En skateboardramp i området efterlystes.

Behoven för ungdomar i åldern tolv till femton år är många gånger helt andra än för dem mellan femton till tjugo år. De äldre ungdomarna hade dock mindre hopp om att insatser kan göras för dem.

Alla uttryckte en vilja och en förhoppning om att den här dagen skulle utmynna i att det faktiskt blev något gjort av de önskemål och de synpunkter som kom fram, men man hyste en viss skepsis om att förändringar skulle ske. Alla deltagare var också angelägna om att en uppföljning skulle bli av och många ville vara med i det fortsatta arbetet.

Egna kommentarer

Något att ta fasta på är att vi nu måste se till att det finns möjligheter till fortsatt engagemang och att samtalen som påbörjades den här dagen inte avstannar, utan att var och en kan se en uppföljning och utveckling av vad som kom fram under lördagen. Det behöver avsättas resurser för att få fart på var och ens eget engagemang och initiativ till fortsatt utveckling.

Engagemanget var stort den här dagen och därför är det av största vikt att vi ser till att det finns möjligheter för alla att verkligen göra något konkret av alla de förslag och idéer som kom fram. Det bör därför finnas en eller flera personer som kan hjälpa till och som kan hänvisa vart man vänder sig, hur man kan gå tillväga och kanske ge förslag på arbetsgrupper kring den lokala skolan.

Det innebär ett ansvar att ha initierat och påbörjat arbetet med ungdomsstrategin, så att det kan mynna ut i något konkret. Här behövs starthjälp med målet att kunna överlämna till egna och ideella insatser.

Många av invånarna är intresserade av att hjälpa till att utforma ungdomen till en bra och utvecklande tid. Men det kan kännas tungt att själva ta initiativ och komma igång med något. Med rätt uppmuntran och stöd finns det många ungdomar som själva skulle kunna driva sina verksamheter.

Förslag

Ett förslag är att skolorna startar arbetsgrupper kring de olika frågor som berör skolans egen verksamhet och tillsammans med andra kring de frågor som berör närområdet. Det gäller att ta tillvara de intressen och den vilja som finns bland ungdomar och föräldrar. Där det finns fungerande Hem & Skolaföreningar skulle man kunna gå in och erbjuda starthjälp och få med dem i ett fortsatt utvecklingsarbete.

Kooperativa Institutet kan vara med och ge tips och idéer om kafé och allaktivitetshus. Man skulle kanske kunna samordna föreläsningar och dela på kostnaderna. Att dela på kostnaderna i början kanske kan vara en idé att använda sig av i olika sammanhang. Varför inte ha seminarier inom olika områden där vuxna kan få nya tankar och uppslag om hur man kan arbeta med olika frågor, till exempel med begreppen respekt, mobbning, flickfrågor, invandrarfrågor, rasism, narkotika, våld och hur ska man göra för att vara säker på att alla trivs?

Sammanfattning

Det som slog oss efter dagen var att vi vuxna lyssnar för lite på ungdomar, att ungdomarna vill mycket och har många bra konkreta förslag, att ungdomar själva är beredda att arbeta för att förbättra sin situation och att de vill tas på allvar och respekteras. De saknar bra och engagerade vuxna och vuxna kan också vara bra och trygga personer runt dem. De är nyfikna på varandras liv, de vill ha naturliga mötesplatser och de vill vara en några som

man verkligen lyssnar på och som själva får och kan vara med och bestämma över sina liv.

Stig R. Sagnered, Östhammar

Som svar på ert utskick.

Det jag först tänker på är att vara arbetslös. Jag har ett förslag för att lösa arbetslösheten för ungdomar om en företagare tar in en ungdom som lärling som får jobba tillsammans med en äldre arbetare (55 år). Denna arbetare får 10 % kortare arbetstid varje år till 65 år. Den yngre får samma procenthöjning betald av företagen.

För att kunna finansiera detta förslag hade jag tänkt mig en produktionsskatt.

Till exempel Om en arbetare inom industrin ensam kör 4 maskiner (robotar) så föreslår jag att företaget får betala en produktionsskatt baserad på körd timme, för samtliga maskiner.

Nästa fråga är skattesystemet, som unga arbetare är man lågavlönad, min tanke är att man tar bort inkomstskatt för lågavlönad till exempel under 15.000/mån. Följden av denna åtgärd blir att ungdomar har råd med eget boende.

För att finansiera denna åtgärd kan man kanske höja momsens med 5 - 10 % på kapitalvaror. EJ MATMOMS.

Detta förslag skall gälla för alla registrerade. svenskar. (div. bosatt i Sverige dom senaste tre åren)

Det finns mycket att diskutera i ert underlag. Men det här ser jag som viktigast att ta upp nu.

En utredning av Helena Edman för Förbundet Aktiv Ungdom

"Sila mygg och svälja kameler", Samhällets kostnader för ungdomsbrottsligheten kontra satsningar på ungdomsverksamhet.

Sammanfattning

Ungefär hälften av alla ungdomar begår brott - någon gång. De som åker fast är några få och ännu färre åker fast flera gånger. Den stora gruppen ungdomar som begår brott gör det under en ganska kort period. De flesta slutar med all brottslighet när de kommer upp i gymnasieåldern. Det rör sig heller inte om särskilt allvarliga brott, utan stölder och skadegörelse.

När man frågar ungdomar varför de till exempel klottrar och krossar fönster och gatulampor blir svaret ofta: Jag hade inget att göra ...

1992 frågade Statens ungdomsråd ungdomarna själva, vad de trodde skulle vara det bästa sättet att minska brottsligheten bland ungdomar. Av de intervjuade ungdomarna svarade nästan en fjärdedel "fler meningsfulla fritidsaktiviteter". (Bara "snabbare åtgärder" ansågs kunna vara ett bättre sätt, 32 procent)¹

Fler meningsfulla fritidsaktiviteter kostar pengar, men frågan är om det inte är värt att satsa på ungdomar och deras intressen. Om man tittar på vad en sysslös tonåring kan komma att kosta, är de belopp som kommunerna i dag satsar på ungdomars föreningsverksamhet nästan löjeväckande.

Varför är man beredd att betala så mycket för vad sysslösa ungdomar ställer till med och så lite för att försöka ge dem intresse och sysselsättning? Det har i debatten ibland figurerat uppgifter som att en kriminellt belastad ungdom med missbruk, från tidig barndom till 25 års ålder, kostar samhället 16 miljoner kronor. Det är inte lite pengar.

Enbart polisutredningen av en krossad fönsterruta kostar i dag ca 6 000:-. Detta belopp kan jämföras med vad många kommuner och landsting anser det vara värt att satsa på ungdomar i form av föreningsstöd. Samma summa (6 000:-) är vad man ger i stöd till 30 ungdomar under ett helt år!

I ett försök att klargöra för stat och kommun vilka kostnader som följer med ungdomsbrottsligheten och hur mycket billigare det blir att istället satsa på ungdomarna, har Aktiv Ungdom samlat in uppgifter hos olika myndigheter: Vad kostar en utredning som polisen gör? Vad kostar åklagarens arbete? Och så vidare.

Dessa uppgifter har sedan använts för att beräkna vad det enda brott kan kosta och vad en ungdomsbrottslings karriär kostar samhället (förutom tragedier och lidanden för alla inblandade). Aktiv ungdom har satt ett pris på vissa enskilda brott och även bedömt kostnaderna för vissa ungdomars framfart. (Samtliga fall och personer är autentiska, tagna ur rättsfall och dylikt Nickes och Lasses karriärer är framtagna av polisen.²

- Håkan stod som 16-åring åtalad för 16 olika punkter. Han dömdes i tingsrätt och hovrätt till fängelse, vilket överklagades. Kostnad: 261 131:-.
- Nicke kostade samhället 785 675:- innan han fyllde 15 år. (Den här summan är bara för de brott som han har åkt fast för.)
- Lasses "fritidssysselsättning" kostade totalt 1 890 888:- tills han blev 19 år.
- Ett tonårgängs framfart under en enda vecka kostade 263 140:-!

¹ SKOP Rapport till Statens ungdomsråd 1992

² Rakt på ungdomsbrotten s. 15 ff. (Polisens manifest)

- Statliga, kommunala och landstingsbidrag per föreningsmedlem utslagna på en vecka är omkring 10:-.

Siffrorna talar till stor del för sig själva. Med dessa summor för ögonen, borde stat och kommun inse vilka besparingar som kan göras genom att ge våra ungdomar möjlighet att utveckla olika fritidsintressen. Barn och ungdomar är värda att satsa på, framförallt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Vilka pengar kan inte sparas bara genom att ett enda fönster inte krossas eller genom att det där enda inbrottet inte görs!

När barn och ungdomar begår brott är huvudprincipen den att de sociala myndigheterna skall vidta lämpliga åtgärder, istället för kriminalvården. Tyvärr har de sociala myndigheterna inte lämnat några uppgifter om vad deras arbete, i form av utredningar och samtal m.m. kostar. De enda kostnader som redovisas av de sociala myndigheterna, är de för barn som placeras utom hemmet eller som får kontaktman/familj. Det här innebär att en stor del av de sammanlagda kostnaderna för ungdomsbrottsligheten fattas. De kostnader som är har sammanställts är därför mycket lägre än de verkliga kostnaderna.

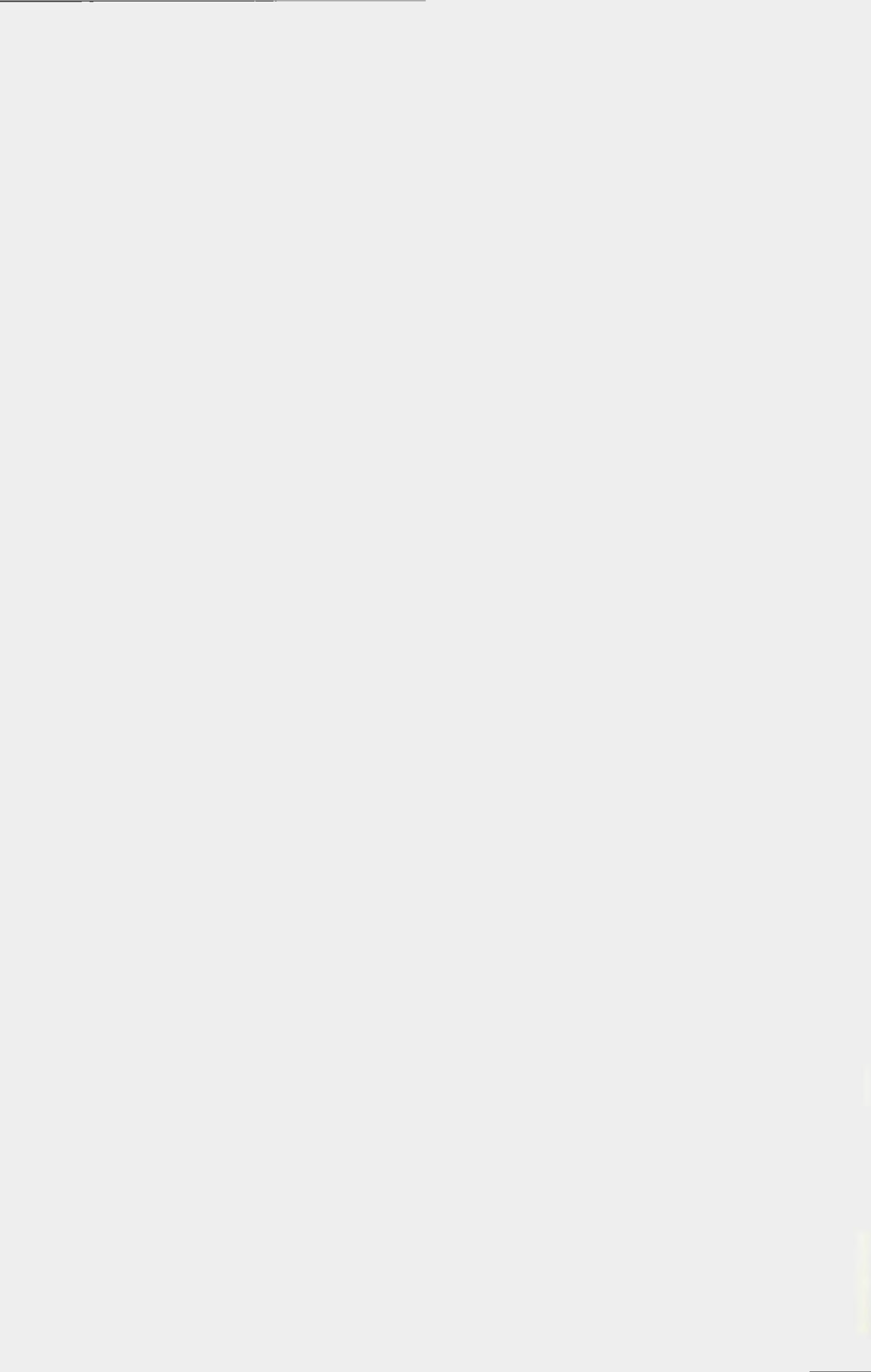
Denna utredning består av två delar:

Del I beskriver i stora drag ungdomsbrottslighetens karaktär och omfattning samt ger en kortfattad information om ungdomars föreningsintresse.

Del II innehåller det egentliga materialet, det vill säga kostnaderna för olika typer av brott, samt Nicken, Lasses, Håkans och ett tonårsgängs framfart.

Därefter följer en kort ordlista samt källförteckning.

I en bilaga redovisas det material som har använts i kostnadsberäkningarna.



8 Vår enkätundersökning

I den enkät som Ungdomspolitiska kommittén har genomfört i samarbete med SCB tillfrågades 2 000 unga mellan 15-25 år. Vi ställde frågor kring synen på arbete, bostad, fritid samt makt och inflytande. Frågorna utgick från idéer och förslag som är aktuella i debatten om unga och ungdomspolitik. Vi ville ställa så konkreta frågor som möjligt för att vi på dessa punkter skulle få en tydlig bild av vad unga tycker. Därutöver ställde vi några frågor som söker ringa in upplevelser av till exempel makt och inflytande.

Enkäten skickades till 2 000 unga mellan 15 och 25 år. Efter en andra skriftlig påminnelse till de som inte skickat in sina svar ringde SCB till ett representativt urval av dessa och bad att få göra en telefonintervju. Svaren viktades därefter i syfte att kompensera för bortfallet samt väga upp från urvalsnivå till populationsnivå. På detta sätt kan vi utifrån de svar som kommit in uttala oss om vad de som är mellan 15 och 25 år och som är folkbokförda i Sverige anser i dessa frågor. Den vägda svarsfrekvensen ligger på 74 procent.

En enkätundersöknings främsta värde ligger i att vi på en jämförelsevis kort tid kan få kontakt med ett stort antal människor och få veta deras syn på ett antal frågor. Enkätens standardiserade form med ett visst antal givna svarsalternativ underlättar också en statistisk bearbetning av de inkomna svaren vilket innebär att vi kan få en generell bild av åsikter och värderingar från den grupp ur vilken de tillfrågade slumpmässigt har valts ut.

Fördelen men den här typen av undersökningar är också dess nackdel. Den standardiserade frågeformen innebär att den som svarar enbart har ett visst antal svarsmöjligheter. På så sätt reduceras i viss mån en komplex och mångfacetterad verklighet till ett fåtal fasta svarsalternativ vilka dessutom kan tolkas på olika sätt av de svarande. I sig ger dessa resultat ingen heltäckande bild av ungas åsikter och intressen på dessa områden. De resultat som presenteras i detta kapitel ska därför ses som övergripande opinioner inom gruppen unga mellan 15-25 år.

Tillsammans med de dokument som presenteras i denna bilaga samt i bilaga ett kan resultaten av enkäten emellertid ge en helhetsbild av hur unga resonerar och tänker i dessa frågor samt vad man anser är viktigt att förändra eller slå vakt om.

Inflytande i dag

Många upplever sig överlag ha någon eller stor påverkan vad gäller möjlighet att få bostad, arbete, god ekonomi och att välja utbildning (diagram 1).

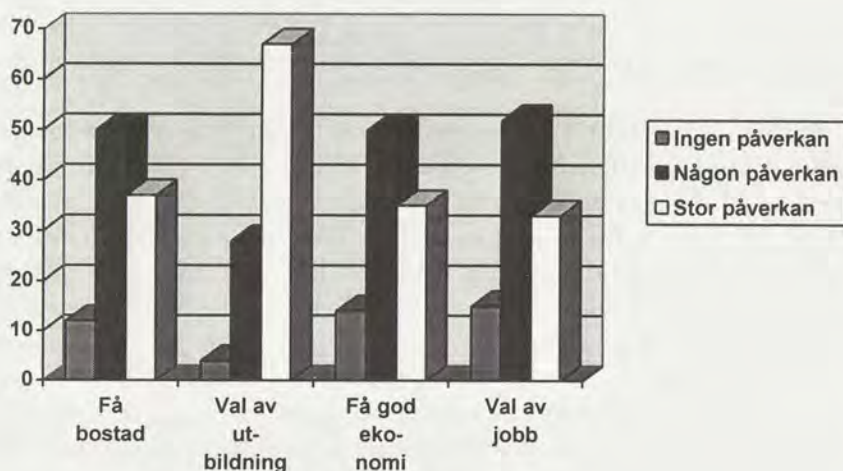


Diagram 1 Hur tycker du att du kan påverka dina möjligheter till...

Störst möjlighet att påverka upplever man sig ha över valet av utbildning. På detta område säger sig 67 procent av de svarande ha stor påverkan. Där ser vi också en mycket liten grupp som upplever sig inte ha någon påverkan överhuvudtaget.

Minst upplevelse av möjligheterna att påverka har de svarande vad gäller att få en god ekonomi och att välja jobb. Tilltron till de egna möjligheterna till påverkan inom dessa områden ökar emellertid ju äldre de svarande är. Av de äldsta svarar nästan varannan att de i någon eller stor mån kan påverka sina möjligheter till att få en bostad jämfört med var femte av de yngsta. Samma mönster ser vi vad gäller möjligheterna att påverka val av jobb, 41 procent av de äldsta svarar att de kan påverka jämfört med 28 procent av de yngsta.

Tilltron till de egna möjligheterna att påverka den egna livssituationen påverkas också av utbildningsnivå. De med högre utbildning, framförallt de som gått eller går på universitet eller högskola, svarar i hög grad att de kan påverka på varje område. Skillnaderna är emellertid statistiskt säkerställda endast vad gäller bostad, ekonomi och arbete varför vi måste uttala oss med försiktighet på de övriga områdena. Tendensen är

dock den att utbildning inverkat på upplevelsen av möjligheterna att påverka. Detta resultat stämmer även med tidigare undersökningar. Till exempel framgår av Joakim Vogels kapitel om framtidstro i *Ungdomars välfärd och värderingar* (s. 545-548, SOU 1994:73) att arbetare och lågutbildade oroar sig mer för sin framtida ekonomi, bostadskostnader och arbetslöshet än andra.

Trots dessa skillnader visar resultaten sammantaget att man i den nära vardagen upplever att man har möjligheter att påverka sin situation. Detta framstår tydligt när vi jämför med hur man upplever sina möjligheter att påverka politik och större organisationer (diagram 2).

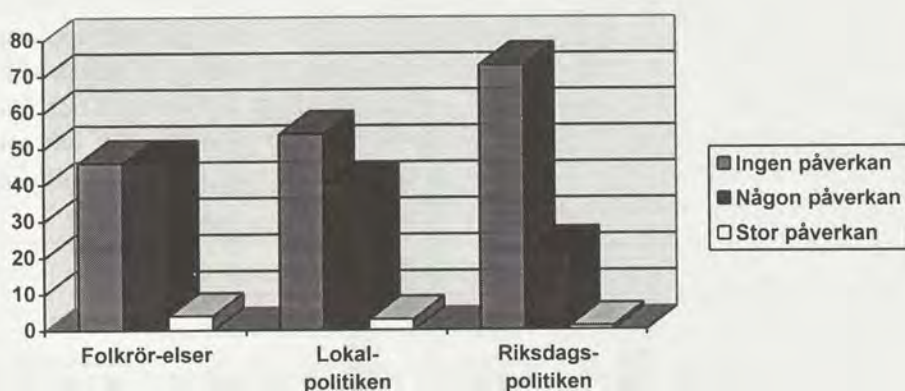


Diagram 2 Hur tycker du att du kan påverka folkrörelser, lokalpolitiken och riksdagspolitiken?

Hela 73 procent menar att de inte kan påverka riksdagspolitiken. Av dessa har en stor andel rösträtt. Enbart 1 procent säger sig ha stor påverkan. Nästan varannan av de svarande menar att de inte har någon påverkan på folkrörelserna och endast var tjugofemte menar att de har stor påverkan.

Allvarligast kanske svaren är vad gäller hur man uppfattar sina möjligheter att påverka lokalpolitiken. Endast 3 procent av de unga menar att de har stora möjligheter att påverka denna. Fler än varannan, 54 procent, menar att de inte har några möjligheter.

Inga statistiskt säkerställda skillnader utifrån olika utbildningsbakgrund finns på dessa områden. Tendensen är dock densamma som för frågorna om möjlighet att påverka den egna livssituationen. De som är yngre och de med lägre utbildning upplever i högre grad att de har svårt att påverka³.

³ Jämför vi med resultaten från *Ungdomars välfärd och värderingar* (a.a s. 418-419) ser vi liknande resultat. Där har man frågat efter förtroende för olika institutioner. Cirka 45

För att ytterligare ringa in upplevelserna av möjligheter till makt och inflytande ställde vi frågor om man tyckte att man inom olika institutioner bryr sig tillräckligt om ungas åsikter. Över 80 procent menade att man både i skolan och på fritidsgårdar tillräckligt eller i viss mån lyssnar till de unga. Ett generellt sett mycket positivt svar som visar att i den nära vardagen upplever man att man lyssnar på de unga.

Intressant att notera är emellertid att förtroendet för skolan och fritidsgårdar sjunker ju äldre de svarande är. Av de mellan 15-17 år menar 31 respektive 61 procent att man i skolan och på fritidsgårdarna bryr sig tillräckligt mycket om de ungas åsikter. Av de mellan 23-25 år anser endast 13 respektive 31 procent att man bryr sig tillräckligt mycket.

När vi sedan jämför svaren hur man ser på intresset för ungas åsikter i skolan/på fritidsgårdar med i politiken, föreningslivet samt på arbetsmarknaden ser vi en tydlig skillnad. Majoriteten svarar att man upplever att man inom dessa senare områden inte lyssnar tillräckligt på ungas åsikter (diagram 3). De svarsalternativ som klassas lägst är riksdagen och EU. Där menar strax över 70 procent att man lyssnar mycket lite eller inte alls till de unga. Endast cirka 20 procent menade att man lyssnar tillräckligt mycket eller i viss mån.

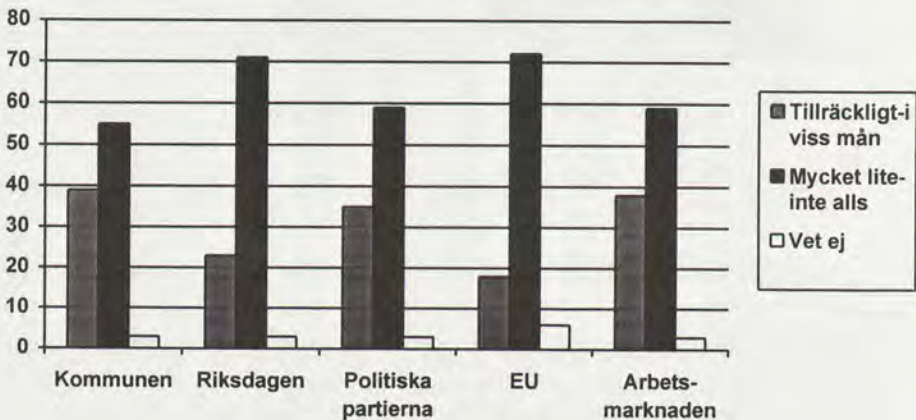


Diagram 3 Tycker du att man bryr sig tillräckligt om de ungas åsikter i...

Mest positivt inställd är man till kommunen. Där menar 39 procent att man lyssnar tillräckligt eller i viss mån. Vad gäller de politiska partierna har 35 procent uppfattningen att man lyssnar tillräckligt eller i viss mån till de unga. En mellanposition intar arbetsmarknaden, 60 procent säger att där lyssnar man inte alls eller endast mycket lite till de unga.

procent av de högskoleutbildade har där förtroende jämfört 15 procent av de som enbart gått grundskola eller tvåårig gymnasieutbildning.

Resultaten ger en bild av de unga som starkt kritiska mot den politiska och institutionella makten. De upplever att de inom dessa maktsfärer både har små möjligheter att påverka och att man inte tillräckligt lyssnar till ungas åsikter.

Att ha makt och utöva inflytande handlar samtidigt inte enbart om att ges plats och få möjligheter utan även om att själv använda de redskap och fora som står till förfogande. Vi frågade därför också varför få unga vill engagera sig partipolitiskt.

Vad tror du är skälet till att enbart 2 av 10 unga vill engagera sig i ett politiskt parti? Kryssa högst för 2 alternativ!

	Alla
Det är för tråkigt	40 procent
Det tar för mycket tid	33 procent
Det är för svårt	20 procent
Det finns inget parti som helt stämmer överens med ens egna åsikter	26 procent
Det leder ändå inte till något	30 procent
Det är i alla fall de vuxna som bestämmer	26 procent
Politiken tar inte upp frågor som engagerar unga	18 procent

Tabell 1 Vad tror du är skälet till att enbart 2 av 10 unga vill engagera sig i ett politiskt parti?

De två viktigaste anledningarna enligt de unga är att det är för tråkigt att engagera sig och att det tar för mycket tid (tabell 1). Inga större skillnader visar sig i jämförelser utifrån olika bakgrundsvariabler. Det visar sig dock att de allra yngsta i högre grad (34 procent) än de äldsta (18 procent) svarar att det ändå är de vuxna som bestämmer.

Intressant att notera är att svarsalternativet "politiken tar inte upp frågor som engagerar unga" rankas lägst. De frågor man tar upp inom politiken är alltså inte ointressanta men det är för tråkigt att delta.

Hur kan man öka intresset för politik och ungas möjligheter till makt och inflytande?

Olika tankar och idéer om hur man ska öka intresset för politik och möjligheterna till makt och inflytande presenteras då och då. I enkäten har vi ställt frågor kring några av dessa för att se vilka idéer som unga tycker är värda att satsa på.

I enlighet med att man var positiv till särskilda åtgärder för unga vad gällde makt och inflytande är man positiv till flera av dessa konkreta idéer. Att behandla unga annorlunda än äldre är, i dessa avseenden, generellt inte något som man ser som ett problem.

Lokala styrelser i gymnasieskolan

Skolkommittén har i delbetänkandet *Inflytande på riktigt* (SOU 1996:22) föreslagit att man på försök på ett antal gymnasier ska inrätta lokala styrelser med elever i majoritet vilka ska ta ett stort ansvar för skolans arbete. Förslaget är intressant då det ger eleverna stort inflytande över skolarbetet. Vi har därför frågat om det är ett bra förslag eller inte.

Är det en bra idé att man på gymnasieskolor har en lokal styrelse - med elever i majoritet - som tar ett stort ansvar för skolans arbete?

	Alla
Ja, definitivt	46 procent
Ja, kanske	36 procent
Nej, tveksamt	9 procent
Nej, absolut inte	3 procent
Inget svar	6 procent

Tabell 2 Lokala styrelser på gymnasieskolor.

Inte oväntat är förslaget mycket uppskattat, 46 procent av de tillfrågade tyckte att det definitivt är en bra idé och 36 procent menade att det kanske är en bra idé (tabell 2). Endast 3 procent menade att det absolut inte är bra idé.

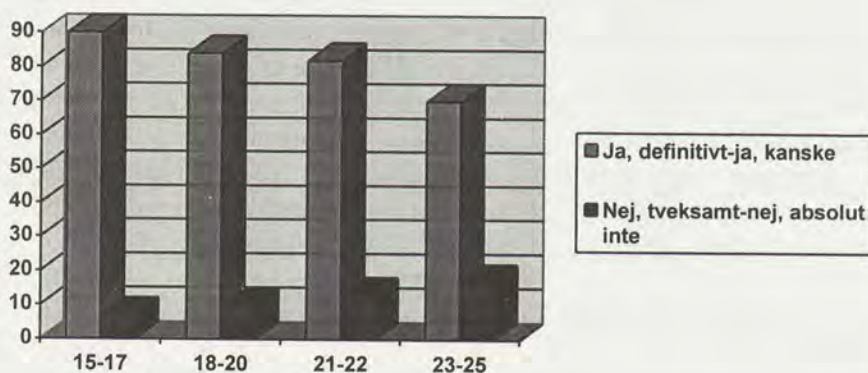


Diagram 4 Är det en bra idé att man på gymnasieskolor har en lokal styrelse - med elever i majoritet - som tar ett stort ansvar för skolans arbete?

Intresset sjunker ju äldre de svarande är (diagram 4). Av de yngsta svarar 55 procent jämfört med 36 procent av de äldsta att det definitivt är en bra idé. Av de äldsta är 15 procent tveksamma jämfört med 4 procent av de yngsta.

Även utbildningsnivån inverkar på svaren. De som går eller har gått på universitet eller högskola är i lägre grad positiva till tanken med elev-

styrda gymnasier, 69 procent jämfört med 87 procent av de som går eller enbart har gått grundskola. Det är emellertid viktigt att minnas att utbildningsnivå i vårt material är starkt relaterat till ålder. Vi kan därför inte uttala oss om en renodlad utbildningseffekt.

Lokala folkomröstningar

Möjligheten att arrangera kommunala folkomröstningar används sällan. Många av de mellan 15-25 menar emellertid att fler lokala folkomröstningar skulle få fler unga engagerade i politiken.

Nästan varannan menar att fler skulle engagera sig. Var femte menar att det inte skulle spela någon roll och var tredje säger att de inte vet.

Att man i så pass hög grad menar att fler skulle engagera sig i politiken om man arrangerade fler lokala folkomröstningar kan vara ett utslag av ett intresse för mer direkta politiska arbetsformer.

Kvotera in unga i de politiska organen

Att kvotera in minoritetsgrupper till politiska organ, myndigheter och styrelser är ett återkommande förslag. Till exempel har man diskuterat kvotering i syfte att få in kvinnor till mansdominerade områden. Att kvotera in unga människor kan på liknande sätt vara en väg att bryta ett åldersmonopol i den politiska sfären. Mot kvotering anförs bland annat att det är en nedvärderande diskriminering av den utpekade gruppen. Att lyfta fram unga som en grupp vilken behöver hjälp i form av kvotering vore sett ur det perspektivet att tala om att unga inte klarar sig själva.

Är det en bra idé att ha speciella platser för unga människor i de politiska organen för att på så sätt öka ungas inflytande i politiken.

	Alla
Ja, det är en bra idé	38 procent
En halvbra idé	32 procent
Nej det är en dålig idé	7 procent
Vet inte	17 procent
Inget svar	7 procent

Tabell 3 Kvotera in unga i de politiska organen.

Det stora flertalet verkar emellertid inte se kvotering som en nedsättande behandling (tabell 3). En majoritet är positivt inställda till tanken att reservera platser för unga i de politiska organen, det vill säga kvotera in unga. Att det är en bra idé tycker 38 procent och sammanlagt 70 procent menar att det är en bra eller halvbra idé. Endast var fjortonde, 7 procent, menar att det är en dålig idé.

Intressant att notera är att det är hela 17 procent, var sjätte som inte vet, som alltså inte kan eller vill ta ställning. Frågan kan därför inte själv-

klart analyseras som att de mellan 15 och 25 år är avgjort positiva eller negativa. Det som klart kan sägas är att en stor andel av de unga inte är emot särlösningar för att öka deras möjlighet till inflytande samtidigt som många känner sig tveksamma inför detta.

Sänkt rösträttsålder

Åldersgränsutredningen föreslår i *Bevakad övergång* (SOU 1996:111) att den som har fyllt 16 år ska få rösta i kommunala val och folkomröstningar. Syftet är att ge balans och legitimitet till en politik där stora intressekonflikter mellan yngre och äldre annars hotar. I enkäten frågade vi om man tyckte att en sänkning av rösträttsåldern var en bra eller dålig idé.

Överlag är man negativt inställd till tanken att sänka rösträttsåldern. Varannan av de mellan 15 och 25 år (48 procent) menar att det är en dålig idé och fler än var tredje (37 procent) svarar att det är en bra eller halvbra idé.

Är det en bra eller dålig idé att sänka rösträttsåldern för att på så sätt öka ungas inflytande i politiken? ⁴	15-17	18-20	21-22	23-25	Alla
Ja, det är en bra idé	28	11	6	8	14 procent
En halvbra idé	32	18	25	18	23 procent
Nej, det är en dålig idé	31	54	57	50	48 procent
Vet inte	7	10	8	10	9 procent
Inget svar	2	6	4	13	6 procent

Tabell 4 Sänkt rösträttsålder.

Emellertid tilltalar en sänkning av rösträttsåldern de som ännu inte har rösträtt, de som inte fyllt 18 år (tabell 4). Av dessa svarar 60 procent att det är en bra eller halvbra idé. Uppskattningen sjunker sedan för varje åldersgrupp. I gruppen 23-25 år anser 26 procent att det är en bra eller halvbra idé. Viktigt att notera är också att inom denna grupp har hela 13 procent avstått från att svara på frågan.

Att tanken om en sänkning av rösträttsåldern tilltalar de yngsta blir extra tydligt när vi jämför resultatet utifrån utbildningserfarenheter. Av de svarande som har högskoleutbildning finns av naturliga skäl ingen som är mellan 15-17 år. Även den näst positivaste gruppen, de mellan 18 -20 år, har en svag representation bland de högskolestuderande. Effekten av detta är att 60 procent av de som har högskoleutbildning svarar att det är en dålig idé. Motsvarande bland de med endast grundskoleutbildning (varav hälften är mellan 15-17 år) är 30 procent.

⁴ Avrundning till jämna tal gör att alla kolumner inte kan summeras till exakt 100%.

Kommunala ungdomsråd

I flera kommuner har det under de senaste åren startats kommunala ungdomsråd. Ibland har detta skett efter beslut i kommunfullmäktige och ibland på initiativ från unga i kommunen. Oavsett initiativtagare är syftet att öka kommunens unga medborgares inflytande och deltagande i kommunalpolitiken. Vi ställde några frågor kring ungdomsråd i syfte att se om det var arbetsform som man trodde på och i så fall hur den skulle utformas.

I några kommuner har det startats lokala ungdomsråd som på olika sätt är kommunalpolitikerna till hjälp i deras arbete. Tanken är att på så sätt ska de ungas synpunkter höras av politikerna.

Tror du att de ungas synpunkter kommer fram bättre om det finns sådana ungdomsråd?

	Alla
Ja, jag tror att det hjälper	86 procent
Nej, jag tror inte att det spelar någon roll	7 procent
Ingen åsikt	0 procent
Inget svar	7 procent

Tabell 5 Lokala ungdomsråd.

De svarande är starkt positiva inför tanken på ett kommunalt ungdomsråd (tabell 5). Nio av tio tror att ungas synpunkter bättre kommer fram. Endast ett fåtal menar därmed att det inte spelar någon roll.

Trots den höga tilltron till ett ungdomsråds möjligheter att öka de ungas inflytande säger 61 procent sig inte själva vilja delta. Var tredje, framförallt många tjejer, skulle emellertid kunna tänka sig att delta. Resultatet är något förvånande med tanke på den stora majoritet som menade att ungdomsråd är en bra idé. Varför vill man då inte vara med? Möjligtvis beror ointresset på att man i likhet med synen på engagemang i de politiska partierna menar att det är för tråkigt och tar för mycket tid. Å andra sidan kan man säga att om var tredje av de unga i Sveriges kommuner var aktiva i ungdomsråd så skulle det kunna innebära en enorm politisk kraft!

Vidare vill den stora majoriteten inte ha ålderssegregerade ungdomsråd utan 67 procent menar att de ska vara öppna för unga och äldre.

Ett problem för de ungdomsråd (och motsvarande icke-partipolitiska fora för unga) som finns idag är frågan om representativitet. Om ungdomsrådet ska kunna uttala sig för en kommuns unga krävs enligt den representativa demokratins synsätt någon form av val till rådet. Men erfarenheterna visar att de ungdomsråd där man har utsedda eller valda representanter för olika grupper unga generellt har svårare att attrahera aktiva deltagare än de helt öppna ungdomsråden.

I vår undersökning menar många (62 procent) att det inte ska vara val till ungdomsrådet utan att det ska vara öppet för den som är intresserad. Något mer än en tredjedel av de svarande (35 procent) menar att det ska vara val till ungdomsrådet. Det är tydligt att majoriteten tycker att den som vill engagera sig ska ha möjligt att göra det.

Ungas syn på fritidsutbudet

I syfte att få en bild av ungas syn på utbudet av fritidsaktiviteter har vi i vår enkätundersökning frågat om det finns tillräckligt att göra där man bor samt vilka aktiviteter och fritidslokaler man är intresserad av.

De tillfrågade är delade i två större grupper vad gäller synen på utbudet av fritidsaktiviteter. Nästan varannan av de unga menar att det inte finns mycket eller till och med mycket lite att göra där de bor. Samtidigt som 42 procent anser att det finns tillräckligt och somliga av dessa att det till och med finns mer än tillräckligt.

De yngre upplever i högre grad än de äldre att det inte finns mycket att göra där de bor (diagram 5). Var tionde av de allra yngsta, de mellan 15-17 år, säger att det inte finns något alls att göra i det område där de bor. I den äldsta gruppen svarar 3 procent att det inte finns något alls att göra.

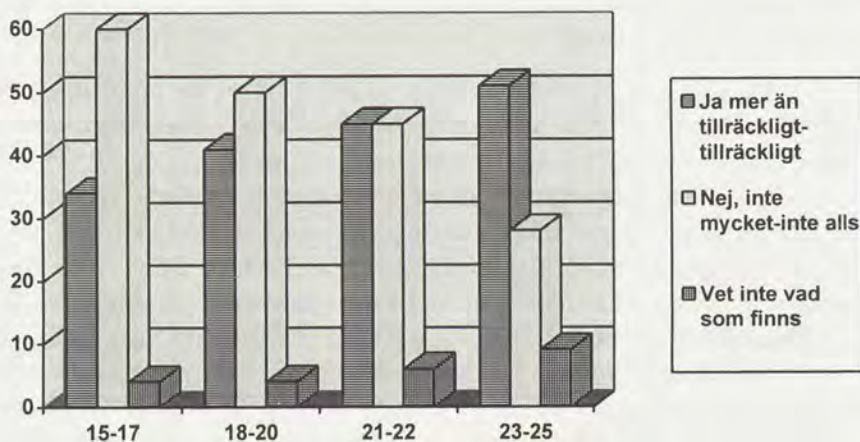


Diagram 5 Tycker du att det finns tillräckligt för dig att göra på fritiden i det område där du bor?

Killar svarar i högre utsträckning (48 %) än tjejerna (35 %) att det finns tillräckligt eller mer än tillräckligt att göra.

Signifikanta skillnader mellan boendeorter ser vi endast vad gäller svarsalternativet "Vet inte vad som finns att göra här" där fler av de som bor i storstäder (14%) än de som bor i övriga typer av orter (5%) inte känner till fritidsutbudet.

De två sorters fritidslokaler som de flesta skulle utnyttja om de fanns på orten är en modern idrottshall (71%) och ett ungdomscafé som är öppet på kvällen (63%) (tabell 6).

Om du skulle ha tillgång till allt som står nedanför i din kommun, vilka ställen skulle du då utnyttja?

	JA	NEJ
En medieverkstad för unga	31%	54%
Ett ungdomens hus	34%	50%
Ett ungdomscafé som är öppet på kvällen	63%	26%
Replokaler för musikgrupper	21%	64%
Friluftsområde med friluftsgård	41%	45%
Idrottshall för både äldre och nyare sporter som skateboard, rollerblades och gym av olika slag	71%	18%
Ridhus	15%	70%
Föreningslokaler för unga som till exempel vill meka med motorer, spela teater eller sy och arbeta med textil	37%	50%

Tabell 6 Om du skulle ha tillgång till allt som står nedanför i din kommun, vilka ställen skulle du då utnyttja?

Svaren varierar starkt mellan åldersgrupperna. 42 procent av de yngsta jämfört med 23 procent av de äldsta svarar att de skulle vara intresserade av en medieverkstad. Åtta av tio av de yngsta vill ha ett ungdomscafé som är öppet på kvällen jämfört med fyra av tio bland de äldsta. Ett ungdomens hus skulle endast 15 procent av de äldsta använda jämfört med 59 procent av de yngsta. Fler av de över än de under 20 år är intresserade av ett friluftsområde med friluftsgård.

Tjejs och killars intressen skiljer sig endast på ett fåtal punkter. Vad gäller replokaler för musikgrupper säger var fjärde kille jämfört med var sjätte tjej att de skulle använda dessa om de fanns i deras kommun. Störst skillnad mellan killars och tjejs intresse finns för ett ridhus. Var fjärde tjej säger sig vara intresserade av ett ridhus jämfört med var sextonde kille.

Skillnader i intresse finns även mellan de som bor på landsbygden och de som bor i storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö. Ungdomens hus, ungdomskafé och föreningslokaler för unga är man inte lika intresserad av i storstäderna. De som bor i storstäderna är istället mer intresserade av en modern idrottshall.

Skillnaderna mellan landsbygd och storstäder återfinns även när vi jämför mellan de som uppgivit att de bor i tätorter med 2000-24900 invånare och tätorter med 25000-200000 invånare. Dessa skillnader är dock inte statistiskt säkerställda vilket innebär att vi inte kan dra några säkra

slutsatser utifrån våra data. Trots detta kan vi med relativ säkerhet säga att det återkommande mönstret tyder på att ju mindre boendeort ju större intresse för föreningslokaler, ungdomens hus och ungdomscafé.

Skillnaderna i intresse mellan boendeorterna är något oväntade. Varför vill man i storstäderna i lägre grad än de på de minsta orterna använda ett ungdomens hus eller ett ungdomscafé? Varför är man i storstäderna mer intresserade av en idrottshall än på de mindre orterna? Möjligtvis har de svarande missuppfattat frågan och svarat på vad de behöver förutom det som finns. Svaren speglar i så fall vilka fritidsaktiviteter som finns tillgängliga i olika stora boendeorter snarare än skilda intressen.

Hur vill unga bo

Av enkäten framgår att bostadsproblemet inte upplevs som särskilt stort bland unga. Många anser sig också kunna påverka sina möjligheter att få en egen bostad. Av de som menar att det är ett mycket stort problem för unga att hitta en egen bostad är de som ännu inte flyttat hemifrån i majoritet.

Särskilda åtgärder för unga

I enkäten ställdes en fråga om det behövs särskilda politiska åtgärder för unga vad gäller arbetsmarknad, bostäder samt makt och inflytande. Överlag är man positivt inställd till säråtgärder på dessa områden (diagram 6). Allra mest positiv är man till riktade åtgärder på arbetsmarknadsområdet, där instämmer 85 procent av de svarande. På andra plats kommer särskilda insatser för ungas boende, 80 procent av de svarande var där positivt inställda. Något lägre rankades behovet av åtgärder vad gäller makt och inflytande.



Diagram 6 Samhället ska ha speciella åtgärder för de unga vad gäller arbetsmarknad, bostäder samt makt och inflytande?

Alternativt boende för unga

I syfte att ta fram boendeanternativ för unga som är billigare diskuteras ofta olika former av alternativt boende. För att dessa alternativ ska vara intressanta är det emellertid viktigt att veta vilka boendeformer de unga nu eller i en framtid är intresserade av. Tillsammans ger svaren från de olika alternativen en bild av vilken sorts boende de som är mellan 15-25 år kan tänka sig.

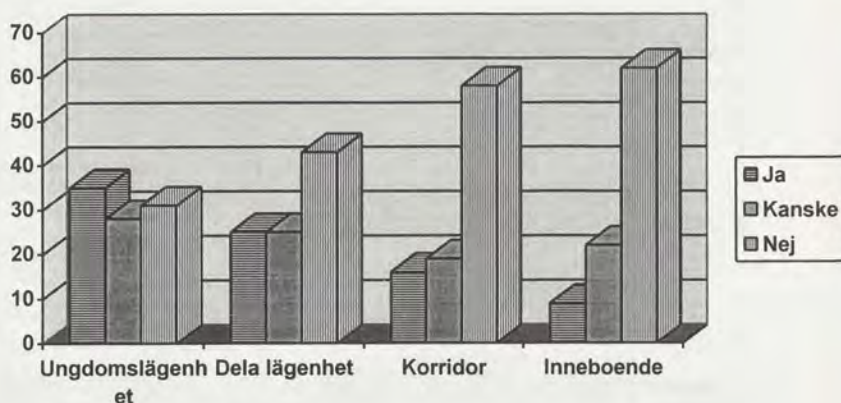


Diagram 7 Skulle du nu eller i en framtid vilja bo: i en ungdomslägenhet där både priset och standarden är lägre än i vanliga lägenheter, i delad lägenhet med andra, i en korridor där alla har var sitt rum men delar kök, som inneboende?

Sammantaget visar resultaten vad gäller nuvarande eller framtida boende att det finns ett visst intresse för alternativa boendeformer för unga (diagram 7). Framförallt är man positiv till att bo i en ungdomslägenhet med lägre hyra men också lägre standard än andra lägenheter. Ungefär var tredje svarade att de skulle vilja bo i en sådan lägenhet. Minst populärt var alternativet att bo inneboende hos någon, endast var elfte var intresserade av detta.

Det finns en större öppenhet hos de som är under 20 år för kollektiva boendeformer. För dessa kan alternativa boendeformer vara ett steg på vägen till permanent boende.

Att flytta hemifrån

Att flytta hemifrån är för många ett viktigt steg mot ett självständigt liv. Som framgår av föregående avsnitt har det skett en förskjutning de senaste åren och unga flyttar hemifrån något senare. Vi har i undersökningen velat få svar på vad unga menar är orsaken till detta. Är det något som de vill själva eller är det strukturella orsaker som hög ungdomsarbetslöshet och höga hyror som de ser ligger bakom denna utveckling?

För att få svar på detta har vi bett respondenterna att välja mellan olika förklaringsalternativ till varför det dröjer innan de unga flyttar hemifrån.

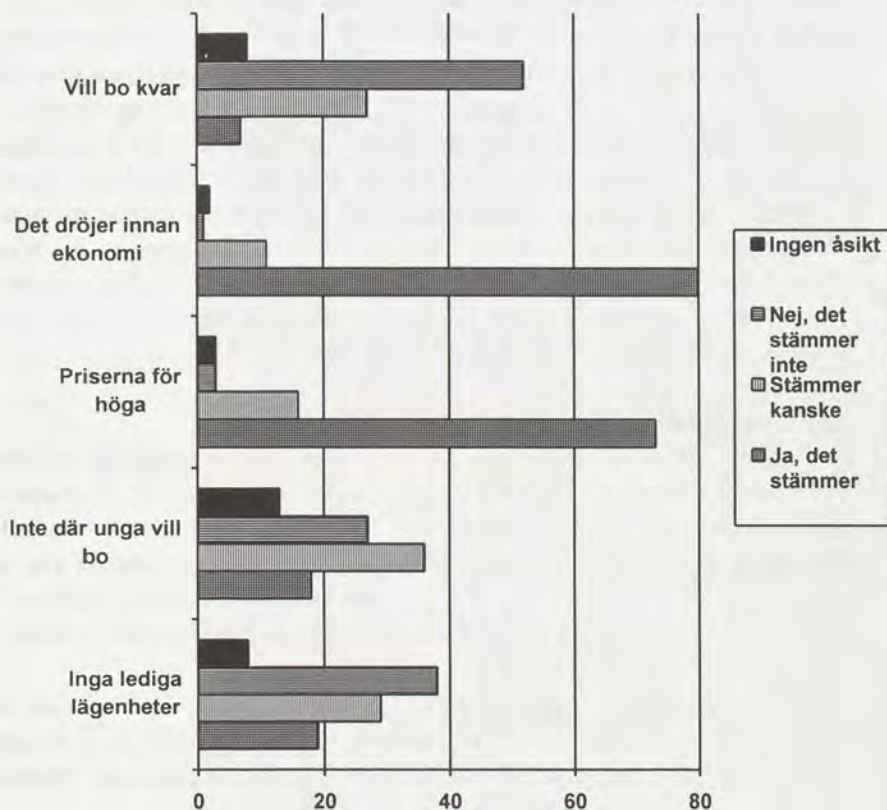


Diagram 8 Det dröjer allt längre innan unga flyttar hemifrån. Här är några vanliga förklaringar. Tycker du att påståendena stämmer som förklaring till att unga bor kvar hemma?

Det svarsalternativ som vinner högst förtroende är att det dröjer innan unga kommer in på arbetsmarknaden och att man därmed inte får en egen ekonomi och kan flytta hemifrån (diagram 8). Hela 80 procent menar att det påståendet stämmer. I linje med detta menar också många att påståendet att hyrorna är för höga stämmer.

Det påstående som de unga i lägst utsträckning tycker stämmer, är att de unga vill bo kvar hemma. Av alla svarande menar endast 7 procent att det stämmer. Här ser vi emellertid stora ålderskillnader. Bland de yngsta menar var åttonde att påståendet stämmer. I de två grupperna med svarande över 20 år svarade endast var trettiofjärde att påståendet stämmer. Generellt sett verkar dock alternativet att bo kvar hemma hos familjen inte vara ett förstahandsval utan beroende av andra faktorer.

Vissa skillnader syns också när vi jämför svaren utifrån boendeort. De unga som bor i större städer upp till 200 000 innevånare och i Stockholm,

Göteborg och Malmö upplever fler problem jämfört med de som bor på landsbygd och på orter med upp till 25 000 innevånare. Den senare gruppen upplever i lägre grad än de förra att problemen med att flytta hemifrån är förknippade med bostadsbrist. I den gruppen är de stora problemen att få ett eget arbete och en egen ekonomi samt att hyrorna är för höga. Dessa problem upplevs som viktiga förklaringar även för de som bor i storstäderna men därtill kommer bostadsbrist. De som bor i storstäderna svarar två gånger så ofta som de på landsbygden och i mindre orter att det stämmer att det finns lägenheter att hyra men inte där unga vill bo. Samma mönster ser vi även vad gäller svarsalternativet att "det nästan inte finns några lägenheter att hyra".

Information om bostadsmarknaden

Ett förslag i syfte att underlätta för nytillträdande på bostadsmarknaden som kommit fram ett flertal gånger under de senare åren är att förbättra informationen om bostadsmarknaden⁵. Efter nedläggningen av bostadsförmedlingarna på många orter måste individen själv leta rätt på sin bostad. För detta krävs kunskap om bostadsmarknaden och dess aktörer. I enkäten har vi därför frågat om man tycker att det vore bra att få information om bostadsmarknaden och hur man söker bostad.

Tanken att få information om hur bostadsmarknaden ser ut och hur man gör när man söker bostad bemöts positivt av majoriteten av de svarande. 64 procent menar att det vore bra och 30 procent att de inte behöver det.

Det finns tre grupper vilka i högre grad tycker att tanken om bostadsinformation är bra. För det första är de yngre mer intresserade än de äldre. Av de under 20 år är 77 procent positiva till idén jämfört med 50 procent av de över 20 år. Störst skillnader finner vi mellan de som är 18-20 år där endast var sjätte svarar att de inte är intresserade och de mellan 23-25 år där nästan varannan svarar nej.

För det andra ser vi att de som bor hemma hos sina föräldrar är mer intresserade av information än de som flyttat hemifrån. Åtta av tio av de hemmaboende svarar att det skulle vara bra jämfört med fem av tio av de som redan flyttat hemifrån.

Slutligen ser vi även skillnader mellan de som är födda i Sverige och de som har invandrat. 80 procent av invandrarungdomarna tycker att det vore bra att få mer information jämfört med 63 procent bland de som fötts i Sverige. Troligtvis beror dessa skillnader på att man är ny både på orten och i landet.

⁵ Se till exempel *Tillvarons trösklar* (SOU 1994:77) och *Bostadspolitik 2000* (SOU 1996:156).

Arbetslösheten det största problemet

En stor del av undersökningen gällde ungas inställning till arbete, arbetslöshet samt åtgärder mot arbetslösheten.

Vad gäller arbetslösheten satt i relation till andra problem är det tydligt att de mellan 15-25 år tycker att arbetslösheten är det ojämförligt största problemet. Vi bad de svarande att gradera ett antal dagsaktuella problem. Skalan gick från att vara ett mycket stort problem till inget problem alls. Möjligheten fanns också att säga att man inte har någon åsikt i frågan.

Totalt svarar 97 procent att det är ett mycket stort eller ganska stort problem (tabell 6). Detta svar tyder på att arbetslösheten är det allt över-skuggande problemet för de som är unga idag.

Andel som menar att följande områden är ett mycket stort problem för de unga:

Arbetslöshet bland unga	72%
För unga att klara den egna ekonomin	32%
För unga att känna makt och inflytande	19%
Fritidssysselsättning	13%
Kunskap för dagens arbetsmarknad	14%
Att hitta en egen bostad	11%

Tabell 6 Arbetslösheten är det största problemet för unga.

På andra plats, men långt efter arbetslösheten, kom problem för unga att klara den egna ekonomin. Var tredje menade att det är ett mycket stort problem. Det som man i lägst utsträckning tyckte var ett problem var att hitta en egen bostad. Var tionde menade att det var ett stort problem. Här ser vi emellertid skillnader mellan de som bor i storstadsområdena och övriga. Var femte av de boende i Stockholm, Göteborg och Malmö jämfört med var trettonde av de övriga i landet menade att det var ett mycket stort problem för unga att hitta en bostad.

Något förvånande är att frågan om möjligheten att känna makt och inflytande rankades så pass lågt. Här är det emellertid viktigt att uppmärksamma att hela 18% sa att de inte hade någon åsikt i frågan. Detta kan innebära att man tycker att frågan har varit svår att besvara eftersom det inte specificerats vad man har svårigheter att känna makt och inflytande över.

Attityder inför arbete och arbetslöshet

Vi har också ställt några frågor kring synen på arbete och arbetslöshet. Oroar man sig för att bli arbetslös och hur tror man att man skulle uppfatta det? Tanken var att följa upp bilden av "ungdomarnas" relativa ointresse för arbete och större vilja att leva på bidrag.

Våra resultat visar att sådana föreställningar kommer på skam. Många oroar sig för att bli arbetslösa och majoriteten tror att en längre period av arbetslöshet skulle vara både svår och jobbig. Att leva på bidrag är inget alternativ till lönearbete eller eget företagande.

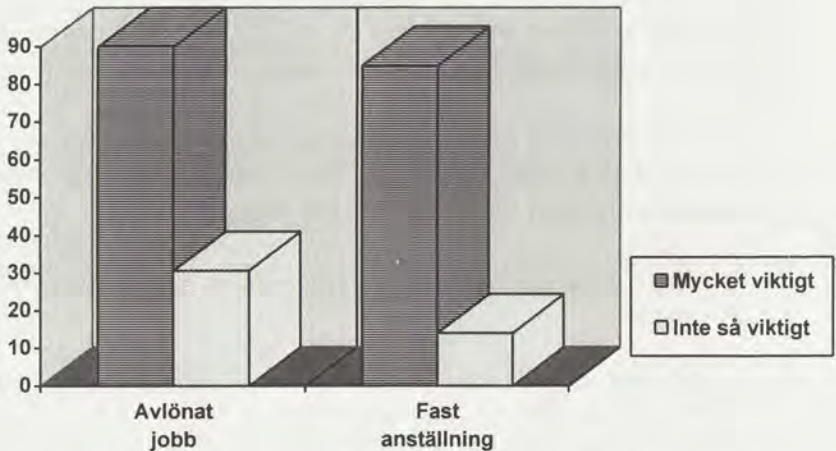


Diagram 9 Andel i procent som menar att det är mycket viktigt eller inte så viktigt att ha ett avlönat jobb respektive en fast anställning.

Diagram 9 visar att nio av tio menar att det är viktigt eller mycket viktigt att ha ett avlönat arbete och 85 procent menar att det är mycket viktigt eller viktigt att ha en fast anställning för att leva ett gott liv. Endast 1 procent säger att det inte alls är viktigt med ett avlönat arbete och att det inte alls är viktigt ha en fast anställning.

Nästan varannan är också orolig för att de i framtiden kommer att vara arbetslösa i långa perioder. Särskilt är det de yngre som oroar sig för en framtida arbetslöshet. Av de som är mellan 15-20 år är mer än 50 procent oroliga jämfört med de som är mellan 21-25 år där cirka 40 procent säger att de är oroliga.

Skillnader finns också mellan de som går eller enbart har gått i grundskola och de som går eller har gått på högskola eller universitet. I den förra gruppen svarar fler än varannan att de är oroliga jämfört med var tredje av den senare gruppen. Utbildning och ålder är emellertid i vårt material starkt relaterade till varandra. Man kan därför inte säga att dessa skillnader härrör enbart utifrån skillnader i utbildningsbakgrund. Tendensen är dock att de med högskoleutbildning oroar sig mindre.

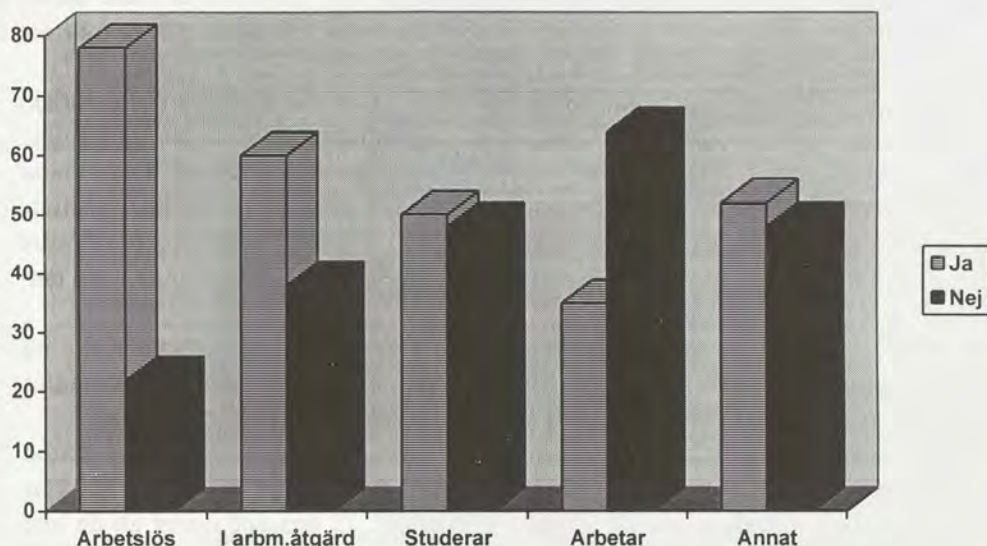


Diagram 10 Är du orolig för att du i framtiden kommer att vara arbetslös i långa perioder?

Resultaten skiljer sig också mellan de som har arbete och de som är arbetslösa (diagram 10). De som har arbete är mindre oroliga än de som är arbetslösa. Av de öppet arbetslösa svarar 78 procent att de oroar sig för att de i framtiden kommer att vara arbetslösa i långa perioder jämfört med 60 procent av de som är i arbetsmarknadsåtgärder, 50 procent av de studerande och 35 procent av de som har arbete.

En längre tid av arbetslöshet är inget som de svarande tar lätt på. Den stora majoriteten menar att de skulle tycka att en längre period av arbetslöshet skulle vara både svår och jobbig. Tjejerna är något oroligare än killarna för att bli arbetslösa och tycker i högre grad att det skulle vara jobbigt att vara arbetslös ett längre tag.

Hur tror du att du skulle tycka att en period av arbetslöshet på mer än 6 månader skulle vara?

Är du eller har du varit arbetslös svarar du givetvis utifrån den erfarenhet du har.

	Alla
Svår och jobbig	61%
Nej, det klarar jag bra	14%
Vet, inte	18%

Tabell 7 Hur tror att du skulle tycka en period av arbetslöshet på mer än sex månader skulle vara?

Vi har också ställt frågor som ringar in attityder till vad man ska göra under en period av arbetslöshet. Resultaten visar att man inte ser med bli-

da ögon på den som självmant säger upp sig eller som inte är aktiv under sin arbetslöshet. Samtidigt menar man att även arbetslösa ska ha rätt att säga nej till ett arbete som man inte vill ha.

En stor majoritet instämmer i påståendet att det ska vara obligatoriskt för alla unga som är arbetslösa att delta i jobbsökarprojekt eller utbildning. Skulle man däremot formulerat det som ett påstående om att ingen under 25 år skulle få socialbidrag skulle svaren troligtvis inte vara lika positiva. En gissning är att svaren då skulle ligga i nivå med svaren på påståendet att äldre skulle ha högre ekonomisk ersättning till vuxna än unga. Den tanken var en majoritet mot.

Vidare finns en klar majoritet för att man även som arbetslös ska ha rätt att säga nej till ett arbete som man inte vill ha - 72 procent instämmer helt eller delvis och 22 procent håller inte med eller absolut inte med.

Motsatt förhållande finner vi när det gäller påståendet att man ska ha rätt att säga upp sig från sitt arbete och istället leva på bidrag. En klar majoritet av de svarande är emot påståendet, 75 procent svarar att de inte instämmer i påståendet jämfört med de 4 procent som instämmer helt och hållet och de 14 procent som säger att de delvis kan instämma i påståendet

Eget företag

Vi ställde också några frågor om eget företagande. Det visade sig att det finns en stor öppenhet inför möjligheten att starta eget. 43 procent säger att de kan tänka sig det och 38 procent att de kanske kan tänka sig det. Var tionde kan inte tänka sig att starta ett eget företag.

<i>Skulle du kunna tänka dig att starta ett eget företag?</i>	
	Alla
Är redan egen företagare	2%
Ja	45%
Ja, kanske	32%
Nej	8%
Vet inte	6%

Tabell 8 45 procent av de mellan 15 och 25 år kan tänka sig att starta ett eget företag.

Intresset för att starta eget företag är lägre på de minsta orterna jämfört med i storstäderna. 40 procent av de som bor i orter med 2000-25000 innevånare svarade ja på frågan. Av de som bor i storstäder svarade 56 procent ja.

Skillnader finns också mellan killar och tjejer. Tjejer är mindre säkra i sitt intresse av att starta eget. Av tjejerna svarade 39 procent Ja kanske jämfört med 25 procent av killarna. Däremot svarade 54 procent av killarna obetingat ja, jämfört med 35 procent av tjejerna.

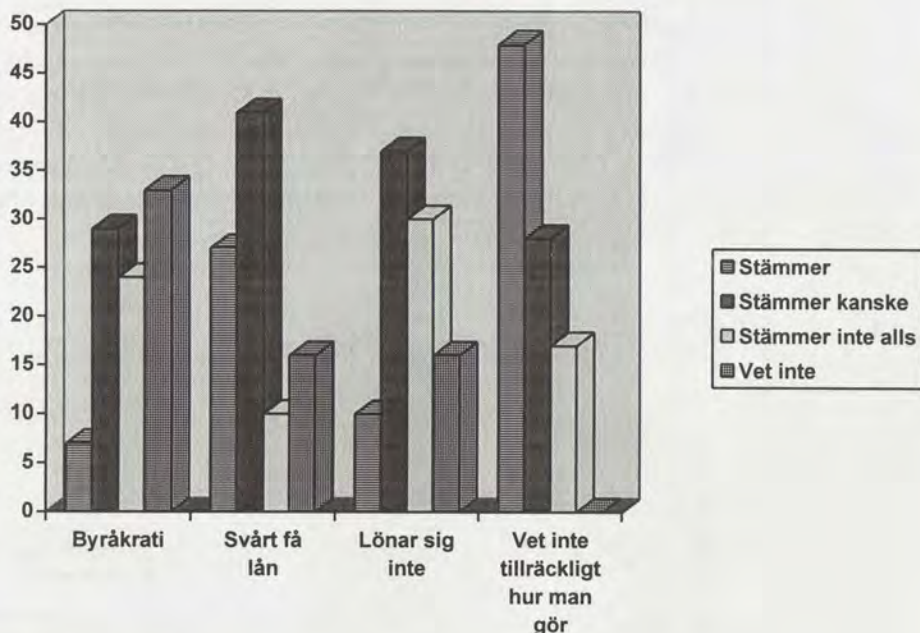


Diagram 11 Att man inte vet tillräckligt hur man gör för att starta företag är det påstående som den största andelen tycker stämmer som förklaring till varför man tvekar inför att starta eget.

Många hade svårt att ta ställning till de olika påståendena om varför man tvekar till att starta eget företag (diagram 11). På alla svarsalternativ har man i ovanligt stor utsträckning använt sig av alternativet vet inte. Den enda gång man inte använt det svarsalternativet överhuvudtaget är inför alternativet Jag vet inte tillräckligt om hur man gör. Det är också det svarsalternativ som flest instämt i. Nästan varannan svarade att det påståendet stämde. Den förklaring som man i lägst utsträckning tyckte stämde på varför man tvekar till att starta eget var att det inte lönar sig att vara småföretagare.

Resultaten vad gäller eget företagande visar alltså att det finns en stor öppenhet för detta men att många känner att de inte vet hur man gör. Till sammans med svaren på frågorna om det är viktigt med lönarbete och synen på arbetslöshet ser vi att unga tycker att det är viktigt att ha ett arbete. Däremot är det av mindre vikt om det bedrivs i form av eget företagande eller som lönarbete. Det är arbetet och inkomsten som är det centrala. Att vara arbetslös och leva på bidrag är inget "dagens ungdomar" längtar efter.

Arbetsmarknaden i framtiden och politikernas arbete

Vad gäller arbetstillfällena i framtiden visar resultaten på en viss optimism bland de unga. Mer än varannan av de mellan 15-25 år menar att påståendet att det aldrig mer kommer att finnas heltidsjobb för alla unga är felaktigt (diagram 12). Samtidigt uttrycker en tredjedel av de tillfrågade pessimism när de instämmer helt eller delvis i påståendet. Mest pessimistiska är tjejer. Av de tillfrågade tjejerna instämmer 40 procent helt eller delvis jämfört med 32 procent av killarna.

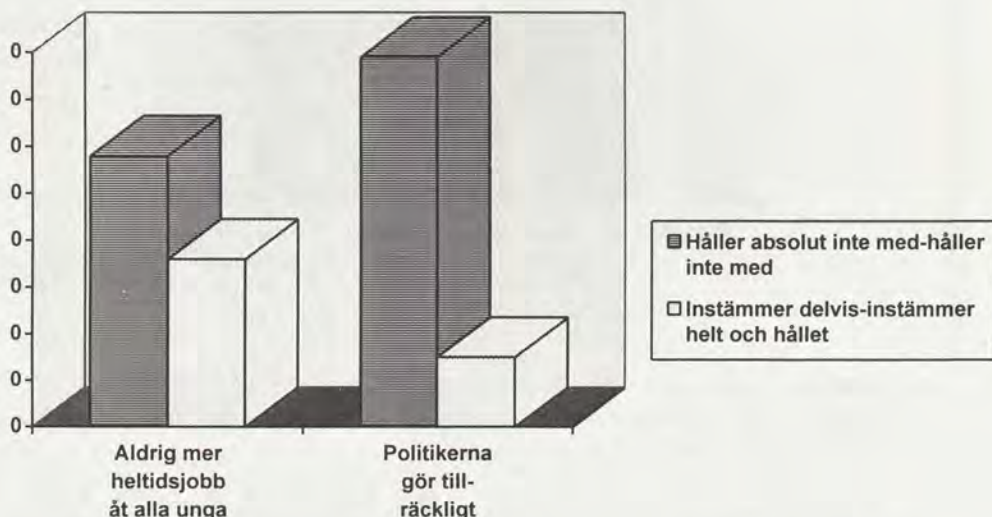


Diagram 12 Fler än varannan instämmer inte i påståendet att det aldrig mer kommer att finnas heltidsjobb åt all unga. Få instämmer i att politikerna gör tillräckligt för att fler unga ska få jobb.

Trots en viss optimism inför framtiden är tilltron låg till politikernas arbete idag vad gäller arbetslöshet (diagram 12). Åtta av tio håller inte med i påståendet att politikerna gör tillräckligt för att fler unga ska få jobb. Endast var tionde instämmer helt eller delvis (av dessa är det två procent som instämmer helt och hållet). Även här är tjejerna mer kritiska än killarna. Var sjätte kille jämfört med var åttonde tjej instämmer delvis eller helt i påståendet. Dessutom svarar ingen av tjejerna att de instämmer helt och hållet i påståendet.

Vad gäller frågan om politikernas arbete med arbetslösheten är det dock viktigt att återigen påminna om att vi inte med någon säkerhet kan uttala oss om hur de svarande har tolkat frågor och svar. Det är därför viktigt att inte dra allt för långtgående slutsatser av resultaten.

Förslag till hur vi ska sänka arbetslösheten

Ett av kommitténs huvuduppdrag är att lägga fram förslag till hur man kan underlätta ungas inträde på arbetsmarknaden. För att få reda på vad unga i allmänhet tycker om några av de förslag som lagts fram under senare år bad vi respondenterna ta ställning till tre olika påståenden:

- det är okej att skatten höjs om det hjälper de arbetslösa
- det är okej att unga får lägre lön än de vuxna om det ger fler arbetstillfällen
- de äldre bör gå i pension tidigare så att de unga kan komma in på arbetsmarknaden

De unga är delade i två stora grupper när det gäller påståendet att det är okej att skatten höjs om det hjälper de arbetslösa. Den största gruppen (56%) instämmer delvis eller helt och hållet. Den andra gruppen (37%) håller inte med eller håller delvis inte med.

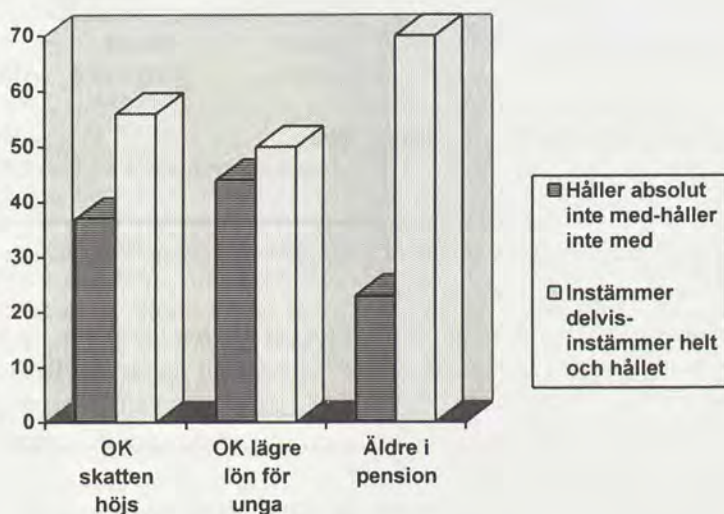


Diagram 13 *Fördelning mellan tänkbara lösningar till hur arbetslösheten ska kunna sänkas.*

Även vad gäller påståendet att det är okej om de unga får lägre lön än vuxna om det ger fler arbetstillfällen kan vi se att svaren är relativt jämnt fördelade. Varannan, 50 procent, instämmer delvis eller helt och hållet och 44 procent håller inte med eller håller absolut inte med.

Intressant att notera är att även de som har arbete är positiva till dessa två åtgärder för att sänka arbetslösheten. Bland dem som arbetar är 52 procent positiva till höjd skatt och 49 procent till lägre lön för de unga om

det ger fler arbetstillfällen. Motsvarande andel bland de som är arbetslösa är 53 procent respektive 40 procent (denna skillnad är dock inte statistiskt säkerställd).

Påståendet att de äldre bör gå i pension är det som skapar störst enighet inom gruppen. Hela 70 procent instämmer medan 23 procent avvisar det. Det finns således en stor majoritet bland de unga för en sänkt pensionsålder. Även om vi inte ska förbise den dryga fjärdedel som inte är positiva till tanken är det intressant att se att en stor andel av de unga går samman i ett slags gemensamt generationsintresse där bakgrundsvariabler som ålder, sysselsättning och utbildning inte är så betydelsefulla.

En idé som ofta har framförts i debatten är att man ska öppna hushållen som arbetsmarknad genom att subventionera hushållstjänster som matlagning, barnpassning och städning. Vi ställde frågan om detta var något man var intresserad av att arbeta med.

I debatten idag diskuteras att ge privatpersoner möjlighet att kunna köpa hushållstjänster som städning, barnpassning eller matlagning utan att arbetsgivaren behöver betala så mycket i skatt.

Skulle du vilja ha ett sånt jobb?

	Alla
Ja, även om jag kan få ett annat jobb	7%
Ja, men bara om jag inte kan få ett annat jobb	44%
Nej	32%
Vet inte	10%

Tabell 9 Intresse av att arbeta med hushållstjänster såsom städning, barnpassning eller matlagning.

Resultaten visar att endast sju procent tycker att den här typen av arbete vore roligt (tabell 9). Däremot svarar 44 procent att de skulle kunna tänka sig det som en sista utväg. Det innebär att närapå hälften av de som är unga idag hellre än att vara arbetslösa tar ett arbete som de egentligen inte är intresserade av.

Intresset för den här typen av arbete är störst bland tjejerna. Något fler än hälften av tjejerna jämfört med något fler än var tredje av killarna svarar ja på frågan. Av de som svarar nej är killarna överrepresenterade. Fyra av tio killar svarar nej jämfört med två av tio tjejer. Skillnaderna mellan könen i svaren kan till stor del bero av frågekonstruktionen. De förklarande exempel som ges i frågan är alla arbetsuppgifter vilka traditionellt främst utförs av kvinnor. Det är troligt att detta åtminstone i viss utsträckning påverkat killarna när de svarat.

Arbetsrätten är ett annat område som i debatten ofta lyfts fram som viktigt att förändra om man vill skapa nya jobb. Samtidigt höjs röster för att förändringar i arbetsrätten inte leder till fler arbeten. För att få en bild

av ungas inställning frågade vi vilka av följande förändringar man kunde tänka sig att acceptera:

- Lägre arbetsgivaravgifter till företag som anställer unga under 25 år?
- 12 månaders provanställning istället för sex månader?
- Förändring i turordningsreglerna (sist in först ut) till förmån för de unga?

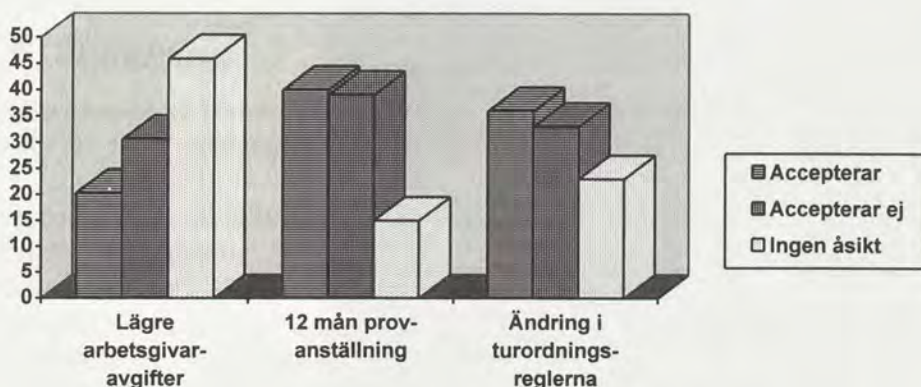
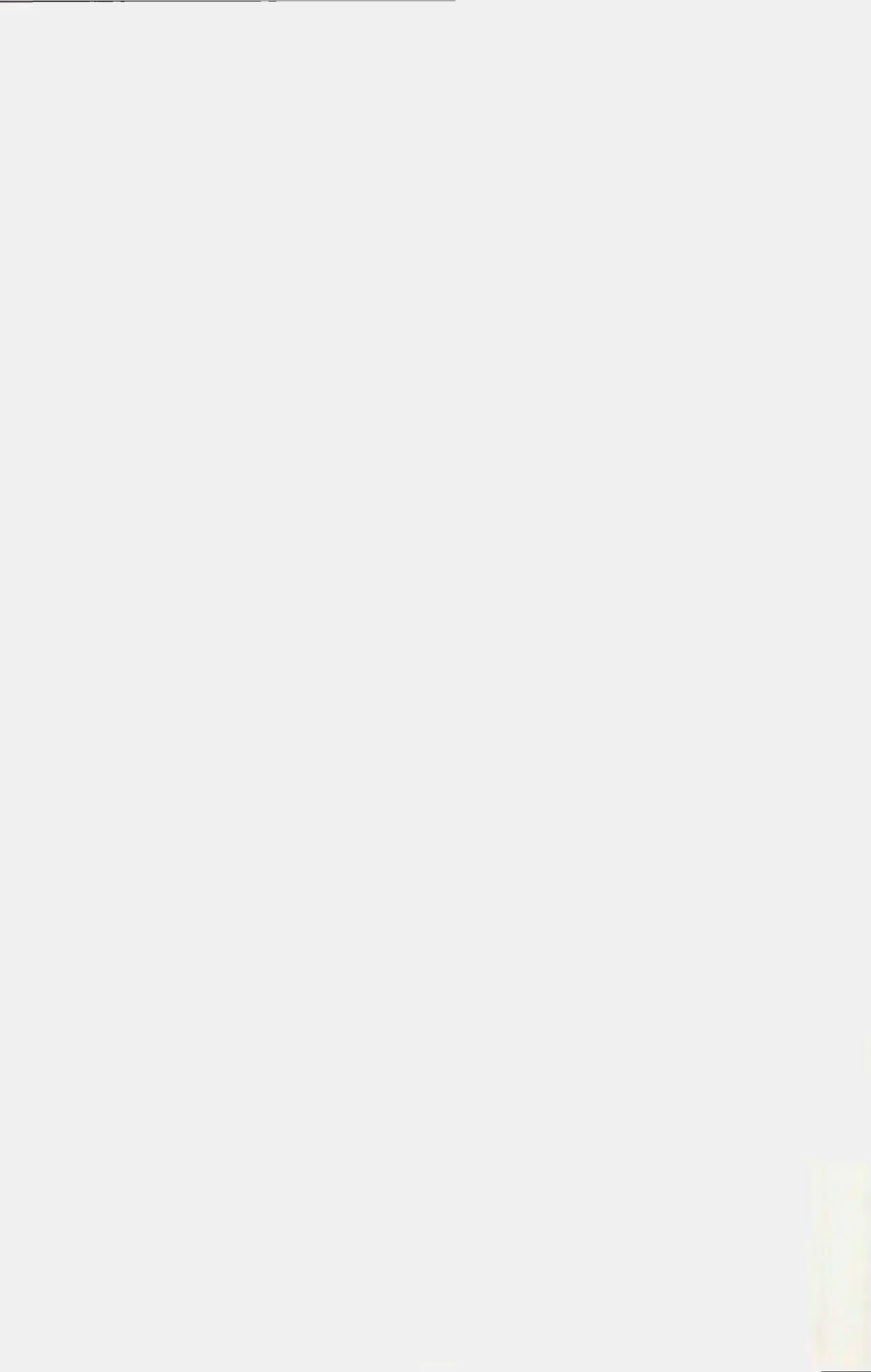


Diagram 14 Vilka förändringar i arbetsrätten kan du tänka dig att acceptera?

Resultaten visar att många är för förändringar i arbetsrätten, troligtvis därför att man menar att dessa förändringar gynnar de unga på arbetsmarknaden. Störst enhet finner vi kring tanken på en reducerad arbetsgivaravgift för de företag som anställer unga under 25 år.

Störst motstånd finns mot idén att öka provanställningstiden upp till 12 månader. Där är nästan lika många för som mot. Att många har använt sig av svarsalternativet Vet ej indikerar att frågan är svår att besvara. Men det gör inte svaren desto mindre intressanta.

Arbetsrätten är ett exempel på hur man inför vissa frågor uttrycker åsikter som i hög grad förenar de svarande bortom politiska gränser samtidigt som det finns andra frågor där vi mer tydligt kan se en politisk uppdelning.



9 Ungas inflytande i kommunal verksamhet

Inledning av en process i Eskilstuna kommun september 1996-januari 1997. Delrapport av Kerstin Ögren, projektansvarig.

9.1 Inledning

Ungdomspolitiska kommittén har bland annat i uppdrag att föreslå åtgärder för att stärka ungdomars inflytande på olika nivåer i samhället.

I direktiven till kommittén skriver regeringen bland annat att "Ungdomars rätt till inflytande kan gälla många olika aspekter av beslutsfattande. Mest naturligt är kanske ungdomars rätt till inflytande över de verksamheter som särskilt berör dem, skolan, olika fritidsverksamheter med mera.

Det är dock lika viktigt att ge ungdomar reella möjligheter att också kunna påverka samhällets utveckling i stort, oavsett om det gäller lokal eller nationell nivå". Vidare skriver regeringen under rubriken ungdomars arbetsmarknad: "Arbetsmarknadsåtgärder har kritiserats av ungdomar för att de alltför ofta präglas av att ungdomarna tilldelas en i förväg fastställd åtgärd, där utrymmet för ungdomars egna initiativ har varit begränsat...Att hitta former för arbetsmarknadsåtgärder som tar tillvara och utvecklar ungdomars kreativitet och entreprenörskap blir därför allt viktigare."

I kommitténs direktiv står också att ungdomar tycks ha blivit alltmer skeptiska till dagens styrformer (politiska demokratin, byråkratin, organisationerna och marknaden) och väljer ofta att dra sig undan istället för att försöka påverka genom att göra sin röst hörd.

9.2 Syfte

Syftet med projektet var att starta en process för ungdomars inflytande i en medelstor svensk kommun. Eskilstuna kommun tillfrågades och visade intresse.

9.3 Utgångspunkt

Initiativet till projektet togs av projektansvarig som i många år arbetat med inflytandefrågor i samhällsplanering och i olika kommunala och landstingskommunala verksamheter.

Mina erfarenheter från detta arbete är att många beslutsfattare sitter fast i sin egen osäkerhet och en strävan att kontrollera sig själva och andra. Detta gör att de inte är beredda att låta andra, vare sig andra i den egna organisationen eller utanförstående, få något reellt inflytande på verksamheten.

Arbete med inflytande för ungdomar är därför i första hand ett arbete med olika beslutsfattare och befattningshavare. Med den utgångspunkten ansåg jag att förankringen i kommunledningen var viktig och att de beslutsfattare som involverades i projektet skulle vara öppna för ett förändringsarbete där man på allvar verkade för ungdomars inflytande.

9.4 Projektets förankring

Efter samråd med Eskilstuna kommuns kommunledningsförvaltning, representerad av biträdande kommundirektören Håkan Sjöberg, tillsattes en förankringsgrupp bestående av: Sven-Erik Ålund, Susanne Holmsten, Håkan Sjöberg, Mats-Olof Sävström (alla från kommunledningsförvaltningen), Bertil Hedspång, kultur- och utbildningsförvaltningen, Erik Rundström, norra kommundelsförvaltningen samt Ing-Britt Bäck-Matsson, sekreterare i demokratiberedningen.

Efter ett första möte i förankringsgruppen bestämdes att de verksamheter som skulle ingå i projektet skulle vara Datorteket vid Arbetsmarknadsavdelningen samt verksamheter riktade till ungdomar inom kommundelen Norr.

En administrativt ansvarig person utsågs i Eskilstuna kommun, som skulle vara lätt att nå för deltagarna mellan seminarierna. En önskan från processledaren var att deltagande personer skulle vara positivt inställda till ökat inflytande för ungdomar i deras respektive verksamhet.

Den positiva inställningen till att öka ungdomars inflytande i Eskilstuna kommun har präglat mötena i förankringsgruppen och med verksamhetsansvariga Bertil Hedspång, Datorteket, och Erik Rundström, Norra kommundelsförvaltningen.

9.5 Projektets steg

I projektbeskrivningen beskrevs processen i fyra steg, med reservation för att uppläggningsen skulle kunna ändras under processens gång. Syftet var

att inleda en process i kommunen. Hur långt vi under projekttiden skulle hinna i denna process var omöjligt att förutsäga.

Stegen utgjordes av:

- Urval av några verksamheter som arbetar nära ungdomar och vars personal kan vara intresserad av projekttiden.
- Utvecklingsarbete med personal i dessa verksamheter.
- Samtal mellan personal och ungdomar.
- Slutsatser och vidareförmedling av vad som framkommit under processen.

9.5.1 Deltagare i processen

Sex personer valdes ut från den Norra kommundelsförvaltningen: två lärare, två fritidsassistenter, två fältare (anställda av socialtjänsten). Fem personer valdes ut på Arbetsmarknadsavdelningen. Alla var handledare på det datorteket.

9.5.2 Personalutbildning

Som andra steg i processen genomfördes tre seminarier med syfte att definiera vad som menas med inflytande och tydliggöra vad som krävs av oss vuxna om vi på allvar vill ge ungdomar inflytande i våra olika verksamheter.

Seminarium

Definition av inflytande

Seminarier inleddes med att deltagarna fick definiera vad de själva menade med inflytande i sin verksamhet. Exempel på svar vi fick var:

- Att få kunskap och begriplig information.
- Att vara delaktig det vill säga med i beslutsprocessen från början och bli lyssnad på.
- Att allas åsikter är lika mycket värda att diskutera.
- Att ha ansvar för genomförandet av de beslut man kommit fram till.
- Att bry sig.

Därefter fick varje deltagare ta ställning till fyra frågor:

- Vilket inflytande har du inte?
- Vilket inflytande har du?

- Vad hindrar ditt inflytande?
- Vilka möjligheter till inflytande vill du ha?

Syftet med dessa frågor var att deltagarna skulle arbeta med utgångspunkt i sig själva. Om vi själva inte har inflytande kommer vi inte att låta ungdomar få inflytande. Det kommer de i så fall inte att få i detta projekt heller. Det kommer i så fall bara att bli "läpparnas bekännelse".

Deltagarnas inledande definition av vad de menade med inflytande i sin verksamhet var för allmän och därigenom inte användbar vid ett verkligt förändringsarbete avseende det egna inflytandet.

Svaren på de fyra frågorna som gällde deltagarnas eget inflytande blev nu mer konkreta och därmed användbara för förändringsarbete i den egna verksamheten. Exempel på svar från deltagarna:

"Vilket inflytande har du inte?"

- Indragningar på skolan kan vi inte påverka.
- Läroplan bestäms "uppifrån".
- Vi får inte berätta om konsekvenser av indragningar för föräldrarna.
- Det inflytande man har på budgetdiskussioner faller bort i nästa instans i hierarkin.
- Vi kan inte påverka det förebyggande ungdomsarbetets ramar.

"Vilket inflytande har du?"

- Jag har stor frihet att lägga upp egen kursplan.
- Jag har störst inflytande på eleverna.
- Jag har formellt inflytande, som i fortbildningsgrupp.
- Vi kan påverka innehållet i datorteket utifrån riktlinjer.
- Som fältare har jag bra kontakt med skolledningen. Jag driver egna projekt

"Vad hindrar ditt inflytande?"

- Tiden jag inte har.
- Jag kan inte begränsa mig.
- Chefen har inte tid ibland när jag har det och vice versa.
- Alla måsten (betyg, läroplan).

- Det är svårt för oss fältare med samverkan eftersom lärarna har så styrd tid.

”Vilka möjligheter till inflytande vill du ha?”

- Ju mer trygghet jag får i min yrkesroll desto mer åsikter har jag och på så vis får och tar jag mer inflytande.
- Jag skulle vilja arbeta med föräldrar (tid och pengar behövs).
- Jag vill ha halvklass för att hinna uppmärksamma en del elever.
- Jag vill kunna påverka tid och resurser.
- Jag skulle vilja ha bättre förmåga att aktivera mina kolleger och ungdomarna.

Den andra seminariedagen gick processledaren in mer aktivt i processen och sammanfattade den första dagens diskussion med att föreslå en definition som går att operationalisera och som inrymmer de olika punkterna, som deltagarna tagit upp (fråga 1-4).

De flesta svar deltagarna gett på frågan om eget inflytande handlade om den egna förmågan att ta sig själv och andra på allvar, varför vi gjorde denna sammanfattande definition av inflytande: inflytande = att ta sig själv och andra på allvar.

Hela andra dagen ägnades åt att deltagarna med hjälp av mig och utifrån egna erfarenheter fick ”känna på” hur de på olika sätt stoppar sig själva och inte är fria att reagera. Denna medvetenhet om egna svårigheter att reagera är avgörande för fortsättningen av processen.

Om vi på allvar vill öka ungdomars inflytande, det vill säga ta dem på allvar måste vi vuxna våga uttrycka oss själva. Diskussionerna den andra dagen djupnade betydligt och engagemanget i gruppen ökade.

Deltagarna fick uppgiften att beskriva: ”En gång när jag försökte ge uttryck för mina åsikter och kom till korta”.

Var och en i gruppen fick beskriva en situation. Därefter gick jag in för att hjälpa deltagaren att se sin egen roll i sammanhanget. Varför kom han/hon till korta? Varför blev han/hon inte lyssnad på? Var situationen omöjlig eller kunde han/hon gjort något?

Sammanfattningsvis: Hur skulle det varit om du tagit dig själv på allvar- det vill säga hur såg din möjlighet till inflytande ut?

Sammanfattande beskrivning av de två första seminariedagarna

Genom att beskriva en egen situation och arbeta med den förflyttades fokus från vad andra ska göra till vad jag själv kan göra.

I arbetet med varje deltagare den andra seminariedagen var syftet att de själva skulle känna av sin egen kraft och möjlighet till inflytande om de

inte styrs av inre eller yttre förtryck. Med förtryck menas i detta sammanhang att inte våga ta sig själv på allvar.

Det här arbetet är förutsättningen för att komma vidare i processen nämligen att föreslå förändringar som på allvar innebär ett ökat inflytande för ungdomar. Processen måste ha sin utgångspunkt i oss själva.

Några situationer som togs upp: en handledare på datorteket som tyckte att en kille på datorteket manipulerat honom och inte gjort det som förväntades av honom, en lärare som inte tyckte att elevvårdsgruppen intresserat sig tillräckligt för hennes "störda" barn, en fältare som inte vågat stå emot etablissemangen i psykiatri, en lärare som inte visste vad hon skulle göra med en störande elev.

De första seminariedagarna avslutades med att deltagarna fick till uppgift att föreslå eget förändringsarbete så att de själva fick större inflytande på sitt arbete med ungdomarna.

Deltagarna föreslog då att de skulle dela upp sig i två grupper och arbeta med detta till nästa seminarietillfälle om två veckor. Så bildades datortekggruppen och skola- fritids- socialtjänstgruppen. Den senare menade att de behövde arbeta över gränserna för att arbeta på ett bra sätt med ungdomarna.

Förändringsarbete för personalen

Det tredje seminariet inleddes med att deltagarna presenterade sina förslag på det egna förändringsarbetet.

Deltagarna i datortekggruppen ville ha en tryggare anställning. Att arbeta som ALU-anställd är för tidsbegränsat. De efterfrågade utbildning i att leda ungdomar och i data samt bättre samarbete med arbetsförmedlingen. En annan förändring de föreslog var att handledarna måste bli eniga. "Som det nu är har man olika regler. Det sprider sig bland ungdomarna."

Handledarna tyckte också att ungdomarna skulle få bättre information innan de kom och möjlighet att dra sig ur om de inte trivdes.

Datortekggruppens förslag byggde mycket på deltagarnas egna rädsla och osäkerhet i sin roll i arbetet med ungdomarna och på min fråga vad de skulle göra med alla omotiverade ungdomar efterfrågade de mer och enhetliga regler. Jag invände mot detta och sade att de måste ta reda på vad som ligger bakom att ungdomarna är omotiverade, om de vill ta ungdomarna på allvar." Att ropa efter mer regler innebär bara att ni har behov av att kontrollera för att ni själva känner er osäkra. "En lärare sade då spontant: "Det gör vi i skolan också, ropar efter ordning och regler."

Det förändringsarbete som Norra kommundelen diskuterat var att skola- fritid och socialtjänst måste samarbeta. Som det nu är, är man avskärmad från varandra. Det är svårt för fältarna att komma in utifrån. Ibland är det inte populärt. Man känner konkurrens. "Vi missar osäkra föräldrar idag. Hur ska vi i framtiden kunna nå dem?"

Deltagarna var på väg att föreslå förändringsarbete som andra skulle göra men som inte skulle innebära att de själva fick större inflytande "på riktigt". Därför föreslog processledaren de skulle bli mer konkreta och de fick två frågor: vad tycker du är allra viktigast i ditt arbete och vad behöver du förändra för egen del för att nå dit?

Liksom under den andra seminariedagen fördjupades diskussionen när deltagarna utgick från sig själva. Deltagarna blev mer närvarande eftersom de tog sig själva mycket mer på allvar. De berättade hur det "på allvar" var för dem utan att försköna.

Jag ingick den tredje dagen som samtalspartner. Jag försökte hela tiden stoppa deltagarna när de inte vågade känna av sin egen rädsla att ta sig själva på allvar.

Sammanfattande beskrivning av den tredje seminariedagen

Efter att jag ställt frågan till seminariedeltagarna om vad de tyckte var viktigast i sitt arbete och vad de behövde förändra för egen del djupnade diskussionen och seminariedeltagarna tog sig själva på större allvar.

Handledarna på datorteket återkom till sin osäkerhet i rollen som handledare och ville ha mer utbildning och anställningstrygghet. "Som det är nu är vi lika otrygga som ungdomarna och kan inte mer än de om de olika projekten."

I den situationen efterfrågade de gemensamma regler och möjlighet att tvinga ungdomarna göra det som förväntades av dem. Nu har de närvarokontroll två gånger om dagen, så att ungdomarna inte avviker. Det är Försäkringskassan som begär.

Jag ifrågasatte hårdare regler: "Ni verkar arbeta i en verksamhet, som med sina förutsättningar inte tar vare sig handledarna eller ungdomarna på allvar. Förändringsarbetet måste börja med att ni tar ansvar för er situation för att kunna skapa bättre förutsättningar för ungdomarna. Om ungdomarna får hårdare regler kommer deras situation att förvärras ytterligare. Det är redan förnedrande att bli ditkommenderad och sedan kollad två gånger om dagen om man finns kvar. Det är inte att ta ungdomarna på allvar.

I skola- fritid- socialtjänstgruppen tyckte fältaren att samarbetet med fritidsgården måste förbättras. "Fritidsgården ser ut som när vi själva gick där. Vi har en rädsla att släppa ansvaret till ungdomarna - vad händer då? Vi är stela. Vi måste hitta helt andra sätt att arbeta med ungdomar idag. Ett mer riktat, förebyggande ungdomsarbete. Våra ungdomar är invandrare med mycket stora problem." Fältaren ville också vara "en naturlig del" i personalgruppen på skolan och fritidsgården. Men han tyckte att det var svårt att komma "utifrån". "Jag upplever att en del i personalgruppen inte är intresserade av förändringsarbete". Han tyckte också att det var svårt med arbetet med föräldrarna.

En av lärarna tyckte att hon var lite feg. Hon skulle vilja vara tuffare mot andra lärare, när de behandlade barnen illa.

En annan lärare sade: "Jag har ingen att bolla svårigheter med. Jag känner mig osäker nu. För första gången på 35 år. Hur ska jag handskas med det nya arbetssättet i skolan och med betygen? Jag vill ha bättre kontakt med andra. Vi glömmer bort att vår roll i skolan är att fostra. Många unga är superegoister utan medkänsla med andra."

Efter det att alla deltagarna gått igenom sin situation föreslog jag att de skulle träffas i respektive grupp och tillsammans komma fram till vad de behövde för eget förändringsarbete. Utifrån detta skulle de i en enkät ställa frågor till ungdomarna vad de behövde för förändring för att bli tagna på allvar i de olika verksamheterna.

9.6 Personalens förändringsarbete och enkät till de unga.

De båda grupperna träffades några gånger på egen hand och gav sedan förslag på eget förändringsarbete. Därefter gjorde de en enkät till ungdomarna.

Datorteksgruppen

Gruppen föreslog bland annat att anställningsformen för handledarna skulle ändras till en mer långvarig anställningsform för att få en hög kvalitet på kursgenomförandet. De menade också att urvalet av handledare är viktigt. "Endast engagerade, motiverade och lämpliga handledare ska rekryteras. Rekryteringen ska genomföras på samma sätt som sker i arbetslivet. En rekryteringsgrupp bestående av verksamhetsansvarig och 2-3 berörda handledare ska utgöra rekryteringsgrupp.

Ett introduktionsprogram ska upprättas. Detta ska ge den rekryterade god inblick i verksamheten och dess regelverk samt handledarrollen. Programmet ska vara bas för individuell anpassning. För att kontinuerligt öka kompetensen hos handledare, och därmed garantera hög kvalitet, ska ett utbildningsprogram finnas. En kursdel ska ingående behandla den speciella handledarrollen där krav och rättigheter, agerande, bemötande och relationer mellan deltagare och handledare diskuteras och klargörs.

En stödfunktion för handledarna bör finnas tillgänglig. Den ska i första hand ge stöd vid behovet att diskutera egna frågor och problem som lätt uppkommer i en arbetslöshetssituation."

Datorteksgruppen föreslår även en mängd förbättringar för ungdomarna på datorteket och har gått ut med en enkät till ungdomarna för att ta reda på hur de ser på verksamheten.

Skola-fritids-socialtjänstgruppen

Gruppen skriver bland annat om sitt förändringsarbete: "Vi vet att många omständigheter (säkert desamma som för oss) gör att ungdomar inte får inflytande. Vi tror att de ej heller får den kunskap som skulle göra att vuxna tar dem på allvar. Detta vill vi undersöka. Vi har gjort förslag till frågor som ska besvaras av var femte elev på alla klasslistor på högstadiet, alla elever i årskurs 6 samt till de ungdomar som besöker fritidsgården och Kvartis på Årbyskolan. Vi ska engagera fyra stycken elever för att gå igenom frågorna för att tillsammans med dem fastställa frågorna. Skolledningen har lovat utskrift och hjälp med bearbetning av svaren.

Efter diskussion i gruppen vill vi ändå ta ansvaret fullt ut och bearbeta enkätsvaren själva."

Lärarna från Årbyskolan tog även initiativ till att fortsätta sitt eget förändringsarbete för att kunna ta eleverna bättre på allvar och fick gensvar i skolledningen. Det innebär att de under sex heldagar får handledning av mig i sitt arbete med eleverna på skolan. Två grupper med mellanstadielärare samt elevvårdsgruppen med rektor, två biträdande rektorer, skolsköterska, kurator och SYO-konsulent deltar i denna process.

Även fältare och fritidsgårdspersonal tog ansvar för att deras samarbete inte fungerar och får på motsvarande sätt handledning vid fyra tillfällen.

Skola-fritids-socialtjänstgruppen har även försäkrat sig hos kommunaldelschefen om en fortsatt handledning, så att förändringsarbetet fortsätter när enkätsvaren kommit in.

9.7 Viktiga förutsättningar för att processen skall leva vidare

Det är självklart viktigt att förankringsgruppen i Eskilstuna kommun även fortsättningsvis sätter sig in i gruppernas arbete och som hittills stöttar dem med det de behöver för att lyckas.

Att processen hittills varit så positiv för deltagarna beror inte minst på att beslutsfattare i kommunen, som kommunaldelschef, rektor, avdelningschef på datorteket på allvar varit intresserade av att förbättra ungdomars inflytande i sina verksamheter.

Dokumentationen av processen

Dokumentationen av processen är viktig både för deltagarna och beslutsfattarna, så att de har underlag till exempelvis organisationsförändringar och andra åtgärder som behövs för att förbättra ungdomarnas inflytande.

Organisationsförändringar som föreslås för att förbättra personalens och ungdomars inflytande i kommunen måste utgå från de resultat processarbetet ger med de direkt berörda.

Jag avser därför att i delrapport två dokumentera det fortsatta arbetet med lärarna och elevvårdsgruppen på Årbyskolan samt med skola-fritids-socialtjänstgruppen.

Kommundelschefen har även diskuterat möjligheten att få med socialsekreterarna på Norra kommunalförvaltningen i processen. I denna rapport kommer jag även att föreslå de organisatoriska förändringar och andra åtgärder som behövs för att ta ungdomarna på allvar.

En utvärdering av processen är vidare en nödvändig förutsättning för att beslutsfattare ska kunna ta del av vårt arbete och initiera liknande processer för ungdomars inflytande på olika områden i samhället.

9.8 Sammanfattning

Projektet har klargjort nödvändigheten av att definiera vad vi menar med ungdomars inflytande och nödvändigheten av att utgå från de vuxna som finns i våra organisationer och myndigheter. Vågar vi inte stå för våra åsikter och reagera på olika slags förtryck kommer vi inte att ta ungdomarna på allvar och låta dem få inflytande på riktigt. Förändringsarbetet måste således börja med beslutsfattarna själva.

10 Statskärneförnyelse från ett ungdomsperspektiv⁶

10.1 Projektets syfte

Syftet med föreliggande forskningsprojekt är att undersöka hur man kan öka ungdomars inflytande på arbetet med förnyelse av stadskärnor. I arbetet ska eventuella könsskillnader uppmärksammas.

10.1.1 Studieobjekt

Som studieobjekt har vi valt att använda oss av det arbete med förnyelse av stadskärnor som just nu pågår i två kommuner - Västerås och Eskilstuna. Anledningen till att vi valt dessa kommuner är att politiker och tjänstemän där varit positiva till att förbättra ungdomars inflytande på arbetet med förnyelse av stadskärnorna och att de ligger på rimligt avstånd från Stockholm.

10.1.2 Metod

Föreliggande projekt inleddes med en förstudie som testade en metod att låta ungdomar intervjua ungdomar om stadskärneförnyelse. Förstudien finansierades av Ungdomspolitiska kommittén.

Slutsatserna av förstudien gav till resultat att huvudprojektets metod ändrade inriktning på så sätt av att vi inledningsvis fokuserar beslutsfattarnas vilja att låta ungdomarna ha inflytande. Först därefter närmar vi oss ungdomarna. Först när beslutsfattarna tar ungdomarnas åsikter på allvar och har en ärlig dialog med dem kan vi nå ungdomarna.

Erfarenheterna från Örebro kommun, där förstudien gjordes, var att beslutsfattarna inte tog ungdomarna på allvar.

⁶ Statskärneförnyelse från ett ungdomsperspektiv med tonvikt på inflytande och jämställdhet, Kerstin Ögren och Rolf H Reimers, KTH Centrumfunktionen.

Ungdomarna behöver å sin sida längre introduktion i arbetet med förnyelse av stadskärnor än i förstudien, där vi enbart diskuterade stadskärnan utifrån en frågeguide. Vi kommer att ordna en introduktionskurs i arbete med förnyelse av stadskärnor för dem.

Tidigare forskning har mestadels ett vi-dem-perspektiv på forskning om ungdomar. Antingen bestämmer forskaren vilka frågor som är relevanta eller låter ungdomarna fritt uttrycka vad de tycker och sedan sätter man in deras utsagor i sina teoretiska ramar.

Vi menar att båda förhållningssätten utgår från en vi-dem-syn. För att ha en tvåvägskommunikation mellan forskare och ungdomar behöver forskarna kunna ge av sina kunskaper i ämnet men också själva vara fria att reagera i kommunikationen, så att han/hon inte utövar makt och kontroll över ungdomarna. Detta gäller naturligtvis även beslutsfattarna i vårt projekt.

Projektets metod kommer att ha karaktären av en process, där beslutsfattarna gradvis tydliggör sina värderingar för sig själva och andra. Först därefter avgör de hur de vill arbeta med ungdomars inflytande i stadskärneförnyelsearbetet i respektive kommun.

10.1.3 Uppläggning

Slutsatserna från förstudien ligger grund för projektets uppläggning. Vi vill genomföra arbetet med förnyelse av stadskärnorna från ungdomars perspektiv med tonvikt på inflytande och jämställdhet i sju steg.

Förberedelsearbetet startade våren 1997 med förankring i respektive kommun och kommer att fortsätta under sommaren. Bland annat kommer erfarenheter från ungdomsprojekt i Danmark och Tyskland att beskrivas med fokus på inflytande. Praktiska projektadministrativa/ekonomiska frågor löses. (februari-augusti 1997)

1. I en förankringsgrupp i respektive kommun inleds en process, som ger goda förutsättningar för att ungdomarnas deltagande ska tas på allvar. Förankringsgruppen kommer att träffas ca 5 heldagar (september till december 1997).

2. Introduktionskurs i arbete med förnyelse av stadskärnor för förankringsgrupp och ungdomar tillsammans, samt förberedelse för steg tre i projektet. 5 dagar (januari 1998)

3. "Ungdomsarbetarna" i förankringsgruppen intervjuar ungdomar om det pågående arbetet med förnyelse av stadskärnor (februari 1998)

4. Bearbetning av intervjuerna (av intervjuerna med stöd av forskningsledarna) (mars 1998)

5. Upprättandet av ett åtgärdsprogram i respektive kommun, baserat på diskussioner i förankringsgruppen med återkoppling till de intervjuade ungdomarna. (april till juni 1998)

6. Rapportskrivning (augusti till oktober 1998)

7. Information om projektet i seminarieform på Tekniska högskolan, Bygghögskolan, Boverket, Eskilstuna och Västerås kommun samt andra intresserade kommun. (november till december 1998)

10.2 *Analys av resultatet*

Syftet med föreliggande förstudie var att förbättra och fördjupa metoden att låta ungdomar intervjuas om arbete med förnyelse av stadskärnor med stöd av en frågeguide. I min analys av resultatet utgår jag från den teori om teknisk - respektive omsorgsrationalitet som finns med i huvudprojektet.

10.2.1 *Den tekniska rationaliteten och den omsorgsrationaliteten*

Den tekniska rationaliteten som utvecklades starkt i och med industrialismen präglar vårt västerländska samhälle. Den bygger på en dualistisk människosyn, som ser människan som delad i ond och god, rätt och fel, bra och dålig et cetera.

Vad kännetecknar den tekniska rationaliteten i arbete med förnyelse av stadskärnor?

- Ändamål eller motiv för handlande är tillräckligt för handlande. "Ändamålet helgar medlen".
- Professionalisering (vi och dem - syn).
- Organisationsform styr innehåll i arbetet med förnyelse av stadskärnor.
- Människors identitet byggs upp genom att ha eller äga.

En holistisk människosyn skulle istället innebära en omsorgsrationalitet där:

- Att vara fri att reagera är avgörande för verklighetsuppfattningen.
- Tvåvägskommunikation; där båda är fria att reagera.
- Innehåll och ideologi styr organisationsformen.
- Människors identitet byggs upp i en omgivning där det är tillåtet att bara vara.

Den enda möjligheten att uppfylla den Ungdomspolitiska kommitténs mål att stärka ungdomars inflytande på olika nivåer i samhället är att ta dem på allvar.

För att kunna göra detta måste vi själva som vuxna vara fria att reagera och inte sitta fast i hämmande känslomässiga blockeringar som gör att vi utövar makt över andra. Vi måste med andra ord ha en holistisk människosyn som utgår från omsorgsrationella värderingar.

Den del av metoden i huvudprojektet vi testat här är att låta ungdomar intervjua ungdomar om arbete med förnyelse av stadskärnor. I min analys går jag inte in på detaljer i samtalen utan diskuterar metodens resultat utifrån omsorgsrationella värderingar.

Att vara fri att reagera är avgörande för verklighetsuppfattningen (= att se klart). Ungdomarna kände mig och vågade därför säga vad de ville till exempel att de behövde hjälp med att ordna bandspelare men att de ville, genomföra den andra intervjun samt bearbeta båda intervjuerna på egen hand. De ifrågasatte formuleringarna i frågeguiden, men kunde använda den som information innan intervjun samt kolla frågeområden. De kände sig fria att lägga till egna frågor som "Vad skulle du göra för Örebro om du satsade 30 miljoner?", "Vad skulle ni visa en person som var på besök i Örebro?", "Måste man supa för att ha roligt?"

Jag observerade att ungdomarna uttryckte sig mycket fritt och därmed svarade ärligt, inte som de trodde förväntades av dem, vilket jag hänför till att intervjuerna hade karaktären av samtal och att de som intervjuade inte var så kallde professionella.

Trots min observation tyckte intervjuerna att den yngre gruppen anpassade sig mer till vad intervjuerna sade än vad den äldre gruppen gjorde.

Av detta kan man dra slutsatsen att intervjuerna bör vara ungefär i samma ålder som de intervjuade och själva vara fria att reagera, det vill säga tala om vad de vill.

10.2.2 Tvåvägskommunikation

Förutom vad som redan sagts ovan går det inte att genomföra tvåvägskommunikation så länge forskningen pågår på forskarens villkor. Ungdomar, och andra, måste få kommunicera utifrån sin verklighetsuppfattning - inte forskarens. Det kan den här metoden åstadkomma eftersom intervjuarna bara styr in samtalen på vissa frågeområden, där det sedan är fritt att diskutera vad man vill tillsammans med "likasinnade" (i ålder och status).

10.2.3 Innehåll och ideologi styr organisationsformen

Om vuxenvärlden vill lyssna på ungdomar måste vuxenvärlden ta sig själv och ungdomarna på allvar.

Mot bakgrund av hur organisationerna fungerar i dag säger de intervjuade ungdomarna i förstudien:

"Jag tror inte någon skulle ta det seriöst om förslaget endast kommer ifrån ungdomar. Såvida förslaget inte drog in pengar eller var bra för kommunen. Måste ha en förmedlare som är äldre och kan knyta kontakter med kommunen".

"Man måste fjäska till en viss grad för att få det man vill."

"Det är för mycket byråkrati, man ger upp. Man är inte en individ vid kommunkontakt därför att för kommunerna är man bara ett fall. Det borde vara enklare för folk med kreativa idéer."

"Tid har ingen större betydelse om saken är god. Det handlar om inställning till det man gör. Får man ingen respons tröttnar man. Detta projekt är i och för sig ett steg i rätt riktning, för Örebro lägger pengar på märkliga saker."

10.2.4 Människors identitet byggs upp i en omgivning där det är tillåtet att bara vara.

Ungdomarna kan slappna av med den här metoden. Vare sig intervjuarna eller de intervjuade måste prestera, göra "rätt" vara duktiga. De kan samtala om vad som är viktigt för dem i livet.

De säger att tjejer och killar nog vill ha "mer eller mindre samma saker, men tjejer har lättare att kompromissa. Det är mer konkurrens

mellan killarna". Det är trots allt ett mansdominerat samhälle vi bor i.

I dag är man mer indelad i grupper som arbetslös, studerande, arbetande. Man hittar sig i subkulturer och formas då till vad som är i dag. Och vad vill man, när man får uttrycka det? Mycket handlar om ställen att fika på, ställen att bara "vara", som Stadsparken - träffpunkter - billiga, enkla ställen, som man får påverka själv "Det är för mycket paragrafrytteri. Synd att man inte enklare kan rucka på reglerna."

Om man blir tagen på allvar, vill man vara med och påverka. Ungdomarna längtar efter att få skapa utifrån sig själva.

10.3 Slutsats

Metoden att låta ungdomar intervjua jämnåriga ungdomar med stöd av bandspelare och frågeguide är nödvändig för att uppnå målet att stödja ungdomars inflytande på olika nivåer i samhället. Vuxenvärlden kan inte fortsätta att planera åt ungdomar eller föra deras talan. Vare sig som forskare eller byråkrat. Om vi inte vill omyndigförklara våra ungdomar måste vi vuxna ändra våra tekniskt-rationella värderingar till omsorgsrationella. Att ta ungdomar på allvar innebär att lyssna på dem, att finnas med som stöd, när de behöver det, att ge av vår erfarenhet som vuxna, så att de kan orientera sig i omvärlden och utveckla sina kreativa förmågor tillsammans med andra.

Ungdomarnas uttalanden, som kommer fram med den testade metoden kommer i huvudprojektet, på samma sätt som skisserades ovan, att kompletteras med forskares och praktikers erfarenheter av arbetet med förnyelse av stadskärnor.

Intervjuarna måste ha längre tid på sig att göra urval till intervjuerna, så att de får ungdomar i sin egen ålder och utifrån vissa intresseområden. I förstudien förlitade de sig till att en utanförstående vuxen skulle ta hand om urvalet ungdomar, vilket sedan inte stämde med de av ungdomarna givna kriterierna: 18 - 25 år, tre killar och tre tjejer i varje grupp, en sportgrupp och en musikgrupp.

Vidare behöver ungdomarna, som intervjuar längre introduktion. De behöver tränas i intervjuteknik och de behöver grundläggande kunskap om det pågående arbetet med förnyelse av stadskärnor i Eskilstuna respektive Västerås. Om intervjuarna känner sig tryggare

i sin roll kommer de att bli ännu friare att uttrycka sig själva i intervju-situationen.

Saltsjöbaden den 31 oktober 1996

Kerstin Ögren

Statens offentliga utredningar 1997

Kronologisk förteckning

1. Den nya gymnasieskolan – steg för steg. U.
2. Inkomstskattelag, del I-III. Fi.
3. Fastighetsdataregister. Ju.
4. Förbättrad miljöinformation. M.
5. Aktivt lönebidrag. Ett effektivare stöd för arbetshandikappade. A.
6. Länsstyrelsernas roll i trafik- och fordonstrågor. K.
7. Byråkratin i backspeglarna. Femtio år av förändring på sex förvaltningsområden. Fi.
8. Röster om barns och ungdomars psykiska hälsa. S.
9. Flexibel förvaltning. Förändring och verksamhetsanpassning av statsförvaltningens struktur. Fi.
10. Ansvar för valutapolitiken. Fi.
11. Skatter, miljö och sysselsättning. Fi.
12. IT-problem inför 2000-skiftet. Referat och slutsatser från en hearing anordnad av IT-kommissionen den 18 december. IT-kommissionens rapport 1/97. K.
13. Regionpolitik för hela Sverige. N.
14. IT i kulturens tjänst. Ku.
15. Det svåra samspelet. Resultatstyrningens framväxt och problematik. Fi.
16. Att utveckla industriforskningsinstituterna. N.
17. Skatter, tjänster och sysselsättning. + Bilagor. Fi.
18. Granskning av granskning. Den statliga revisionen i Sverige och Danmark. Fi.
19. Bättre information om konsumentpriser. In.
20. Konkurrenslagen 1993-1996. N.
21. Växa i lärande. Förslag till läroplan för barn och unga 6-16 år. U.
22. Aktiebolagets kapital. Ju.
23. Digital demokrati. Ett seminarium om Teknik, demokrati och delaktighet den 8 november 1996 anordnat av Folkomröstningsutredningen, IT-kommissionen och Kommunikationsforskningsberedningen. IT-kommissionens rapport 2/97. K.
24. Välfärd i verkligheten – Pengar räcker inte. S.
25. Svensk mat – på EU-fat. Jo.
26. EU:s jordbrukspolitik och den globala livsmedelsförsörjningen. Jo.
27. Kontroll Reavinst Värdepapper. Fi.
28. I demokratins tjänst. Stats tjänstemannens roll och vårt offentliga etos. Fi.
29. Barnpornografifrågan. Innehavskriminalisering m.m. Ju.
30. Europa och staten. Europeiseringens betydelse för svensk statsförvaltning. Fi.
31. Kristallkulan – tretton röster om framtiden. IT-kommissionens rapport 3/97. K.
32. Följdragstiftning till miljöbalken. M.
33. Att lära över gränser. En studie av OECD:s förvaltningspolitiska samarbete. Fi.
34. Övervakning av miljön. M.
35. Ny kurs i trafikpolitiken + bilagor. K.
36. Bekämpande av penningtvätt. Fi.
37. Ett tekniskt forskningsinstitut i Göteborg. U.
38. Myndighet eller marknad. Statsförvaltningens olika verksamhetsformer. Fi.
39. Integritet Offentlighet Informationsteknik. Ju.
40. Unga och arbete. In.
41. Staten och trossamfunden Rättslig reglering – Grundlag – Lag om trossamfund – Lag om Svenska kyrkan. Ku.
42. Staten och trossamfunden Begravningsverksamheten. Ku.
43. Staten och trossamfunden Den kulturhistoriskt värdefulla kyrkliga egendomen och de kyrkliga arkiven. Ku.
44. Staten och trossamfunden Svenska kyrkans personal. Ku.
45. Staten och trossamfunden Stöd, skatter och finansiering. Ku.
46. Staten och trossamfunden Statlig medverkan vid avgiftsbetalning. Ku.
47. Staten och trossamfunden Den kyrkliga egendomen. Ku.
48. Arbetsgivarpolitik i staten. För kompetens och resultat. Fi.
49. Grundlagsskydd för nya medier. Ju.
50. Alternativa utvecklingsvägar för EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Jo.
51. Brister i omsorg – en fråga om bemötande av äldre. S.
52. Omsorg med kunskap och inlevelse – en fråga om bemötande av äldre. S.
53. Avskaffa reklamskatten! Fi.
54. Ministern och makten. Hur fungerar ministerstyret i praktiken? Fi.
55. Staten och trossamfunden. Sammanfattningarna av förslagen från de statliga utredningarna. Ku.
56. Folket som rådgivare och beslutsfattare. + Bilaga 1 och 2. Ju.
57. I medborgarnas tjänst. En samlad förvaltningspolitik för staten. Fi.
58. Personaluthyrning. A.
59. Svenskhemmet Voksenåsens förvaltningsform. Ku.
60. Betal-TV inom Sveriges Television. Ku.

Statens offentliga utredningar 1997

Kronologisk förteckning

61. Att växa bland betong och kojor.
Ett delbetänkande om barns och ungdomars
uppväxtvillkor i storstädernas utsatta områden från
Storstadskommittén. S.
 62. Rosor av betong.
En antologi till delbetänkandet Att växa bland
betong och kojor från Storstadskommittén. S.
 63. Sverige inför epokskiftet.
IT-kommissionens rapport 5/97. K.
 64. Samhall. En arbetsmarknadspolitisk åtgärd
+ Bilagedel. A
 65. Polisens register. Ju.
 66. Statsskuldspolitiken. Fi.
 67. Återkallelse av uppehållstillstånd. UD.
 68. Grannlands-TV i kabelnät. Ku.
 69. Besparingar i stort och smått. U.
 70. Totalförsvaret och frivilligorganisationerna
– uppdrag, stöd och ersättning. Fö.
 71. Politik för unga.
+ 2 st bilagor. In.
-

Statens offentliga utredningar 1997

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

- Fastighetsdataregister. [3]
- Aktiebolagets kapital. [22]
- Barnpornografifrågan.
- Innehavskriminalisering m.m. [29]
- Integritet Offentlighet Informationsteknik. [39]
- Grundlagsskydd för nya medier. [49]
- Folket som rådgivare och beslutsfattare.
- + Bilaga 1 och 2. [56]
- Polisens register. [65]

Utrikesdepartementet

- Återkallelse av uppehållstillstånd. [67]

Försvarsdepartementet

- Totalförsvaret och frivilligorganisationerna
- uppdrag, stöd och ersättning. [70]

Socialdepartementet

- Röster om barns och ungdomars psykiska hälsa. [8]
- Välfärd i verkligheten – Pengar räcker inte. [24]
- Brister i omsorg
- en fråga om bemötande av äldre. [51]
- Omsorg med kunskap och inlevelse
- en fråga om bemötande av äldre. [52]
- Att växa bland betong och kojor.
- Ett delbetänkande om barns och ungdomars
- uppväxtvillkor i storstädernas utsatta områden från
- Storstadskommittén. [61]
- Rosor av betong.
- En antologi till delbetänkandet Att växa bland
- betong och kojor från Storstadskommittén. [62]

Kommunikationsdepartementet

- Länsstyrelsernas roll i trafik- och fordonfrågor. [6]
- IT-problem inför 2000-skiftet. Referat och slutsatser från
- en hearing anordnad av IT-kommissionen den
- 18 december. IT-kommissionens rapport 1/97. [12]
- Digital demokr@ti. Ett seminarium om Teknik,
- demokrati och delaktighet den 8 november 1996
- anordnat av Folkomröstningsutredningen. IT-
- kommissionen och Kommunikationsforsknings-
- beredningen. IT-kommissionens rapport 2/97. [23]
- Kristallkulan – tretton röster om framtiden.
- IT-kommissionens rapport 3/97. [31]
- Ny kurs i trafikpolitiken + bilagor. [35]
- Sverige inför epokskiftet.
- IT-kommissionens rapport 5/97. [63]

Finansdepartementet

- Inkomstskattelag, del I-III. [2]
- Byråkratin i backspeglin. Femtio år av förändring på sex
- förvaltningsområden. [7]
- Flexibel förvaltning. Förändring och verksam-
- hetsanpassning av statsförvaltningens struktur. [9]
- Ansvar för valutapolitiken. [10]
- Skatter, miljö och sysselsättning. [11]
- Det svåra samspelet. Resultatstyrningens framväxt
- och problematik. [15]
- Skatter, tjänster och sysselsättning.
- + Bilagor. [17]
- Granskning av granskning.
- Den statliga revisionen i Sverige och Danmark. [18]
- Kontroll Reavinst Värdepapper. [27]
- I demokratins tjänst. Stats tjänstemannens roll och
- vårt offentliga etos. [28]
- Europa och staten. Europeiseringens betydelse för
- svensk statsförvaltning. [30]
- Att lära över gränser. En studie av OECD:s förvaltnings-
- politiska samarbete. [33]
- Bekämpande av penningtvätt. [36]
- Myndighet eller marknad.
- Statsförvaltningens olika verksamhetsformer. [38]
- Arbetsgivarpolitik i staten.
- För kompetens och resultat. [48]
- Avskaffa reklamskatten! [53]
- Ministern och makten.
- Hur fungerar ministerstyre i praktiken? [54]
- I medborgarnas tjänst.
- En samlad förvaltningspolitik för staten. [57]
- Statsskuldspolitiken. [66]

Utbildningsdepartementet

- Den nya gymnasieskolan – steg för steg. [1]
- Växa i lärande. Förslag till läroplan för barn och
- unga 6-16 år. [21]
- Ett tekniskt forskningsinstitut i Göteborg. [37]
- Besparingar i stort och smått. [69]

Jordbruksdepartementet

- Svensk mat – på EU-fat. [25]
- EU:s jordbrukspolitik och den globala livsmedels-
- försörjningen. [26]
- Alternativa utvecklingsvägar för EU:s
- gemensamma jordbrukspolitik. [50]

Statens offentliga utredningar 1997

Systematisk förteckning

Arbetsmarknadsdepartementet

Aktivt lönebidrag. Ett effektivare stöd för
arbetshandikappade. [5]
Personaluthyrning. [58]
Samhall. En arbetsmarknadspolitisk åtgärd
+ Bilagedel. [64]

Kulturdepartementet

IT i kulturens tjänst. [14]
Staten och trossamfunden
Rättslig reglering
– Grundlag
– Lag om trossamfund
– Lag om Svenska kyrkan. [41]
Staten och trossamfunden
Begravningsverksamheten. [42]
Staten och trossamfunden
Den kulturhistoriskt värdefulla kyrkliga egendomen och
de kyrkliga arkiven. [43]
Staten och trossamfunden
Svenska kyrkans personal. [44]
Staten och trossamfunden
Stöd, skatter och finansiering. [45]
Staten och trossamfunden
Statlig medverkan vid avgiftsbetalning. [46]
Staten och trossamfunden
Den kyrkliga egendomen. [47]
Staten och trossamfunden. Sammanfattningarna av
förslagen från de statliga utredningarna. [55]
Svenskhemmet Voksenåsens förvaltningsform. [59]
Betal-TV inom Sveriges Television. [60]
Grannlands-TV i kabelnät. [68]

Närings- och handelsdepartementet

Regionpolitik för hela Sverige. [13]
Att utveckla industriforskningsinstitutet. [16]
Konkurrenslagen 1993-1996. [20]

Inrikesdepartementet

Bättre information om konsumentpriser. [19]
Unga och arbete. [40]
Politik för unga.
+ 2 st bilagor. [71]

Miljödepartementet

Förbättrad miljöinformation. [4]
Följdlagstiftning till miljöbalken. [32]
Övervakning av miljön. [34]

